

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı

**ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ'NDE POLİS
TEŞKİLATINDA MANEVİ BAKIM UYGULAMASI VE
TÜRKİYE'DE UYGULANABİLİRLİĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşe Gül Güler ÜNAL

Sivas

Temmuz 2018

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı

**ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ'NDE POLİS
TEŞKİLATINDA MANEVİ BAKIM UYGULAMASI VE
TÜRKİYE'DE UYGULANABİLİRLİĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşe Gül Güler ÜNAL

Tez Danışmanı

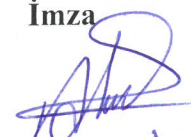
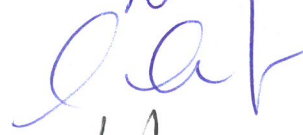

Dr. Öğr. Üyesi Sema YILMAZ

Sivas

Temmuz 2018

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Felsefe ve Din Bilimleri
Bilim Dalı : Din Psikolojisi
Tezin Başlığı : Almanya Federal Cumhuriyeti'nde Polis Teşkilatında
Manevi Bakım Uygulaması ve Türkiye'de
Uygulanabilirliği
Savunma Tarihi : 28.06.2018
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Sema YILMAZ

	Unvanı - Adı Soyadı	İmza
Jüri Başkanı	: Doç. Dr. Ali KUŞAT	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Sema YILMAZ	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Hatice Acar ÇINAR	

Oy Birliği
Oy Çokluğu

Ayşe Gül Güler Ünal tarafından hazırlanan "Almanya Federal Cumhuriyeti'nde Polis Teşkilatında Manevi Bakım Uygulaması ve Türkiye'de Uygulanabilirliği" başlıklı tez, kabul edilmiştir. 28/06/2018

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

11/07/2018

Ayşe Gül Güler ÜNAL

ÖNSÖZ

Polis müessesine bir öneri formatında oluşan bu çalışmada bana her daim yardımcı olan, motive eden ve yol gösteren başta danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sema YILMAZ hocama, ayrıca çalışmanın oluşum sürecinde ve sonunda önerileri ile katkı sağlayan ve emeğini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Zuhal Ağıkaya ŞAHİN hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Tez savunma sürecinde güler yüzleri ile beni rahatlatan ve heyecanımı nispeten yenmemi sağlayan ve ayrıca değerli önerilerde bulunan sayın Doç. Dr. Ali KUŞAT ve Dr. Öğr. Üyesi Hatice Acar YILMAZ hocama teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimin mülakat kısmı için polis memurlarına ulaşmamı sağlayan ve gönüllü olarak araştırmama katkısı olan “isimsiz kahramanlarımıza” da çok teşekkür ederim. Ülkenin emniyetinden sorumlu olan polis memurların fikri benim için çok önemliydi.

Son olarak yoğun tez yazım sürecinde bana sabır gösteren, her türlü fedakarlığı yapan sevgili aileme, maddi manevi yardımlarını esirgemeyen sevgili eşim Adem ÜNAL’a, ve benim için dua eden çocuklarım Esad Said ve Ecrin Sare’ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyor ve elbette ki en büyük dayanağım olan bana güç veren yüce Rabbime hamd’ü senalar olsun diyorum.

Ayşe Gül Güler ÜNAL

Sivas 2018

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
GİRİŞ	1
1. Çalışmanın Konusu.....	1
2. Çalışmanın Amacı ve Önemi.....	2
3. Çalışmanın Sınırlılıkları.....	2
BİRİNCİ BÖLÜM	5
MANEVİ BAKIMIN ALMANYA UYGULAMASI	5
1.1. Temel Kavramlar: Manevi Bakım.....	5
1.1.1. <i>Seelsorge</i> 'nin Türkçe'ye Aktarılma Sorunu	8
1.1.2. <i>Polizeiseelsorge</i> 'nin Türkçe Aktarımı	9
1.2. Hristiyan Geleneğinde Manevi Bakım	9
1.2.1. Çobanlık Görevi-Pastoral Care	11
1.3. Günümüzde Manevi Bakım.....	14
1.3.1.Pastoral Psikoloji	15
1.4. Manevi Bakımla İlgili Yasal Düzenlemeler ve Din Devlet İlişkisi.....	16
1.5. Almanya'da Manevi Bakımının Uygulama Alanı.....	19
1.5.1. Acil Manevi Bakım.....	19
1.5.2. Hastanede Manevi Bakım.....	20
1.5.3. Alman Polis Teşkilatında Manevi Bakım.....	20

1.5.4. Nazi Dönemi Öncesi Polis Manevi Bakım	21
1.5.5. Nazi Dönemi Sonrası Polis Manevi Bakımının Yeniden Oluşumu.....	23
1.5.6. Alman Polis Teşkilatı.....	24
1.5.7. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Federal Sınır Koruma Polis Teşkilatında (Federal Polis Teşkilatı) Polis Manevi Bakımın Oluşumu	26
1.5.8. Mezhepsel Ayrılığa Karşı Manevi Bakım	28
1.5.9. Yıllarca Dine Uzak Kalan Doğu Almanya'nın Polis Manevi Bakımına Tutumu	29
1.6. Polis Manevi Bakım Uzmanının Görev ve Faaliyet Alanı	30
1.6.1. Polis Manevi Bakım Uzmanının Sahip Olması Gereken Özellikler.....	31
1.7. Federal Almanya'da Manevi Bakım Eğitimin Kısa Tanıtımı	34
1.7.1. Sistemleşen Manevi Bakım Eğitimi.....	35
1.7.2. Polislere Özel Manevi Bakım Alanının Oluşması	36
1.7.3. Protestan Polis Rahipler Konferansının (KEPP) Tarihi.....	37
1.7.3.1. Faaliyet Başlangıcı: 1946- 1972	37
1.7.3.2. Askeri Olmayan Kuruluşlarda Kilise Hizmetleri Konferansı: 1972-1982 Dönemi.....	38
1.7.3.3. Protestan Polis Rahipler Konferans İsmi'nin Verilmesi (KEPP): 1982- 1993 Dönemi.....	38
1.7.3.4. Polis Manevi Bakım Ambleminin Oluşumu.....	39
1.7.4. Birleşmiş Alman Federalinde Protestan Polis Papaz Konsili (KEPP): 1993-2001	40
1.8. Federal Alman Polis Eğitimi ve Manevi Bakım.....	41
1.8.1. Polis Eğitiminde Etik ve Meslek Etiği.....	42
1.8.2. Polis Meslek Yüksek Okullarında Manevi Bakım Uzmanların Etik Dersi.....	45
1.8.3. 1960 ve 70'li Yıllarda Meslek Etik Dersinin Sistemleşmesi	47

1.8.4. 1980 ile 1990'lı Yıllarda Meslek Etik Dersinin Uzmanlaşması	48
1.8.5. 2000 Yılı Sonrası Etik Dersi ve Konu Başlıkları.....	48
1.8.6. Meslek Etik Dersinin Hedefi	54
1.9. Gücün Dengesini Bulmak	56
1.9.1. Zor Anlarda Karar Verme.....	61
1.9.2. Devletin Emri- Halkın Direnci	63
1.10. Polis Mesleğinin Zorluklarından Kaynaklı Duygu Durumları	64
1.10.1. Suçluluk Duygusu.....	65
1.10.2. Emniyette Mobbing	66
1.11. Manevi Bakım Uygulaması ve Travmatik Olaylarla Baş Etme Yöntemleri. 67	
1.11.1. Bireysel ve Grup Bakımı	68
1.11.2. Manevi Bakımın <i>Git-Yapısı</i>	68
1.12. Polis Manevi Bakım Olay Takibinde- “Yaşayan Bilir”	73
1.12.1. Hamburg Örneğiyle Sistematik Olarak Olay Öncesi ve Sonrası Polis Manevi Bakım Uygulaması	74
1.12.2. Olağan dışı Görev Öncesi Önlem Almak	74
1.12.3. Olağan dışı Görevden Hemen Sonrası ilk Bakım.....	74
1.12.4. Grup Görüşmesi.....	75
1.12.5. Olağan Dışı Görev Sonrası Bakım.....	75
1.12.6. Polis Manevi Bakım- Überlingen Kaza Örneği.....	76
1.12.7. Kaza Sonrası Başarılı bir Şekilde Yürütülen Yedi Uygulama.....	78
1.13. Sessizlik Odaları, Seminerler ve Ayinler	80
1.13.1. Sessizlik Odaları	80
1.13.2. Manevi-Spiritüel Seminerler: Sessiz Seminerler	81
1.13.3. Ayinler ve İbadetler	82
1.14. Polis Manevi Bakım mı, Polis Psikoloğu mu?	83

1.14.1. Polis Psikoloğunun Görevi	84
1.14.2. Polis Manevi Bakım Uzmanının Görevi.....	84
1.15. Alman Polis Teşkilatında Artan Müslüman Nüfus.....	85
İKİNCİ BÖLÜM	89
TÜRK POLİS TEŞKİLATI VE TÜRKİYE’DE MANEVİ BAKIM	89
2.1. Türk Polis Tarihi.....	89
2.1.1. Osmanlı Öncesi, Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi Türk Polis Teşkilatı.....	89
2.1.2. Türk Polis Teşkilatı.....	90
2.1.3. Türk Polis Teşkilatında Eğitim	91
2.2. Türk Polisinde Meslek Etiği.....	92
2.2.1. Polislerin Hangi Davranışları Etik Dışı Olarak Gördükleri.....	94
2.3. Türkiye’de Polis Olmak.....	96
2.3.1. Polislerde Yabancılaşma	97
2.3.2. Polis ve Halk Arası İlişki	98
2.3.3. Polisin Güncel Sorunları	100
2.3.4. Polis ve Terör.....	101
2.4. Türk Polisinin Psikolojik Sorunları ve Kaynakları.....	102
2.4.1. Mesai Saatlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve İntihar	105
2.4.2. Kişilik Özelliklerden Kaynaklanan Sorunlar	107
2.5. Türk Polisinin İş Sorunlarıyla Başa Çıkma Yöntemleri.....	107
2.5.1. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Büro Amirliği (RBDBA)	110
2.5.2. Emniyette Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlığın Amacı	112
2.5.3. Polislerin Psikolojik Destekten Yararlanma Oranı	113
2.6. Türkiye’de Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Gelişmesi	115
2.6.1. Türkiye’de Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Uygulaması	116

2.6.2. 1994-1996 Döneminde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik	117
2.6.3. 2015 Sonrası Dönemde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik.....	117
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	119
YÖNTEM.....	119
3.1. Araştırma Problemi	119
3.1.1. Araştırmanın Soruları	120
3.1.2. Araştırma Varsayımları.....	120
3.2. Çalışma Grubu.....	121
3.3. Veri Toplama Aracı.....	122
3.4. İşlem	123
3.5. Veri Analizi	123
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	125
BULGULAR VE YORUMLAR	125
4.1. Varsayımların Analizi ve Yorumu	125
4.1.1. Polis Memurları Memnun Olmadıkları Çalışma Koşullarına Sahiptirler.....	125
4.1.2. Polisler Kendilerini Ancak Mesai Arkadaşlarının Anlayacağını Düşünmektedirler.....	127
4.1.3. Polisler Meslek Etik Dersini Faydalı Bulmazlar	129
4.1.4. Polisler Psikolojik Destek Alma Sonucunda Meslek Hayatlarında Oluşabilecek Sorunlardan Dolayı Çekinmektedirler	130
4.1.5. Polisler Kendilerini Ziyarete Gelen Her Türlü Sır Tutma Yetkisine Sahip Bir Din Adamıyla Görüşmek İsterler.....	133
4.1.6. Polisler Psikolog, Rehber/Danışman ve Rehber/Din Adamı Arasından Birini Seçmeleri Gerekince Din Adamını Seçerler.....	134
4.2. Soruların Cevapları ve Yorumu	135
4.2.1. Polisler Çalıştıkları Ortamda İbadet ve Manevi Bakım Uzmanı İçin Tahsis Edilmiş Bir Oda İsterler mi?.....	135

4.2.2. Polisler Birimlerini Destek Amaçlı Ziyaret Eden Bir Din Adamını Nasıl Karşılar?	136
4.2.3. Polisler Kendileri ile Birlikte Destek Amaçlı Göreve Çıkan Bir Din Adamını Nasıl Karşılar?	137
4.2.4. Polisler Halkın Kendilerini Sevmediğini Mi Düşünmektedirler?.....	138
4.2.5. Polisler Kendilerini İnançlı Bulmaktadırlar Mı?	139
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	141
KAYNAKÇA	149
EK 1: Gönüllü Katılım Onay Formu.....	169
Ek 2: Mülakat FORMU.....	170
ÖZ GEÇMİŞ.....	173

KISALTMALAR

NAZİ	:Nasyonaldsosalistler
DDR	:Alman Demokratik Cumhuriyet (Deutsche Demokratische Republik)
DGFp	:Alman Pastoral Psikoloji Birliği (Deutsche Gesellschaft für Pastoralpsychologie)
KSA	: Pastoral Klinik Eğitimi (Klinische Seelsorge Ausbildung)
KEPP	:Protestan Polis Papazlar Konferansı (Konferenz Evangelische Polizeipfarrerinnen und Polizeipfarrer)
DHPol	: Alman Emniyet Üniversitesi (Deutsche Hochschule der Polizei)
NRW	: Kuzey Ren Vestfalya (Nord Rhein Westfalen)
THW	: Teknik Yardım Kuruluğu
DİTİB	: Diyanet İşleri Türk İslam Birliği
VIKZ	: İslam Kültür Merkezi Birliği
IR	: Federal Alman Cumhuriyeti İslam Kurulu
ZMD	: Almanya'daki Müslümanların Merkezi Kurulu
PMYO	: Polis Meslek Yüksek Okulu
POMEM	: Polis Meslek Eğitim Merkezi
RBDBA	: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Büro Amirliği
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
TESEV	: Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı
MDR	: Manevi Danışmanlık ve Rehberlik
vs.	: ve saire
vb.	: ve benzeri
örn.	: örneğin
akt.	: aktaran

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Polis Teşkilatı Çalışanlarının Demografik Özellikleri	122
Tablo 2: Örneklemin Çalışma Şartları ile İlgili Dağılım	125
Tablo 3: Polis Memurlarının Meslektaşlarına Karşı Tavrı Dağılımı	127
Tablo 4: Medeni Durumun Meslek Arkadaşına Bakış Açısına Etki Dağılımı	128
Tablo 5: Meslek Etik Dersine Bakış Dağılımı	129
Tablo 6: Etik Dersi Alan Polisin Meslek Etiğini Faydalı Bulma Dağılımı	129
Tablo 7: Meslek Etiğın Gerekliliğine Dair Tutarlılığın Kontrol Edilme Dağılımı ..	130
Tablo 8: Psikolojik Destek Değerlendirmesine Dair	131
Tablo 9: Psikolojik Danışmana Gitmeme Sebep Dağılımı	132
Tablo 10: Polislerin Din Adamıyla Problemlerini Görüşme İsteği Dağılımı	133
Tablo 11: Psikolog, Rehber/Danışman ve Din Adamı Tercih Dağılımı	134
Tablo 12: Rahatlamak, Dini Vecibeleri Yerine Getirmek ve Manevi Bakım Uzmanıyla Konuşmak İçin Tahsis Edilen Oda İsteğine Dair Dağılım	135
Tablo 13: Birimi Sıkça Ziyarete Gelen Din Adamına Karşı Tepki Dağılımı	136
Tablo 14: Görevlere Katılan Din Adamının Nasıl Karşılanacağına Dair Dağılım ..	137
Tablo 15: Polisin İşini Severecek Yapma ve Halkın Sevdiğini Düşünme Dağılımı ...	138
Tablo 16: İşini Sevmekle, Halkında Kendilerini Sevdiğine Dair Düşünce Arası İlişkiye Dair	138
Tablo 17: Polislerin Kendilerini İnançlı Bulma Oran Dağılımı.....	139

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1.Polis Manevi Bakım Amblemleri 40

ÖZET

Çalışmanın konusu olan “Polis Teşkilatında Manevi Bakım Uygulanması” ülkemizde ciddi bir noksanlığın dile getirilmesi olarak anlaşılabilir. Amacımız Almanya örneğinden yola çıkarak manevi bakımın devletin güç temsilisi olan Emniyet teşkilatında nasıl faaliyet gösterdiğini gözler önüne sermektir. Umarız ki, Türkiye’de de benzer bir uygulamanın hayata geçmesi için yapılan bu çalışma daha kapsamlı çalışmalar için ilham kaynağı olur.

Tezin hazırlanmasında başta polis manevi bakım uzmanlarına yönelik hazırlanan “Polis Manevi Bakım El Kitabından” (Handbuch Polizeiseelsorge), tarihi teoloji dergilerinde yer alan çeşitli Hristiyan teologların manevi bakım tanımlarından, polis manevi bakımla ilgili üst düzey yöneticilerin, tecrübeli polis manevi bakım uzmanlarının makale ve yazılarından yararlanılmıştır. Türkiye bölümünün kaynağını ise değerli araştırma sonuçları, makaleler ve tezler oluşturmaktadır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Almanya’nın manevi bakım uygulamasının tarihine, meslek etiği, polis teşkilatı ve polis teşkilatında uygulanan manevi bakıma yer verilmiştir. İkinci bölümde Türkiye’nin polis tarihi, polis memurlarının yaşadıkları sıkıntı ve meslek etik problemine değinilmektedir. Üçüncü bölümde polislerle yapılan mülakat sonuçlarına yer verilmekte, son bölümde araştırmanın sonucu ve yorumu yer almakta.

Anahtar Sözcükler: Manevi Bakım, Polis Teşkilatı, Din-Devlet İlişkisi, Polis Manevi Bakım Uzmanı

ABSTRACT

“Application of Spiritual Care at The Police Department”, the subject of the study can be seen as an expression of a serious deficit of our country. Our aim is to show how the spiritual care operate at the police station, which represents the force of the state, based on the German example. We expect that this work, which is established to achieve a similar application in Turkey, will be a source of an inspiration for more comprehensive studies.

At the preparation of the thesis it has been benefited foremost from the “Handbook for Police Spiritual Care” (Handbuch Polizeiseelsorge), which is prepared specifically for the Police Spiritual Care in Germany. It is also benefited from various spiritual care definitions of Christian theologians, from historical theological journals, from senior managers of police spiritual care and also from articles and texts of experienced police spiritual carers. The source of Turkey's section occurs valuable research results, articles and thesis.

This study consists of three parts. The first part includes the history of spiritual care practice, occupational ethic, police department and application of spiritual care at the police department of Germany. The second part referred to Turkey's police history, distress that police officers are experiencing and occupational ethic problems. In the third part interview results with the police are given and in the last section the research results and the interpretation of it takes place.

Keywords: Spiritual Care, Police Department, Relationship Between State And Religion, Police Spiritual Care

GİRİŞ

İnsanoğlu var olduğu sũrece hep din ile i içe olmuş ve dũřũnen bir varlık olmasından kaynaklı ũstesinden gelemediği durumlarda ruhsal boşluğunu kapatacak ve bir içsel tatmin sağlayacak aşkın bir varlığa her daim inanma gereği duymuştur (Akto 2011: 195). Bu durumda dinler bu boşluğu doldurma hususunda ˆnemli bir işlev sergilemişlerdir. Her din mensubu “manevi bakım uzmanı” olan din adamlarından yardım almaya ˆnem vermiş ve insanlığın ilk psikologları olarak gˆrũlebilen din adamları manevi bakım hizmeti vermişlerdir. Çalışmada yer alan manevi bakım tanımı burada daha ˆzel olarak Hristiyan geleneğin yũzyıllarca sũren hizmetini ele almaktadır.

Çoğunlukla din gˆrevlileri veya dini temsilen gˆnũllũler tarafından icra edilen bu adı geçen hizmet ˆzellikle Almanya’da fazlaca talep bulmakta ve bilimsel çalışmaların ortaya koyduğu olumlu sonuçlar dolayısıyla da diğer psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri arasında yerini almaktadır.

Dinin ˆnemini ele aldığımızda, Almanya sekũlerleřme iddialarına rağmen çok daha erken zamanda dinin değerini anlayıp gereken ˆnlemleri yasal ve uygulamalı olarak ele almakta. Gerçekten takdire değer bir ˆngˆrũ ile yapılan çalışmalar sonuçlarını 50 yılı aşkın emniyet ile kilise işbirliğinin başarılı bir şekilde sũrmesi şeklinde vermektedir. Peki, “Almanya manevi bakımı polis teşkilatında nasıl ele almıştır? Neden yasallaşma sũrecine gitme gereği duymuş ve şu an nasıl uygulanmaktadır? Ayrıca Tũrk polisi ne gibi sorunlar yaşamakta? Manevi bakım uygulaması Tũrkiye’de hangi aşamada ve polislere yˆnelik girişimler mevcut mu? Ya Tũrk polisi, manevi bakım hakkında ne dũřũnũyor? Bir din adamının birimlerinde faaliyet gˆstermesini nasıl karşılar?” gibi sorulara tez içerisinde cevap vermeye çalışılacaktır.

1. Çalışmanın Konusu

Araştırmanın konusu Almanya’da polis memurlarına yˆnelik olarak yũrũtũlen manevi bakım uygulaması ve Tũrkiye’de uygulanabilirliğidir. Almanya bu konuyla ilgili kˆklũ bir geçmişe sahiptir. Polis manevi bakım uzmanları, resmi olarak 56 yıldır faaliyet gˆstermektedirler, ancak uygulamanın kˆkleri 100 yıl ˆncesine

dayanmaktadır. Dolayısıyla ilk bölümde başta manevi bakımın Alman teologlar tarafından tanımlanmasına, Hristiyan gelenek içerisindeki yerine ve gelişim sürecine, ardından Federal Alman Devletinin Polis Teşkilatını ve manevi bakımla olan işbirliğine doğru giden süreç ele alınacaktır. İkinci Bölümde ise Türk polis teşkilatı tanıtılacak ve manevi bakım alanında yaşanan gelişmeler aktarılacaktır. Üçüncü bölümde Türkiye’de 67 polis memuru ile yapılan araştırmanın yöntemine ve dördüncü bölümde ise mülakat sonuçlarına yer verilecektir.

2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı manevi bakım alanında atlanılan polis teşkilatının da manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetinin içerisine alınmasıdır. Bu konuyla ilgili Federal Alman Cumhuriyeti, sistemleşmiş ve ‘oturmuş’ bir manevi bakımla, Türkiye’de de benzer bir uygulamada yol gösterecek niteliktedir. Polis teşkilatı devletin gücünün taşıyıcısıdır. İkinci bölümde görüleceği üzere yapılan çeşitli araştırmalar Türk polisinin ruh sağlığı için yardıma ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Psikolojik danışmanlık bu konuyla ilgili yeterli gelememektedir. Dolayısıyla bir manevi bakım ekibi polislerin ihtiyacını karşılayabilecek güçte olacağı umulmaktadır.

Yapılan bu çalışmayla Almanya’da polislere uygulanan manevi bakım hizmeti tanıtılacaktır. Bu bir ilk adımdır ve Türkiye’de bu örnekten yola çıkarak, millileşmiş kendi kültürel ve dinî unsurlarıyla bezemiş bir polis manevi bakımını uygulamaya koymasına beklenilmektedir.

3. Çalışmanın Sınırlılıkları

21.Yüzyılda manevi bakım alanının bu kadar gelişmesi ve yaygınlaşması birtakım tanımlama problemlerini de beraberinde getirmekte. Her ülke kendi din ve maneviyat anlayışına göre soul care veya pastoral care ve yahut spiritual care vb. şeklinde farklı tanımlamalara gitmiştir (Düzgüner 2016: 17-25). Ancak bu çalışmanın Almanya’da uygulanan bir manevi bakım hizmeti olmasından dolayı Alman “Seelsorge” anlayışına yer verilecektir. Ayrıca bu konuyla ilgili hiçbir Türkçe kaynak bulunmadığından, Almanya bölümünün çoğunu Almanca kaynaklar oluşturmaktadır. Dolayısıyla Türkçede karşılığı bulunmayan veya tam istenilen anlamı çağrıştırmayan kelimelerden dolayı bir takım aktarma sorunları yaşanmıştır.

Yine de tüm titizlikle aslına ve manaya uygun şekilde tercüme etmeye gayret edilmiştir.

İkinci Bölümde mukayese olması açısından Türk polisine yer verilmiş ve çeşitli psikolojik sorunları irdelenmiştir. Ancak emniyette hiçbir manevi bakım çalışması bulunmamasından kaynaklanan sadece polislerin psikolojik rahatsızlıklarına ve mesleklerinden kaynaklı yoğun çalışma durumuna değinilmiştir. Üçüncü bölümde Türk polisinin birimlerinde bir din adamına (manevi bakım uzmanına) bakış açılarını ölçmek adına düzenlenen araştırma yöntemine dördüncü bölümde ise mülakat sonuçlarına ve yorumuna yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan mülakat formu gönüllü polislere uygulanmıştır. Kartopu tekniği ile çeşitli illerden toplam 67 polis memuruna ulaşılmıştır. Ölçme aracının mülakat formu olması sebebiyle araştırma sonuçlarının frekans dağılımına, çapraz tablo ve korelasyonlarına bakılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MANEVİ BAKIMIN ALMANYA UYGULAMASI

1.1. Temel Kavramlar: Manevi Bakım

Batı'da soul care/counseling, veya pastoral care/counseling, spiritual care/counseling olarak adlandırılan manevi bakım olgusu Türkiye'de hızla ilerlemektedir. Bu yapılan çeşitli kongrelerde (MDRK 2018) ve hastane manevi destekteki gelişmelerde görülebilmektedir (Özkan 2017: 63). Manevi bakımın tarihi seyri ele alındığında ise 1975 yılı öncesinde Batıda maneviyat ile din yakın anlamda kullanılıyorken, ilerleyen zamanda çeşitli anlam dönüşümlerine uğramıştır. Din, sistematik ve kurumsal bir yapıyı temsil ederken, maneviyat daha bireysel ve öznel bir tecrübeyi ifade etmeye başlamıştır. Maneviyat çeşitli çalışmalar tarafından farklı şekillerde ele alınmakta ve din ve maneviyata (Religion and Spirituality) ayrı ayrı vurgu yapılmaktadır. Dolayısıyla bir kavram kargaşası yaşanmakta ve dini maneviyattan daha geniş görenler, maneviyatı dinden daha geniş görenler, ilişkili ancak ayrı olgular olduğunu düşünen çeşitli yaklaşımlar öne çıkmaktadır (Düzgüner 2016).

Maneviyat (spirituality) kavramı, köken olarak "ruh"(spirit) gibi kelimelerden gelmektedir. İbranice de ruhun kelime karşılığı olan "ruah", nefes ve insanların ruhunun tohumu anlamlarına gelmektedir. "Spirituality", Latince "nefes" anlamına gelen "spiritus" kavramından türemiştir. Spirit (tinruh) kişinin esenliğinin (mutluluğunun, refahının) nefes veya oksijen kadar ayrılmaz bir parçasıdır. Manevi kelimesi "manevi, mana cihetiyle; maddi olmayan, ruhani, ruhla veya soyut anlamlarına gelmektedir. Maneviyat ise manevi -ruhsal hayatla ilgili maddi olmayan bütün manevi varlıklar ve kavramları" olarak ifade edilmektedir (Apak 2018).

Bireyin dindar olmadan maneviyat sahibi olabileceği ya da maneviyat sahibi olmadan dindar olabileceği vurgusu, maneviyat üzerine yapılan birçok çalışmanın konusu haline gelmektedir. Maneviyatın birçok tanımı, doğası itibariyle işlevseldir.

Maneviyat kavramı giderek hayatın daha ulvî ve işlevsel tarafı için kullanılmakta olduğu düşünülürken diğer yandan din, kurumla ve resmileştirilmiş inançla ilgili görülmekte ve bu merkezî görevin dışında kaldığı söylenmektedir. Aynı zamanda maneviyat giderek dinamik bir süreç olarak tanımlanırken, din bir zamanlar görüldüğü dinamik bir süreçten statik bir mahiyete dönüşmektedir (Pargament 2015).

Diğer yandan maneviyatı kutsalın arayışı olarak gören ve dinin en merkezî işlevi olduğuna inanan görüşler dini, kutsalla ilişkili tarzlarda tezahür eden bir anlam arayışı olarak görmektedirler. Böylece din ve maneviyat arasındaki ilişkide maneviyat, dinin kalbi ve ruhudur. Bu görüşe göre din, maneviyattan daha geniş bir yapıya sahip ve daha geniş çerçeveli bir yapıdır. Ayrıca din, anlam arayışındaki birçok objeyi kuşatır. Maneviyat ise anlam arayışında tek bir hususî nesneye - kutsala- odaklanır (Pargament 2015).

Bu görüşün aksini savunanlara göre ise maneviyat dini içerir, ancak daha kapsamlıdır. Buna göre din bir bütün olarak maneviyatla ilgilidir, ancak maneviyatın bütünü dinle ilgili değildir. Yani dinî olan her şey ayrıca manevîdir, ancak dinin dışında da maneviyat bulunabilir. Bu görüşe göre manevî süreç insanlaşma süreciyle aynıdır (Hull 2003).

Diğer bir görüşe göre ise maneviyat insan ruhunun tabiatıdır; maneviyat kişinin hayatını yaşama, hayatını anlamlandırma ve başkalarıyla ve nihai olarak aşkın olanla münasebet kurarken takındığı tavidir. Dindarlık toplumu, inanç ve ritüel teamülünü gerektirirken; maneviyat insan bireyselliğini ve kişinin hayatını anlamlandırmasını gerektirir. Yani geleneksel olarak dindarlık, bireyin belirli bir sosyal çevrede çeşitli kurumsal inanç sistemlerine uygun olarak nasıl davranması gerektiğini belirlerken maneviyat, farklı kültür ve kuşaklardan bireyler için geçerlidir (Rio ve White 2016).

Ayrıca kimine göre maneviyat; anlamlandırma, amaç ve ayrıca kendinle, diğer insanlarla, evrenle, Allah'la, varoluşla olan ilişkileri kapsamaktadır. Maneviyat kavramının tartışılmasında din, kilit bir rol oynamaktadır (Apak 2018).

Görüldüğü üzere maneviyat kavramına ilişkin çok fazla tanım bulunmaktadır. Tanımların ortak yönleri ise; aşkınlık, anlam arayışı, bağlılık, ilişki ve inanç boyutlarını ifade etmeleridir. Gelişmekte olan fikir birliğine göre ise din ve

maneviyat farklıdır ancak örtüşen yapılarıdır (Apak 2018). 2005 sonrası ise her insanın manevi bir boyutu genel kabul görmekte ve artık maneviyatı farklı disiplinlere dâhil edilmesi konu edilmeye başlanmaktadır. Amerikan Psikoloji Derneği 36. bölümü olan “Din Psikolojisi” nin ismini 2003 yılında “Din ve Maneviyat Psikolojisi” (Psychology of Religion and Spirituality) olarak değiştirmesiyle din ve maneviyatın ayrı olgular olduğu resmen kabul görmüştür. Buna göre maneviyat genel olarak kişisel inanç ve uygulamalar, anlam arayışı, bireyin kendini keşfi ve hayat memnuniyeti gibi konularla ilgilidir (Düzgüner 2016: 36).

Türkiye literatüründe maneviyat kavramı din, ahlak, tasavvuf ve moral gücü gibi anlamlara gelirken, 2000 yılı sonrası Batı’da ortaya çıkan tanımıyla kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum maneviyat konusunun anlaşılmasını zorlaştırmasına rağmen Türk literatürü maneviyat çalışmalarının çoğunu Batı kaynaklı tanım, teori ve ölçüklere dayandırmaktadır. Son yıllarda Türk araştırmacıların kendi tanım ve maneviyat algısını oluşturmaya çalışması, maneviyat olgusunun kendi kültür ve anlayış biçimine göre yoğunlaşmasına yönelik olumlu gelişmelerdir. Sonuçta Türkiye ve Amerika’da yapılan bir araştırma sonucuna göre din ile maneviyat iki ülkede farklı algılanmaktadır. Türkiye örneklemini dini daha çok inanç ile ilgili görürken maneviyatı inancın gereği olan yaşantı şekli olarak tanımlamıştır. Diğer taraftan Amerika örneklemini dini bir takım ritüelistik uygulamalar bütünü olarak görürken maneviyat aşkın bir güce yönelik inanç ve onunla kurulan kişisel ilişkiyi ifade etmektedir (Düzgüner 2016: 36-37). Görüldüğü üzere din ve maneviyat olgusu iki ülkede çok farklı anlamlar taşımaktadır.

Diğer yandan manevi bakım tanımı yerine farklı tanımlara yer verenlerde vardır. Örneğin Altaş, manevi bakım tanımı yerine “Dinî Danışmanlığı” tercih etmektedir. Ayrıca Altaş dinî danışmanlık tanımını üç temel anlama biçimine ayırmaktadır. Birinci anlama biçimine göre dinî danışmanlık geleneksel danışma süreçlerinin bir parçası olarak görülür ve ahlak ile ahiret sorunlarından doğan değer problemleriyle ilgilenen bir meslek olarak algılanır. Ülkemizde manevi (spiritüel) danışma olarak da kullanılan bu anlama biçiminde danışan ile danışman aynı inanç ve değerleri taşımak zorunda değildir. İkinci anlama biçimine göre dinî danışmanlık dini temsille doğrudan ilişkilidir. Danışan ve danışılan arasında inanç veya dinî

içeriğın geçip geçmemesi önemli değil, önemli olan danışmanın temsil ettiği dinî kurumdur. Bunun Batıdaki karşılığı “Pastoral Counseling veya Pastoral Care” kavramlarıdır. Üçüncü anlama biçimine göre ise bireyin dinî inancı merkeze alınmakta ve dinî danışman, inançlı bireye tüm problemlerinde inandığı dinin değerleriyle ilişkilendirerek destek sağlamakta, kendi çözümlerini üretebilmesinin önünü açmaktadır. Burada hem danışan hem de danışılan aynı dine sahip olmalı ve danışan birey merkezde olmalıdır. Bu anlama biçiminin Batıdaki karşılığı ise “Religious Counseling” kavramıdır. Tabii olarak bu farklı anlama biçimlerine göre de farklı uygulama yöntemleri ortaya çıkmaktadır. Sonuç itibariyle manevi bakım uzmanları her türlü anlama biçimine hitap edebilmeli ve uygulamaya geçebilmelidirler (2016: 107-112). Çünkü maneviyat her dinde bulunan yüksek bir ruhaniyet boyutudur. Maneviyat, dinleri bu noktada birleştirecek bir kapasiteye sahiptir, dolayısıyla bu çalışmada kapsayıcılığı ve ayrıca aşağıda *Seelsorge* kelime anlamına yakınlığından dolayı “manevi bakım” tanımını tercih edilmiştir.

1.1.1. *Seelsorge*'nin Türkçe'ye Aktarılma Sorunu

Çalışma boyunca kullanılan Alman uygulaması olan *Seelsorge*'nin bu bölümde tanımlama konusuna yer verilecek ve Almanya'da kullanılan ve diğer ülkelerde gibi çok karışık bir anlama sahip olmayan *Seelsorge*'nin Türkçeye aktarımı ele alınmaya çalışılacaktır.

Seelsorge'nin Latince karşılığı *cura animarum*'dır ve insanı kurtarmayı ifade etmektedir. “*Seelsorge*” terimini açıklamaya çalışırken Türkiye'ye bakıldığında, bu terimi karşılayacak bir kelime bulunmamaktadır. Kelime olarak ele alındığında ise Almanca “*Seele*” kelimesinin karşılığı “ruh”tur, “*Sorge*” kelimesi ise “ilgilenmek, endişe duymak, bakım yapmak” gibi anlamlara gelmektedir. Hertzsch'e göre Almanca dilinde *Seelsorge* yanlış anlaşılmağa müsait ve yanlış da anlaşılabilen bir kelimedir. Ona göre “*cura animarum*”, yani “*Seelsorge*” teriminde konu “*Besorgnis-Endişe Duymak*” değil, “*Fürsorge*” yani “Bakım, Destektir”. Ayrıca “*Fürsorge*”, iyileşme, yardım etme, gütmeye ve kurtarma terimlerini içinde barındırmaktadır (1965: 161).

Seelsorge'nin ne olduğuna bakıldığında, günümüz Almanya'sında “*Seelsorge*” talep edilmediği sürece dinî içerik barındırmamaya özen göstermekte ve

daha manevi (spiritüel) olma yolunda ilerlemektedir. Dolayısıyla ilk etapta *Seelsorge* “dini” değil, talep halinde “dini” olmaktadır.

Türkiye’de *Seelsorge* ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalarda dinî danışman, manevi danışman, manevi bakım ve manevi destek gibi tanımların kullanıldığı görülmektedir (Ağılkaya Şahin 2014; Düzgüner 2016; Karaaslan 2016; Söylev 2016). Yukarıdaki *Seelsorge* kelimesinin kökeninden yola çıkarak, ‘manevi bakım’ veya ‘manevi destek’ daha uygun bir karşılık olduğu düşünülmektedir ve çalışma boyunca da “manevi bakım” şeklinde ifade edilmektedir.

1.1.2. *Polizeiseelsorge*’nin Türkçe Aktarımı

Bu çalışmanın ana yapısını oluşturan, polislere yönelik hizmet veren *Seelsorge* uygulaması Alman dilinde “*Polizeiseelsorge*”, yani kendi çevirimiz ile “Polis Manevi Bakımı” diye adlandırılmaktadır. Ayrıca polislere yönelik manevi hizmet veren Rahip/Papazlara “*Polizeipfarrer*”, yani “Polis Rahip/Papaz” denilmektedir. Almanya’da polislere yönelik, yaklaşık olarak 100 yılı aşkın süredir manevi bakım hizmeti verilmekte; ancak Türkiye’de bu konu daha çok yeni ve herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

1.2. Hristiyan Geleneğinde Manevi Bakım

Manevi bakım için Hristiyan terminolojisi *cura animarum* kelimesini kullanmaktadır. *Cura* “bakım, özen gösterme” gibi bir anlama sahipken, *animarum* da “ruhlar” manasına gelmektedir. *Cura animarum* kendi içinde ikiye ayrılmakta, biri *cura animarum generalis*, geniş bir kitleye, cemaate -buna ebeveynlerin, pedagogların ve öğretmenlerin faaliyetleri dahil- uygulanan manevi bakımı ifade ederken, *cura animarum specialis* daha bireysel bir ruh bakımını ifade etmektedir. Mezhepsel farklılıktan kaynaklı kimi Katolik manevi bakım uzmanları kendilerini “*cura animarum generalise*” adanmışken, kimi protestan manevi bakım uzmanları “*cura animarum specialis*”i tercih etmişlerdir (Ağılkaya Şahin 2014: 12-13). Ayrıca manevi bakım pratik teolojinin bir alt dalıdır ve ayin / vaazın ve din eğitimin yanında kilisenin üç faaliyet alanlarından biri olarak kabul edilir (Ağılkaya Şahin 2016: 53).

Hristiyan din adamları manevi bakımın yapısını açıklamakta kimi zaman güçlük çekmişlerdir. Açıklama çabaları içerisinde Hristiyan teologlar iki görüşü ön

plana almışlardır: Bunlardan biri manevi bakımın “inanç(glaube) ve yaşamdesteği” olduğuna dair, diğeri ise “toplumun İsa’nın vücudunu meydana getirmesinden” dolayı rahiplerin öne çıkan çobanlık vazifesidir (Janssen 1954: 536). Ayrıca Hristiyan gelenekte asıl olan Tanrı ile insan arasında olan kaçınılmaz ilişkidir. Kilise bu ilişki içerisinde sadece bir araç görevi görmektedir (Arnold 1943: 99). Tanrının merhametle muamelesi ve bu merhametten çıkan gücün insanı özgür hareket etmesini sağlaması her bir insanın kurtuluşa giden yolda en önemli unsurudur. Tanrı ile insana yüklenen bu sorumluluk ancak hakkıyla yerine getirilirse “iyileşme-kurtuluş” (Heilsgeschehen) meydana gelebilmektedir. Burada manevi bakım uzmanına düşen görev ortada durup dengeyi sağlamak ve bu iyileşmede aracı görevini hakkıyla yerine getirmektir (Arnold 1943: 111).

Protestan anlayışa göre her Hristiyan, “*cum grano salis*”, kendisinin manevi bakım uygulayıcısıdır. Zihinsel engelli kişilere dahi manevi bakımın uygulanmasını gerekli gören din adamı Köstlin, ebeveynlerin çocuklarına, öğretmenlerin de öğrencilerine, yani her Hristiyan’ın da diğerine manevi bakım uygulaması gerektiğini, ancak manevi bakımın kişi olarak, yalnızca din adamlarına mahsus kalması gerektiğini düşünmektedir (1895: 221).

Hristiyan gelenekte yüzyıllar boyunca manevi bakım hizmetinin insanın ruhuna yönelik bir çaba olduğu kabul edilmiştir. Yalnız ruh anlayışı da kendi içerisinde farklı algılanmıştır. Örneğin Köstlin (1907) ruhu “hayattan sorumlu, karar merkezi” olarak tasnif ederken diğer yandan Gruehn (1927), ruhu “mutlak olarak duyduğu susuzluğu, yine mutlak tarafından doyurulabilen en derin benlik” olarak görmektedir (akt. Janssen 1954).

Hristiyan kaynaklara ruh’un ne olduğuna bakıldığında ise eski ahit’te 800 yerden fazla “*nefeş*” ismine rastlanılmaktadır. *Nefeş*, “solumak”, “nefes almak”, “nefes alan”, “yaşayan” anlamına gelmektedir. Aynı şekilde yaratılış olayında “*nefeş*”, “*haja*”-“canlı” sıfatıyla Eski Ahit’te sadece insan bireyini tanımlamak için kullanılmaktadır. Tanrı karşısında sorumlu varlık insandır, yani *nefeş* dir. Çevresini algılayan, istekleri olan, haz duyan, arzularına uyan, ağlayan gülen ve sevgi besleyendir *nefeş* - yani insan. İnsan *nefeş* sahibi değil, *nefeş*’ in kendisidir. Dolayısıyla Eski Ahit’e göre insan ruh sahibi değil ruhun ta kendisidir (Eberhardt 1993: 19-26). Dolayısıyla manevi bakım sadece bedenden ayrı düşünülen ruh ile

değil, Tanrı tarafından bir bütün olarak yaratılan, ruh sahibi insan ile ilgilenmektedir. *Cura animarum* insanın bir yönünü değil, “Tanrı önünde yaşayan insanı” tümünden değerlendirmektedir (Janssen 1954: 535).

Manevi bakım insanının ruhuna değil insanı ruh beden bütünlüğü ile ele almaktadır. Hristiyan insan anlayışına bakıldığında bu durum daha iyi anlaşılabilir, şöyle ki Hristiyan anlayışta insan Kiliseye ait toplumun bir ferdidir, “*viva vox evangelii*” emrinin altındadır, yani bir Hristiyan’ın bilmesi gerektiği her şeyi öğrenmek durumundadır. Aynı zamanda Hristiyan gelenekte önemli olan ve sıkca her bir insanın biricik ve benzersiz yönüne vurgu vardır. Bunda hristiyan Tanrı anlayışı etkili olmaktadır. Hristiyan gelenekte insan Tanrı’nın yansıması olduğundan (Ebenbild Gottes) her bir birey, din ırk gözetimsizdir değerlidir. Dolayısıyla yüzyıllar boyunca Hristiyan gelenekte kullanılan “*Seelsorge*” terimi içerik olarak birçok değişime uğramış olsa da, konusu olan “insan” hep aynı kalmaktadır (Janssen 1954: 537-539).

Kilise manevi bakımda önemli bir yere sahiptir. Hristiyan anlayışta kilise, insanlara şifa veren, onları kurtuluşa erdiren kutsal ruhun tezahür ettiği “*sanct ecclesia*” yani “kutsal kilise” dir, bir beden gibidir. Kilise tabiatı gereği, yaşayan bir vücuttur, kutsal ruhun gözetiminde İsa’nın uzvuların birleşmesinden meydana gelmektedir; “*proprie una, unum corpus, unus populus, una societas*” yani; özellikle tek vücut, tek kişi, tek toplumdur. Dolayısıyla rahip kilisenin temsilcisi olarak manevi bakım şeklinde kilisenin gücünü devralmaktadır. İlerleyen zamanda Kiliseye atfedilen bu kutsallık ve aşkınlık içeren görüş değişmiştir. Deistik düşüncenin etkisiyle kilisenin olağanüstü tabiatı, artık kabul görmemektedir (Arnold 1943: 112-114).

1.2.1. Çobanlık Görevi-Pastoral Care

Bu çalışma içerisinde ayırım yapılmadan hristiyan din adamlarına vurgu yapmak amacıyla hem Papaz’dan, hem de Rahip’ten bahsedilmektedir. Papaz veya Rahip denildiği zaman hristiyan din adamları kastedilmektedir. Mezhepsel farklılıktan dolayı oluşan bu kavram ayırımında manevi bakımın işleyiş biçimi ele alındığından bu kavramlar ayrılmayacaktır.

Pastoral care İngilizce olarak Almanca *Seelsorge*'nin karşılığı olarak kullanılmaktadır. *Pastor (i)* kelimesi, papaz kilise ve cemaatin dinsel sorumlusu anlamına gelmektedir. *Pastoral(s)* kelimesi ise, “kır yaşamına ait, basit ev, sakin bir yaşam” gibi anlamlara gelmekle birlikte, “cemaat üyeleri, dinsel bir topluluğun üyelerini ilgilendiren piskoposlar” gibi anlamları da içinde barındırmaktadır. *Pastoral care'in (i)* içerdiği anlam çok geniş olduğundan dinî cemaat sorumlusu tarafından, cemaatine veya kilise üyelerine yapılan manevi desteği, manevi yardımı, ayrıca tavsiyeler ve öğütleri içermekle beraber, ayrıca bir öğretmen veya bir eğitim yetkilisi tarafından öğrencilere yapılan manevi destek, yardım özel öğütler ve tavsiyeler anlamını da taşımaktadır (Özdoğan 2006: 128).

Manevi bakımı ifade etmek için kullanılan “pastoral care” teriminin din adamlarının, *pastor*'un Latince “çoban” manasına gelmesinden dolayı tam da bu yönüne işaret ettiği görülmektedir.

“Çoban” ifadesi mezhepsel yönden farklı ağırlıkta karşılığı görülse de bütün kilise faaliyetlerinde önemli bir yeri kapsamaktadır (Ağılkaya Şahin, 2014: 13). Hristiyan anlayışta Papaz, “iyi çobandır” zayıfları gözetir, hastalara şifa olur, yaraları iyileştirir, bir çoban gibi kaybolanını arar, sürüden yolunu şaşıranı bulur ve getirir (Hertzsch 1965: 161). Dolayısıyla manevi bakım uzmanı, kilise aracılığıyla Tanrı'dan aldığı yetkiyle bir çoban olarak sürüyü bir arada tutup Tanrı'nın kelamı ile ahlaklandırmak zorundadır ve aynı zamanda pedagojik sorumluluğa da sahiptir. Burada İslam kaynaklarda da gördüğümüz çoban hadisine benzerliği dikkat çekmektedir; “Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz(…)”(Buhari,Nikah,91)¹. İslam dini birbirine dikkat etmeyi, hastalıkta ziyareti ve nasihat istendiği zamanda nasihat etmeyi müslümanın bir diğer müslüman üzerinde hakkı olarak görmektedir (el-Hazmi 2004: 1109-1110). Bu benzerlik dinlerin içindeki cemaate dikkat etme arzusu olarak görülebilir. Ayrıca tartışmalı bir konu olan İslamın manevi bakım uygulaması için gerekli teolojik zemine sahip olduğunun da bir göstergesidir.

Tekrar Hristiyan teolojisine dönülecek olunursa Janssen'a göre Hristiyan düşünce de insan Tanrı karşısındaki yaşamını toplum içerisinde sürdürdüğünden,

¹ <https://www.mumsema.org/hadisler-bolumu/133123-hepiniz-cobansiniz-hadisi-ve-aciklamasi.html>.

manevi bakıma toplumun inşası, şekillendirmesi gibi görevler düşmektedir. Manevi bakımın bizzat kendisi toplumun ve kilisenin hayata yönelik ifade biçimidir ve bu şekilde görülmelidir, çünkü kilise, çokluk (toplum) içindeki birliği(bireyi) görendir. Ayrıca manevi bakım bireyden topluma ulaşmaya çalışır (1954: 536-538). Tümevarım şeklinde gerçekleşen bu uygulama biçimi her bireyi kapsadığı için daha etkili olabilmektedir.

Diğer bir görüşe göre ise manevi bakım her ne kadarda öyle bir vasfa sahip olsa da, toplumu inşa etmek için kilisenin kullandığı bir araç değildir. Ne kadar çok bireye ulaşırsa o kadar çok “cura” gerçekleşmektedir. Manevi bakımın objesi, ihtiyacı olan herkesi özellikle “cura” dahiline giren herkesi kapsamaktadır. Ancak Janssens’a göre manevi bakım da subje- obje ilişkisi yoktur, her iki tarafın da toplumun üyeliğini taşıdığı bir birliklilik vardır. Ona göre kilise “düşmüş” olan insana Tanrı’nın inayetini garanti eder (1954: 540-542). Çünkü insan tabiatı gereği “homo errans, peccans, patiens” dır, yani “şaşıran, günah işleyen ve aynı zamanda dert sahibidir. Dolayısıyla manevi bakım da tıpkı vaaz veren bir Papaz gibi, “docere, admonere, consolari”, öğretmeli, uyarmalı ve teselli etmelidir (Hertzsch 1965: 162).

İnsanın kurtuluşuna yönelik vurgu Katolik mezhebinde daha ağırdır ve din adamları tarafından bir inanç vazifesi olarak görülmektedir. Manevi bakım Katoliklerde tüm kilise faaliyetlerini kapsamaktadır. Protestan manevi bakım anlayışı ise daha insancıldır ve bireysel olarak ele alınmaktadır (Ağilkaya Şahin 2016: 49).

Ayrıca dikkat çekici olan bazı görüşler Hristiyan gelenekte kilise ile birey arasındaki ilişkinin günah çıkartma yolu ile olmasını daha doğru bulmaktadırlar. Nitekim bu anlayışa göre, kişi kirlenmiş hastalanmış yaralanmış kalbinin içini dökebilmekte ve böylece rahatlayabilmektedir. Nihayetinde manevi bakım günah çıkartmadan çıkan bir “ruha bakım” olarak anlaşılırmaktaydı (Piskoposluk Rottenburg 1858). Hatta bu anlayışa sahip kişiler günah çıkartmaya o kadar büyük önem atfederler ki, manevi bakım günah çıkartmayla sonlanmadığı müddetçe o görüşmenin tamamlanmadığı görüşünü savunurlar (Ağilkaya Şahin 2014: 81). Günah çıkartma olgusu manevi bakıma muhatap olan kişinin arzusuna bağlıdır. Dolayısıyla kişi istemediği sürece manevi bakım uzmanı istediği uygulamaları yapamamaktadır.

1.3. Günümüzde Manevi Bakım

Modern insanın yaşam şartları değişmiş, yapılan yeni psikolojik araştırmalar insan yapısını anlamada mesafeler kat etmiştir. Bilime başvurmak daha önce sanıldığı gibi iman esaslarını sarsmayacağını, bilakis II. Vatikan Konsili'nde de belirttiği gibi, teologların kendilerine göre bilimlerden uyarladıkları ve kendilerinin araştırıp buldukları metot ve yöntemlerin insanlara yönelik doğru dinî telkinde bulunmalarında yardımcı olacağına dair inanış yaygınlaşmıştır. II. Vatikan Konsili, Katolik kilisesi için bir dönüm noktası olmuş, bilimle imanın karşı karşıya olduğu düşüncesi (Pompey 1979: 287) reddedilmiş ve yeni bir dünya görüşüne kapıların açılmasında öncü olmuştur.

Günümüzde Kilisenin amacı “şifa (kurtarış) misyonu (Heilsauftrag)” bugünün şartlarında yaşayan insanlara yönelik gerçekleştirmektir. Kimi ilahiyatçılar için amaç toplumu tekrar dini yönden canlandırmak, bunun için nasıl bir organizmada en küçük hücre ile işe başlanıyorsa, toplumda da bireylerle işe başlanılmalıdır (Pompey 1973: 251-255). Kimisi için ise amaç sadece insanları yükledikleri sorunları ve problemlerinden kurtulmaları için yollarını açmak, destek olmaktır. Bu düşünce biçimi kendini Batı dünyasında daha fazla göstermektedir. Daha önce ki uygulamalara bakıldığında manevi bakım *cura animarum* suç ve günahı temsil etmekte ve kilisenin günah çıkartma uygulamasıyla ilgiliydi. Günümüzde ise manevi bakım kendi seçtiği çeşitli psikolojik okullar ile çalışmakta (Heine 2017: 14) ve kendini geliştirmektedir. İlk başta misyonerlik ve “kutsal kurtuluşa” erdirme amacı güden oluşum artık insanlara, “hidayete ersin” ya da ermesin, yardım etme, diğer insanları sevme “*Nächstenliebe*” motivasyonu ile hareket etmektedir. Hristiyan teolojide “*Nächstenliebe*” diğerini sevme anlamına gelir ve her insanı koşulsuz sevme ve kabul etmeyi ifade eder. Manevi bakım da izlenen değişim, İsa'nın yüklediği mutlak çobanlık görevinden, diğerini sevmenin gereği olan koşulsuz sevmeye kadar uzanmaktadır.

Güdülen amaç sadece insanların yaşamlarında tecrübe ettikleri acılarını ve pişmanlıklarını hafifletmek, en ideal durumda ise ortadan kaldırmaktır. Ulaşılması istenilen ayrıca Tanrı'ya giden yolu açarak muhatabına gözükür olması için tüm ortamı uygun hale getirmektir (Ağlıkaya Şahin 2014: 26). Diğer bir ifadeyle

geneleksen manevi bakım, kilise aracılığı ile insanı kurtuluşa erdirme, asli günah probleminden arındırma durumu iken artık ilerleyen yüzyıllarda din motivasyonu içeren ancak dini direktmeyen bir boyut almıştır. Günümüzde uygulanan manevi bakımın insanların farklı ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzeyde olmasına özen gösterilmektedir. Manevi bakım da arayış içinde olan kişiye, yaşamındaki eksik olan anlamı bulmasına cesaretlendirilmeli ve bunu gerçekleştirmesine yardımcı olunmalıdır. Konuşarak muhatabın kendini ifade ederek gerçekliğin kişinin gelişimini destekleyecek şekilde açığa çıkmasını sağlamalıdır. Sevgi unsuru bu hizmette önplandadır (Ağılkaya Şahin 2014: 82-83).

Sevgi unsuru olmadan manevi bakım hizmeti çok çabuk yıpratıcı olabilmektedir. Almanya uygulamasında görüldüğü üzere manevi bakım gönüllülük esasına dayanarak yapılmakta. Ancak gönüllü olan insanlar, hiçbir maddi karşılık beklemeden diğer insana faydalı olma düşüncesinden yola çıkarak gerçek yardım sağlayabilir.

1.3.1.Pastoral Psikoloji

Pastor kelimesiyle bağlantılı olarak pastoral psikoloji manevi bakım için çok önemli bir kavramdır. Zaman zaman manevi bakımla eş anlamlı kullanılmasına rağmen aralarında ince bir fark bulunmaktadır. Pastoral psikoloji, kiliseye bağlı din adamlarının manevi bakım hizmetinde psikolojiyi kullanmalarını ifade etmektedir. İnsanların davranış bilimi olan psikoloji bu şekilde rahiplerin kendi görüş ve tecrübeleriyle tekrar vücut bulmaktadır. Dolayısıyla manevi bakım, psikolojiyle aynı yöntemleri kullandığından, terarapötik etkisinin olması kaçınılmazdır (Ağılkaya Şahin 2014: 49, 116).

Uzun süredir manevi bakım ile beşeri bilimler arasında bulunan ilişki tartışılmıştır. Kilise cemaatleri, manevi bakımın daha çok bir beşeri bilimine dönüştüğüne yönelik eleştirilerde bulunmuş olsalar da, daha fazla insana ulaşabilmek adına gerekliliğini kabul etmişlerdir (Pompey 1979: 285-286). Özellikle II. Vatikan görüşmeleri sonrasında bu süreç hızlanmış ve Amerika'da gelişen danışman merkezli terapi yöntemleri Almanya'ya aktarılmıştır. Manevi rehberliğe giren terapötik ile danışmanlık unsurları, insanlara daha iyi hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

Beşeri bilimlerinin bulguları ve metotları, kilisenin insanlara tekrar yaklaşmasında büyük pay sahibi olabilir düşüncesiyle (Pompey 1979: s. 285) bazı teologlar beşeri bilimlere daha da sıcak bakmaya başlamışlardır. Örneğin Hertzsch'e göre işinde başarılı olmak, karşısındaki insanı daha iyi tanıyıp anlayabilmek için psikoloji ve derinlik psikolojisinden yardım alınmalı, ancak seküler dünyanın sunduğu her şey kabul edilmemeli, öncesinde ilahi kelama uyup uymadığına mutlaka bakılmalıdır. Ayrıca ona göre psikoterapi ve manevi bakım arasında her daim fark olmalıdır (1965: 164-166).

1.4. Manevi Bakımla İlgili Yasal Düzenlemeler ve Din Devlet İlişkisi

Devlet güçlerinin görevi sadece iç ve dış huzuru sağlamak değil aynı zamanda ahlaki düzeni de oluşturmaktır (Anselm 2015: 123). Bu düzenin oluşmasında devletin siyasal alanda verecek cevabı yoktur, bunun için dinsel örgütler değerlerin verilmesinde daha etkili ve başarılıdır (Rahner 2015: 138). Alman yasasında din özgürlüğü ve buna bağlı olarak manevi bakım hakkını tanıyan iki yasal düzenleme mevcuttur. Birincisi, kurum, müesseselerde tanınan özel manevi bakım hakkı (Art. 141 WRV i.V.m.Art.140 GG) diğeri ise anayasasının temel din özgürlüğü yasasıdır (Art. 4 GG) (Waldhoff, 2015: 45). Alman anayasası Hristiyan değerlere binaen oluşturulduğundan insan onuru için, kendi hayatını şekillendirme konusunda büyük bir özgürlük tanımaktadır (Tiedemann 2006: 2,12).

Ancak bazı devletlerde din olumsuz algılanmakta ve hayatın her alanından çıkarılıp insanların vicdanlarına sığdırılacak bir olgu olarak görülmektedir (Jung 2015: 162). Örneğin Fransa'da din devlet ilişkisinin ayrıldığı, bir laik devlet olması yönündeki bazı tartışmaların altında yatan temel düşünce, sadece din veya herhangi bir dünya görüşü ile arasına mesafe koyan devletin tam hakkıyla anayasasını savunabilir olmasıdır. Bu düşünce biçimi Oppermann'a göre hedefe ulaştıracak nitelikte değildir, çünkü devlet anayasaya göre dinlere karşı tarafsız ama aynı zamanda onlara karşı yüzü dönük ve açık olmalıdır (2015: 173).

Laik bir düşünceye göre, devlet ile kilisenin böylesine yakın temasta işbirliği içinde olması göze batan bir durumdur. Ancak devlet ne kadar çok din ile arasına mesafe koyarsa o kadar çok dinî özgürlükler yaşanır düşüncesi hatalıdır (Hense

2015: 84). Şöyle ki, dinî unsurlar hayatımızın her alanına dokunmakta, vicdana sığdırılmayan kapsamlı bir inanç sistemidirler. Kendini evlilikten ölüme kadar birçok ritüel ile beraber kamu alanında göstermektedir. Ayrıca devletin, kaçınılmaz bir biçimde din ile temasa geçmesi ve dinin insani bir ihtiyaç ve fenomen olarak kendini göstermesi, din devlet ilişkisini zorunlu kılmaktadır. Burada devletin yapabileceği en doğru şey, halkının dinî inanışlarını tanıyıp, ihtiyaçlarına cevap vermektir. Devleti korumak adına asla din arasına mesafe konulmamalıdır, çünkü dinin kayacağı yön devletsiz, çoğu kez daha karanlık yönlere doğru olmaktadır (Wissmann 2015: 199).

Din, özellikle modern sanayi ve cemiyetleri de ifa edebileceği rol itibarıyla bireylerin, kişiliklerinin parçalanması tehlikesine karşı korur. Örneğin New York'ta 16 ay süreyle 15321 işsiz kişi üzerinde gerçekleştirilen araştırma ve 10.000 kişiye uygulanan psikolojik test sonuçlarına göre, dinî bir inanca sahip olan ve bir cemaate katılarak devam edenlerin, diğerlerine göre daha olumlu ve güçlü bir kişiliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca din, dua ve tövbe aracılığıyla insanları rahatlatılabilmekte, onların güvenme ve sığınma ihtiyaçlarına cevap verdiği gibi, hayatı değerli kılan umut, iyimserlik gibi temel dinamiklerle, sorumluluk, üretkenlik gibi psiko-sosyal öğeleri de desteklemektedir. Aynı zamanda ölüm ve ölüm sonrası konularda da kişiye cevap vererek dayanma gücü vermektedir (Akto 2011). Böylece devlete katkısı olan sağlıklı bireyler aynı zamanda iç huzuru da sağlamaktadırlar. Yaşanabilir bir devlet için vazgeçilmez unsurlardır bunlar.

İnsanların daha az dindar olduğuna dair deyim karşın rakamlar, Almanya'daki vatandaşların %68 oranında dindar ve spiritüel olduklarını göstermektedir (Jung 2015: 169). Dolayısıyla '*Etsi deus non daretur*', 'Tanrı yokmuş gibi' yaşanan modern dünyada, Tanrı ve inancın önem kazandığı (Rahner 2015: 140) inkâr edilemez.

"Değerleri olmayan bir devlet olmaz" ilkesinden hareketle Almanya'da manevi bakım, devlet ve kilisenin ortak çalışması, "*res mixtae*" şeklinde yürütülmektedir (Jung 2015: 167). *Res mixtae*, devlet ile kilisenin beraber, ortaklaşa iş paylaşımını ifade etmektedir.

Devlet kendini herhangi bir din, mezhep veya kilise ile tanımlamamakla birlikte, ülkesinde yaşayan topluluğun dinini özgürce yaşamasına olanak tanımak zorundadır. Federal Alman Cumhuriyeti laik bir devlet olmadığından, devlet, din ile daha rahat ortak çalışmalarda bulunabilmektedir (Waldhoff 2015: 43). Böylece devlet yasal düzenlemeyi, kilise ise uygulamaya dönük görevi yerine getirmekle sorumludur. Ayrıca kilise kuruluşları, Alman Sosyal Sistemini güçlü tutmaktalar (Oppermann 2015: 172). Dinî kuruluşlar, devlete dolaylı yönde destek vermekte, vatandaşların olumlu yönde etkilenmelerinde büyük rol oynamaktadırlar (Gysi 2015: 182). Bu bilinçle devlet, dinî kuruluşları her daim denetleyebilmek ve göz önünde tutmak için işbirliği içinde ve irtibat halinde olmak durumundadır (Wissmann 2015: 204) çünkü vatandaşlarına huzur, adalet ve barış içinde yaşamalarını taahhüt eder. Diğer yandan İncil’de “Tanrı tasviri”(Eski Ahit) ve “sevginin çifte emri” (Yeni Ahit) sebebiyle devletle aynı amaca yönelmektedir. Görüldüğü üzere devlet ve kilise bu ortak amaçta buluşmaktalar, sanıldığı aksine birbirlerinden çokta farklı bir amaca hizmet etmemektedirler (EKD 2018).

Dikkatten kaçmamalıdır ki devletin güvenlikten sorumlu polis teşkilatında, manevi bakım uygulamasının yasallaşması Nazi döneminin sonunda olması tesadüf değildir. Yaşanan kötülüklerin dinin verdiği değerlerden kopma olarak algılanması ve dinin yeterince bilinmemesinden yanlış yöne gidildiğinin düşünülmesi, Hristiyan değerlerin devletin tekrar bir diktatörlüğe düşmesini engellemek üzere bir koruyucu kalkan olarak görülmesini sağlamaktadır (Anselm 2015: 128).

İnsanlar İkinci Dünya Savaşının bilançosunda sadece savaş enkazıyla karşı karşıya kalmadılar, ayrıca hissedilen aşırı suçluluk duygusu ve yanlış yöne kaymış ahlak algısı altında ezilmiş durumdaydılar. Almanya’da kurulan genç demokrasi devletinın gerekçelenmesi ve yönünü şaşırılmış bir topluluğun, bir değerler tabanına oturtturulabilmesi için, ilk önce kaybedilmiş değerlerin zorlu bir süreçten geçirilip tekrar oluşturulması gerekiydi. İşte bu yoğun suçluluk ve hatanın farkına varış, o zamanın neslini, tanrıyı tek merci olarak görüp kabul etmelerini sağlamıştır. İleriki zamanda da doğu Almanya’da bulunan DDR (Deutsche Demokratische Republik, yani “Alman Demokrasi Cumhuriyeti”)- diktatörlüğünü aşan insanlara güç ve yön veren yine Hristiyan değerleri olacaktır (Jung 2015: 164).

Diğer yandan kilise, Hristiyanlık açısından Tanrının buyruğu olan adaleti, barışı sağlamak ve kötülüğü engellemek adına devlete müdahil olmakta ve siyasi süreci eleştirmek suretiyle de onu izlemektedir (Grützner & Kiehn 2012: 31). Buna somut bir örnek ise ünlü Alman İlahiyatçı Martin Niemöller'dir. İkinci Dünya Savaşından kısa bir süre sonra Niemöller, Adenauer döneminde Almanya'nın tekrar gizliden silahlanma girişimine karşı tepkide bulunma cesareti gösterir. Niemöller'in bu davranışı devlete karşı eleştirel bir tutum sergilemesi, demokratikleşen Almanya için son derece önemlidir (Hinz 2012: 56).

1.5. Almanya'da Manevi Bakımının Uygulama Alanı

Manevi bakım Almanya'da birçok alanda faaliyet göstermektedir. Başta hastane, hapisane, üniversite, yaşlılar yurdu, kilise cemaati, psikiyatri olmak üzere birçok yerde hizmet vermektedir (Noth ve ark. 2017: 213-214). Manevi bakımın Almanya'nın her alanında bulunması, ona ne kadar değer verildiğinin bir ifadesidir. Örnek olması açısından burada acil manevi bakım ile hastane de uygulanan manevi bakım hizmetine yer verilecektir.

1.5.1. Acil Manevi Bakım

Polislere sunulan polis manevi bakımına çok benzeyen acil manevi bakımı (Notfallseelsorge) toplum için çalışmaktadır. Acil manevi bakım uzmanları, özellikle polislerle birlikte ölüm haberlerini iletmede işbirliği içindedirler.

Acil manevi bakım uzmanları kurtarma ekipleri tarafından çağırılırlar ve örneğin evde ani ölüm, intihar, ölüm haberi iletme, çocuk ölüm ve ağır yaralanma, yangın vs. gibi durumlarda hizmet verirler. Misyonerlik faaliyetleri bunların çalışma alanına girmez.

Hristiyan manevi bakım anlayışına göre insan varlığının dokunulmazlığı, yüksek değeri manevi bakım uzmanların nezdinde din ırk gözetmeksizin yardımda bulunmalarını gerektirmektedir (Rahner 2015: 150). Manevi bakım uzmanlarına göre Tanrı her insana yönelir, onlara ne olursa olsun, başlarından ne geçerse geçsin hiçbir ayırım yapmaz. Çünkü insan "simul iustus et peccator- aynı zamanda hem salih hem de günahkârdır. Acil manevi bakım uzmanları, Tanrının aracı olarak, kötü olaylar

yaşayan insanlara Tanrıdan ümidin kesildiği anlarda; Tanrının onları bırakmadığını, hala onlarla birlikte olduğunu ifade edebilmek için yanlarındalar (Rieske 2016: 47).

1.5.2. Hastanede Manevi Bakım

Manevi bakımın bir diğer önemli uygulama alanı ise hastanedir. Hristiyanlığın çıkış noktasında hastaların günden dolayı hasta olma fikri ve insanlığı kurtarma isteğinden yola çıkılarak sistemleşen bu uygulama günümüzde hastanede, hastalara yönelik olsun, hasta yakınları ve hastane personeli olsun herkese hitap etmektedir. Manevi bakımın özellikle hastalara yönelik tutumu kerigmatik² anlayış içerisinde kilisenin önemli görevleri arasında sayılmaktadır (Ağilkaya Şahin 2014: 36). İsa'nın bakıma muhtaçlarla ilgilenmesi, ölüleri diriltmesi, hastalara şifa vermesi, kilisenin bu hizmeti devralıp uygulamasının başlıca sebebidir. Hastalık ile günahın ilişkilendirilmesi sonucu manevi bakım yapılarak insanların hastalıklarından arındırması istenmektedir. Bu anlayış günümüzde daha farklı bir boyut almıştır. Manevi bakım artık insanlara psikolojik destek ve rahatlama için bir fırsat olarak sunulmaktadır. Hasta, hasta yakınları ve hastane personeli talep ettiği takdirde dinî motivasyon, din içerikli bir manevi hizmet, manevi bakımın her alanında olduğu gibi burada da verilebilmektedir.

1.5.3. Alman Polis Teşkilatında Manevi Bakım

Polis teşkilatının kendini öne sürerek emniyet bütünlüğünü iddia etmesi, üçüncü bir merci tarafından da doğrulanmadığı sürece samimi bulunmaz. Ancak dışarıdan, bağımsız bir kurumun onayıyla güvenilirliği sağlanmış olur. Kilise ile emniyetin işbirliği bu yüzden tesadüf değildir, bilakis topluma karşı kendi ahlaki-etik bütünlüğünü göstermek ve gerektiği durumlarda geliştirmek adına çok önemlidir (Schiewek 2009: 1).

Çeşitli faaliyetlerle kiliseye gösterilen minnet, yürütülen uygulamanın ne denli fayda verdiğinin işaretidir. Bunun sonucu olarak 2012 yılında Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti, polis manevi bakımının 50. yılını kutlayarak 90 yılı aşan geçmişine bir göz atmıştır. Polis manevi bakımının, Almanya için neden bu kadar önemli olduğunu daha iyi anlamak adına tarihi sürecine bakılmalıdır. Tarihi açıdan ise polis manevi bakımı, NAZİ dönemi öncesi ve sonrası olarak tasnif edilmektedir.

² İncil ve İsa'nın bildirisi ile ilgili olan her şeyin aktarılması.

1.5.4. Nazi Dönemi Öncesi Polis Manevi Bakım

1919 yılının Almanya'sında, Weimar Cumhuriyetinin yasaları yürürlüğe girdiği vakit “devlet kilisesi” kavramı kesin bir dille reddedilmiştir. “Devlet kilise” kavramı kabul görmese de insanların inançlarına saygı sürdürülmekte ve devlet kuruluşları tarafından dinî cemaatlere, talepte bulunulduğu sürece dinî vecibelerini yerine getirebilmeleri için olanak tanınmaktadır. Bu olanak ilk başta yasal bir düzenlemeyle birlikte sadece ordu için geçerlidir.

İlk dönemlerde, polislere yönelik manevi destek birkaç din adamının, bireysel olarak kendi girişimleri ile yürütülmekte. Bunlardan biri de Katolik olan ve Münih'te koruma polislerde göreve başlayan savaş ve askeri hastane manevi bakım uzmanı Josef Schneider'dır.

Örneğin Münster' de 1924 yılında Almanya'nın Kuzey Batı kısmı için kurulan polis manevi bakım, o günden bu yana polis teşkilatının (Nazi dönemi kopukluğu hariç) içinde olmayı sürdürmektedir. Aynı yıl ilk polis manevi bakım uzmanlarından olan Reinhold Friedrichs, bir polis okulunda hem meslek öğretmenliği hem de manevi bakım uzmanlığı yapmaktadır. Friedrichs, polis okulunda oluşan ihtiyacı hissederek polis manevi bakımın ilk taslağı üzerinde çalışma yapıp uygulamaya koyar. Bavyera'da ise bu özel dinsel bakım uygulaması polis teşkilatının 1919 yılında kurulması ile eşzamanlı olarak başlamaktadır. İlk başta sadece Katolik mezhebin işlev gördüğü manevi bakım uygulamasına iki yıl sonra bir de Protestan bir din adamı katılır. 1932 yılının sonuna gelindiğinde Bavyera'nın her bir noktasında her iki mezhepten de bir din adamı bulunmaktadır. Ayda en az bir kez olmak üzere “hayat üzerine” konferanslar düzenlenir ve ardından münazara yapılır. Ek olarak birlikte “boş zaman etkinlikleri” ile düzenli olarak polise özel dinsel ayinler düzenlenir. Buna benzer uygulamalar eşzamanlı olarak Württemberg ve kısmen Prusya'da da yürütülür. Şaşırtıcı olan o zamanki uygulamalarının bugünün polis manevi bakım uygulaması ile büyük ölçüde örtüşmesidir. Öyle ki, manevi bakımın tam olarak ne olduğu ve nasıl bir içeriğe sahip olması gerektiği, bugüne dek dinî örgütlere bırakılmıştır (Waldhoff 2015: 49).

O günlerde Bavera, Prusya dışında Vestfalya ve Renanya gibi bölgelerde de polis manevi bakım hizmeti yayılmaya başlanır. Ancak 1920'li yılların sonlarına

doğru bu hizmet kilise tarafından yürütülür. Aynı zamanda o dönemlerde devletin bu gelişmelere ilgi gösterdiği de gözlemlenir. 1931 yılında Berlin'in Protestan Yüksek Kilise Komisyonu, polislere yönelik yürütülen hizmeti “*cura specialis*” olarak görür ve hizmetin içeriğini yapılandırmaya başlar. O dönemde polislerin  sorun alanı olduğu belirlenir: 1. Değişen vardiyalardan dolayı dinlenme olanağının olmaması. 2. İçinden zor çıkılabilen polis üniformasının sebep olduğu sıradanlık. 3. Maruz kalınan yoğun mesleki tehlike (Hinz 2012: 52-53). Diğer yandan kendini devlet kuruluşunun bağımsız üçüncü sesi olarak tanımlayan polis manevi bakım uzmanları dergilerde polislere yönelik eleştirel yazılar kaleme alırlar. Örneğin manevi bakım uzmanları tarafından Ocak 1933 yılında, “*Beamten Wacht*” dergisinde polis mesleği sorgulanır ve “polis hizmeti mi yoksa polis asker mi” diye eleştirel bir yazı yayınlanır. Yazının konusu ise polislerin gelecekteki konumu, yönetici g ve odaklanan değerlerdir (Arnemann 2012: 10).

20. yy. başlarında polis manevi bakım uzmanlarının gözlerinin polis memurlarının üstünde olması dikkat çekicidir. Nitekim 1933 Nisan ayında Hitlerin başa geçmesinden kısa bir süre sonra devlet, kilisenin isteğe bağlı yürütülen polislere yönelik hizmetini ve çabasını takdir eder. Polis manevi bakım uzmanlarına, polis teşkilatlarında odalar, polis araçların kullanımı gibi her türlü destek sağlanmaktaydı. Ancak Naziler, polis manevi bakımın menfaatlerine uygun olmadığını anladıkları zaman çok geçmeden 1933 yılının ortasında polislere dinsel ayinlerden uzak durmaları için baskı uygulayıp kendi seçtikleri polis manevi bakım uzmanlarına da Nazi ideolojilerini polis memurlarına aşılamaları için telkinlerde bulunurlar (Hinz 2012: 51-54).

Manevi bakım uygulaması duraklama dönemine girerken, eyalet polislerin askeriyeye aktarılmaları mali bir kayba sebep olmakta ve ayrıca birçok din adamı işten çıkarılmakta veya emekli edilmektedir. Son olarak da Heinrich Heimmlers tarafından 1937'de polis manevi bakım yönetmeliğin, kaldırılmasına yönelik karar alınmasıyla uygulama son bulur (Jung 2015: 163-164; Werwer ve ark. 2012). Gayri resmi olarak manevi bakım uzmanları çalışmalarına devam etseler de, yakalananların akıbeti, ilk polis manevi bakım uzmanlarından Reinhold Friedrich gibi hapise atılmak olur (Jung 2015: 163-164; Arnemann 2012: 10-11).

Çoğu manevi bakım uzmanının NAZİ ideolojisini kabul etmemesi dikkat çekmektedir. Manevi bakım uzmanlarının hapse atılma olasılığına karşın doğru buldukları değerleri terk etmemeleri ve bunun için mücadele etmeleri, ileriki süreçte Almanya Federal Cumhuriyetinin manevi bakım hizmetini emniyet mensuplarına yönelik uygulamasının başlıca sebebidir denilebilir.

1.5.5. Nazi Dönemi Sonrası Polis Manevi Bakımının Yeniden Oluşumu

1946 sonrası polis manevi bakımın yeniden inşası 1962 yılında Kuzey Ren eyaletinde ilk kez yasal olarak güvence altına alınmasıyla başlar. Savaş sonrası polis manevi bakımın tekrar yürürlüğe girip ikinci kez gelişmesini tetikleyen ise İngiliz yetkilileridir (Arnemann 2012: 12; Hinz 2012: 51). Önemli bir gelişme ise Mayıs 1949 yılında anayasanın tekrar yürürlüğe girmesi ve anayasanın dinsel toplulukların temel haklarını içeren 140. Maddenin, Weimar Cumhuriyet yasasından aynen aktarılmasıdır.

1952 yılında İlahiyatçı Niemöller, bir grup ile birlikte polis teşkilatlarında ve okullarında polis manevi bakım uygulamasının tekrar oluşumu için çalışma yürütürler. Wiesbaden ve Mainz şehirlerindeki bakanlıklara müracaat eden ilahiyatçılar, yetkililerden samimi ilgi görseler de, kilisenin “karışmasına” tereddüt ile yaklaşıldığını da fark ederler. Bunun üzerine manevi bakım uzmanları, ilk önce Hessen polis okulu öğrencilerin koğuşlarını akşamları ziyaret etmekle işe başlarlar. Tanrı ve dünya üzerine dönen sohbetler polis adayları tarafından bir değişiklik olarak görülür. 1949 sonrası Hans Dörr, polis manevi bakım görevi sırasında, kendi seçtiği veya istek üzeri gelen konular üzerinden konuşma (örneğin: Hristiyanlık açısından idam, Kilise neden var? Protestan bakış açısından kilise ve devlet, vs.) ve tekrarlanan manevi sohbetler yaptığından bahsetmektedir. Yalnız altı hafta sonra polis müdürünün isteği üzerine bu hizmete son verilir (Hinz 2012: 55-56).

Bireysel olarak bazı manevi bakım uzmanları zorluklarla karşılaşmakta ancak federal devlet bazında anlaşmalar daha hızlı gelişmektedir; 1955 yılında askeriyenin kurulmasından iki yıl sonra devlet ile Alman Protestan Kilisesi (EKD) askeriyede manevi bakım hizmeti için anlaşma düzenler. 1965 yılında ise Federal Sınır Koruma Polisiyle, ardından da Eyalet Polisleriyle manevi bakım için anlaşmalar yapılır. İlerleyen zamanda ise elde edilen tecrübeler ve uğraşlar sonucunda polis manevi

bakım, federal devletin her bölgesine dağılmayı başarır. Bugün hala geçerliliği süren anlaşmalar o tarihlere kadar dayanmaktadır (Hinz 2012: 54-57). Aynı zamanda yasal yapılanmayı oluşturma sürecinde polis öğrencilerin “Hayat Bilgisi Dersi” (Lebenskundlicher Unterricht) ve “Meslek Etiğinin Öğrenimi” dersi yoğun bir şekilde irdelendikten sonra yasal zemine dâhil edilerek polis manevi bakım ile etiğın birlikte ele alınmasına yönelik karar alınır (Arnemann 2016: 22).

1.5.6. Alman Polis Teşkilatı

Polis teşkilatları, devletin belirlediği kanunları uygular ve denetler. Dünya geleninde her polise verilen görevler; suçu önleme, suçluları tespit edip adalete teslim etme, toplantı ve gösteri yürüyüşlerini kontrol, kamuya hizmet ve iç güvenliğe yönelik tehditlerle mücadele etmektir. Her ülkenin polis teşkilat yapısı, ülkenin tarihi, kültürü, politik yapısı ve yönetim şekliyle doğrudan ilişkilidir (Delice 2015: 435). Alman Polis Teşkilatını daha iyi anlayabilmek adına tarihi sürecine bakılması gerekmektedir.

Alman polis tarihi 16.yy.’a kadar uzanmaktadır. İlk iç güvenlik teşkilatı 1530 yılında kurulmuştur. 19.yy.’a gelindiğinde ise emniyet hizmetlerini daha çok eski askerler veya jandarma birlikleri yürütmektedir (Akar ve ark. 2005; Delice 2015). 1936’dan sonra Hitler döneminde polis teşkilatı merkezileşmiş ve Hitler’in politikalarını uygulamasında önemli bir rol oynamıştır. Öyle ki Almanya’da 1933’de 200 bin olan polis sayısı 1945’de 1,5 milyona çıkmıştır. Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı sonrası işgalci güçler, Alman polisin yerelleşmesi, demokratikleşmesi ve askeri yapıdan arındırılması için birtakım yollara girmişlerdir. Bu yollardan biri de kendi uygulamalarını Almanya’ya taşımak olmuştur. Ancak 1950’de yerel polisler etkisiz olduğu için eyalet polis teşkilatının kurulması gerekli görülmüştür. Günümüz Almanya’sının polis yapılanmasına bakıldığında ise, yerinden yönetim ve koordineli birden çok teşkilattan oluşmaktadır. Almanya’ da Hitler dönemi hariç polis hiçbir zaman merkezden yönetilmemiştir. Günümüz Alman polis yapılanması oldukça karmaşıktır. Ulusal çapta örgütlenmiş bir polis teşkilatı yoktur ve emniyet hizmetleri Almanya’nın 16 eyaletlerine bırakılmıştır. Her bir eyaletin kendi polis teşkilatı vardır. Bunlar kendi içişleri bakanlığı tarafından merkezi olarak yönetilirler. Ancak,

eyalet polisleri, federal düzeyde birbirleri ile koordinelidirler ve bunların yapılanmaları ve kıyafetleri birbirine benzerdir (Delice 2015: 437).

Eyalet polislerinin omurgasını üç tür polis yapılanması oluşturmaktadır, bunlar; Schupo, Kripo ve Stand-by Polisi'dir³. Almanya'da emniyet hizmetleri genel olarak eyalet polisleri tarafından yapılıyor olsa da bunun dışında daha zorlu görevlerde hizmet veren Federal İçişlerine bağlı federal polisler de vardır (Delice 2015: 454). Polis sayısına bakıldığında 2004 yılında polis sayısı 265.000'dir. Böylece Almanya'da her 330 kişiye, bir polis düşmektedir (Akar ve ark. 2005).

Yerel polisin ve yönetsel birimlerin yapılanmasını ve çalışma esaslarını eyaletler belirlemektedir. Alman polis merkezlerinde, polisler senelik olarak belirlenmiş 4 vardiya halinde çalışmakta. Yani personel bir yıl boyunca hangi gün ve saatlerde çalışacağını çizelgeden öğrenebilmekte ve çok önemli bir olay olmadıkça bu görev saatleri dışında ek bir göreve çağrılmamakta. Vardiyalar sırası ile 7, 8, 9 saat sürmekte ve bu üç vardiyada çalışan memur, bir vardiyayı boş geçirmekte. Haftalık çalışma süresi ise ortalama 40 saattir (Taşbaş 2010: 40).

Almanya'da lojman, servis, hizmetli, makam aracı gibi polislere yönelik imkânlar bulunmamaktadır. Ancak polisler izin alarak mesleğini etkilemeyecek şekilde, ek işte çalışma hakkına da sahipler. Bir polisin yıllık izin hakkı 26 iş günü olmakla beraber 40 yaşından sonra izin sayısı 30 iş gününe yani 6 haftaya çıkmaktadır. Emeklilik yaşı ise 60' tır (Taşbaş 2010: 43,45).

Alman Polis Teşkilatında çalışan polis memurları düzenli bir iş yapısına sahiptirler. Türkiye ikinci bölümde ele alındığında aralarında çok büyük farkların olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

³ “Shupo; üniformalıdır, devriye gezer, önleyici polislik yapar ve olay yerine ilk gelen ve ilk müdahale eden ekiptir. Kripo; adli polislik yapar, sivil çalışır, suç soruşturması yapar, delilleri toplar, analiz ederler ve savcılar için suç dosyası hazırlar. Kripoya bağlı kriminal polis laboratuvarları da vardır. Stand-by Polis veya Bepo; Schupo'ya yardım eder. Asıl görevleri toplumsal olaylara müdahaledir. Buradaki polisler barakalarda yaşarlar ve toplumsal olayların kontrolü ve kamu düzeninin sağlanmasında görev alırlar. Bu birimin genç polisleri yetiştirmek gibi de bir görevi vardır. Polis okullarında eğitim gören öğrenciler eğitimlerinin bir kısmını burada tamamlarlar” (Delice 2015).

1.5.7. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Federal Sınır Koruma Polis Teşkilatında (Federal Polis Teşkilatı) Polis Manevi Bakımın Oluşumu

Alman Polis Teşkilatı çok karmaşık bir yapıya sahiptir. Polis manevi bakım, oluşum sürecinde örnek teşkil etmesi açısından Federal Polis Teşkilatını, eski adıyla Federal Sınır Koruma Polis Teşkilatını, burada ele alınacaktır. Polis manevi bakım uygulaması için 1962 yılı Temmuz’unda Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde, iki büyük kilise ve devlet arasında bir anlaşma imzalanır (Palm 2012; Arnemann, 2012: 7).

50 yılı aşkın bir süre önce yapılan bu anlaşma günümüze kadar sürmekte ve güncelliğini korumaktadır. Federal Sınır Koruculuğu 1 Temmuz 2005 tarihinde Federal Polisliğe dönüştürülmüştür. Bu isim değişikliği ile birlikte Federal Polisler yapı itibari ile artık Eyalet Polislerine daha çok benzemiş olsalar da, görev alanları çok çeşitlidir (Papenfuss 2015: 33).

İlk başta savaş sonrası sınırları korumak amacıyla kurulan askeri bir yapıya sahip iken günümüzde içişleri bakanlığına bağlı federal bir polis birimi haline gelmiştir. Ayrıca onlar, sınır, deniz ve hava ulaşımı, terörist eylemleri ve afetlerde görev alırlar ve özel durumlarda takviye görevi de görürler (Delice 2015: 454).

Polis manevi bakım oluşum süreci ve buna yönelik uygulanması, Federal Polis Teşkilatı ile Eyalet Polis Teşkilatı arasında her ne kadar benzerlik taşısa da birçok yönden de farklıdır (Grützner ve ark. 2012: 12). Örneğin ilk kurulduğu zaman Federal Sınır Koruma Polis Teşkilatı, askeri ve yatılı bir yapıya sahip ve polis manevi bakım uzmanları onların içe dönük ailelerinden uzak olan durumlarına göre uygulamalarını yürütmekteydiler. Ayrıca, polis manevi bakımın, federal polis teşkilatındaki etkinliğine bakıldığında, 2012 yılına dek 50 yıl değil 63 yıllık bir süreçten bahsetmemiz gerekmektedir (Papenfuss, 2015: 33).

Hristiyan ilkesi ve yaşam anlayışı, Federal Sınır Koruma Polis memurlarının yetişmesinde çok değerli katkıları olacağına dair düşünceden yola çıkılarak, 13.10.1952 tarihinde zamanın iç işlerinden sorumlu bakanı Dr. Robert Lehr, iki kilisenin, Katolik ve Protestan, birer temsilcileri ile görüşüp polis teşkilatında yürütülmesini istediği manevi bakımdan bahseder. Kiliseler bu talebe hemen cevap verirler ve 1.11.1952 tarihinde Protestan kiliseden rahip Leis, Katolik kiliseden de

papaz Friedrichs, Kuzey Federal Sınır Koruma Komandosunda göreve başlarlar (Papenfuss 2015: 34).

Yazılı tebliğ olmaksızın, tereddütsüz bu kadar hızlı bir karar ile manevi bakım uygulamasının hayata geçirilmesi, 1959 yılında manevi bakım uzmanı olarak görev alan Helmut Oberley'i şaşırtmamaktadır. O da genç yaşında yazılı bir anlaşmaya ihtiyaç duymaksızın, kendisine ihtiyaç duyulduğuna, yaptığı işe inanarak görev yerine gidenlerdendir. Federal Sınır Koruma (Federal Polis) Teşkilatında olumlu bir şekilde karşılanan Oberle, saygı duyulan ve sevilen bir pozisyonda yer almıştır. Oberle'in anlatımına göre en fazla rağbet görülen, hizmet olarak sunulan, sohbet saatleri olmuştur. Hatta o kadar çok fazla talep ile karşılaşır ki, daha fazla konuşma saatlerine daha fazla zaman ayırması gerekir. Manevi bakım uygulamasının bu kadar fazla rağbet görmesinin nedeni olarak savaştan yeni çıkmış bir neslin olması gösterilebilir. Örneğin, Höcherl'in Federal Sınır Koruma polis manevi bakım uzmanı olan Toni Wirtz ile paylaştığı bir anı onu derinden etkilemiştir. İkisinin de Rus esaretinde bulunmaları sırasında, Wirtz'in din adamı kimliğinden dolayı, Ruslar tarafından serbest bırakılmasına rağmen bunu reddedip diğer tutuklular için kalmayı tercih etmesi, sonraki içişleri bakanı Höcherl'in din adamlarına daha özel bir değer biçmesine sebep olmuştur (Papenfuss 2015: 42).

Oberle, hizmet verdiği birliğin generalini babacan bir adam olarak tasvir etmekte ve kendisi hakkında generalin; “mademki Oberle bizimle birlikte, ondan en iyi şekilde istifade etmeliyiz”, diyerek din adamının önemini altını çizdiğinden bahsetmektedir. Böylece bütün amirlerin teveccühünün din adamları üzerinde olduğu görülmektedir (Papenfuss 2015: 38).

Helmut Oberle ve Patrick Boland gibi ilk zamanın manevi bakım uzmanlarının severek hatırladıkları bir diğer olay ise, dönemin Bakanının yanına çıkmak onlar için oldukça kolay olmasıdır. Hiçbir zorluk ile karşılaşmadan Bakan ile görüşme imkânına sahip olmaları, bakanın onlara her daim sınırsız vakit ayırması, onların yüksek ayrıcalıklı bir konumda bulunmaları kendilerini de şaşırtmış ve böyle bir şeyi aslında beklemediklerini ifade etmelerine sebep olmuştur (Papenfuss, 2015: 42).

Din adamlarının bu kadar fazla kabul görmesinin başlıca sebebi, yukarıda da belirtildiği üzere, Federal Sınır Koruma Polis memurlarının savaştan çıkan bir nesil olması ve amirlerin savaşı bizzat yaşamış olmalarıdır. Savaşın yıkıcı gücü bir harabeye dönüşen değerleri, doğru ve yanlış tekrar sorgulatması üzere, o dönemlerde tek sağlam ve sarsılmaz duran Hristiyan değer ve ilkeleriydi. Savaş sonrası halk, yönünü şaşırılmış bir durumdayken tek doğru olarak dinî değerlere sarılma ihtiyacı ortaya çıkmaktaydı. Öyle ki polis manevi bakımını geleceğe taşımak adına ikinci bir adıma daha gidilir ve 13 yıl başarılı bir şekilde yürütülen manevi bakım uygulaması yasal bir zemine oturtulur. İnsanların hafızası zayıf olduğundan gelecek neslin manevi bakım uygulamasının gerekliliğini anlayamayacağına yönelik endişeyle, yasal olarak garanti altına alınmak istenmiştir. Böylece anlaşmanın asıl sebebi; keşfedilen bilgileri aktarmak ve iki ilkeyi sağlamlaştırmaktır. Bu ilkelerden biri, Nazi döneminde yanlış gelişen değer algısını önlemek adına, apaçık değerleriyle meslek etiğın gerekliliğini kabullenmek, diğeri ise isteyen herkese manevi bakım hizmetini sunmaktır. Bu iki ilgi alanı birbiriyle o zamanlar örtüşmekteydi (Papenfuss 2015). Ve halan örtüştüğüne kanaat getirildiğinden bu uygulama sürmeye ve gelişmeye devam etmektedir.

1.5.8. Mezhepsel Ayrılığa Karşı Manevi Bakım

Mezhepsel ayrılıklara karşı manevi bakımın üstün gelen tutumuna dair polis manevi bakım uzmanı Oberle'nin yaşadıkları örnek olarak verilebilir. Kendi anlatımına göre Oberle, Aşağı Saksonya köylerine ölüm döşegindeki yaşlılara yardım yolculuğu sırasında, her hangi birine yol sorduğunda insanların ondan yüz çevirmesine anlam verememektedir. Kısa bir süre sonra anlar ki vatandaşların bu umursamazlığına, Katolik bir rahip olduğunu açığa vuran kolyesi sebep olmaktadır. Halk Katolik rahipleri sevmediğinden, ondan yüz çevirmektedirler. Bunun üzerine o da kolyeyi çıkarır, öylece yola koyulur ve hiçbir sıkıntı ile karşılaşmaz.

Görüldüğü üzere mezhepsel kavgalardan dolayı basit bir yol tarifi isteği bile havada kalmaktadır. Bu durum Türkiye'de yaşanan tarikat, mezhep ve cemaat olaylarına çok benzemektedir. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen Oberle bu zihniyet içinde yaşayan polislerle daha olumlu anılar oluşturmayı başarabilmiştir. Polisler farklı mezheplere sahip olsalar da manevi bakım uygulaması sayesinde

mezhebi ayrılıkları kendi bünyesinde de olsa kaldırmayı başarmış ve farklı mezheplere sahip diğer polis memurlarla birlikte kardeşçe vakit geçirip saygı duymayı öğrenmişlerdir. Bu birliktelik bir tek mezhebi bağlamda değil aynı zamanda polis manevi bakım uzmanlarının düzenlediği etkinlikler sırasında, özellikle de aile ile birlikte yapılan etkinliklerde, rütbelerdeki ayrılığı da manen ortadan kaldırabilmiş, rütbelere aldırış edilmeksizin eşit ve kardeşçe bir ortam oluşturulabilmeyi başarmıştır (Papenfuss 2015: 39).

1.5.9. Yıllarca Dine Uzak Kalan Doğu Almanya'nın Polis Manevi Bakımına Tutumu

Doğu Almanya'nın -DDR geçmişinden dolayı- din adamlarını devlet işi olarak gördükleri emniyete kabul etmeleri çok ta kolay olmamıştır. Papaz ve rahiplere şüpheyle yaklaşılmakta ve devletin güç unsuru emniyet ile kilisenin bir araya gelmesi çok yeni ve yabancı bir durum olarak görülmekteydi. Örneğin Almanya'nın doğusunda bulunan Saksonya eyaletinde yeni bir yasal düzenlemeyle Hristiyan kültür unsurlarının okullar tarafından verilme konusu tartışmalı bir gündem oluşturmuştur. Tartışmalara katılanlardan bazıları, bir hobi olarak niteledikleri Hristiyanlığın “okullarda işi yoktur, bu hobiyile ilgilenmek isteyen kiliseye gitsin” söylemleriyle karşı çıkmış ve kilisenin devlet desteği görmesini de eleştirmişlerdi (Gröger 2012: 189-190). Bu olay polis meslek okullarında meslek etik dersini veren din adamlarını da etkilemiştir. Gröger ise bu durumu eleştirir ve din adamlarının yanı sıra sosyal bilimciler ve tecrübeli polislerin de meslek etik dersini verdiğini ve anayasal değerlerin bile Hristiyan temellere dayandığını hatırlatır (2012: 190). Yani karşı gelinen Hristiyan ilkeler kendini her alanda zaten göstermektedir. Ayrıca Demokratik Almanya'nın anayasal düzenlemesine uymak durumunda olan doğu Almanya, dinî özgürlüğü her alanda sağlamak zorundadır.

Zamanla Batı Almanya'da alışık olunan uygulamalar doğu Almanya'ya taşınması uzun sürmedi. Bunda günümüzde manevi bakımın dine fazla yer vermeden ruha dair sorularla ilişkin bir iletişim olması etkili olup böylece kabul görmesi süreci daha da hızlandırmıştır. Ayrıca manevi bakım uzmanının susma hakkına sahip olması da güven oluşumunda etkili olmuştur.

On yıllık uygulamanın ardından bakıldığında emniyet, kilise hizmetini artık bir “düşman oluşumu” olarak algılamasa da, hala “bilinmeyen alan” olarak görmektedir. Buna rağmen son birkaç yıldır Saksonya'nın üç önemli şehrinin (Chemnitz, Dresden ve Leipzig) danışma timlerinde, iki mezhebin polis manevi bakım uzmanları görev almaktadır. Özellikle 2002 yılında yaşanan sel felaketi ve Neo Nazilerin Leipzig de yürüttüğü eylemler, polis manevi bakım uzmanlarına, kendilerini başarılı bir şekilde kanıtlayabilme fırsatını vermiştir (Gröger 2012: 191).

1.6. Polis Manevi Bakım Uzmanının Görev ve Faaliyet Alanı

Polis mesleği içinde birçok zorluğu barındırmaktadır. Günlük karşılaşılan kötü olaylar ve zorluklardan bunalan polislerin nefes alabilecekleri bir alanın olması gerekmektedir. İşte bu alanı din sağlamaktadır. Teolog Johannes Baptist Metz'e göre dinin en kısa tanımı: kesinti/ara vermektir. Gündelik hayatın yoğunluğunda din, insana ara verir (Geerlings, 2012: 21). Aynı zamanda polisliğin ne demek olduğunu, içini bilen ama dışardan birisi ile görüşmeye duyulan ihtiyaç polisler arasında çok büyüktür. Bazı manevi bakım uzmanları kendilerini bu yüzden “umudun avukatları” diye tanımlarlar (Noth, Wenz, & Schweizer, 2017: 221). Çünkü manevi bakımın başlıca amacı insanlara umutsuzluğa düştüklerinde umut vermek ve adım adım ümitsizliğin taşlarını yoldan kaldırmaya çalışmaktır. Bunu başarabilmek için de manevi bakım uzmanı, bir Hristiyan olarak, Tanrıdan aldığı ümidi karşısındakine aşlamakla ulaşabilmeyi hedefler (Ağilkaya Şahin, 2014: 83).

Polis manevi bakım uzmanı bu yönüyle birçok görev alanına sahiptir. Bunları kısaca 6 konu başlığı altında toplayıp özetleyebiliriz:

1. Danışma ve Yardım: İlgili kişi, kişisel acil durumlar veya zorluklarda ve mesleki problemlerde polis manevi bakım uzmanından, danışma ve yardım alabilmektedir.

2. Destek: Polis manevi bakım uzmanı, yas sürecinde veya ağır hastalıklarda, eş ile yaşanan sorunlarda veya travmatik olaylar sonrasında destek hizmeti verebilmektedir.

3. *Eşlik etme*: Kilise, polisleri terfilerinde veya hizmet ödülleriinde, yeni işyerlerinin kutsanmasında ve ayrıca resmi ya da ailevi kutlamalarında eşlik edebilmektedirler.

4. *Eğitim*: Ayrıca polis manevi bakım uzmanların eğitimsel görevleri de vardır. Polisleri düzenlediği meslek etik dersi veya üniversitenin ilgili branşlarında eğitir.

5. *Geliştirme*: Polis manevi bakım uzmanları polisleri geliştirmek adına seminerler, uzmanlık ve rahatlama günleri düzenlemektedirler.

6. *Düzenleme*: İbadetler, ayinler, dua günleri, kutsal yürüyüşler (hac), öğrenci turları, meditasyon günleri, vaftiz, evlilik ve cenaze işleri kiliseyi temsilen polis manevi bakım uzmanları tarafından organize edilip gerçekleştirilebilmektedir (Schöler, 2014).

1.6.1. Polis Manevi Bakım Uzmanının Sahip Olması Gereken Özellikler

Polis manevi bakım uzmanından bir çok şey beklenilmektedir; ancak en önemli beklenti ise kilise ile devlet arasında köprü vazifesi görmesidir. Ayrıca Polis Okullarında meslek etik ilkelerini iletme ve bu ilkelerin Polis Teşkilatında ve mensupları arasında sürmesini sağlamak (Grützner 2012c: 47) polis manevi bakım uzmanına verilen zorlu görevlerden de sadece birisidir. Tüm bu beklentilerin üstesinden gelebilmesi için *Polis Papazı/Rahibin* (polis manevi bakım uzmanlarını ifade etmek için ayrıca kullanılır) birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Manevi bakımın ilk zamanlarında karizmanın önemli olduğu düşünülürken, artık uygulamaya yönelik metod ve uygulama becerileri ön plana çıkmaktadır. Özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde çeşitli psikolojik akımlar manevi bakımı etkilemişlerdir. Örneğin Rogers'ın kişi merkezli yaklaşımı manevi bakım için de uygun görülmekte ve muhatabına karşı samimiyetle, empatiyle ve koşulsuz kabul ile yaklaşmayı amaçlamaktadır (akt. Ağılkaya Şahin 2014: 199-202).

Diğer yandan Stollberg manevi bakım uzmanını yoldaş (Wegbegleiter) olarak tanımlar, öyle ki manevi bakım uzmanı fazla bilgi ile değil, benzer yaşanmışlığı, çağrışımı ve hatıraları ile yardımcı olmaya çalışır. Aynı zamanda manevi bakım uzmanı, danışana eşlik ettiği hissini vermekle yetinmemeli ona eşlik etmelidirde (Akt. Inderst 2016: 8). Bunu daha sonra manevi bakım uzmanının polis ekibiyle birlikte olay yerine katılmasında görülmektedir.

Polis mesleğinin diğer mesleklere göre çok daha fazla olumsuz olaylarla ilişkili olduğundan, polis manevi bakım uzmanları olası bir ruhsal yük ile karşı karşıya kaldığında, nasıl baş etmeleri gerektiğini bilmelidirler. Bunun ilk şartı manevi bakım uzmanının psikolojisinin sağlam olması ve yardım talep edenlerle nasıl davranması gerektiğini bilmesidir (süpervizion yapabilmelidir). Ayrıca manevi bakım uzmanı bir psikolojik terapötik eğitime sahip olması, işini daha iyi yapması adına çok önemlidir. Manevi bakım da ne dinî, ne terapistik ne de sadece iletişim yönü baskın gelmelidir, herhangi bir yön baskın geldiği zaman manevi bakım işlevsiz kalabilmektedir (Inderst 2016: 5). Bir diğer önemli nokta ise Papaz/Rahip “metot-cephanesini” genişletmelidir ki, insanların öznel durumlarına göre daha esnek ve etkili yardımda bulunabilsin (Harsch, Helmut; Clinebell 1971: 275).

Tüm bunların öncesinde çok daha önemli olan manevi bakım uygulayanların kişiliğidir. Kişisel özellikleri, yetenekleri, becerileri ve insani özellikleri (empati, sabır, kolay iletişime geçme, vb.) mesleklerini icra etmeleri ve gereken yeterliliğe ulaşmaları için son derece önemlidir. Yani eğer birisi teoloji okur manevi bakımda görev alırsa, bu teoride kalmamalı tüm yaşamını ve davranışlarını da etkilemelidir. Aynı zamanda manevi bakım da siyah-beyaz- düşüncesi de olmamalıdır (Inderst 2016: 10). Bu görevinde yargıya düşmemek ve adil bir manevi bakım yapmak adına çok önemlidir.

Görev alanında ise elbette Rahip/Papaz kiliseden alışık olduğu sıcak kanlı cemaati polis merkezinde bulamayacaktır. Bir vaaz sonrası cemaatin bugünkü konuşmanın ne kadarda güzel olduğuna dair iltifatları polis merkezinde olmayacaktır. Her ne kadar da Rahip/Papaz bunu bir eksiklik olarak hissetsede polis merkezinde bu eksikliği gidermek adına hiçbir şey yapmamalı ve profesyonel mesafesini korumayı bilmelidir. Ayrıca polis manevi bakım uzmanı ihtiyaçlar

karşısında esnek olmalı ve onun yardımına ihtiyaç hissedildiği an polislerin yanında bulunabilmelidir. Unutulmamalıdır ki polis manevi bakım uzmanı, polis tarafından kilisenin, inancın ve dinin temsilcisi olarak görülüp değerlendirilmek istenebilir. Manevi bakım uzmanı inancına karşı sergilenen kırıcı, yaralıyıcı tutum karşısında soğukkanlı kalıp üstesinden gelebilmelidir. Polis memuru, yapılan ilk konuşmada manevi bakım uzmanını denemek de isteyebilir. Polis manevi bakım uzmanı bu konularda alan uzmanlığı ile hareket etmek zorundadır, çünkü ancak doğru bir davranış sonucu, belki sadece bakım uzmanını denemiş olan bir polis, geri dönüşümde bulunabilir. Tüm bu sebeplerden dolayı polis manevi bakım uzmanı, göreve başlamadan önce birkaç yıl meslek tecrübesine sahip olması gerekmektedir (Grützner 2012c: 47-48).

Manevi bakımın en belirgin özelliği ise gizlilik esasıdır. Papaz/Rahiplerin zorunlu tutulduğu ve diğer danışmanlık hizmetlerinden ayırıcı özelliği olan gizlilik esası insanların daha çabuk güvenmesini ve içini dökmesini sağlamaktadır. Din adamların tabi olduğu susma zorunluluğu hem kilisenin oluşturduğu yasada “Ordinationsvorhalt” hem de devletin belirlediği yasada mevcuttur. Dolayısıyla bir Rahip/Papaz hem kilise yasasının, hem de devletin susma yasasına tabiidir. Kilise de devlette bu konuda çok titiz genel kurallar belirlemişlerdir (§ 383 Abs.1 Nr.4 ZPO ve § 53 Abs.1 Nr.1 StPO).⁴ Öyle ki Papaz/ Rahip susma zorunluluğunu ihlal ettiği zaman kötü sonuçlarla karşılaşabilmektedir. Kilise kendi belirlediği “yasalarda” bir din görevlisini günah çıkartmada olsun, manevi bakım için anlatılmış olsun her paylaşılanı sır gibi saklamada zorunlu kılmaktadır.⁵

Her itiraf anlatılma sebebine göre farklı kategorilerde ele alınmaktadır; Günah çıkartma ile itiraf edilene “Tanrı önünde suçunu itiraf etme”, manevi bakım uygulaması sırasında konuşulanları “Hristiyan inançtan motive olmuş ve Tanrının huzurunda gerçekleşen ilginin bilincinde olmak” şeklinde anlaşılmaktadır. Bir papaz/ rahibe yönelen kişi anlattığının hiçbirinin üçüncü şahıslara ulaşmayacağından emin olmak zorundadır. Din görevlisi emekli olduktan sonra veya mahkeme talep etse dahi susma zorunluluğunu devam etmelidir. Rahibin, kendisine anlatılanı anlatma izni

⁴ Daha detaylı bilgi için bkz.: https://www.rpi-ekkw-ekhn.de/fileadmin/templates/rpi/normal/material/arbeitsbereiche/ab_schulseelsorge/material/SSS-EKHN-Merkblatt-Seelsorgegeheimnisgesetz2013-04-29.pdf (15.01.2018).

⁵ Art.7 KO Ordinationsvorhalt.

anlatan kişi tarafından verilse bile bu konuda yine de çok temkinli davranmak zorundadır ve susma hakkını devam ettirmelidir. Ayrıca manevi bakım uzmanı yaptığı görüşmeler sırasında tuttuğu notlarda dahi, kişinin ismini mesleğini vs. değiştirmek zorundadır (Ağılkaya Şahin 2014: 232).

Susma zorunluluğu ancak manevi bakım uzmanı kendisine veya bir başkasına gelecek bir zararı bertaraf etmesi için ihlal edilebilmektedir. Bunun şartı da başka türlü olayın önlenemeyecek olmasıdır. Alman yasalarına göre can ve mal tehlikesi durumunda yardımı esirgeme suç olduğundan intihar girişimlerinde, ev kazalarında, vs. manevi bakım uzmanı yardım sağlamak durumundadır (Ağılkaya Şahin, 2014: 233).

1.7. Federal Almanya’da Manevi Bakım Eğitimin Kısa Tanıtımı

Tarihi sürece bakıldığında, ortaya çıkan ilk soru papazın manevi bakım için ayrıca eğitime ihtiyacı var mıdır ve varsa bu mümkün müdür? Günümüze kadar gelinen noktada papazın manevi bakım için ayrıca eğitim görmesi gerektiğine dair düşünce yoğunluktadır. Yani daha önce papazın kendi kişisel ikna gücü “karızması” önemli iken ve 20. Yüzyılın ortalarına kadar papazlar kimliklerini görevleri üzerinden tanımlarken artık günümüzde mesleki yeterlilik ve rol bilinci önemli görülmektedir (Ağılkaya Şahin 2014: 199).

Papazlık konumunda çalışmak isteyen her birey teoloji üniversitesine gidip eğitim almak zorundadır. Orda ileride manevi bakım ve ahlaki(etik) yetkinlik için önemli olan ilk teorik temel bilgiler verilmektedir⁶. Teoloji eğitimin ardından Rahip/Papaz manevi bakım uygulaması için ayrıca eğitimlere katılmalıdır.

2011’in resmi verilerine göre Federal Almanya’da 30 binin üzerinde (sigortaya tabi olan) manevi bakım uzmanı bulunmaktadır. Yarisına yakını kadın, 50

⁶ Yalnız burada Reinhold Ahr’ın kendi tecrübesine dayanarak eleştirdiği nokta, teoloji üniversitesinde öğrenim görür iken etik dersine çok önem verilmemiş olmasıdır. Sonradan klinik pastoral eğitim’de (KSA) görülen eğitim de ona göre bunu çok değiştirmemektedir. Belki bu durumun altında yetkinliğin öğrenerek değil tecrübe ederek edinilebildiğini savunan görüş yatmaktadır (Ahr, 2016). Çünkü manevi rehber, insan içine çıktıkça, tecrübe edindikçe kendi normlarını geliştirir, sadece teorik bir eğitim yetkinliği elde etmede yetersiz kalır. İlerleyen sayfalarda etik/meslek etiği ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

yaş ve üzeridir.⁷ Almanya’da manevi bakım çoğunlukla kiliseden gelen insanlar tarafından icra edilmektedir. Bu kişiler rahip/ papaz olabileceği gibi kilise hizmetinde çalışan teoloji mezunu din görevlileri de olabilmektedir. Aynı şekilde farklı alanlardan gelen kutsanmış kişilerde, ilave eğitimleri alarak manevi bakım hizmetini asli görevleri olarak yerine getirebilmektedirler. Asli görevlilerin yanı sıra çoğunluğunu kadınların oluşturduğu gönüllü “fahri” (Ehrenamtlich) manevi bakım uzmanları da mevcuttur. Genellikle bu kişiler, emekli, boş vakti olan, asıl mesleğinin yanı sıra manevi bakım yapmak isteyen kişilerdir ve gerekli eğitimlere katılarak, kilise yönetimi altında görevlerini yerine getirmektedirler (Ağılkaya Şahin 2014: 229).

1.7.1. Sistemleşen Manevi Bakım Eğitimi

Mezhepler arası manevi bakımın kurumsal ifadesi, 1972’de kurulan Alman Pastoral Psikoloji Birliği (Deutsche Gesellschaft für Pastoralpsychologie) DGfP’dir. DGfP’nin başlıca görevi manevi bakım ve pastoral psikoloji alanında teorik tartışma ve eğitim programlarını desteklemek ve koordine etmektir; temel işlevi ise standartlara bağlı manevi bakım eğitimi vermek ve yürütmektir. Ekümenik⁸ bir niteliğe sahip olan bu birlik, ilk dönemlerinde kısmen kiliselerin direnişiyle karşılaşmıştır. Birliğe karşı çıkmayan kiliseler ise, birliğin sunduğu eğitim imkanlarını değerlendirip, din görevlilerini eğitimlere göndererek masraflarını da kendileri karşılamaktadırlar. Almanya’ da çoğu Protestan kiliselerinde artık DGfP’den bir eğitim veya başka bir yerden DGfP onaylı bir Klinik Pastoral Eğitimi (Klinische Seelsorge Ausbildung: KSA) almayan din görevlilerine, özellikle hastanelerde, manevi bakım yapmalarına izin verilmemektedir. Katolik manevi bakım uzmanları ise genellikle bu tür eğitimlerden faydalanmadan, teoloji fakültelerindeki temel eğitimleri sırasında aldıkları manevi bakım dersleriyle yetinmektedirler. Günümüzde, Almanya’da bulunan kiliselerin çoğu DGfP’nin varlığını ve manevi bakım eğitimindeki standartlarını kabul etmiş durumdadırlar (Ağılkaya Şahin 2014: 98-99).

⁷ Daha fazla bilgi için bkz.

<http://bisds.infosys.iab.de/bisds/result?region=19&beruf=BG89&qualifikation=2> (14.01.2018)

⁸ Günümüzde genellikle daha büyük bir dinî birliği ya da dinler arası iş birliğini sağlama amacını güden girişimleri ifade eder (bkz. Vikipedi).

Almanya’da manevi bakıma yönelik en çok kabul gören eğitim şekli ise Klinik Pastoral Eğitim (KSA) modelidir. KSA belirli bir teolojik veya psikolojik okula veya rahipliğe bağlı değildir. Amaç manevi bakım yetkinliğini kazandırmaktır (Ağılkaya Şahin 2014: 184). Böyle bir eğitimin ardından, manevi bakım uzmanları yeteneklerinin geliştirilmesi ve sağlamlaştırılması için, grup halinde veya bireysel olarak süpervizyonlara katılmaları gerekmektedir. Süpervizyon ise manevi bakım uzmanının daha iyi hizmet vermesi amacıyla, çıkış yolu bulamadığı durumlarda veya mesleki rolüne daha iyi adapte olmak için düzenlenen 10 oturumdan oluşan bir tür mesleki danışmanlıktır. Böylece manevi bakım uzmanların çoğu başta DGfP ve KSA olmak üzere çeşitli manevi bakım eğitimlerine katılmaktadırlar (Ağılkaya Şahin, 2014: 15-17).⁹ Görüldüğü üzere manevi bakım tesadüfe bırakılmadan sistemli kuruluşlar tarafından yürütülmekte ve eğitimler düzenlenmektedir.

1.7.2. Polislere Özel Manevi Bakım Alanının Oluşması

Yaşanan öğrenci protestoları, halk gösterileri, iltica siyaseti, NATO anlaşmaları, internet üzeri suçun yaygınlaşması ve uluslararası terörizm, polis teşkilatının eğitimini, görev alanlarını ve uygulamasını etkilediği gibi polis manevi bakım uzmanlarının eğitim ve uygulama biçimini de etkilemiştir. Böylece polis rahiplerin profili de değişmeye başlamıştır.

20. yüzyılda Almanya’nın ikinci dünya savaşında yaşadığı korkunç olayların ardından, kilise de kendini sorumlu görmekteydi. Kilise toplumun siyasi gelişiminde sorumluluk sahibi olduğunu ve eleştirel bir dayanışma ile eşlik de etmesi gerektiğini düşünmektedir. İşte böyle hassas bir düşünceyle kilise, polis manevi bakım göreviyle bu sorumluluğu üstlenmeyi amaçlamaktadır.

Devlete aslında yabancı olan polis manevi bakımı bünyesinde kabul etmesi, onun gücünün, demokratik itimadının ve egemenliğinin bir göstergesidir. Yüzyıllardır devlet ve kilise arasında sürdürülen karşılıklı güven ilişkisi, polis teşkilatında kilise tarafından yürütülen hizmetin duyarlı, bi okadar da sağlam olmasını sağlamıştır. Diğer yandan hızlı bir şekilde ilerleyen beşeri bilimler teoloji öğrenimini de etkilemekteydi. Sosyolojik ve psikolojik alanlarla ilgili olmadan kilise,

⁹ Almanya’da Manevi rehberlik eğitimiyle ilgili daha ayrıntılı bilgi için bakınız: Zuhal Ağılkaya Şahin doktora tezi “Federal Almanya Cumhuriyeti’nde Dini Danışmanlık: Teori-Eğitim-Uygulama 2014.”

özel manevi bakım uygulamasını hastane, yuvalar (sevgi evleri) vs. de sürdüremezdi. Aynı şekilde polis manevi bakım uzmanların etik dersi vermesi, krizlere müdahil olması, süpervizyon ve bilgi alma işini -debriefing yürütmesi, kilisenin daha yoğun ve profesyonel bir eğitim üstlenmesi gerektiğine dair inancı güçlendirmiştir. Sonuç olarak 1972 yılında Protestan polis manevi bakım uzmanları, hizmetlerini ülke çapında daha iyi bir ağ kurarak yürütebilmek için; “Askeri Olmayan Alanda Yürütülen Kilise Hizmetleri” (1981 den itibaren KEPP) adına bir konferans düzenlerler. Diğer yandan 1975’de Katolikler de “Federal Çalışma Topluluğunu” kurarlar (Hinz, 2012: 58-60).

1.7.3. Protestan Polis Rahipler Konferansının (KEPP) Tarihi

Ülke çapında 49 asli meslek olarak görev yapan Protestan polis manevi bakım uzmanları bulunmaktadır (epd-Basisdienst, 2014). Özellikle polis manevi bakım uzmanların yetiştirildiği ve polislerin ihtiyacına yönelik en iyi hizmetin nasıl verilebileceğine dair soruların cevabını bulmak amacıyla çeşitli konferanslar düzenlenmiştir. Zamanla bu toplantılar ciddi bir şekilde sistemleşen bir örgüt olan Protestan Polis Rahipler Konferansına (KEPP) ¹⁰ dönüşmüştür. Tarihi seyri ise 4 başlık altında ele alınmıştır (Grützner, 2012b).

1.7.3.1. Faaliyet Başlangıcı: 1946- 1972

Savaştan hemen sonra Protestan rahipler, yeni emniyette faaliyet göstermeye başlamışlardı. 1948 yılından itibaren ise neredeyse tüm eyalet kiliselerin papazları askeri olmayan kuruluşlarda kilise çalışmaları yürütmüşler ve Almanya Protestan Kilisenin bilgisi ve çizgisi dâhilinde “bağımsız bir topluluk (lose Gemeinschaft)” olarak bir araya gelmişlerdir. Bu topluluk 1960’lı yıllara gelindiğinde 20 katılımcıya ulaşmıştır.

Polislere yönelik hizmet veren manevi bakım uzmanlar arasında, günümüzde de öyle olmakla birlikte, asli (Hauptamtlich) ve aslinin yanı sıra (Nebenamtlich) görev alanlar vardır. Çoğu zaman bu görevi rahip cemaate yönelik sorumluluğunun yanı sıra, ya da başka özel rahiplik görevleriyle birlikte yürütmekteydi. Yılda bir kez, bir hafta süren buluşmalar düzenlenmekte ve buna Federal Sınır Koruma polis manevi bakım uzmanları, polis manevi bakım uzmanları, Federal Sınır Koruma

¹⁰ Konferenz Evangelischer Polizeipfarrerinnen und Polizeipfarrer.

memurları ve polis memurları da katılım sağlamaktaydı. Yürütülen Konferansın amacı ise: 1. Birlikte özel görevlerinde yaşadıkları tecrübeleri paylaşmak. 2. İş içeriği, yöntem ve imkânlar hakkında ulaşılan buluşları aktarmak. 3. Yürüttükleri özel görevi de dikkate alarak, teolojik gelişmeyi sağlamak. 4. “Kilise Bütünlü” bilgiye ulaşmaktı.

Alman Protestan Kilisesi yıllık düzenlenen konferanslar yürütmekteydi. Polis manevi bakım uygulaması, yeni kurulan demokratik Almanya'nın daha ilk günlerinden itibaren faaliyet göstermekte ve Protestan kilisesinin görevi dâhilinde görülmekteydi. Çünkü Almanya'nın Protestan kilisesi, polis manevi bakımla birlikte Almanya'nın demokratik oluşumunu şekillendirmede üstüne düşen sorumluluğunu yerine getirebileceğine inanmaktaydı (Grützner 2012b: 73-74).

1.7.3.2. Askeri Olmayan Kuruluşlarda Kilise Hizmetleri Konferansı: 1972-1982 Dönemi

Askeri olmayan kuruluşlarda Kilise Hizmetleri Konferansı, Mainz'da 6-9. Mart 1972 tarihinde kurulur. Konferans, bir yandan “bağımsız topluluğa” bütünleştirici bir şekil verirken diğer bir yandan Federal Alman Devletinde yaşanan olaylara bir tepki olarak gelişmekte. O dönemde her türlü otorite, özellikle devlet, sorgulanır. Ortaya çıkan yeni güçlüklerle baş etme görevi polis manevi bakım uzmanlarına verilir ve ayrıca meslek etik alanında yeni çözüm arayışlarına gidilir. Görüldüğü üzere toplumda gelişen değişimler polisler ve bunun sonucu olarak da polis manevi bakıma yansımaktadır. Manevi bakım uzmanları yeni oluşan ihtiyaçlara cevap verme görevini titizlikle yerine getirmeye çalışırlar. Daha sonra da göreceğimiz üzere bu dönemlerde etik dersi önem kazanmaya başlar ve polis manevi bakım uzmanları bu dersin icrasıyla sorumlu tutulurlar. Katolik cephede ise “Katolik Polis Manevi Bakım için Federal Çalışma Topluluğu (BAG)¹¹” ismiyle 1975 yılında bir konferans kurulur (Grützner 2012b: 75-77).

1.7.3.3. Protestan Polis Rahipler Konferans İsmi Verilmesi (KEPP): 1982-1993 Dönemi

Yönetmeliğe yönelik değişim çalışmaları 6. Mart 1979 tarihinde başlanıp 6 Mart 1982'de sona ermekte. Değişime yönelik iki gerekçe sunulmuştur: birincisi

¹¹ Bundesarbeitsgemeinschaft für katholische Polizeiseelsorge (BAG)

konferansın isminin artık değişmesi, çünkü “askeri olmayan” tabiriyle sınırlamaya gerek kalmamıştı. İkincisi yönetim kurulunun bileşimi de artık değiştirilmişti. Aynı yıl dört ayda bir olmak üzere, konferans içerisindeki iletişimi canlı tutmak amacıyla “Bekanntmachung” yani “Bildirmek” ismiyle bir bülten yayınlanır. İlerleyen zamanda ise adı geçen bülten kimi zaman “Meslek Etik Notları” isimli dergiyle birlikte 1993’e kadar yayında kalsa da, fazla katkısı olmadığından dolayı yayınına son verilir. Konferansların devamı ile birlikte tüm eski eyaletlerle kiliseler arasında anlaşmalar düzenlenir. İlk dönem polis manevi bakım uzmanları yaşça büyük ve askeriye görev almış iki mezhebi de temsil eden rahipler/papazlardır. Diğer yandan bir reform niteliğinde olan bir gelişme ise 1988 yılında yaşanır. O yıl Sabine Rüger KEPP resmi evraklarda yer alan ilk kadın rahip olmayı başarmıştır (Grütznert 2012b: 77-79).

Polisler yönelik manevi bakımın etik ile birlikte ele alınması daha sonra görüleceği üzere çok önemli ve anlamlıdır.

1.7.3.4. Polis Manevi Bakım Ambleminin Oluşumu

Katolik ve Protestan Kiliselerin isteği üzere polis manevi bakım uzmanı Helmut Oeß, grafikçi Karl Helmut Wagner ile birlikte polis manevi bakım uzmanların amblemlerini tasarlamakla KAPP’ın kurumsal kimliğine doğru bir adım daha atmasını sağlar. Amblem oldukça manidar ve iyi düşünülerek hazırlanır. 84. Mezmur’a¹² dayandırılarak hazırlanan amblemdede 14 güneş ışığı içerisinde haç ile kalkan bulunmaktadır. Polis yıldızına benzetilmek istenilmiş olsa da ondan biraz farklı olmasına da dikkat edilmiştir. Bu yüzden güneş ışığı Polis yıldızı gibi 12 değil, yine İncil için önemli olan 7 rakamına ithafen yedi kere iki toplam 14 öne çıkan ışık çizgisine sahiptir. Kalkan ise polis kalkanını ima etmekle birlikte tanrısal koruma ve iman kalkanını ifade etmektedir. Merkezde ise haç işareti bulunmaktadır. Haçın sonları ise açıktır, anlatılmak istenen ise amblemi sarmalayan güneş ışığının Haçın içine aktığı ve içinde bulunduğu kalkan tarafından da engellenmeyerek insanlara doğru giden yola akmasıdır. Kalkan ise Tanrıdan gelen korumayı ifade etmektedir. Bu tasarımla birlikte artık Haç ve Kalkanlı güneş sembolü, Almanya çapında polis manevi bakım uzmanların tanınma işareti olmuştur. İki mezhep arasındaki fark

¹² “Tanrı güneş ve kalkandır”. 84. Mezmur.

kalkanlardaki renkte sağlanmıştır; Katoliklerin kalkanları sarı iken, Protestanlarınki mor'dur, mezhepler arası, yani ekümenik yapıyı ifade etmek için kalkanlarda her iki renge de yer verilmiştir (Grützner 2012b: 78).

Şekil 1. Polis Manevi Bakım Amblemleri

Sırasıyla; Katolik, Protestan, Ekümenik

1.7.4. Birleşmiş Alman Federalinde Protestan Polis Papaz Konsili (KEPP): 1993-2001

Doğu tarafı ile tekrar birleşen Almanya, polis manevi bakımla ilgili çalışmalarını yürütmeye orda da devam etmiştir. 1-5 Mart 1993 tarihleri arasında KEPP'in ilk yıllık toplantısı yeni Federal Eyaletlerde gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda günümüzde tüm eyaletlerde polis manevi bakım uzmanları bulunmaktadır. Yeni bir gelişme olan "danışma kurulu" da tüm Federal Eyaletlerde kabul görmüştür. Bahsi geçen kurulun görevi ise tüm polis papazlara/rahiplere danışmanlık yapmak ve emniyetle olan ilişkileri iyileştirmektir. Bir diğer kaydedilen gelişme ise acil durum manevi bakımıdır. Artık polis manevi bakımın üçte biri acil durumlarda da görev almaktadır. Aynı zamanda Katolik manevi bakım ve Federal Sınır Koruma (Federal Polislik) polis manevi bakım ile olan ilişki kurumsallaşmakta, düzenli buluşmalar düzenlenip kendi alanlarındaki gelişmeler rapor edilmektedir. Ayrıca Avrupa'nın güvenliği açısından "Kilise ve Polis" başlığını Avrupa'ya taşıma girişimleri, düzenlenen çeşitli sempozyumlarla birlikte hayat bulmaktadır (Grützner 2012b: 80-85).

1.8. Federal Alman Polis Eğitimi ve Manevi Bakım

Toplumda meydana gelen değişimler polisleri de değiştirmektedir. Dolayısıyla oluşan yeni modele göre polis “Üniformalı Eleştirel bir Vatandaş” olarak nitelenmektedir. Ayrıca polislerin her birinden de yüksek iletişim becerisi beklenilmekte ve bu beklentiler sayesinde her bir memurun inancı ve öznel kararları da değer kazanmaktadır (Schiewek 2012a: 69).

Değinilmesi gereken önemli bir nokta ise polis memuru ile din adamının ortak yönü; toplum nezdinde her daim göz önünde olmalarıdır. Kiliseyi temsil eden rahip ile devletin hukuk sistemini temsil eden polis memuru, görevleri sırasında olsun, özel hayatlarında olsun her daim örnek davranışlar sergilemek durumundadırlar. Her hareketleri eleştiriye hazırdır ve hata kabul edilmezdir, çünkü her ikisinin hareketi kendini değil temsil ettiği kurumu temsil etmektedir (Grützner ve Schiewek 2012: 209). Bu farkındalık ile çeşitli düzenlemelere gidilmiş ve özellikle polis memurlarının halk nezdinde güvenini sağlamak amacıyla etik dersi ve polis manevi bakım uygulamasından yararlanılmıştır.

Polis memuru yetiştiren eğitim kurumlarına bir kısaca göz atmak istenildiğinde Federal Alman Devletin 19 farklı polis birimi bulunduğunu ve her bir birimin bulunduğu eyalete göre eğitim ve alım koşullarının değiştiği görülmektedir. Polis mesleğini elde edebilmek için Federal Alman Cumhuriyetinde eyaletten eyalete değişen yollar vardır. Dolayısıyla polis alımı ve eğitiminden her eyalet kendi sorumludur. Eğitimler genellikle iki-üç yıl sürmektedir ve eş zamanlı olarak uygulama ile teoriyi kapsamaktadırlar. Eğitimin, uygulamalı kısmının büyük bölümünü, toplumsal olaylara müdahale ve kontrol oluşturmaktadır. Kimisi üniversitede eğitim görmekte; iki basamaklı eğitim sistemi, örneğin Kuzey Ren Vestfalya. Kimisi ilk önce polis okulunu okutup ardından bir sınav ile polis yüksekokuluna kabul edilmektedir; üç basamaklı eğitim sistemi, örneğin Baden-Württemberg (Wagener 2009). Ayrıca öğrenciler okul sürecinde maaş alırlar ve memur statüsündedirler (Akar ve ark. 2005; Delice 2015).

1.8.1.Polis Eğitiminde Etik ve Meslek Etiği

Etik ve meslek etiği insanların her alanında çok önemli bir yer almaktadır. Düzenin sağlanmasında ve insanlar arası ilişkide de etkin rol oynarlar. Peki, etik tam olarak nedir ve nasıl açığa çıkmaktadır?

Herms ve Körtner etiği “İnsani Davranışın Teorisi” olarak tanımlamaktadırlar. Herms buna insanın tüm bilinçli olarak yaptığı, çevreyi de etkilediği davranışları dâhil etmektedir. Davranış ise kasıtlı eylemin karşılığıdır. Körtner de benzer yönde düşünmekle birlikte aktif sürülen hayat ile pasif sürülen hayat ayrımını yapar ve pasif sürülen hayatı, bilinçli yaşamın sonucunun bir kısmını oluşturduğunu ifade eder (akt. Inderst 2016:5-7). Yani etik, bireyin hayatının bütün evrelerinde neyin doğru neyin yanlış olduğunu gösteren, neyin yapılması ve neyin yapılmaması gerektiğini belirleyen, bireysel ve toplumsal ilişkilerini temellendiren değerler, kurallar ve normlar bütünüdür (MEB 2006).

Eberhardt’a göre ise etik ile meşgul olan kişi zihin ile uğraşmak durumundadır. Teorik olarak yürütülen etik hayatın gerçeklerini yansıtıp, yaşanılabilen bir hayata rehber olmaktadır. Etik “yaşam destekli” ahlak’ın beğcisidir. Yine Eberhardt’a göre hiçbir “ahlak öğretisi” yoktur ki etik tarafından hayata yönelik faydası titizlikle incelenmiş olmasın ve ne zaman ki insan hayat üzerine derin düşüncelere dalar işte o zaman ona göre etik açığa çıkar (1999: 19-20).

Buna istinaden Türkçe ‘ahlak’ kelimesi ele alındığında; kökeni Arapçaya dayanmaktadır ve ‘yaratmak’, ‘yaradılış’ anlamından dolayı zamanla ‘yaradılıştan gelen huy özellikleri’ biçiminde değerlendirilmiştir. Ancak günümüzde ahlak, ‘bireyin sosyal değerleri’ olarak kullanılmaktadır. İngilizce karşılığı ‘ethics’, ‘morals’, Almanca karşılığı ise ‘Ethik’ ve ‘Moral’ dır.

Ahlak kelimesi, insanın nasıl davranmasına ilişkin, yazılı olmayan standartları içerir, etik ise daha soyut kavramlara dayalıdır ve bu kavramlardan neler çıkarılabileceğine odaklanır.

Ahlak kavramında, aynı eylem için farklı gruplarda farklı değerlendirmeler içermesi, duruma göre farklı yorumlara yer vermesi söz konusudur. Ancak örneğin meslek etiğın evrensel olma hedefi vardır. Diğer bir deyişle, ahlak öğretisi toplumdan

topluma değişim gösterebilmekteyken, etik evrensel olma çabasındadır (Beren 2001a: 77).

Mesleki etiği ele alındığında ise bir mesleğin icrasıyla ilgili olarak çalışanların davranışlarını belirleyen ve yönlendiren ahlaki, vicdani ve hukuki kuralların ve prensiplerin bütünü diye tanımlanmaktadır (MEB 2006).

Durkheim'a göre meslek etiği bir grubun ürünüdür. Meslek etiği grup tarafından korunduğu sürece yürürlükte kalabilen, bireylere belirli bir şekilde davranmaya zorlayan, kişisel eğilimlere bir sınır çizen, ve daha ileri gitmelerine engel olan kurallardan oluşmaktadır (akt. Beren 2001a: 78). Diğer yandan bir meslek mensubunun etik davranması bir ölçüde yasal kurallara uyma iradesine sahip olması olarak ta görülebilir (Delice 2014: 364). Çünkü yasal kurallar tek başına meslek mensuplarını mesleğin gereklerine uymalarını sağlama konusunda yeterli olmamakta, meslek etiğine ihtiyaç duyulmaktadır (Beren 2001b: 81).

Diğer yandan etik ile manevi bakım birlikte ele alındığında, görülmektedir ki iki olguda ayrılmaz biçimde birbirlerine bağlıdırlar ve bir çok manevi bakım uzmanı, etik sorularla da karşılaşmaktadır (Inderst 2016: 6). Ortaya çıkan sorun ise etik, bireylerin hayatla başa çıkmada oluşan sorunlarda ve sıkıntılarda cevap vermede ne derece yardımcı olabileceğidir. Kimi görüşlere göre etik, hayatta oluşan problemleri yansıtır, sıkıntı yaşayan insanlara yön vermede insanların taleplerine karşılık verememektedir. Gerekçe olarak sunulan iddia ise manevi bakım uzmanı danışanıya etik konulara girdiği zaman, bunun danışan tarafından sorunları ile alakalı görülmeyip, ortamın terk edilip bir terapisteye yönelmesine sebep olacağı düşüncesidir (Lasogga ve Roth 2016: 2-3).

Jürgen Ziemer etik sorularla meşgul olmayı çok önemser ve toplumda artan seküler düşünceden dolayı ileride manevi bakım da etik sorulara daha geniş yer verileceğini düşünür. Ziemer, etiği yön bulmada araç olarak görür. Ona göre davranışlarda doğru ölçü bulunmamaktadır. Bu yüzden manevi bakım uzmanı insanların; “ ne yapmalıyım sorusuna,“ hemen cevap vermemelidir. Soru yöneltene, karar verme olanağı tanınmalıdır. Müller'e göre etik herkesin doğru bulacağı normlara odaklaşmalı ve farklı değer yargılarına sahip olanlar bile, ortak noktada birleşebilmelidirler. Ona göre, yaşanan çağda ahlak, örf adet çözümlenmeye başlamış

iken, etikle birleşen manevi bakıma düşen görev “ahlak bekçisi” olmak ve insanlara nerde nasıl davranıldığının tekrar hatırlatmaktır (akt. Inderst 2016:7-9).

Hoffmann’a göre ise etik bir bilimdir. Hatta bilimin bir alt dalıdır, örneğin psikoloji biliminin bir dalıdır. Dolayısıyla ona göre manevi bakım uzmanı, bilimsel bir etik ile ilgilendiğinde, görüş alanı da genişleyebilmektedir (1904: 339).

Stollberg ise etik yönden motive edilmiş manevi bakımı kabul etmemektedir. Diğer yandan da etiksel soruları, içinden çıkarmaya yönelmiş olan manevi bakımı da eleştirilmektedir. Manevi bakım ile etik arasında ki bu karmaşaya hayatın içinde duran manevi bakıma karşılık, hayatın gerçeklerinden uzak duran etiğin sebep olmuş olacağı düşünülmektedir (akt. Roth 2016: 50).

Etik mi manevi bakımı etkiler, yoksa manevi bakım etiğe şekil mi verir tartışması ele alındığında Almanya Havayolu şirketinde gerçekleşen bir olay örnek olarak verilebilir; 2015 yılında Germanwings Havayolu Şirketinin yardımcı pilotu, bilerek uçağı Fransız Alpdağlarına sürmesi sonucu 149 kişi hayatını kayıp etmiştir. Çeşitli tartışmalara rağmen Köln Dom Kilisesi, ölenler için düzenlenen ayinde her biri için, yardımcı pilota dahil, mum yakmıştır. Ancak bu durum bir çok tartışmayıda beraberinde getirmiştir. Yardımcı pilotun bu törenin dışında tutulması gerektiği, sonuçta birçok insanın hayatına kasteden bir katil olduğu vurgulanmış olsada, “insanın tanrının yansıması” oluşuna dair hristiyan inancı ve kutsiyetisinden dolayı hiçbirşekilde ayırım yapılmamasına karar verilir (Weyer-Menkhoff 2016: 67-69).

Örnek olay bağlamında konuyu ele aldığımızda etik iyi davranışı sorgular ve “iyi davranış nedir?” sorusunu sorar. Körtner’e göre Hristiyan inancı soru sormaz ve insanların çoğu kez doğru ve iyi olarak bildiğini neden yapmadığının cevabını verir. İnsan günahkârdır. İnsan sorumluluk sahibi bir varlık olmasına rağmen çoğu kez hata yapmaktadır, ama aynı zamanda affedilebilme durumu da vardır. Aslında tamda bu noktada insan sorumluluk kazanır. Çünkü ancak hayatlarını gerekçelendirebilme ve affedilebilme olgusu ile insan ahlaklanabilmektedir, etiksel taleplere maruz kalarak değil (akt. Inderst 2016: 7). Dolayısıyla manevi bakım uzmanları insanların farklı bir yaşam sürmeyi başarabilmesi için, insanlara yeni bir hayat ve inanç düzeyine ulaşmasında yardım etmelidirler.

1.8.2. Polis Meslek Yüksek Okullarında Manevi Bakım Uzmanlarının Etik Dersi

Polis mesleğinde hangi konuların olması gerektiğine yönelik sorular erken dönemlerde ele alınıp ve irdelenmektedir. 1809 yılında polis ilkelerinin ahlak veya erdem üzeri olması gerektiğine yönelik inanış, günümüzde de farklı değildir (Jakob 1809; Schiewek 2012a).

Meslek etik dersi polis eğitiminde çok erken dönemlerden itibaren önemli bir rol oynamaktadır. İlk ortaya çıkan soru ise etik dersinin kimin vereceğidir? Din adamlarının sadece manevi bakım uygulamasını mı yürütmeli yoksa polis adayları için zorunlu olan etik dersini de mi vermeli, tartışmalı bir hal almıştır. Aslında, polis manevi bakım ile polis meslek etiği birbirinden çok farklı görev alanlarıdır. Manevi bakım uygulaması isteğe bağlı ve sadece inananların gidip değerlendirdikleri bir hizmet alanıyken, etik dersiye hiçbir mezhep veya dinsel öğeye dayanmamaktadır. Yani polis manevi bakım bireylere yönelik, kendi isteğine bağlı bir hizmet iken, polis mesleki etik dersi, sistematik bir şekilde ahlakı yansıtmakta ve polis eğitiminde zorunlu bir ders niteliğindedir.

Sonuç itibariyle 1962 yılında insanların dinsel haklarının bir teminatı olarak anlaşılınan kilise devlet sözleşmesinden¹³ sadece 14 gün sonra polislere yönelik meslek etik dersi de anlaşmaya eklenir. Protestan ve Katolik kilisesinin, polis teşkilatının bir yapılandırma aracı olarak polis manevi bakım ve polis meslek etik dersinde işlev görmesine yönelik karar böylece hayata geçirilir. Anlaşmanın içeriği ise şöyledir (Schiewek 2012c: 24):

İlk madde: “Meslek etik dersinin amacı, polis memurların mesleki açıdan sorumluluk gerektiren vazifelerinde tamamlayıcı olmaktır. Meslek etik dersi ahlaki değer bilincinin keskinleştirilmesiyle memurun etik temel tutumuna etki etmeli ve iradelerini güçlendirmeli ki hem özel hayatlarında hem de mesleki hayatlarında iyi anlaşılınmış ahlaki ölçüyü davranışlarında temel kabul etsinler.”

Diğer bir madde ye göre ise etik dersini öğretmek polis manevi bakım uzmanlarına verilmektedir: “Hristiyan temel kavramlarının sorumluluk bilincinde bir

¹³ Art.7 Abs. 1, Art.9 Abs.1

meslek anlayışına sahip olmasından dolayı, sistematik ders özellikle *polis manevi bakım uzmanları* tarafından verilmelidir.”

Aslında mesleki etik dersi bu anlaşma ile hayata geçirilmedi, daha öncede mevcut olmasına rağmen yapılan anlaşma sayesinde büyük mesafeler kat etti. Artık resmi olarak kilise ile devlet işbirliği içinde devletin güç kaynağı olan Polis Teşkilatını yönetmektedir (Schiewek 2012c: 24).

Meslek etik dersi özellikle günümüz toplumunda oluşan gelişmelere karşın, bireysel ahlaki ehliyete ağırlık vermektedir. Etik açıdan önemli olan ve varılmak istenen nokta ise polisin, yapılan eylemin neden yapıldığını açıklayabilmesidir (Schiewek 2012a: 69).

Günümüze kadar etik dersinin sorumluluğu öncelikli olarak manevi bakım uzmanlarına ait olduğunu resmi anlaşmadan anlaşılmakta, yalnız son birkaç yıldır etik dersi iki profesörlükle, Tobias Trappe ve Christof Giersch tarafından da desteklenmektedir (Palm 2012: 7). Almanya'nın meslek edinme kurumlarında, Akademilerde, Yüksek Okullarda ve Polis Üniversitesinde, etik /meslek etiği zorunlu ders olarak verilmektedir. Yasal zeminde etik dersinin başlıca amacı Hristiyan değerlerle yaşam sürmeyi aşılmasıdır. Dinî çoğulculukla birlikte Hristiyan değerlerin yerine ne konabileceği tartışılmışsa da varılan son nokta da bunun “Demokrasinin Değer Esasına” dönüştürülmesi olmuştur. Muckel' e göre 2009 yılından beri etik dersi yeniden düzenlenmiş olup, artık Hristiyan inancın esaslarına dayanmamaktadır (Röger 2015: 120).

Polis manevi bakım etiksiz düşünülemez. Hem polis manevi bakım, hem de etik, polis oluşumunda etkili unsurlardır. Kilise ve devletin yasallaşma sürecinde manevi bakım ile etiğin birlikte ele alınması bunun en somut örneğidir. Ayrıca Nasyonsosyalistlerle (NAZİ) yaşanan tecrübe Alman Polis Teşkilatının tekrar yapılanmasında etkili olmuştur. Tarihi sürecine daha yakından baktığımızda savaş sonrası 2 Temmuz 1945' de İngilizlerin işgal bölgesi olan Hiltrup'da merkezi polis okulu kurulur ve polislerin “halkın hizmetçileri” olarak tekrar güven kazanmaları hedeflenir. Bunun adına 1949'da meslek etik ismiyle polis okullarına ders eklenir ve 1950 yılına gelindiğinde meslek etik dersi büyük mesafeler kat etmeyi başarır. Zamanın Hiltrup polis enstitü müdürü Herbert Kalicinski, yaptığı bir konuşmasında

polis teşkilatı içerisinde etik ilkelerin öneminden bahsetmektedir. Ona göre, polislerde etik terimler yerleşmezse, bir başkasının da kendileri gibi yaşama hakkına sahip olduğunu ve temel ilkelerle yasaların tek bir kişi için değil, milletlerin beraber yaşayabilmesi için gerekli olduğunu anlatmak güç olacaktır. Buna binaen Hiltrup da, uzman polislerin, çeşitli ülkelerin devlet temsilcilerinin ve iki mezhebin de din adamlarının katıldığı meslek etiğın ilk çalışma toplantısı düzenlenir. Bu toplantıdan çıkan iki sonuç emniyetin meslek etik dersinin oluşumu için önem arz etmektedir. Birinci karara göre eyaletlere tavsiye edilen meslek etiğın önemi ve uygulamasını ifade eden temel ilkelerin oluşturulması ve her iki mezhebin din adamlarının dahil olması gerektiği vurgulanmakta ve tavsiye edilmekte. İkinci kararda ise dersin yapısı hakkındaki teklifler sunulmakta. Bu kararlar ışığında hem ertesi yıl, hayat ve meslek hakkında temel sorular başlıklı bir ders oluşturulur hem de bu dersin Hiltrup haricinde Bavyera Polis Eğitiminin de ders planına girmesi sağlanır (Schiewek 2012a: 63-64).

1.8.3. 1960 ve 70'li Yıllarda Meslek Etik Dersinin Sistemleşmesi

İlerleyen yıllarda meslek etik dersi emniyette daha da kurumsallaşmıştır. Kuzey-Ren-Vestfalya'da, 1962 yılından bugüne dek bakan kararıyla meslek etik dersinde önemli değişiklikler ele alınarak bu süreç işlenmektedir. İlk işlenen konu meslek etik eğitimiyle, sistematik meslek etik dersi arasındaki farkın vurgulanmasıdır. Buna göre meslek etik eğitimi, yetkililerin görev alanını oluştururken, sistematik etik dersi ise taşıdığı Hristiyan temel ilkelerden dolayı daha iyi bir meslek anlayışı için polis manevi bakım uzmanları tarafından yürütülmesini öngörür. İkinci ele alınan konu ise meslek etik ile manevi bakımı ilgilendiren sorularda daha keskin bir ayrıma gidilmesidir. Öyle ki, dinî bir yapı olan kiliseye, hayatla ilgili sorular meslek etik dersinde değil, polis manevi bakım uzmanları tarafından işlenmesi kararlaştırılır. Üçüncü ele alınan konuda meslek etik dersinin polis eğitimindeki kapsamının belirlenmesi ve yasal olarak sabitlenmesidir. Ayrıca etik dersinin içeriği ve işleyiş biçimi o vakte kadar rahibin/papazın inisiyatifine bağlıyken artık daha sistematik ve bilimsel olması amaçlanmıştır. Dolayısıyla etik dersinin her daim gelişmesini sağlamak amacıyla polis rahipleri ve okul yöneticileri için ilk seminer 1964 Hiltrup polis enstitüsünde düzenlenir ve 1974 yılından bu güne dek de düzenli olarak her yıl Hiltrup' da sürmektedir (Schiewek 2012a: 64-66).

1.8.4. 1980 ile 1990'lı Yıllarda Meslek Etik Dersinin Uzmanlaşması

1980'li yıllarında polis meslek dersi alanında yoğun bir eser verme dönemi başlamıştır. Bu aynı zamanda kilisenin özel gayretleriyle meslek etik dersinin uzmanlaşmasının ilk işareti olarak ta görülebilir.

Meslek etik dersi için düzenlenen ilk ders materyallerine bakıldığında; 1985'in başlığı "Teklif ve Görev olarak, Temel Yasaların Devleti"dir. 1986 yılının başlığı; "Demokrasi İmtihanda: Brokdorf, Heiligengeistfeld, Wackersdorf" ¹⁴ , 1988'de "İki Polis Memurunun 2 Kasım 1987 Gösterilerinde Öldürülmesi Üzerine Kilisenin Yürüttüğü Etkinliğin Belgelenmesi", 1988'in başlığı; "16-18 Ağustos 1988, Gladbeck ve Bremen'de Rehin Alınma Olayı" gibi güncel konular yer almaktadır. Bunların yanı sıra birçok başka yayımlanan ders materyaller de vardır. İlerleyen zamanda ise daha genel ve aynı zamanda kapsayıcı konulara yer verilmektedir. Polis meslek dersi için hazırlanan ilk ders kitapları ise bu dersi veren ilahiyatçılar tarafından düzenlenmiştir. 1991 yılında Katolik ilahiyatçı Siegfried Franke, İlk Basamaklı Polis Eğitimi için bir meslek etik ders kitabı sunar. Ardından 1997 yılında aynı yazar tarafından Yüksek Polis Öğrenimi için bir monografiyi hazırlanır. 1991 yılından itibaren Münster-Hiltrup Polis Akademisinde, meslek etik dersinin Protestan öğretim görevlisi olan Dieter Beese, 1998 yılında "etiksel karar vermede" bir metodoloji geliştirir. Ardından 2000 yılında Polis Yükseköğrenim meslek etik dersi için bir ders kitabı çıkarır. Ayrıca polis geçmişi olan birçok yazarda ders kitabı olarak olmasa da bu alana katkıda bulunur (Schiewek 2012a: 67-69).

1.8.5. 2000 Yılı Sonrası Etik Dersi ve Konu Başlıkları

Yarım asırdır etik dersi polis öğreniminde yerini almıştır. İlk Polis Yüksek Okuluyla birlikte etik dersinin bilimselleşme sürecide başlamış olmaktadır. 2000 yılından itibaren Federal Alman Cumhuriyetinin çeşitli yerlerinde görev yapan polis meslek etiğın öğretim görevlileri federal uzmanlık konferansında, bölümlerinde mesafe kat etmek adına bir araya gelirler. 2001 yılında Baden-Württemberg Eyaleti,

¹⁴ Nukleer santral'ın kurulduğu şehirler ve yaşanan yoğun tepkiler.

<https://www.welt.de/regionales/hamburg/article88919/Wie-Brokdorf-zum-Symbol-wurde.html>

<http://www.ndr.de/kultur/geschichte/chronologie/1986-Hamburger-Polizei-kesselt-Atomkraftgegner-ein,hamburgerkessel100.html>

<http://www.mittelbayerische.de/region/schwandorf/gemeinden/wackersdorf/die-pfingstschlacht-von-wackersdorf-21492-art1065615.html> (22.12.2017)

Villingen-Schwenningen Meslek Yüksekokulunda, meslek etiği için profesörlük yerleştirir. Dikkatli adımlarla bu oran diğer eyaletlerde de artış gösterir (Wagener 2009). Böyle bir uygulamanın yürürlüğe girmesi, etiğin polis kararlarında ve eylemlerinde büyük önem taşıdığına bir kanıttır. Meslek etik dersinin akademikleşmesi ve önem kazanması, devlet ve kilisenin bu alanda başarılı ve beraberliğinin de anlamlı olduğunun göstergesidir (Schiewek 2012a: 71)

2012 yılından itibaren Polis Meslek Yüksek Okullarında temel öğretimde 20 saat, öğrenimin sonuna doğru “Hayat ve Ölüm, Kendinin ve Başkasının Hayatı Tehditte” başlıklı üçer kere 21 saatlik meslek etik dersi verilmektedir. Bir yenilik olarak ta üç yıla dağıtılmış toplamda 4 günden oluşan “Mesleki Rollerin Yansıması” isimli özel ders verilir. Bu ders sayesinde öğrenci, üniversite öğrenimi ile ilk mesleki deneyimi sırasında öğrendiklerini sorgulama ve değerlendirme fırsatını bulur. Bu elbette ki meslek etik dersi adına teorik olarak yapılması öngörülenlerdir, düşünülen ise kurumların uygulama kısmında, çok daha az ders saatine yer verildiğine dairdir (Eder 2012: 16-18).

Çeşitli konu başlıklarını ele aldığımızda ise 2015 yılının etik ders konu içeriğinden sadece bir kaçına burada yer verilecektir:

1. Görevde azim
 2. Kıskançlık
 3. Kilise ve Devlet
 4. Değerlerle yol almak
 5. İslam dünyasında yaşanan krizler ve polis günlüğüne etkisi.
 6. Değerlerle yaşam sürmek, kilise ve devlet, insan mı yoksa makinede bir parça mı?
 7. Polonya-bilinmeyen komşumuz-kültürü, dini ve günümüz.
 8. Ölüm, ya sonra?
 9. Ümit ile ümitsizlik arası.
 10. Emekliliğe hazırlık- emeklilik hayatıma kendimi nasıl hazırlarım?
- (Hartmann 2015: 155).

Ayrıca öne çıkan konu başlıklar ise şöyledir:

11. Bunalım sonucu rastgele ateş eden kişiye müdahil olma

12. Mesai arkadaşları yönetme
13. Şiddet deneyimi
14. Ölüm haberi iletme
15. İntihar
16. Kurbanlarla iletişim

Bir diğer önemli olay ise Villingen-Schwenning'de meslek etik dersinin sınırlarını belirlemek için düzenlenen konferanstır. Uzman Federal Konferansı (Bundesfachkonferenz), 11-12 Eylül 2006 tarihinde meslek etik dersinin polis lisans eğitimlerine dahil edilmesine ilişkin yasa tasarısını çıkarmış ve bu yasal düzenlemeyle birlikte artık belli çerçeveler çizilmeye ve meslek etiğinin yansımaları modüller içerisinde ve başlıklar halinde ele alınmaya başlanmıştır. Modüllerde tavsiye edilen öncü konular ise şöyledir (2006):

1. Polis Davranışının Normatif Temel İlkeleri Olarak Hak ve Etik (Modül: Devlet ve Toplumda Polis)
2. Polis Meslek Etiğın Bilimsel Temel İlkeleri (Modül: Polis İşlerinin Bilimsel Temel İlkeleri)
3. Hiyerarşik Teşkilatta İşbirliğı: Kooperatif Yönetim Sisteminin Temel Etik İlkeleri (Modül: İşbirliğı ve Yönetim)
4. Polis Müdahalesinde Etik - Polisle İlgili Genel Durumlar (Modül: Polisin Durumu; Alternatif: İletişim ve Etkileşim)
5. Özel Durumlarda Meslek Etik Yönden Güçlükler (Herausforderung) (Modül: Polisin Durumu)
6. Suç Denetimi ve Mücadelesinin Etik Yönleri (Modül: Suç Denetimi)

Tüm bu uğraşlardaki amaç polislere, mesleklerinin gerektirdiğı zor anlarda dahi insan haklarını ihlal etmemede ve savunmada destek olmaktır. Çünkü emniyet toplumun medenileşmesi için gerekli olan temeldir (Schiewek 2012a: 72). Aynı zamanda Polis Teşkilatı insan haklarını korumakla görevli en yetkin mercidir. Yoğun bir şekilde vatandaşların anayasal düzenlemeye göre bir arada yaşamasını sağlamaya çalışmaktadır. Polisler bu yüzden “Etik Sokak Çalışanları” (ethische Streetworkers) olarak da nitelenmektedir (Grützner ve Schiewek 2012: 208).

Etiğin büyük önemine binaen, Polis Meslek Yüksekokulunda, özellikle üç basamaklı eğitim sisteminde öğrenim gören mesleki tecrübelerine sahip öğrenciler meslek etik dersinin faydalarını sorgulamaktadırlar. Onlara göre ders şeklinde verilen meslek etik dersinin mesleki tecrübesi olmayan öğrencilere “belki” faydası olabilir, onlara göre asıl olan etiği tecrübe yoluyla öğrenmektir. Öyle ki eğer öğrenci teori ile uygulama arasında çelişki görürse genelde uygulamayı seçmeyi tercih etmektedir. Öğretim görevlilerinin polis mesleğinden olup olmadıkları da öğrencilere verdikleri etik değerlerin kabul edilip edilmemesinde etkin rol oynamaktadır. Okutmanın etik dersinde kendini doğru ifade etmesi ve inandırıcı olması son derece önemlidir. Öğrettiği değerlerin polis adayların ileriki meslek hayatlarında hayati önem taşıdığına inandırmayı başarabilmelidir (Wagener 2009: 4-5).

Kurt Grützner ve Werner Schiewek’ in kaleme aldığı yazıya göre etiğin “yumuşak” bir ders olduğunu söyleyen özellikle “sert” dersleri veren öğretim üyeleridir. Bununla denilmek istenen etiğin önemsiz görüldüğü ve polis mesleğiyle doğrudan ilişkili olarak görülen derslerin daha çok önemsendiğidir. Etik dersinde puanlama olmaması¹⁵ ve dersi verenlerin din adamları, iyilikten hoşgöründen güzellikten bahsedenler olması, dersin “yumuşak” yönünü daha da ortaya çıkarmaktadır. Ancak polis öğrencileri, sert olan, aklın ve nesnellüğün beklendiği, ancak sevgininse yeri olmadığı bir mesleğe hazırlanmaktadırlar. Dolayısıyla öğrenciler tecrübeli polis öğretmenlere hayranlık duymaktadırlar. Bir Polis Rahibin/Papazın aynı ilgiye muhatap olması, öğrencilerin kendilerini özdeşleştirmesi açısından mümkün görünmemektedir. Öğrenciler polis olmak istiyor, papaz değil. Dolayısıyla etik dersine giren görevli büyük bir ikna gücüne sahip olmalıdır ki, öğrenciler etik dersin mesleklerine olan etkisini ve önemini kavrayabilsinler (2012: 204-205).

Kurt Grützner ve Werner Schiewek’e göre etik dersinde üç unsurun polis öğrencilerine anlaşılır olması gerekmektedir. Bu üç unsur ise şöyledir; Öğrenciler etiğin hayatlarıyla ilgili olduğunu, meslekleriyle ilgili olduğunu ve etiğin hem

¹⁵ Puanlama eyaletten eyalete değişebilmektedir. Örneğin Kuzey Ren Vestfalya’nın bazı yerlerinde, etik dersi devlet sınavının bir parçasıdır. Kassel’da bahar dönemi 2004 den itibaren “etik” artık sözlü sınavın bir parçasıdır.

hayatlarında hem de mesleklerinde onlara yardım ettiğini anlamalıdır (2012: 205). Her bir unsur başlıklar altında incelenmekte;

1. *Etik Hayatımla İlgilidir*

Etik çoğu zaman “insanlığın asla ulaşamayacağı yüce hedeflerin öğretimi” olarak anlaşılmaktadır. Bu anlayış kendini polis öğrencilerin ilk etik dersinde de gösterir. Öğrencilerin ilk düşüncesine göre etik anlayışa göre hareket etmek elbette iyi olurdu ama hayatın kendisi çok daha farklıdır. Öğrencilere etiğin hayatın içinde olduğunu birtakım farklı örneklerle farkına varması sağlanmalıdır. Burada öğretim görevlisi basit bir örnekle etiğin gerçeklikle ilgisini kanıtlamak amacıyla işe koyulabilir; bu basit örneğe ‘sabah çalar saatin çalmasıdır’.

Kalkmak mı yoksa yatmak mı? Kalkınca, sorumluluk yerine getirildiği zaman bunun etikle ilgisi var mıdır? Peki, ya yatmaya karar verince durum nasıl değişir, bu daha az etiksel bir durum mudur? (Grützner ve Schiewek 2012: 206) Bu ve benzeri sorularla öğretim görevlisi bir tartışma ortamı oluşturup, öğrencilerin etiğin hayatlarının, kararlarının içinde var olduğunu kanıtlayabilir.

2. *Etik Mesleğimle İlgilidir*

Çalar saat örneğinden yola çıkılarak etiğin, öğrencilerin meslekleriyle yakından ilgili olduğu gösterilebilir. Öğretim görevlisinin buradaki görevi sohbet gibi gözükken bir ortamda, kalkma alışkanlığıyla ilgili örneği etiksel bir söyleve çevirmesidir. Öğrencilerin neden kalktıklarına dair hesap vermeleri istenmelidir. Bu sayede polis öğrencilerin ileride bir görev, emir aldıklarında, ceza almamak için mi işlerini yapıyorlar, yoksa kendileri de bu durumu onaylıyor ve hedeflenen sonucu kişisel mi görüyorlar daha iyi anlaşılabilir. Hedeflenen sonucu kişisel görerek motive olup görevini yerine getiren polis memuru, emniyet için çok daha fazla değerlidir. Ancak bu şekilde hareket eden memurların etik yönden çok iyi yetiştirilmiş olmaları gerekmektedir (Grützner ve Schiewek 2012: 206-207).

3. *Etik Hayatımda ve Mesleğimde Bana Yardım Etmektedir.*

Meslek hayatına girmiş bir Polis memurunun görevi sırasında karşılaşacağı etik yönden sıkıntılı durumlara değinilmeli ve bununla nasıl baş edilebileceğine dair öneriler geliştirilmelidir (Grützner ve Schiewek 2012: 206-207).

Eğitimin her alanında olduğu gibi etik dersinin öğretim elemanları da ettikleri “tohumun” bir gün “hasat” vereceğini ümit etmektedirler. İlerleyen yıllarda eski öğrencileri ile tekrar görüşme fırsatı bulan öğretim görevlileri, öğrencilerinin “ o zamanlar o konuyu neden bizle işlediğinizi bugün anlıyorum” diyerek geri dönüşüm de bulunmaları, onların öğretim hayatlarına olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Eğer bir de öğretim elemanı aynı zamanda polis manevi bakım da yapıyorsa, polislerle iç içe olduğundan olumlu yönde geri dönüşüm alması daha sık olabilmektedir (Grützner ve Schiewek 2012: 211).

Zaman zaman gündeme gelen polis skandalları kamuoyunda polislerin çok da ahlaklı olmadıklarını düşündürse de, polis bilimlerinin bulgularına göre, polis mesleği kuralları uygulamada diğer meslek gruplarına oranla daha fazla ahlaki farkındalığa sahiptir. Ancak polislerin ahlak anlayışı etik yönünden bakınca sıkıntılı olabilmektedir. Bu konuyla ilgili Wagener, makalesinde John P. Crank ve Michael A. Caldero'nun “Police Ethics. The Corruption of Noble Cause”(2000) kitabının ilginç içeriğinden bahseder. Crank ve Caldero'ya göre polis memurlarının ahlak anlayışları, hukuki açıdan, yanlış davranmalarına sebep olmaktadır. Çünkü onların kendilerine göre bir kişinin ne kadar ceza hak ettiğine dair daha farklı bir anlayışa sahiptirler. Buna sebepse çok gevşek buldukları hukuk sistemidir (2009: 11).

Bu iddiayı destekler nitelikte Hagen Üniversitesi 2002 yılında polisler arasında bir araştırma yürütür ve sonuçlarına göre, sorgulanan Köln Polislerinin % 92'si davalıların saygısız tutumundan şikâyetçidirler. Onlara göre davalılar hapisten çok çabuk geri çıkabilmektedirler. Buna sebep olarak yargının göz yuman tavrını görmektedirler. Halkın bir kısmında artan saygısızlık ve saldırı polislerin, devletin otoritesinde bir zayıflama olarak algılanmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla polislerde gelişmiş olan ahlak duygusu onların adaleti kendi başlarına sağlama çabası olarak açığa çıkmaktadır. Schiewek bu konuyu şu şekilde toparlamaktadır; ona göre polisler ahlakı severler ancak etikten nefret ederler. Ahlak hakkında konuşmak kolaydır ama etik hakkında konuşmak düşünüldüğü kadar kolay değildir. Bu yüzden maksat polis teşkilatına ahlakı getirmek değil, yeterince bulunan ahlakı kullanabilecek fırsatları oluşturmaktır. Bunun için polis memurları, hem uygulama da hem de teorik alanda meslek etiğiyle iç içe olmak zorundadırlar (2012c: 29).

Polisin yargı yetkinliğine erişmesi, hata yapmaması ve doğru davranışı sergilemesi açısından son derece önemlidir. Etiğin amacı bu yetkinliği sağlamak olduğundan, etik, polisin ‘demokratik eğitim kültürü’ için vazgeçilmez bir yapıtaşdır (Wagener 2009: 11-12).

1.8.6. Meslek Etik Dersinin Hedefi

Yapılan gözlemler göstermektedir ki değerler, etik dersinde çok iyi öğrenilse bile, birey tarafından gündelik hayata aktarılmamaktadır (Wagener 2009: 7). Araştırma sonuçlarına göre, polis memurlarının meslekte davranış biçimlerini aldıkları eğitim değil, görev yaptıkları birim daha çok etkilemektedir. Ancak uygulamada eğitimin içeriği amirler tarafından da kabul görürse, daha etkili olabilmektedir (Schiewek 2009: 11). Peki, insanlara etik-ahlak öğretmek için nasıl doğru bir yol izlenebilir ve en önemlisi bu mümkün mü? Bu sorulara ahlak psikoloğu Georg Lind cevap vermeye çalışmaktadır. Lind, Lawrence Kohlber yardımıyla ergenlerin, yeni yetişenlerin ve genç yetişkinlerin ahlaki karar verme yetkisini ölçebilen bir basamak model geliştirir. Yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre, genç insanlar dokuz veya on yıl öğrenim gördükten sonra başka bir eğitim almadıkları zaman ahlaki yargı yetkinliği git gide azalmaktadır. Özellikle okulda öğrenilen ahlaki söylemlerin kişinin kendi fikrini destekleyip desteklemediğini ölçmek için Lind “MUT-Test” isimli bir testi kullanır. Lind edindiği sonuca istinaden ahlaki yargı yetkinliğini arttıran iki koşuldan bahseder:

Biri: Öğrenen bireyler, ahlaki ikilem teşkil eden senaryo durumlara maruz bırakılmalı ve özgürce tartışma olanağına sahip olmalıdırlar. Eğitim faaliyetinin kendisi ise sohbet çizgisinde kalmalıdır. İkincisi: Kurumun kendisi demokratik bir ortam oluşturup, öğrencilerine önemli kararlar almada yetki ve sorumluluk vermelidir.

En fazla gelişen ahlaki yargı yetkinliği 16-19 yaş arası öğrencilerde gözlenmiş olmasına rağmen üniversite öğrencileri de bu eğitim olanağından yararlanabilmektedirler. Lind’in kendisi bu araştırma sonuçlarından yola çıkarak birkaç kaniya varır: Ona göre elde ettiği araştırma sonuçları ahlaki gelişimin eğitilebileceğine dair teorisini desteklemektedir. Yani ahlaki yargı yetkisi ne olgunlaştıkça elde edilen ne de sosyal çevreden edinilen bir olgudur. Ahlaki

yetkinliğe ulaşabilmek için, demokratik ve konuşmaya yönelik oluşturulmuş bir ortamda birey aktif olarak ve benimseyerek ahlaki söylem ve prensiplere sahip olmalıdır. Lind'e göre ahlak ve demokratik eğitim birbirinden ayrılamaz, diğer bir yandan ahlaki gelişim, güçlü bilişsel bileşenlere de sahiptir (akt. Wagener 2009: 8).

Gelişmiş bilişsel bileşenler, özellikle çok çeşitli demokratik toplumlarda, ahlaki karar ve eylem için ön koşuldur. Burada gelişmiş bilişsel bileşenlerle kast edilen karmaşık durumları analiz edebilme ve sapan değer ve yargılarda gerekçeli kararlar alabilme kabiliyetidir (akt. Wagener 2009: 9).

Görüldüğü üzere eğitimin insanı şekillendirmede çok önemli etkisi vardır. Hayatımızın her alanında bulunması gerekmektedir. İngiliz devlet adamı George Halifax 17. yy'da eğitimi tanımlarken tam da bu noktaya işaret etmek istemiştir; "Eğitim, öğrendiğimiz her şeyi unuttuğumuz zaman arta kalan şeydir" (akt. Geerlings 2012).

Polis güçleri, demokratik meşru olan yasal devleti ve sahip olduğu değerleri temsil etmektedirler (Anselm 2015: 132). Bundan dolayı kendileri de çok güçlü değerlere sahip olmaları gerekmektedir. Bu değerlere ulaşmak elbette ki kolay değildir, ancak "Der Weg ist das Ziel", yani "amaç yoldur" (Schiewek 2012c: 30). Bu bağlamda meslek etik dersinin amacı değerlere giden yoldur denilebilir. Ancak Otfried Höffe'nın tanımına göre etik in hedefi " hüküm süren ahlakı, eleştirel bir şekilde kontrol etmek [...]ayrıca doğru ve iyi davranışın prensiplerini ve şekillerini gerekçelendirmektir" (akt. Schiewek 2009a: 11).

Etik dersinin hedeflediği öncelikli kazanım ise, her bir öğrencinin meslek etik anlayışını geliştirmektir. Bunun için her bir birey inandıkları değerleri sorgulamalı, davranışında etkili olan unsurların farkında olmalı, meslek motivasyonunu yansıtabilmeli, mesleki etiğin uzman ve metot bilgisini edinmeli ve duruma göre bağımsız etik analizi ve yansıtması üzerinde çalışabilmelidir. Bir diğer deyişle, etik dersinin amacı kendini aydınlatma ve kendine güvenmeyi sağlamaktır. İyi bir polisi oluşturan sadece işini iyi bilip yapması değil, aynı zamanda taşıdığı ahlaki norm ve değerlerdir (Wagener ve Schiewek 2015: 11-12).

Meslek etik dersinin bir diğer gayesi, her bir polis memurunun zorlayan durumlarda, olaylarda uygun olmayan bir hareketi engellemektir. Aynı zamanda

memurlar ahlaki ölçüde doğru kabul edilen davranışları hem mesleki hayatta hem de özel hayatta uygulamaya geçirmeye istekli olabilmelidirler (Eder 2012: 20).

Aslında manevi bakımın amacı da etiğe hizmet etmektedir, çünkü manevi bakım uzmanı ister ki her bir polis memurunun etik kişiliği güçlendirilsin ve yaşanan duruma göre doğru kararı alabilme feraseti gösterebilecek seviyede olsun (Anselm 2015: 135). Bir manevi bakım uzmanının gözünden, yani dinî yönden etik konusu ele alındığında, etik dersinin başlıca amacından biri Papenfuss'a göre, dine dönüş için ön ayak olmaktır. Bu şekilde yönünü kayıp etmiş bireylere, şüphe duyanlara ve arayış içinde olanlara doğru yolu bulmak için bir zemin hazırlanmaktadır (2015: 36). Bu düşünce biçimi ise ilahiyatçıların her bir insandan Tanrı'yı bulması adına hiç ümitlerinin kaybolmamasının bir tezahürüdür denilebilir.

1.9. Gücün Dengesini Bulmak

Birçok insan kötülük yaptığının farkında olmadan bu eylemi gerçekleştirmektedir. Yaptığının kötü olduğunu bilmesi halinde de buna gerekçe olarak çeşitli bahaneler üretebilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nda yaşananlar, bu süreçte kötülüğü yapanlar aynı zamanda bir aile reisi, sevgi dolu bir baba ve bir eş idiler. İcra ettikleri kötü davranışa kendilerince geçerli bahaneler bulup vicdanlarını rahatlatmışlardır.

İnsan iyi olduğunu bildiği için iyilik yapmaz, merhamet duyduğundan yardım eder ve sevdiği için sevecen davranır. Kötülüğü ise kötülük bilinci ile değil, ortam öyle gelişip buna müsaade verdiği için yapar. Burada asıl önemli olan “ne yapmalıyım” sorusu değil, “ ben kimim, bana ne verildi ve ben nasıl hayata tutunabilirim,” olmalıdır (Inderst 2016: 9).

Sosyal psikolog Philip Zimbardo'nun uzun süren araştırma ve deneyi sonucu, birçok insanın ne iyi ne de kötü bir öze sahip olduklarını bulgulamıştır. Ona göre “biz kimiz” ve “ ne olduğumuza inanıyoruz” sorusunu insanın alışık olduğu durumlar belirler. İddiasına göre “kötülük” olgusu, mesela polislerin yanlış davranmaları tam da insanların yeni bir gerçeklik ile karşı karşıya kaldıkları zaman oluşur. Alışık davranış kalıpların dışına çıkıldığında, insan, başkalarının da bunu kabul edip etmediklerine de bakmak ister. Böylece bu hatalı davranış bir grup tarafından kabul

görme tehlikesiyle karşı karşıya kalır.¹⁶ Alman sosyal psikolog Harald Welzer konuyu şu şekilde özetler: “Temel etik inancın bulunması onun ihlal edilmesine engel değildir (akt. Werwer 2012: 37).”

Kötülük olgusuna yapılan deneyler ışığında bakıldığında örneğin Amerikan psikolog Dacher Kelter yaptığı bir araştırma sonucuna göre güç elde eden insanlarda oluşan süreçte sanki “kafalarının içini açıp, içinden empati ve uygun sosyal davranış bölümleri çıkarılmışçasına” hareket ettiklerini belirtmektedir. İnanıldığı aksine güç insanın gerçek karakterini ortaya çıkarmamaktadır, onu değiştirmektedir (akt. Werwer 2012: 38)

Amerika’da yürütülen iki araştırma Milgram ve Stanford-Prison deneyi güç elde eden insanların nasıl bir “canavara” dönüştüğünü gözler önüne sermektedir. Örneğin 1971 yılında Philip Zimbardo, Stanford Üniversitesinde bir deney yürütür. Stanford-Hapishane deneyinde psikolojik testlerle ruhen ve bedenen sağlıklı olduğuna kanaat getirilen orta tabakadan sıradan 24 gönüllü seçilir. Gönüllüler, biri gardiyan diğeri mahkûm olmak üzere iki gruba ayrılırlar. İki hafta sürmesi öngörülen deney gardiyanların mahkûmlara karşı katı ve işkenceye varan tutumundan dolayı (örneğin mahkûmlara tuvaleti çıplak elleriyle temizlemek gibi) altı gün sonra sona erdirilir. Beklentilerin dışında gelişen bu tutum, kişilik ile rolün nasıl iç içe geçtiğinin şaşırtıcı bir örneğidir. İyi ile kötünün sınırlarının nasıl ince olduğu ve şartların, özellikle güç elde edilen şartların bir zehir etkisiyle insanları nasıl zehirlediğini bu tür deneylerle gözler önüne serilmektedir. Araştırmaya daha yakından bakıldığında ise deneye gönüllü olarak katılan bireyler yaptıklarının görevlerine uygun olmasına çok dikkat etmişlerdir. Denekler için önemli olan yaptıklarının ahlaken doğru olup olmadığı değil, rolleri için verilen emri tam ve iyi yapmaktır. Diğer bir deneyi psikolog Stanley Milgram 60’lı yıllarda yine Amerika da yapar. Deneyde seçilen deneklere öğrenci ve öğretmen şeklinde roller verilir. Öğretmen rolünde olanlar, öğrencilerine her hata yaptıklarında 15 volt elektrik verme hakkına sahiptirler. Her hatada bu rakam katlanır. Maksimum 450 volta kadar kullanma hakkı tanınır. Her elektrik verilmesinde öğrencilerin büyük bir acı yaşadıklarına şahit olsalar da, Öğretmenlerin %56’sı maksimum düzeyi çekinmeden kullanırlar. 2008 yılında aynı

¹⁶ Almanya’da Hitler’in başlattığı soykırımını örnek olarak verebiliriz.

deney insanların daha farklı davranacağı umuduyla tekrarlanır ve ne yazık ki benzer sonuçlanır (akt. Sticher 2010: 17-23). Peki, insanlar zalimce davranmaktan kendilerini nasıl koruyabilirler? Kötülüğe karşı gelebilmek, iyi bir insan olarak kalabilmek ve toplumun ahlaki olmayan isteklerine direnebilmek için Zimbardo'ya göre tek çözüm benliği güçlendirmektir. Zimbardo bunun için “10 basamak programını” geliştirir. Her bir basamakta insanın kendi benliğini vurgulayan ve bir nevi sorgulayan cümleler bulunmaktadır (akt. Werwer 2012: 41-46). Bu cümleler ve sorularla benliğin güçlenmesi ve kötülüğe karşı direnecek gücün bulunması hedeflenmektedir. Bir diğer Zimbardo tarafından geliştirilen programa göre amaç üç “S” ye sahip olmaktır, bunlar: Kendini keşfetme (Selbsterkenntnis), durumsal duyarlılık (situative Sensibiliät) ve kötü durumlarda baş edebilme zekâsı (Street Smarts), kabiliyetidir (akt. Sticher 2010: 22).

Harald Welzer ise kötülük olgusunu aşmaya bu kadar ümitli bakmamaktadır, ona göre insanların seri katil olma potansiyeline karşın hiçbir değer, din ve eğitim fayda veremez (akt. Werwer 2012: 46).

Konumuzla ilişkilendirirsek, polis memurları devlet gücünün istismar edildiği zaman verilen emir karşısında nasıl bir tutum sergilemeleri gerektiğini ve doğru tutumun hangisi olduğunu nasıl anlayacaklar? Bir diğer nokta ise bireysel yönden polis memurlarının “sahip olunan güce yenilmeme”, “iyi olma hali” amaçlansa da, devletin görevi memurların birer “canavara” (Sticher 2010: 22) dönüşmeden önce gereken desteği ve ortamı sağlamasıdır. Meslek etik dersi olsun polis manevi bakımı olsun işte tamda bu amaca yönelik hizmet vermektedir.

Thomas Hobbes'ın 350 yılı aşkın bir zaman önce söylediği sözü korumak ile zulüm etmenin ince çizgisine değinir; “O ki elinde herkesi koruyabilecek kadar güç bulunduran elbette ki herkese baskı/ zulüm (Unterdrückung) uygulamak için de güç bulundurur” (akt. Schiewek 2009: 2). Devlet gücünün temsilcisi olan Polis teşkilatında her daim kaçınılmaz olan meşru bir güç kullanımı ile meşru olmayan bir güç kullanımı mevcuttur. Bu gücün doğru kullanımında vatandaşlarda güven duygusu pekişmektedir. Polislerin icra ettikleri görev, bedenlerine, ruhlarına ve ahlak bütünlüklerine karşı tehlike barındırmaktadır. Schiewek'in de belirttiği gibi emniyetin görevi sadece hak ve adaletin, yani hukuk sisteminin icrasından ibaret

değildir. Polisler işlerini icra ederken hem mesleki kimlik açısından, hem de ahlaki bütünlük açısından “sabahları aynaya bakabilmeye” devam edebilmelidirler (2009: 2).

Hak ve hukuk polislerin icrasında ilk sırayı almaktadır. Schiewek’in terimi ile buna “*first code*” da denir. *First Code* tek başına polis mesleğinin icrasının açıklanmasında yeterli olmadığından, Schiewek buna ilaveten “*second code*” denilen birçok *örgütsel kültürlerden* meydana gelen terimi de eklemektedir. Schiewek’in aktarımıyla sosyolog ve polis araştırmacısı Rafael Behr(2006) *örgütsel kültürü* şöyle açıklamaktadır: “bir demet değerler ilişkisi (wertbezug) vardır, öyle değerler ki aşkın bir çerçeve olarak polislerin günlük işlerini sınırlayıcı ve kılavuz olmayı mümkün kılıcıdır. Değerler ilişkisi (wertbezug) hangi durumlarda değerlerin ve erdemlerin, ne derecede geçerlilik kazandığını [...] ve ayrıca ne zaman ve ne kadar miktarda şiddet kullanabilmesine dair bilgi vermektedir.” Bu değerlerin polislere yön göstermesi, belli olaylar karşısında nasıl bir tutum sergilemesi gerektiğine dair kılavuzluk etmesi, yapılan eylemin doğru olup olmadığına dair sorgulamada çok önemlidir. Zamanla bu değerler içselleşip poliste bir özellik/ dirayet olarak açığa çıkması beklenmektedir. Bu dirayet aslında bir ahlaki sezgiyi temsil etmekte ve Gerd Gigerenzer’in (2008) verdiği örnekte kendini göstermektedir; “Neden olduğunu bilmiyorum, ama biliyorum ki bu yanlış!” (akt. Schiewek 2009: 3)

Diğer yandan işini doğru yapma güvenle ilişkilendirilmektedir. Alman Üniversitesi, polis mesleğini dünyaya açık, değerlere bağlı, özgürlük, güvenlik ve içsel barış için demokratik hukuk sistemi içerisindeki sorumluluğunun farkında olan bir müessese olarak tanımlar¹⁷ (Schiewek 2009: 10).

Devletin gücünü idare etmek toplum içerisinde en zor ve en önemli görevlerindedir. Bu görevin ne kadar hassas ve sorumluluk gerektirdiğine dair farkındalık “şiddet lisansına” (Gewaltlizenz) sahip bir örgüt olan emniyetin, toplum nezdinde icra ettiği eylemlere karşı sonsuz güven ve kabul görmesini sağlamaktadır. Polis memurunun gerektiği yerde insan haklarına müdahil olması, vatandaşlar içerisinde güç kullanabilmesi, gizli araştırma yapabiliyor olması ve daha da ileriye gidebiliyor olması, onun bu görevinin önemini gözler önüne sermektedir. Bu noktada

¹⁷Ayrıca bkz. www.dhpol.de/de/de/hochschule/Wir_ueber_uns/Leitbild_wus/leitbild.php.

vatandaşların polislerine güvenmesi önem arz etmektedir. Yapılan araştırma verilerine göre Alman vatandaşları en çok polislerine güvenmektedirler. 2010 yılında yapılan ankete göre polisler güven sıralamasında %55 oranında birinci gelmektedirler, ikinci sırayı ise %35 oranında hukuk sistemi almaktadır. Diğer bir araştırma sonucuna göre, itfaiye ve doktorlardan sonra en güvenilir meslek olarak %86 oranda polisler seçilmektedir¹⁸ (Eder 2012: 17-20).

Bir diğer dikkate değer araştırma 2009 ile 2011 yıllarında Fransız ile Alman polislerin genç yerliler, mülteciler ve yabancılar arasındaki ilişkiyi göstermek adına yapılır ve sonuçları çok dikkat çekicidir. Araştırma sonuçlarına göre, Alman polisi ve gençleri arasında Fransa'ya göre daha rahat bir ilişki olduğu saptanır. Polisine yönelik tutum ve güven Almanya'da gençler arası daha olumlu iken, Fransa'da gençler arası ise olumsuzdur (Oberwittler 2015). Peki, güven tam olarak nedir sorusuna karşın Gambetta şu cevabı verir: “Bir insana güvenmek demek, fırsatı olsa bile bize hiçbir şekilde zarar vermeyeceğine inanmaktır” (akt. Wagener ve Schiewek 2015: 6). Böyle bir güveni elde edilmesi için ise büyük bir titizlik ve görev şuurunun iyice yerleşmesi gerekmektedir (Schiewek 2009: 2).

Vatandaş darda kaldığı zaman, hakkına tecavüz edildiği zaman işlerini doğru ve düzgün yapacaklarına inanarak, güvenerek polislere başvurmak ister. Gerçekten de hem halk hem de polis güvenmek ister. Aslında her ikisinin de birbirine karşı beklentisi vardır. Polisler halkın yanında olmasını, her türlü vatandaşlık görevini (şahitlik, ihbar vs) yerine getirip, onlarla işbirliği içerisinde olmasını ister. Halkın beklentisi ise polisin tarafsız, hiçbir etki altında kalmadan sadık bir şekilde işini icra etmesidir (Wagener ve Schiewek 2015).

İşte tam da bu noktada önemli bir konunun özüne inmiş bulunmaktadır. Elinde bulunan güce sahip merciler nasıl etik olsun vicdani olsun bu büyük sorumluluğun altından kalkabilmektedirler?

Almanya da İkinci Dünya Savaşı sonrası bu soruyu kendine sormuş ve çözüm olarak dinî unsuru, gerçek insan tabiatına uyan dinî olguyu seçmiştir. Manevi bakım olsun, polis öğrencilerin ders programına dâhil olan etik dersi olsun, bir nevi bekçi

¹⁸ Ayrıca bkz. <http://www.polizei-einstellung.de/gfk-studie-vertrauensindex-spitzenwert-fur-die-deutsche-polizei/2010/06/11/> (03.05.2018)

görevi görmektedir; Adaletin, insan haklarının, verilen gücü kötüye kullanmamamanın bekçiliği.

Kilise aynı zamanda peygamberlik müessesinin devamı ve bir bekçi olarak görülmektedir. Papaz da bu görevlerin diğer bir temsilcisidir (Schneider 2014: 4). Polis teşkilatının diktatörlük zamanında insan haklarını yok sayılarak istismar edilmesi, bugünkü gelinen konumun kıymetini daha da arttırmaktadır. Polis manevi bakım uzmanlarına düşen görev elde edileni korumak, ve toplumun “insancıllaşma” sürecine katkıda bulunmaktır (Grützner 2012: 11).

1.9.1. Zor Anlarda Karar Verme

Ahlaki sezgi, ahlaki hüküm verme ve eylemde bulunmada başarılı bir şekilde yön bulmada yardımcı olabilmektedir. Rafael Behr sosyal açıdan iyi ve kötü, hak ve haksızlık arasında kesin bir ayrım görmese de, Schiewek’e göre hak, etik-ahlak ve kişisel karar verme yeteneği, iyi ve kötüyü ayırabilmeye muhtaçtır. Katı hukuki karar verme yeteneği ve iyi gelişmiş sağduyu, yüksek ahlaki bilinç (moral awareness) ve katı ahlakı yansıtırma yeteneği, polis mesleğinin ahlaki bütünlüğü için vazgeçilmez unsurlardır. Peki, polislerin tavrı sıra dışı durumlarda nasıl olmalıdır? Polis bir kişinin feda edilmesiyle, birçok kişiyi kurtaracaksa, bunu yapmalı mıdır? Bunların cevabı kolay olmamakla birlikte bazı durumlarda yasal olarak belirlenmiş durumdadır. Örneğin bir kişiyi tutuklamak için polis zor kullanma yetkisine sahiptir, ama başka insanları kurtarmak niyeti ile zanlıdan bilgi almak için zor kullanamaz. Eğer kullanırsa da kendisine soruşturma açılır ve meslek hayatı tehlikeye girer. Diğer yandan polis, zanlıyı tek kurşunla öldürme iznine, onun insan haklarını hukuken ihlal etmeden sahiptir. Ancak böyle durumlar sonrasında ağır travmalar ve suçluluk duygusu yaşayabilmektedir. Ayrıca başka insanların haklarına tecavüz eden faili, onun hakkını bir zulme maruz kalan biri ile eşit şekilde korumak durumunda kalabilmektedir (Schiewek 2009). Haberlerde karşılaşılan kan donduran katillerin, çocuk istismarcıların linç edilmekten kurtarıldığı, çelik zırh giydirilerek olay yerine tatbikata veya adliyeye götürülmelerine sıkça şahit olunmaktadır.

Bu örneklerden anlaşılacağı üzere gerçekten doğru ve yanlış çok göreceli bir şekilde birbirine geçme tehlikesine sahiptir. İnsan hakları, haysiyeti ile dokunulmazlığının gündemde olması tesadüf değildir. Yasalar insanları yine

insanlara karşı korumaktadır. Etik-ahlaki gerginlik yaşandığı durumlarda, “hayata karşı hayat”, “haysiyete karşı haysiyet” ya da “haysiyete karşı hayat” durmaktadır. “Haysiyete karşı haysiyeti” ele aldığımızda insan haysiyetinin dikkate alınması ve korunması esastır, ama bu değerler bütünü karşı karşıya geldiği zaman, yasaların bekçileri nasıl bir tavır almalıdırlar? Örneğin bir kaçırılma durumunda kaçırılanın yerini öğrenmek için, zanlıya işkence yapılabilir mi? Bir hayat kurtarmak için dahi olsa böyle bir eylem suç olarak polisi zanlı durumuna düşürmesi doğru bir karar mı? Örneğin Jakob von Metzler olayı ve Daschner davası gibi.¹⁹Paul Tiedemann bu konuya açıklık getirmektedir; “Zor kullanma, kişileri hukukun sınırları içerisine almak için meşrudur, ama tam da hukukun var olma sebebini kurban eden zorlama, bu bağlamda asla meşru olamaz. Hukuk insan haysiyetini korumada alet konumundadır, haysiyeti (Würde) korumalıdır. İnsan haysiyetini ise, onu ihlal ederek koruyamaz” (akt. Schiewek 2009a: 6). Yani hukuk insan onurunu, haysiyetini, hakkını korumak zorundadır, bunu yapmak için dahi olsa, insanın onurunu, haysiyetini, hakkını ihlal edemez. Peki, bir Polis hiçbir şekilde kendisine dair bir menfaat içermeden ahlaki bir histen dolayı, hukuka karşı gelme zorunluluğu hissederse ne olacak? Genel kaide olarak kendisine soruşturma açılacaktır ve mahkeme, yapılan eylemi değerlendirecektir.

İçgüdüsel olarak hukuktan farklı bir şekilde hareket etme eylemi için Edwin J. Delattre 1989 yılında “Noble Cause Corruption” tanımını getirmiştir. Bu tanıma göre insan zor durumda kaldığı zaman hukuka aykırı hareket etmek için kendini mecbur hissedebilmektedir. Yalnız hukuka aykırı yapılan eylemde itici olan ahlaki ve etik düşünce ne derece haklı bir gerekçedir? Olaylar arası gerginlik insanlar olduğu sürece devam edecektir ve polisler her daim böyle bir çelişkili duruma dâhil olacaklardır, bu kesinlikle kaçınılmazdır. Polislerin profesyonel meslek icralarında, çelişkili olayları hissetmeleri, ahlaki hassasiyetlerinin gelişmiş olduğunu gösterir. Önemli olan bu tür olaylar karşısında daha doğru, daha nesnel kararlar alabilme kabiliyetinin geliştirilmesidir (akt. Schiewek 2009: 7).

¹⁹ 27 Eylül 2002 tarihinde okul dönüşü banker bir babanın oğlu olan Jakob von Metzler fidye için Magnus Gäfgen tarafından kaçırılır ve öldürülür. Yakalanan Gäfgen’in henüz akıbeti bilinmeyen çocuğun nerede olduğunu öğrenmek amacıyla, Polis başkan yardımcısı Wolfgang Daschner zanlıyı “işkence etmekle” tehdit eder ve konuşmasını sağlar. Yargılanan Gäfgen den sonra ise Polis başkan yardımcısı Daschner’a soruşturma açılır ve kamuoyunda hararetli tartışmaların başlamasına sebep olur.

Kendi adalet anlayışını bastırmak gerçekten çok büyük bir başarıdır ve bu her zaman mümkün olmayabilmektedir. İşte bu noktada polis manevi bakım uzmanının başlıca görevlerinden biri de “üniformalı insanın” adaletsiz dünya içerisinde kendi adaletini uygulama isteğinden caydırmak ve engellemektir (Grützner ve Kiehn 2012: 25). Bu da Almanya örneğinde manevi bakım uzmanları tarafından sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.9.2. Devletin Emri- Halkın Direnci

Yakın tarihte yaşanan bir olay polis ile halkın karşı karşıya gelmesine sebep olmuştur; Almanya’da yıllarca yaşayan Afganistanlı bir öğrenci, artık Afganistan güvenli ülke haline geldi gerekçesiyle sınır dışı edilmek istenmiştir. Afganlı öğrenciyi almaya gelen polisler, gencin okul arkadaşlarının yoğun direnci ile karşılaşılırlar.²⁰ Vatandaşlar devlete olan öfkelerini onları temsil eden polise yöneltmektedirler. Bu durumda da öğrenciler arkadaşlarının sınır dışı edilmesini istememiş ve devletin onlara göre hatalı kararın öfkelerini polise yöneltmişlerdir. Polis burada devletin kararını her ne olursa olsun uygulamakla mükellef mercidir ve aynı zamanda karar halkın hoşuna gitmediği zaman da direnci ile de karşı karşıyadır.

Polis manevi bakım uzmanları, halkın azalan saygısından şikâyetçi olan polis memurlarının dengesizlikle baş etmelerinde yardımcı olabilmeleri için baba oğul benzetmesini verirler. Polis bir baba gibi kurallara uyulmadığında ceza verendir ama aynı zamanda halk oğlu gibi darda kaldığı zaman onu koruyup gözetendir (Grützner ve Kiehn 2012: 26-27). Burada nasıl baba yaramazlık yapan, karşı gelen oğluna sabırla ve anlayışla yaklaşıyorsa, polislerde halkın verdiği tepkileri kişisel görmeyip daha soğukkanlılık ile yaklaşmalıdırlar.

Polis manevi bakım uzmanı yine bu noktada polislerin yanında olup mesleklerinin beraberinde getirdiği yük ve zorluklar karşısında onları “güçlendirmelidir”(stärken). Çünkü manevi bakım uzmanların ”insanı güçlendirme”(Menschen stärken) amacı tazeliğini ilk kurulduğu günden beri korumaktadır (Palm 2012).

²⁰ Bknz.: <http://www.spiegel.de/lebenundlernen/schule/nuernberg-drohende-abschiebung-wer-ist-der-junge-afghane-asef-n-a-1150246.html> (08.01.2018).

1.10. Polis Mesleğinin Zorluklarından Kaynaklı Duygu Durumları

Yeni göreve başlayan bir polis manevi bakım uzmanının polislerle yürüttüğü konuşmada duyduğu ilk şey şikâyettir. Örneğin mesai saatlerin çokluğu, çok zor yükselme olasılığının olması, polis yönetmenliğinin eleştirilmesi, toplumun yeterince saygı göstermediği düşüncesi, yasaların ve verilen kararların çok gevşek olmasıdır. (Grützner ve Kiehn 2012: 19)

Diğer taraftan polis teşkilatında takdirin olmaması yapılan işin gayet doğal olarak görülmesi, memurları rahatsız etmektedir. Ayrıca hataya da yer olmaması, polislerin kendi değerleriyle “bir ayaklarının içeride (hapisanede)” olması kendileri üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Yaşanan tüm olumsuzluklarda, her insanın normal şartlarda kaçacağı durumlarda, polisler bizzat içeri girmek, müdahil olmak zorundadırlar. Bundan dolayı kendilerini, “tehlike beraberliği” diye de adlandırmaktadırlar (Grützner ve Kiehn 2012: 21-23).

Polis mesleğinin beraberinde getirdiği zorluklar ne kadarda işlerini uzmanlıkla yapsalar da, memurlarda iz bırakmaktadır. Edindikleri tecrübeler onları değiştirmektedir. Mesleki açıdan teşvik edilen “Kahramanlık - Heroismus”, polislerde daha yüksek bir benlik algısı uyandırıp ve herhangi bir görevde tüm güçleriyle ölümüne kadar kendilerini adamalarını sağlasa da (Schiewek 2009a: 9) günümüz Almanya’sında böyle bir adanmışlık bulunmamaktadır. Türkiye’de ise Kahramanlık-Heroismus Türk polisi ve askerinin belirgin özelliğidir. Türk toplumunun huzurunu sağlamak adına hayatlarını feda etmekten polis memurunun çekinmediği gözlemlenmektedir. Burada İslam dininin şehitlik anlayışı etkili olabilmektedir.

Yaşanan mesleki zorluklar polis memurlarını etkilemekte ve kendileri bile farkında olmadan üzücü bir olay sonrası yas tutabilmektedirler. Kollarında ölen birisine şahit olmak, o kişiyi hayatta tutma çabaların başarısız olması ve aynı zamanda kendi ölümlülükleriyle yüzleşmelerine sebep olmaktadır. Kısa da olsa kollarında can veren insanla bir bağ oluşmakta ve ilerleyen günlerde melankoli oluşabilmektedir. Bazen böyle bir durumda memurlar ölen kişi için iyilik yapma arzusu duyarlar, polis manevi bakım uzmanı bu konuda yardımcı olabilir, örneğin

ölen kişi için kilisede mum yakmayı önerip (Rutkowsky, 2012: 104-105) bu sayede polisin rahatlamasını sağlayabilir.

Polisler meslek hayatlarında birçok ölüm çeşidi ve cesetlerle karşılaşmaktadırlar. Çocuk ölüsü olsun, aşırı madde alımından kaynaklanan ölüm olsun onların mutlaka karşılaştıkları durumlardır. Bu tür durumlarla sık karşılaşılıyor olmalarına rağmen polis memuru için en zor görevlerden birisi ölünün yakınlarına ölüm haberini iletmeğdir. Bundan dolayı manevi bakım uzmanları ölüm haberi nasıl iletilir diye polisler için seminerler düzenlemekte ve broşürler dağıtmaktadırlar. İstenildiği durumlarda da ölüm haberini yakınlarına iletmeğ için polisler için eşlik edebilmektedirler (Grützner ve Kiehn, 2012: 23).

1.10.1. Suçluluk Duygusu

Kimi uzmanlara göre manevi bakım günah çıkartmadan çıkan bir hizmettir. Polis memurları genelde de bu niyetle polis manevi bakım uzmanlarına açılmaktadırlar, çünkü meslek hayatlarında yaşadıkları zorluklar ikilimler ve aldıkları kararlar onların vicdanlarını çok meşgul etmektedir. Genel olarak da bakıldığında, günümüzde manevi bakıma başvuran insanların en çok sıkıntı çektiği nokta bastırılmış suçluluk duygusudur. Bu durum polislerde daha yoğun görülür ve onlarda bir zaman sonra taşıması zor bir yük haline gelir (Mundt 2016: 38-42).

Bu suçluluk duygusundan kurtulmak için ise birçok yöntem öne sürülmüştür. Örneğin psikoterapistler genellikle psikanalitik yöntemini kullanarak insanlardaki suçluluk duygusunu ortadan kaldırmayı hedeflerler. Sonuçta suçluluk duygusunun olması için ortada bir suçun da olması gerekmektedir. Hobart Mowrer ise psikanalizin aksine suçluluk ile hastalığı birbirine bağlantılı görür. Ona göre suçluluk nevrozunun karakterini tüm derinliği ile anlamak psikanalizlerde başarı getirmemektedir. Günahkârlık hakkındaki dinsel söylev çok daha etkili olabilmektedir. Suçun ve günahın kabulü ile yeni perspektifler açılır ve değişim meydana gelebilir (akt. Mundt 2016: 38-42). Burada dikkat edilmesi gereken nokta, manevi bakım da tanınan fazla hoşgörü ve affediciliğın başarı getirmediği, tam tersi muhataba “zalimce iyilik” edilmiş olduğudur (Clinebell 1971: 214). Sonuçta insan hata yapmaya meyilli bir varlıktır. Polis memurları suçla iç içe olduklarından, müdahil olunca hata da yapabilmektedirler. Önemli olan bu suçun farkında olmaktan

ziyade bir adım daha ileri gidilip sorumluluk almaktır. Sonraki süreçte “suçun” yerini “sorumluluk” almalıdır (Waldboth 2012: 120). Diğer bir değişle önemli olan danışanın suçuyla kendisini yüzleştirilmesi ve bunun devamında da sonuçlarını sorumluluk olarak görüp üstlenmesidir. Ayrıca suç ve affetme insan hayatına aittir olgulardır. İncil de “hakikat sizi serbest bırakacaktır” (Johannes 8:32) denir ve bu prensibe dayanarak manevi bakım uzmanları, polis memurların kendi kendileriyle barışmasını ve yaşanan her ne olduysa kabullenmelerini istemektedirler. Konuşma için bir memurun polis manevi bakım uzmanına başvurması ise bu kurtuluşa erme isteğinin ilk işareti olarak görülür (Rutkowsky 2014: 14-19).

Polis manevi bakım uzmanlığı yapan Rutkowsky'nin aktarımına göre bir polis memuru, rehine alan bir suçluyla karşı karşıya kalır ve bu sıkıntılı görev esnasında içinden neler geçtiğini onunla paylaşır.²¹ Polis memurunun anlatımına göre, rehine alımında olaylar büyür ve bunun sonucunda o da zanlıyı vurmaya karar verir fakat aynı zamanda da içsel bir savaş içerisindedir; rehineyi kurtarmak için zanlıyı vurması gerektiğini, ama aslında bunu yapmak istemediğini düşünürken ateş alır. Bu hamle sayesinde rehineyi kurtarır ve zanlının ölmediğinden emin olunca da rahatlar (2014: 17). Görüldüğü üzere suç işleyen kişiye karşı suç işlemek dahi çoğu zaman vicdani rahatsızlığı da beraberinde getirmektedir.

1.10.2. Emniyette Mobbing

Her iş alanında olduğu gibi emniyette de mobbing (psikolojik taciz) mevcuttur. Meslektaşlar arası olsun, bir üstün altına olsun her daim mobbinge karşılaşmak mümkündür. Çoğu zaman mobbing uygulayan kişiler, yaptıklarının kötü olduğunun farkında değillerdir. Polis teşkilatının bir hiyerarşiye tabi olması, üstün altı ezme eğilimde bulunmasını kolaylaştırmaktadır. Polis memurları amirlerinden sıkça mobbinge maruz kalabilmekte ve buna karşı bir şey yapamamaktadırlar. Bu konuya müdahil olabilecek fırsata sahip ve açıkça dillendirebilecek tek kişi ise polis manevi bakım uzmanıdır. Polis manevi bakım uzmanları bu noktada mobbing sezdikleri zaman uygun bir ortamda bunu dile getirebilir, mobbinge maruz kalan kişiye İncil'den pasajlarla yön ve teselli verebilirler. Örneğin İncil'e göre de Hz. Hacer, Hz Sare' nin zulmünden çöle kaçıp Tanrı'nın sözlerini işitmiş ve Tanrı ona

²¹ Bunu anlatmak için polis memurundan izin aldığını da belirtir.

geri dönmesini ve yüzleşmesini telkin etmiştir (gen. 16,1-16). Bir diğer İncil ayeti, mobbinge karşı tepkisiz kalmamayı vurgular “Ağzını dilsizler için aç (Spr 31,8; LUT)” (Simon 2012: 112-116). Özellikle meslek etik dersinde mobbing konusu İncil ayetleri ışığında irdelenebilir, daha mobbinge maruz kalınmadan nasıl önlem alınır veya baş edilir öğretilir.

1.11. Manevi Bakım Uygulaması ve Travmatik Olaylarla Baş Etme Yöntemleri

Görev esnasında polislerin karşılaştıkları durumlar insan psikolojisini zorlayan türdendir. Örneğin bıçaklanan insanların veya arkadaşlarının kollarında ölmesi, çocuk cesetleri (bilhassa aynı yaşta kendi çocukları varsa daha çok etkilenmektedirler) ile karşılaşmaları, aile içi şiddeti önlemeye çalışırken, şiddete maruz kalmaları ve intihar olayını önleyememeleri gibi. Polis memurlarını en çok etkileyen ise ani gelişen, kontrolden çıkan olaylardır. Çünkü burada içsel koruma oluşturamadan güçsüz bir şekilde olaylar akışına maruz kalınmakta ve bu büyük bir travmaya sebep olabilmektedir (Rutkowsky 2012: 98-99).

Eskiden polis memurları, aşırı olaylar sonrası eve gönderilip üstesinden gelmeleri beklenirdi. Ancak bu durum son yıllarda çok değişmiştir (Rutkowsky 2012: 99). Travma ile ilgili araştırmalar sayesinde polis memurlarına yönelik daha hassas yaklaşılması gerektiği anlaşılmış ve olay sonrası tedavi amaçlı seminerler yürütülmeye başlanmıştır. Polis manevi bakım uzmanı olan Martin Krolzig, bu seminerlerin ilkinin ülke çapında düzenleyendir. Artık bu sayede birçok polis, özellikle özel harekât, zorlu olaylar sonrası kendi içsel-ruhi durumları için polis manevi bakım uzmanından veya psikologdan yardım almayı gayet doğal ve uzmanlığın gereği olarak görmektedirler (Akt. Rutkowsky 2012: 99-100). Hatta Kuzey Ren Vestfalya Eyalet Emniyeti, polis memurların zor görevlerinin bilincinde olarak, onlara yönelik her saatte ulaşabilecekleri bir “bakım-ekibi” sunmaktadır. Posttravmatik, zorlu görevler sonrasında ilk müdahale olarak polis doktoru, psikolog ve tecrübeli polis memurlarından oluşan bir ekip devreye girmektedir (NRW 2018). Peki, manevi bakım nasıl uygulanmaktadır, sorusuna aşağıda verilen başlık altında cevap verilmeye çalışılmaktadır.

1.11.1. Bireysel ve Grup Bakımı

Manevi bakım iki şekilde yürütülmektedir, biri bireysel olarak diğeri de grup halinde. Gruplara uygulanan manevi bakımın bir çok yönden faydası vardır; birincisi fazla vakit harcamadan birçok kişiye ulaşılma durumu ve rahibin “kutsal cemaata” hitap etmesi, ikincisi grupla birlikte konuşulmanın daha etkili olma özelliği, üçüncüsü toplum içerisinde oluşan rahatsızlığa yine “toplum içerisinde” çare bulunmaya çalışılmasıdır (Knowles 1971). Ancak Asmussen, manevi bakımın “Kişiden Kişiye – von Mann zu Mann” yani bireysel konuşmalar dahilinde ele alınması gerektiğini vurgular (akt. Janssen 1954). Manevi bakım uzmanı ile baş başa kişi daha kolay içini döküp ve problemlerini dillendirebilmektedir. Mahrem konularda etrafta kimsenin olmamasına dikkat edenler için bu tür bireysel görüşmeler daha uygun olmaktadır.

Bireysel ve grup halinde yürütülen manevi bakım aşağıda örnek olaylar dahilinde ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

1.11.2. Manevi Bakımın *Git-Yapısı*

Polis memurunun aklına kriz dönemlerinde manevi bakıma yönelme fikri gelmeyeceğinden, manevi bakım uzmanının kurumda gözler önünde olup, her daim ulaşılabilir olması gerekmektedir (Hartmann 2015: 153). Polis manevi bakım uzmanının polis teşkilatına uğrayarak, “varlığının aranması” şeklinde bu uygulama yürümektedir (Grützner 2012c: 41). Tanrı’nın insanları aradığı gibi manevi bakım uzmanı da Tanrı’nın elçisi olarak onların gelmesini beklemeden insanları aramalı ve bulmalıdır. Bu “kendiliğinden gelme” özelliği manevi bakım ile seküler danışmanlıkları ayıran en önemli özelliktir. Kilise dışında hiçbir kurum çağırılmadan, ücret almadan insanların ayağına gitmemektedir. Pratikte bu “kendiliğindenlik” manevi bakımın *git- yapısı* olarak ifade edilir (Ağılkaya Şahin 2014: 90).

Polis manevi bakım uzmanı görevini yerine getirebilecek ortamı hazırlamak adına emniyeti çokça ziyaret etmeli ve polislere yüzü tanıdık olmalıdır. Ayrıca uğrarken bile polis manevi bakım uzmanı büyük bir dikkatle memurlardan aldığı çeşitli sinyalleri fark edebilmelidir. Örneğin Noel kutlamaları sırasında, bir açılış töreninde, göreve eşlik ederken veya meslek etik dersinde olsun, polis manevi bakım uzmanı her daim polislere tanıdık olmalıdır. Yalnızca bu polislere kendini sevdirmek yağ çekmek şeklinde anlaşılmalıdır, çünkü polisler bu konuda çok hassastırlar ve

bunu hemen fark ederler. Papazın tanınması ve güven oluşturulması, kendisine açılmanın öncelikli şartıdır. Tecrübelerle göre kendi içine kapanık bir toplum olan polislerde kabul görmeyi başarmak uzun bir süreç gerektirebilmektedir. Papazın/Rahibin memurlar arasında kabul görmesinin işareti ise bir görev esnasında ne kadar da yardımcı oldu düşüncesinden ziyade yapılan bir mangal keyfinde üstüne sıçrattığı bir sosun anısı dahi olabilir. Polis manevi bakım uzmanı ve aynı zamanda KEPP başkanı olan Kurt Grützner bir Noel bayram günü yaşadığı tecrübeyi aktarmaktadır. Polis teşkilatını hediye vermek amacıyla ziyaret ettiği sırada nöbetçi memur ona ayaküstü açılır; “ İyi ki buradasınız sayın Rahip. Ben 26 yıl önce birini vurdum ve bugüne dek bunun hakkında tam olarak konuşamadım” (2012a: 89-91).

Bir memurun polis manevi bakım uzmanına açılması 26 yıl sürmüş olması ve “tam olarak konuşamadım” ifadesi onun daha önce bu konu hakkında konuşmadığını değil, tatmin edici konuşma sürdüremediğinin işaretidir. Ölümle sonuçlanan bu tarz müdahalelerde meslektaşları ile dertleşmek memurların kaçındıkları bir durumdur, çünkü her bir polis memuru adli kovuşturma zorunluluğuna tabidir. Konuşabilmek demek tüm samimiyet ile içini aktarabilmek demektir ve bunu ancak hiç kimseye anlatmama hakkına ve zorunluluğuna sahip olan biriyle (polis manevi bakım uzmanı gibi) mümkün olabilmektedir.

Polis memurlarının ölümle, suçla iç içe olmaları onlarda birtakım kafa karışıklığına sebep olmaktadır. Öldürülen sicili kabarık zanlı şimdi nerede? Cennet ve cehennem tam olarak nedir? Tanrı ve sonsuz hayat nasıl oluyor? Tüm bu soruları memur dile getirmese de mutlaka bunu kastediyor veya düşünüyordur. Çünkü rahibin varlığı, temsil ettiği konum bu soruları gündeme getirmektedir. Ve bulunan cevaplarla aslında birey “kurtuluşa erişmek” isteyebilmektedir. Önemli olan polis manevi bakım uzmanının bunu her daim göz önünde bulundurmasıdır. Özellikle dinsel kimliğine yönelik hitap edilerek muhatap alınmıyorsa; papaz efendi, sayın rahip gibi polis manevi bakım uzmanı daha da dikkatli olmalıdır.

Grützner ile polis memuru arasında geçen görüşme, motorlu bisikleti çalınan bir gencin gelmesiyle son bulur. Vedalaşarak ayrılırken Grützner, polis memuru ile gencin arasında gayet anlayışlı ve sakin geçen konuşmaya şahit olur. Grützner bu durumu şöyle yorumlar; “İspat edemem ama tahmin ediyorum ki, yarım da kalmış

olsa, az önce sürdürülen sohbetimiz olmasaydı, o (polis memuru), gence bu kadar da anlayışlı hitap edemezdi... (anlayışlı bir şekilde gence yaklaştı) çünkü daha önce kendisi anlaşıldı”. Polis manevi bakım uzun soluklu bir hizmettir. Rahip hemen hasat almayı beklememelidir. Hatta ektiği tohumları bir başkasının biçebileceğini de unutmamalıdır Ayrıca polis manevi bakım uzmanı, vaktini en çok “empatili kahve oturumlarında (empathisches Kaffeetrinken)²²” geçirir. Polis memurları tarafından polis manevi bakım uzmanları arka taraflarda kahve içmek üzere davet edilirler ve çoğunlukla bu neşeli, dedikodulu, zaman zaman şikâyet dolu ve tartışmalı sohbet ortamlarında hep sormak istediklerini sormak üzere “siyah önlüklü²³” birinin bulunmasından memnun olurlar (Grützner 2012a: 94-97). Siyah önlüklü olmakla birlikte polis manevi bakım içerisinde kıyafet konusunda geniş bir yelpaze mevcuttur. Sivil kıyafet giyen olduğu gibi, rahip yakası kullanan, polis manevi bakım yazılı ceket veya omuzda haç işaretli polis giysisini tercih eden manevi bakım uzmanları da vardır (Walther 2012: 159).

Polis manevi bakım uzmanı, özellikle olay yerinde polislerle birlikteken onlara değer veren insanları, ebeveyn, eş ve çocuklarını temsil etmektedir. Böylece polis manevi bakım uzmanının varlığı memurların hayatlarının hiçe sayılmadığının, onlara değer verildiğinin bir başka ifade biçimidir (Walther 2012: 162).

Polis manevi bakım uzmanları, polislerle her yerde eşlik etmektedirler. Bu sadece mesai saatleri içerisinde değil, özel hayata kadar uzanmaktadır; polis memurlarının iyi gününde de kötü gününde de, vaftiz, nikâh, yas evi olsun her daim yanlarındadırlar. Bir aile ferdi gibi memurların ailelerinin içine de girmekte ve talep edildiği zaman aile terapisti gibi işlev de görmektedirler (Grützner 2012c: 41-43).

Polis manevi bakım uzmanı kabul gördükten sonra, polis memurları ona özel hayatları ile ilgili sorunlarla da gelebilmekte ve böylece hayatlarının her alanına dâhil etmek isteyebilmektedirler. Kabul görmüş bir Papaz özel harekât gibi zorlayıcı görevlerde birçok rolde ortaya çıkmaktadır. Bireyler, yöneticiler, gruplar veya komandolar için danışman olabilir ve yaşanan sorunlarda hakemlik ya da gözetmenlik yapması istenebilir (Bock 2012: 152-153).

²² Bu tanım KEPP’in çalışma grubunda ortaya çıkmıştır.

²³ Papazların giydiği resmi kıyafet, giymesi şart değildir burada onun temsil ettiği konuma atıf vardır.

Bu durumda ortaya çıkan tehlike ise, polis manevi bakım uzmanının gerekli olan mesafeyi kayıp etmesidir. Bu olasılık elbette her zaman vardır, yalnız sahip olunan profesyonellik ile bu riskin üstesinden gelinebilir (Grützner 2012c: 41).

Polis manevi bakım uzmanının üstüne düşen görev insani yakınlıkta olmak ama aynı zamanda gerekli olan profesyonel mesafeyi de korumaktır. Ancak böyle yaparlarsa, görevlerini layıkıyla yerine getirebilirler. Polis manevi bakım uzmanı “tanıdık” ile “yabancı” olmak arasında oluşan gerilime dayanıklı olmalı ve işini iyi yapmak istiyorsa çok fazla iç içe olmamalıdır, gerekli olan mesafeyi korumayı bilmelidir (Bock 2012: 152; Schneider 2014).

Polis manevi bakım uzmanının uygulama şekli, eğitimini aldığı ekolden etkilense de, tüm dikkatiyle muhatabına yönelip, onu dinlediği zaman, bu her türlü metodun ötesine geçmektedir. Konuşma sırasında konuşan ve dinleyen taraf birbirine değer vermektedir. Konuşan, konuşma sırasında zihnini düzenler, içinde geçen olumsuzluklara anlam ve bu belirsizliklerden çıkmaya yol arar. Aynı zamanda kendisiyle birlikte düşünen birisine ihtiyaç duyar. Biri kendisini dikkatle dinlediği zaman, ona değer verdiğini dolaylı olarak belirtmiş olur. Burada dinleyen, ayna görevi görmeli, önemli ile önemsiz arasında ayırım yapabilmelidir. Polis manevi bakımın başlıca görevlerinden biri de düşünmeye katkıda bulunmaktır (Rutkowsky 2014: 14). Dolayısıyla bakım uzmanı, muhatabına konuşma sırasında düşünmesini sağlayacak telkinlerde bulunmalıdır.

Ağır krizler danışan tarafından dünya batışı olarak algılanmaktadır. Eğer dinleyen, anlatılanlar karşısında güçlü durursa, bu danışan tarafından, yıkılan dünyasında arta kalanının sağlam kalmış olduğu kanısına vardırır. Ayrıca danışan, çoğu kez ima yoluyla dinleyen tarafın neyi anladığını ve ne kadarına dayanabildiğini test eder. Bazen kısa süreliğine kişiyi rahatlatmak amacıyla pratik bir tavsiye fayda gösterebilmektedir. Hatta hiç sözlü iletişime gerek duyulmaksızın dahi polis manevi bakımı faydalı olabilmektedir. Örneğin polis manevi bakım uzmanı Rutkowsky, bir intihar olayının ardından, bu duruma şahit olup etkilenen bir polis memurunun hiç konuşmadan sadece yanında durur. Onun bu davranışı memur tarafından gerçek manada bir yanında duruş olarak algılanır (2012: 103-106).

Polis manevi bakım “zor yolda” yoldaşıktır. Bock’a göre ise bu yoldaşlık dinî bir boyuttur. Yani emniyette yürütülen manevi bakım, inancın “insan dostu tanrıya” doğru yönelişinde ki yoldaşıktır. Aynı zamanda ona göre, manevi bakım uzmanları, insanlarla karşılaşmayı tanrı ile karşılaşma olarak gördükleri zaman, hizmetleri daha aşkın bir boyut kazanacaktır (2012: 153-155).

Özellikle toplum sekülerleştikçe manevi tecrübelerle olan ilginin arttığı gözlenmektedir. Bunu emniyette de görmekteyiz. Ancak daha önceki yıllarda polis rahipleri, karşı tarafın bunu gizli misyonerlik olarak algılamasından korktuklarından, manevi hizmet sunmakta daha çekingen davranmaktaydılar. Günümüzde ise durum tersine dönmüş durumda ve polis memurları polis manevi bakım uzmanlarından özellikle maneviyatı talep etmektedirler (Kiehn 2012: 232).

Bunun tersini düşünenler de mevcuttur. Rutkowski’ye göre emniyetin seküler çalışma ortamında dinsel söylemlerde çok hassas davranmak ve hatta kaçınmak gerekir. Ancak talep halinde bu konulara girilmelidir. Rutkowski, inançlı insanların dahi “dinsel cümleler” karşısında hassas olabileceğinden bahseder. Peki, ritüeller, dualar ya da İncil sözleri teselli verebilmesi için nasıl kullanılmalıdır. Örneğin kendisi, polislerin özel harekât sonrası vurulan meslektaşlarının anısına düzenlenen törende nasıl da etkilendiklerine şahit olunca, bu tür törenlerin önemini daha da iyi anlamaktadır. Yeni yürütülen araştırma sonuçları da bunu destekler nitelikte, inançlı insanların hastalık ve travma ile daha iyi baş ettiklerini ortaya koymaktadır. Öyleyse önemli olan doğru zamanda, ölçülü bir şekilde inanca dair belirtileri açığa çıkarmaktır (2012: 107).

Yalnız bazı polis memurları inançlı değildirler ve tanrısal söylemleri kabul etmemektedirler. Böyle bir durumda polis manevi bakım uzmanı buna saygı duymalı ve ona göre çözümler üretmelidir. Polis rahibi Werneburg manevi hizmette bu tür durumlarda sembollerin çok işe yaradığından bahseder. Örneğin yaşanan büyük bir kazanın ardından yas ayinini kazanın işareti olarak kırık bir sunak da yapmak gibi (2012: 226).

1.12. Polis Manevi Bakım Olay Takibinde- “Yaşayan Bilir”

Emniyette yıllarca görev alan memur Gerhardt Schmidt, polis manevi bakım uzmanını;”... Bilge olan polis manevi bakım uzmanlarına ihtiyaç vardır, onlar ki insanları eğiten, ... Bizimle birlikte (polislerle), yolda yürüyen biri olarak gereken dürtüyü veren,” olarak tanımlar (akt. Arnemann 2016: 23). Bu tanıma uygun olarak polis manevi bakım uzmanları, polis teşkilatına gerçekçi bir izlenim edinmek için çağırılır ve ekiplerle birlikte olay yerlerine giderler. Buradaki amaç sadece polislerle eşlik etmek değil, an ve an onlarla birlikte olarak, canlı takip ederek, gerekli olan “alan uzmanlığını” elde edebilmektir. Polislerin ne tür olaylarla karşı karşıya kaldıklarını ancak bizzat giderek görebilir. Yaşanılanı bizzat tecrübe etmeyen bir polis manevi bakım uzmanı, çok fazla yardımcı olamaz ve polisler tarafından da kabul görmez. Polis manevi bakım uzmanının örneğin ateş etme tecrübesi edinmek için bir kutlama esnasında, ateş atma varsa, bu fırsatı değerlendirmesi faydalı olacaktır. Grützner kendi tecrübesine dayanarak ateş etme tecrübesinin polislerin ateş ettikleri zaman yaşayabilecekleri stresli durumu az da olsa anlayabilmeyi sağlayacağını düşünmektedir (2012a: 92).

Diğer taraftan polislerin dünyasına giren ve tüm yaşananlara şahit olan papazın/rahibin zamanla “dünya algısının” polislerle benzeme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu da bir gerçektir. Bu istenmeyen durumu engellemenin yolu Grützner’e göre ise şöyledir: “dünyayı polislerin gözüyle görmek ancak olanları bir ilahiyatçının bilgisi ve inancı ile yorumlamaktır”. Polislerin beklentisi de tam olarak ta budur; onların içlerini bilen ama yaşadıklarına farklı baş etme yolları sunan birisine ihtiyaç duymaktadırlar. Polis manevi bakım “alan uzmanlığından” kasıt bu ihtiyaca cevap verecek niteliği kazanmaktır (2012a: 93).

Polis manevi bakım uzmanından ayrıca beklenen, birimlerle birlikte göreve çıktığı zaman hem manevi bakım açısından hem de etik açısından polisleri değerlendirmesi, bir fikir edinmesidir. Polis manevi bakım uzmanı bir ayna görevi görürse, etik açıdan polisler olması gerektiği gibi mi yoksa değişime mi ihtiyaç var gibi sorulara cevap bulunabilir. Bu hizmetin amacı birlikte sürülen yaşamın “insancıllaşmasıdır”. (Grützner ve Kiehn 2012: 27-28). Aynı zaman da polis manevi bakım uzmanı bizzat varlığıyla tanrıyı hatırlatmaktadır. Bulunduğu konum

dolayısıyla, kendisi ifade etmese bile, insanlar onu görünce maneviyatı hatırlamaktadırlar. Bu sayede polis memurlarının hareketlerine dikkat etmeleri amaçlanmaktadır. Örneğin yaşanan bir tecrübeye göre üniversite de etik dersini bir polis manevi bakım uzmanı işlerken, ders esnasında büyük bir sineği kitapla öldürmek isteyen öğrenci hocasını fark edince öldürme eyleminden vazgeçebilmektedir (Grützner 2012c: 46). Aynı şekilde bir polis ekibi görev esnasında eğer yanlarında bir polis manevi bakım uzmanı varsa küfürlü konuşma ve sert müdahalelerden çekinebilmektedir.

1.12.1. Hamburg Örneğiyle Sistemik Olarak Olay Öncesi ve Sonrası Polis Manevi Bakım Uygulaması

Polis manevi bakım uzmanı Frank Rutkowsky, Hamburg'da polislerin olağan dışı görevleri öncesinde, görevleri sırasında ve sonrasında psikolojilerini rahatlatmak adına uygulanan yöntemleri yazısında aktarır. Bu tür uygulamalar eyaletten eyalete değişmekle birlikte içerik olarak benzerdirler. Olağan dışıdan kasıt ise, örneğin; doğal felaket, terör saldırısı, silahlı çatışma vb. (2012: 100).

1.12.2. Olağan dışı Görev Öncesi Önlem Almak

Zorlayıcı bir görevin ardından doğacak psikolojik ve bedensel tepkileri bilmek dahi insanın hazırlıklı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca kişi, daha önce olası rahatsızlık belirtilerini öğrendiğinden, kendinde bunu daha kolay fark edip gerekli önlemleri alabilmektedir. Bu yüzden Hamburg'da polis öğrencileri, bir öğrenim günü boyunca bu tür sorulara hazırlanmaktadırlar. Burada uzman memurların özellikle kendi tecrübelerinden bahsetmeleri büyük önem taşımaktadır (Rutkowsky 2012: 100).

1.12.3. Olağan dışı Görevden Hemen Sonrası ilk Bakım

Zorlu bir görev sonrası, katılan memurlara daha görev yerinde görüşme imkanı verilebilmektedir. Bu birçok polis tarafından destek olarak algılanıp kabul görülüp değerlendirilmektedir. Amirlere bu konuda çok iş düşmektedir, görüşmeyi organize etmek onların görevidir, çünkü onlar polis manevi bakım uzmanını çağırıp uygun yer tahsis etme yetkisine sahiptirler. Bu elbette ki bir çatışma sonrası, basının müdahil olması ve soruşturmanın yoğun yürütüldüğü bir ortamda her zaman kolay olmayabilmektedir. Ancak amirler, gerekli ilginin zorunluluğunu ve önemini

kavramalı ve manevi bakım uygulamasına öncelik vererek gerekenleri yapmak durumundadırlar.

Polis manevi bakım uzmanıyla, polis memurunun yürüttüğü görüşmede amirin kendisi bulunmamalıdır. Adli kovuşturma zorunluluğundan dolayı sadece polis ile polis papazı baş başa olmak durumundadır. Polis memuru bu bireysel konuşmada içini rahatlıkla dökülmelidir. Bu durum, yükünü hafifletme ve daha iyi bir baş etme için zemin hazırlamayı sağlar.

Bazı memurların, bu görüşme teklifine icabet etmesi zaman alır. Polis manevi bakım uzmanı kendini zorla kabul ettirmemeli ve uygun zamanın gelmesini beklemelidir. İlgili kişiyle bir iki cümle alışverişi dahi ileriki zamanda yürütülecek olan görüşmeler için gerekli güvenin oluşmasına zemin hazırlayabilir (Rutkowsky 2012: 100-101).

1.12.4. Grup Görüşmesi

Yeni mesai saati öncesi toplu bir görüşme de faydalı olabilmektedir. Olay yaşayan memurlar herkesin önünde yaşadıklarını aktarma imkanı bulur ve diğer memurların soruları ve merakları da giderilmiş olur. Her ne kadar, kıyıda köşede yaşanan travmatik olay hakkında konuşulmuş olsa da herkesin bakış açısıyla olayı irdeleme arzusu bulunabilmektedir. Özellikle olay esnasında gayet sakin bir şekilde yaralı mesai arkadaşları ile ilgilenen birinin, eve gidince ağladığını grup görüşmesinde itiraf etmesi, insanın hislerinden dolayı utanmaması gerektiğini diğerlerine öğretir.

Bu tür toplanmalarda polis manevi bakım uzmanı, görüşmeleri dikkatli bir şekilde yönetmelidir. Mümkün mertebe bir kısa girişin ardından az soru sorup ilerleyen günlerde ortaya çıkabilecek rahatsızlıkları, belirtileri ve nasıl baş edilebileceğine dair kısa bilgileri vermelidir (Rutkowsky 2012: 101-102).

1.12.5. Olağan Dışı Görev Sonrası Bakım

Çoğu kez ilk görüşmenin ardından birkaç gün sonra bir diğer görüşme yapılır. Ancak o vakit, polis memuru olayın kendisi üzerinde bıraktığı etkiyi anlayabilmektedir. Olay gününden sonra bireyin, kâbus görüp görmediğini, rahat uyuyup uyuyamadığını, ailesinin tepkisini, kendisine yönelik disiplin veya

soruşturmada endişe duyması gerekip gerekmediğini ve basının olayı nasıl aktardığını daha iyi değerlendirebilmektedir.

Genellikle bu aşamalarla polis memurunda oluşabilecek rahatsızlıkların önüne geçilmiş olunmaktadır. Çok nadir durumlarda, eğer polis manevi bakım uzmanının da bu yönde yeterliliği yoksa, terapötik dış yardım alınması için bildiri verilir (Rutkowsky 2012: 102).

1.12.6. Polis Manevi Bakım- Überlingen Kaza Örneği

1. Temmuz 2002 tarihinde gecenin geç saatlerinde, yolcu uçağı ile yük uçağının hava sahasında birbirine çarpmasıyla bir kaza meydana gelir. Kazadan kısa süre sonra göreve çağırılan iki polis manevi bakım uzmanları Matthias Steinmann ve Werner Knubben (2012) olay yerinde yaşadıklarını anlatmaktadırlar. Büyük bir felaketin ardından yaşanan sürecin anlatıldığı bu yazıya kriz durumlarında polis manevi bakım uzmanlarının nasıl görev yaptıklarını yansıtmak amacıyla yer verilecektir.

71 insanın hayatını kaybettiği felakette²⁴, Bashkirianlı okul öğrencileri ve bazı velileri de bulunmaktadır. Überlingen üzerinde gerçekleşen bu kaza sonrası geniş bir alanda altı gün boyunca göller de dahil olmak üzere kurtarma timleri, bine yakın polis memuru ve çeşitli kuruluşlar arama yaparlar. Daha kaza gecesi Tübingen Emniyet Müdürlüğüne bağlı iki polis manevi bakım uzmanı bu felakette “zihinsel başa çıkmada” faydalı olmak adına göreve çağırılır²⁵. Emniyet müdürünün, polis manevi bakım uzmanlarına güvenmesi, onların işlerini yapabilmelerine fırsat vermesi bakımından çok önemlidir. Bu sayede Überlingen olayında polis doktoru ve çatışma uzmanının yanı sıra polis manevi bakım uzmanları da olay yerine çağırılmıştır (Steinmann ve Knubben 2012: 166-167).

Überlingen kazası sonrasında çok ani bir şekilde göreve çağırılan polis manevi bakım uzmanları hazırlıksız yakalanırlar. Yanlarında ne bir kalem, kağıt, ne de önceden hazırlanmış kilisenin, sosyal tesislerin, doktorların ve terapistlerin adresleri, ne de mum ve İncil bulunmaktadır. Bundan dolayı onlara göre bir “acil

²⁴ <http://tarihinmanseti.blogspot.com.tr/p/blog-page.html>

²⁵ İki yıl önce Baden-Württemberg de kriz durumlarında polis manevi rehberlerin de görev almalarına ilişkin yasal düzenleme yürürlüğe girdi.

görev valizi” veya buna benzer bir şeyin polis manevi bakım uzmanların ellerinin altında bulunması gerekmektedir. Genel olarak kriz yerine çağırılan polis manevi bakım uzmanının dikkat etmesi gereken genel çerçeve maddeler halinde kısaca şöyledir;

1. Geçerli hizmet kimlik kartları, polis manevi bakım uzmanı olduğunu belirten ceket vb. şeyler giymek

2. Organizasyon başkanına kendini tanıtmak ve görev alanını belirlemek

3. Yönetim merkezine ulaşılabilir olmak için telefon numarası vb. bırakmak

4. Polis, itfaiye, can kurtarmanın belirlediği alanlarda hareket edebilmek

5. Kriz alanından ayrılırken haber vermek

Bu genel çerçeve haricinde polis manevi bakım uzmanı, olay yerine giderken bazı noktalara dikkat etmesi gerekmektedir. En ideali, mümkünse grup başkanının aracı veya polis aracı içerisinde olay yerine gitmektir. Bu sayede diğer birliklere ulaşmak ve olay yerine girmek çok daha kolay olabilmektedir. Ancak polis grupların bulunduğu araçla gitmek birtakım sakıncalar içermektedir. Şöyle ki, gruplar kendi içinde birbirini tanıyan polislerdir ve polis manevi bakım uzmanının içlerinde olması, yabancı bir kişi olarak algılanıp rahatsızlık duyulmasına sebep olabilmektedir. Polis manevi bakım uzmanı açısından, kendi aracıyla gelmesi daha rahat olsa da bu durum dışarıdan geldiği için birliklerle ilişki kurmasını güçleştirebilir. Kaza alanına vardıktan sonra önemli olan polis manevi bakım uzmanının olay yeri çalışanlarını anlamak adına tüm duyularını devreye sokması ve yaşanan endişe ve korkuları hissedebilmesidir. Olay yerinde polis manevi bakım uzmanı ufak muhabbetlerle, ayaküstü iletişim kurarak daha ileri boyutlu bir görüşme için gerekli zeminin bulunup bulunmadığını kontrol edebilir (Walther 2012: 163-164) Önemli olan dengeyi sağlamak ve gerçekten talep edilen, gerekli ölçüde yardım miktarını sunabilmektir. Polis manevi bakım uzmanı, ancak talep edildiği vakit gereken desteği vermesi gerektiğini ve her zaman bir adım geride durması gerektiğini asla unutmamalıdır. Çalışanların yanlarında sessizce ve dua ederek durmak ve konuşma ihtiyacı halinde buna hazır olduklarının işaretini vermekten başka yapacak bir şeyleri yoktur. Aksi takdirde kendileri, Überlingen’de olduğu gibi, kriz çalışanları tarafından rahatsız edici ve işlerini engelleyici olarak algılanabilmektedirler. Polis manevi bakım

uzmanlarının ve diğer danışmanların kriz yerini istila edencesine rahatsız edici tutumundan bahseden bir çalışan, en sonunda şöyle demektedir: “Akşam otellerimizde yanımızda otursaydınız daha iyi olurdu”. Diğer yandan olay yerinde kiliselerin açılması, orgun çalması, ayinlerin düzenlenmesi şikayet ve aynı zamanda daha kötüsünden korunmuş olmanın şükürünü eda edilebilecek ortamın hazırlanmış olması, birçok polis tarafından rahatlatıcı olarak karşılanmıştır. Ölen Bashkirienlilerin Müslüman olması sebebiyle, düzenlenen cenaze töreninde çok duygusal anlar yaşanır. İmam İbrahim Autentasch, Kur’an ayetlerinden okuyup, dua ettikten sonra, polis manevi bakım uzmanı Werner Knubben’da “ağıtlar”(Totengesang) söyler. Her ikisi de, gözyaşları içerisinde “sadece bir tanrı var” diyerek kendilerini *tek olan Yaraticıya* teslim eder ve birbirlerine sarılırlar. Bu yaşananlar, iki dinin en zor zamanlarda, kardeşçe bir araya gelmesinin güzel bir örneğidir (Steinmann ve Knubben 2012: 168-170).

1.12.7. Kaza Sonrası Başarılı bir Şekilde Yürütülen Yedi Uygulama

Kazanın üzerinden bir yıl geçmesine rağmen görevde bulunan 1103 polis memurundan 18’i haftada iki-dört defa stres belirtileri yaşarken, 116 polis memuru (%10,4) ise ara ara veya haftada bir bu tür belirtiler geçirmekte olduğu gözlemlenir.²⁶ Bu olumsuz etkiyi önlemek veya en aza indirmek amacıyla bir takım uygulamalara gidilmiş ve bu travmanın ağır bilançosuna rağmen başarılı olduğu düşünülmüştür. Söz konusu yedi farklı uygulama aşaması başarılı bulunmuş ve sonraki süreçlerde yaşanan benzer krizlerde uygulanmak üzere tavsiye edilmiştir. Bunlar; psikoeğitsel-bölgesel etkinlikler, debriefing, günlük hayattan uzaklaşma, medyanın değer vermesi, olayın üzerinden çok vakit geçmesine rağmen tekrar eden bireysel görüşmeler, uçak kazasında ölenlerin yakınlarına düzenlenen ziyaret ve yıldönümü (Steinmann ve Knubben 2012: 170-172).

1. Psikoeğitsel, Bölgesel Etkinlikler: İçişleri Bakanlığı, Çatışmayla Baş Etme Koordinasyonunun tavsiyesi üzerine bir etkinlik düzenlemiştir. Bu etkinlikte, polis manevi bakım uzmanları, Überlingen’de görev alan tüm memurlardan en çok neden etkilendiklerini, teolojik ve dinsel sorularını dile getirmelerini istemiştir.

²⁶ <http://www.t-i-z.de/trauma-info/betroffene-%C3%BCberblick/polizei/> (17.01.2018).

2. *Debriefing*: Kurtarma gruplarında çalışan kriminal polislere, görevlerinin psikolojik yönden ağırlığı sebebiyle, görev sonrası özel debriefing, yani kısa bilgi alma düzenlenir. Yarım gün süren debriefing, katılan memurlar tarafından faydalı bulunmuştur.

3. *Günlük Hayattan Uzaklaşma*: Polis manevi bakım uzmanları, Polis Vakfının katkılarıyla “en önde” çalışan 36 polis memuru için, iki gün dağ evlerinde kalma etkinliği düzenlerler. Ardından memurlar büyük bir minnet duygusu ve teşekkür ile geri dönüşüm de bulunurlar.

4. *Medyanın Değer Vermesi*: Bir Rus gazetecisinin haberinde, polis memurlarının ölümlerinin kimliklerini tespit çalışmasından ötürü takdir etmesi, polisler tarafından olumlu karşılanmış ve motive edici bulunmuştur. Yapılan çalışmanın, emeğin görülmesi ve takdir edilmesi yapılan işe amaç katmaktadır.

5. *Olayın Üzerinden Çok Vakit Geçmesine Rağmen Tekrar Eden Bireysel Görüşmeler*: Überlingen olayının üzerinden aylar geçmesine rağmen, manevi bakıma yönelik görüşme talepleri devam etmiştir. Burada görevli memurunun, kazada polis manevi bakım uzmanının da görevli olarak bulunduğu için, “ne hakkında konuştuğunu bilen” bir dinleyiciye aktarma isteği bulunmaktadır.

6. *Uçak Kazasında Ölenlerin Yakınlarına Düzenlenen Ziyaret*: Uçak kazasından altı ay sonra Bashkiriyalı hükümet tarafından 110 kişi; içlerinde itfaiyeci, polis, THW-çalışanları²⁷, sıhhiye eri, tercüman, bir polis manevi bakım uzmanı ve 18 gencin bulunduğu bir grup, on günlüğüne Başkiriya’ya davet edilirler. Ölenlerin yakınları tarafından müteşekkir ve sıcak karşılanan grup, başkent Ufa’da kaza kurbanlarının bulunduğu mezarlığı ziyaret edip mum yakarlar. Ayrıca ekip Überlingen’den getirdikleri toprağı, uçaktaki oturma sıralarına göre sıralanmış mezarların üzerlerine serperler.

Daha sonra ölen çocukların yakınları, teslim aldıkları cesetlerin gerçekten kendilerine ait olup olmadığına dair endişelerini dile getirmelerinden dolayı birkaç ay sonra iki Kriminal Polisi Ufa’ya uçar ve ailelerin içlerindeki şüpheyi bertaraf etmek için, istenilen belgeleri sunar.

²⁷ THW; Teknik Yardım Kuruluşu.

7. *Yıldönümü*: Büyük bir olayın yıldönümü yaşanılanları dünya-, yaşam- ve Tanrı görüşüyle bütünleştirmesi açısından çok önemlidir. Bunun için Überlingen’de uçağın düşme saatinde saygı duruşu ve anma töreni düzenlenir. Bir Ortodoks din adamı, bir Müslüman imam ve bir Katolik polis dekanı konuşma yaparlar. Törene 500 kişi katılır. Aralarında Bashkiriya’dan 80 kişi ve kazada görev alan memurlar bulunur. Doğu İtfaiyesi büyük bir parmaklık/ızgara (Gitter) kurar ve üzerine 71 tane (ölenlerin sayısınca) meşale yerleştirir. Uçağın tam düşme saatinde ise, 23:30’da her ölenin ismi okunur ve meşaleler birer birer yakılır²⁸ (Steinmann ve Knubbene 2012: 170-172).

1.13. Sessizlik Odaları, Seminerler ve Ayinler

Polis manevi bakım uzmanları görev aldıkları birimlerde maneviyatın (spiritüalite) oluşumu için ayin, sessizlik odaları ve manevi (spiritüel) seminerleri öngörmektedirler. Yalnız polis manevi bakım uzmanının dikkat etmesi gereken nokta, görev aldığı kurumda belli bir saygı seviyesine geldikten sonra bu tür hizmetleri sunmasıdır. Ayrıca ayinler, sessizlik-seminerleri vb. hizmetler manevi bakım uzmanının kendi içsel dünyasını, maneviyatını yansıtabilmelidir. Ayrıca polis rahip verdiği hizmete katılanlara gerçekçi bir örnek olmalıdır (Kiehn 2012: 233).

1.13.1. Sessizlik Odaları

Sessizlik odaları hastanelerde, istasyonlarda, havaalanlarında, hatta parlamentoda ve diğer kamu alanlarında bulunmaktadır. Bir polis memurunun emniyette neden ibadet odalarının bulunmamasını sorgulaması üzerine bir proje başlatılır. Ardından 13.05.2005 tarihinde bir ilk yaşanır ve Almanya’nın ilk sessizlik odası Köln de, 3500 çalışanı ile birlikte Kuzey Ren Vestfalya eyaletinin en büyük emniyet müdürlüğüne teslim edilir. Emniyet müdürlüğünün merkezi yerinde bulunan 40 m² büyüklüğündeki oda ilk başta inançlarda tarafsız olması düşünülürken daha sonra polislerin isteği üzeri “Hristiyan bir kilise odası” ama “diğer dinlere karşı da hoşgörülü” olması yönünde değiştirilir. Özenle hazırlanan oda kiliseye benzer unsurlarla düzenlenmiş olsa da, duvarları ve tavanı çeşitli geleneklerden semboller ve dinsel metinlerle bezenmiştir ve bu sayede diğer dinlere karşı hoşgörülü bir tutum

²⁸ Bu sırada üç dakika süren bir yağmur yağar, sanki “gök ağlar”. (Steinmann & Knubben, 2012: 170-172)

sergilenmek istenmiştir. Polis teşkilatında, “sessizlik” odalarının kurulmasıyla birlikte manevi hizmet polislerin günlük hayatlarına dahil olmuştur. Sessizlik odaları, rahat bir konuşma için manevi bakım uzmanının bulunduğu ve ayrıca dinsel ayinlere uygun odalardır. Görev öncesi ve sonrası ekiplerle dua edip kutlu sözler söylemek, bulunan bir cesedi kutsamak vb. hizmetlerle polislerin olaylar karşısında güç bulması, güçlü olması amaçlanmaktadır. Bu tür odalar olumlu tepkiler aldığı gibi bazı polis memurları tarafından gereksiz ve yer kaplayıcı olarak ta görülmüştür. Hatta bu uygulamalar karşısında alaycı bir tavır takınanlar da bulunabilmektedir. Fakat “yeni adetler büyüyebilmelidir”, yani insanların yeni şeylere alışmaları zaman alır ve bu zaman zarfını sabırla geçirmek gerekir. Dolayısıyla ilk “sessiz” seminerler büyük şüpheyle karşılanmaktayken, bugün ise tüm seminerler büyük ilgiyle dolmaktadır. “Sükûnetin vahası” ismiyle de faaliyet gösteren bu odalar aynı zamanda insanların sınırlılığını, her şeyin altından kalkmasının imkânsız olduğunu, insanın acziyetini simgeler ve kabul eder. Dolayısıyla polis memurları için bu odalar ağır çalışma şartlarına karşılık bir rahatlama ortamıdır (Kiehn 2012).

1.13.2. Manevi-Spiritüel Seminerler: Sessiz Seminerler

Spiritüellik polis manevi bakım çalışmasının vazgeçilmez unsurudur. Polis memurlarına yönelik spiritüel seminerler birçok eyalet kilisesi tarafından hizmete sunulmaktadır. Polis rahipleri ve meditasyon öğreticileriyle birlikte bir veya birkaç günlüğüne seminerler verilmektedir. Genellikle bu tür hizmetler İçişleri Bakanlığının onayını alır ve polislerin dinsel günlere katılımı için gerekli özel izinler verilir. Seminerler çok sessiz ortamlarda geçmelidir. Bilhassa konuşmayarak geçen seminer günleri, polislerin yaşadıkları yoğun gürültülü ortamdan koparıp içlerindeki dengeyi bulmaya yönelik bir yardım amacı taşımaktadır. 40 ile 60 yaş arası polislerin katıldığı sessiz seminerler daha çok dine karşı şüpheli olan, kendini bulmak isteyen, manevi arayış içinde olanlardan oluşmaktadır.

Seminer günleri; şehir hayatından uzakta, doğanın içerisinde, çalışanlarının bile sessizliğe dikkat ettiği, tesislerde yapılır. Tesislerde geçirilen günlerin içeriğine bakacak olursak, güne ormanda 30 dakikalık sessiz yürüyüş ile başlanır. Duyulara yoğunlaşıp ormanın içeriğini algılamaya odaklanılır. Daha sonra kalınan “sessiz evin“ çalışanları ve diğer misafirlerle birlikte kısa bir sabah ibadeti yapılır. Kahvaltı,

diğer öğünlerde olduğu gibi sessizlik içerisinde yapılır. Sessiz yemek yemek çoğu insana ilk başta zor gelebilmektedir. Ancak istenilen, yemeğe odaklanması ve tokluk hissinden zevk alınmasıdır. Ev içerisindeki yarım saatlik ev işleri görevinde manastır hayatı tecrübe edilmektedir. Katılımcılar görev olarak, patates soymaktan pencere silmeye, yerleri süpürmekten büro işlerine kadar istedikleri görevi seçebilmektedirler. İşlerini yaparken içsel düşüncelere yoğunluk verilmelidir; örneğin: “İşi ne kadar iyi yapmalıyım? Ne kadar hızlı? Ağrının ötesine geçebilir miyim? İşimi vaktinde bitiremezsem ne hissederim? Vaktinden önce bitirirsem ne olacak?”

Günlük rutine bir saatlik “vücut çalışması” da dahildir. Strese karşı uygulanan rahatlama tekniklere karşın bu uygulamada vücut dinlenir. Derinliklerde saklı ağrılar, yorgunluklar tecrübe edilir. Katılımcılara uygulama sonrasında yaşadıkları deneyimleri paylaşma fırsatı verilir.

Öğle yemeği öncesi ve sonrası bireysel ve ikişer grup veya grup konuşma şeklinde gerçekleştirmek üzere bir konu verilir. Sessiz tartışma, bibliodrama²⁹, İncil metinleri üzerine tefekkür (Lectio divina)³⁰ metotları kullanılır. Akşam yemeği sonrası –saat 20.30 gibi- kısa bir ibadet ayini düzenlenir ve gün bitirilir. Öğlen ve akşam düzenlenen ibadet sonrasında, polis memurları kendilerine dokunan konular hakkında yarım saatlik bireysel görüşme yapabilme olanağına sahiptirler.

Dördüncü günün akşamı, akşam ibadeti yerine polis manevi bakım uzmanlarının talimatıyla, polis memurları tarafından ayin düzenlenmesi istenilir. Mümkün olduğu ölçüde, bazı dinsel sözler hariç, ayinin hazırlanması katılımcılar tarafından düzenlenir. Memurlarının kendi hazırladığı ayinin daha içten, daha samimi geçmekte olduğu gözlemlenir. İbadet sonrası sessizlik bozulur ve rahat bir ortamda edinilen tecrübeler aktarılır, sorular sorulur ve derinlemesine sohbetler edilir (Kiehn 2012).

1.13.3. Ayinler ve İbadetler

Polislerin günlük hayatlarını bölen ve rahatlamlarına fırsat veren ayin ve ibadetler her geçen gün daha fazla rağbet görmektedir. Örneğin Düren’de, her

²⁹ İncil metinlerden roller üstlenilip doğaçlama oyunlara uyarlanır.

³⁰ Müslümanların tefsir saatleri ile benzetilebilir.

çarşamba bir “kilise günü” düzenlenmektedir. Buna göre her iki mezhebin polis manevi bakım uzmanları o gün polis teşkilatında bulunurlar ve mesai öncesi saat 7.10 dan 7.25’e kadar eğitim odalarında kısa ibadetler³¹ düzenlemektedirler. Sadece oruç günlerinde düzenlenmesi öngörülen ibadetler, fazla talepten dolayı düzenli olarak yapılmaktadır. Bunların yanı sıra geleneksel olarak bayramlarda veya ölen, öldürülen polis memurları için düzenlenen ayinler de vardır. Polislere yönelik olan bu ayinlerde önemli olan onların günlük ihtiyaçlarını ve mesleki zorluklarını göz önünde bulundurarak bu etkinlikleri/ ayinleri düzenlemektir. Ayrıca ayinleri polis memurları ile birlikte düzenlemekte faydalı olabilmektedir. Açılış konuşmasını veya bir duayı bir polis memuru veya emniyet müdürü de üstlenebilir. Tecrübeler gösteriyor ki inancın önemszenmesi -örneğin bir eyalet polis müfettişinin, bir polis teşkilatı yöneticisinin veya bir bakan müsteşarının konuşma yapması- herkes tarafından etkileyici ve zenginleştirici olarak algılanmaktadır (Kiehn 2012: 234). Müslüman toplumunun halifelik anlayışında, en yüksek yönetici gücün namaz kıldırması veya vaaz vermesinin yarattığı birleştirici gücü burada da görmekteyiz.

1.14. Polis Manevi Bakım mı, Polis Psikoloğu mu?

Pompey 1979 yılında kaleme aldığı yazısında, manevi bakıma duyulan ihtiyacın git gide gerilediğinden bahsetmektedir. Ayrıca manevi bakımın yerini insani bilimlerin almasından endişe duymaktadır. Bunu destekler nitelikte yapılan araştırma sonuçlarına göre, kilisenin insanlara yönelik daha fazla faaliyet göstermesine ilişkin istek yüksek çıkmakta, fakat seküler bir bilim olan insani bilimlerden, örneğin psikolog alternatif olarak sunulduğunda, tercih psikologdan yana olmaktadır (1979: 284).

Ancak bu durum manevi bakımın insan araştırma verilerinden, psikolojinin yöntem ve metotlarından yararlanmaya başlamasından beri değişmektedir. Özellikle Polis Teşkilatındaki polis memurunun, emniyete bağlı bir psikolog ile görüşmeyi samimi olarak sürdürememesi, iş ehliyetini kayıp etme korkusu duymasından kaynaklanmaktadır. Diğer yandan daha çok polis manevi bakım uzmanının tercih edilmesi onun susma hakkına sahip olması ve bu sayede konuşulanların güvende olacağını düşünülmesidir. Polis manevi bakım kiliseyle etkileşim içerisindedir. Her

³¹ Nefes meditasyonu veya sessiz meditasyon dahil edilmiş ayinler.

insana açık olması, kendini misyoner olarak da görmemesi ve mutlak bir ifade vermeyi reddetme hakkına, hemde yasal zeminde, sahip olması onu polisler için güvenilir kılmaktadır (Palm 2012). Polis memuru, polis manevi bakım uzmanıyla paylaştığı konuşmanın gizli kalacağından emin olmalıdır. Yasal düzenlemede polis manevi bakım uzmanının her türlü koşulda gizli kalma, konuşmama hakkına sahipken, polis psikoloğu aynı şartlarda bir gizlilik esasına dâhil değildir. Bu rahatlıkla polisler, meslektaşlarına bile anlatamadıkları durumları polis manevi bakım uzmanlarıyla paylaşıp, yüklerini hafifletmeyi amaçlarlar. Ama diğer yandan paylaşılanlar ağır olabilmekte ve manevi bakım uzmanı büyük bir yükü omuzlamak durumunda da kalabilmektedir (Grützner 2012c: 42). Bu tür durumlarda polis manevi bakım uzmanı süpervizörden yardım talep edebilir.

Polis manevi bakım uzmanıyla polis psikoloğunun görevleri arasında bulunan fark sıralandığında, manevi bakım uzmanının neden polis memurları tarafından daha çok ilgi gördüğü daha anlaşılır olacaktır.

1.14.1. Polis Psikoloğunun Görevi

1. Polise özel bir hizmettir. Polis teşkilatında bulunan hiyerarşiye dâhildir ve açık bir şekilde belirtilen yetki alanlarına, görevlere ve yeterliliklere de sahiptir.

2. Yük oluşturacak olayların hazmedilmesi veya önlenmesi için çağırılır.

3. Polis psikolog hizmetinin bir çalışanıysa (doktor, psikoterapist vs.) ve bu hak ona tanınıyorsa ifade vermeyi reddedebilir.

4.Öncelikli görevi psikolojik rahatsızlığı fark etmek ve hastada bundan dolayı hayatında oluşan olumsuz etkilerini en aza indirmek veyahut tamamen ortadan kaldırmaktır.

1.14.2. Polis Manevi Bakım Uzmanının Görevi

1. Devlet tarafından istenilen, hiyerarşiye dâhil olmayan, polis teşkilatı üyelerine sunulan bir hizmettir.

2. Zaman zaman polis psikoloğu gibi veya onunla birlikte travmatik olay sonrası, durumu hazmetmek veya olay öncesi önlem almak, düzenlenen etkinliklere katılmak için çağırılır. Polislere, olaylarda eşlik etmesinden dolayı özel bir etkinliğe gerek olmadan da bulunabilmektedir. Manevi bakım “ayaküstü-giderayak” (im

Vorbeigehen) de olabildiğinden, polis memurların bu hizmetten yararlanmaları daha kolay olmaktadır.

3. Anlatılanları sır gibi saklama hizmetinden dolayı polis memurları daha derin konulara girebilmektedirler. “Suç” konusu burada merkezi bir yer almaktadır.

Polis manevi bakım uzmanına ulaşmak psikoloğa ulaşmaktan daha kolaydır. Her daim polis manevi bakım uzmanı ulaşılabilir olması gerekmektedir. Polis psikoloğu ise özel günlerde olsun normal şartlarda olsun öylesine uğramaz, polis memurlarının ağır görev sonrası veya talep halinde, randevu üzeri gelir (Grützner 2012a: 94).

Poliste oluşan diğer bir çekinme unsuru ise psikoloğun her ziyaretinde çalıştığı birimin amirinden gözlem formun istenmesi, gözlem şeklinde takibe alınması ve heyet raporuna sevk edilebilmesidir. Bunun yansira psikolog ziyaretleri görevden alınma, silah ve ruhsatın alınması ve takibe alınma gibi sonuçları da beraberinde getirebilmektedir (Ağılkaya Şahin 2014).

1.15. Alman Polis Teşkilatında Artan Müslüman Nüfus

Tarihi verilere bakıldığında 1960 yılında Katolik mezhebine bağlı Hristiyanların sayısı yaklaşık 25,7 milyon iken, 2013 yılında yaklaşık 24,2 milyona, Protestan mezhebine bağlı bulunanların da yaklaşık 29,7 milyon civarında iken, 2012 yılında yaklaşık 23,4 milyona gerilediği tespit edilmiştir. Buna karşın Müslüman nüfusa ilişkin veriler 1972 yılında bulunmamasına rağmen, yaklaşık 0,5 milyon, 1976 yılında ise 1,2 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Bunun yansira 2008 verilerine göre Almanya’daki Müslüman nüfus 3,8 ila 4,3 milyon arası bir rakama yükselmiştir. Diğer yandan herhangi bir mezhebe aidiyeti olmayanların sayısı 1970 yılında %3,9 iken bu rakam 2010 yılında %37,2’ye yükselmiştir (Röger 2015: 107-108).

Oluşan çeşitli dinî inanışlar ve yaygınlaşan vaftizsiz veya inanışsız insanlar, manevi bakımı öngören yasal düzenlemeyi etkilememektedir (Waldhoff 2015: 52). İlk dönem polis teşkilatının çoğunluğunu Hristiyan mensupları oluşturduğu varsayılmaktadır. İlerleyen zamanda emniyette artan Müslüman nüfus 2010 yılında yürütülen bir kampanya sonucu oluşmuştur. Göçmen arka planlı Alman

vatandaşlarının polis teşkilatına kazandırılma isteğini, onların birçok dili konuşabilmelerinin yanı sıra farklı kültürden kaynaklı davranışları doğru anlama kabiliyetleri oluşturmaktadır. Şimdiye kadar 40.000'i aşkın Federal Polis Teşkilatına, yaklaşık 800 göçmen asıllı kazandırılmıştır (Röger 2015: 109-110).

Dinî çeşitliliğin gündeme gelmesiyle birlikte oluşan problemler ise yetkili bir muhatabın bulunamamasından kaynaklıdır. Devlet, ancak dinî örgütün güvenilir temsilcisi ile manevi bakım alanında bir anlaşma yapabilmektedir (Waldhoff 2015: 53). İslam dininin Hristiyanlıktaki gibi bir dinî lidere sahip olmaması ve birçok mezhepten meydana gelmesi manevi bakım için hayati önem taşıyan sözleşme için muhatap bulmayı zorlaştırmaktadır. Devletin dinî ihtiyaçları karşılamakla mükellef olduğu bu durumda artan Müslüman nüfus, sadece kiliselerle yürütülen manevi bakım uygulamasını genişletmektedir. Ancak yukarıda da değinildiği gibi Müslümanları temsil eden bir merci şu aşamada Almanya'da bulunmadığından Müslümanlara yönelik polis manevi bakım uygulaması yürütülememektedir. Şuanda Almanya'da dört büyük kuruldun oluşan bir birlik bulunmaktadır; DİTİB (Diyanet İşleri Türk İslam Birliği), VIKZ (İslam Kültür Merkezleri Birliği), İR (Federal Alman Cumhuriyeti İslam Kurulu) ve ZMD (Almanya'daki Müslümanların Merkezi Kurulu). Bu Kurumlar Müslüman nüfusun büyük bir bölümünü temsil etse de (Sünni) diğer bir kısmını (Alevi ve Şii) içine almamaktadır (Röger 2015: 115-116).

Alman İslam Kurulu, manevi bakımın bu derece önemine binaen, Müslümanlara yönelik yapılabilir olması için elinden geleni yapmayı vaat etmektedir (Oppermann 2015: 172). İlave edilmelidir ki bütün bu zorluklara rağmen Almanya'nın üç Federal eyaletinde İslam, din dersi olarak verilmektedir (Beck 2015: 178) ve Müslümanlara yönelik manevi bakım çok ciddi boyutta olmasa da kısmen kilisenin yardımıyla başta hastanelerde, hapisanede ve telefon yoluyla olmak üzere hizmet vermektedir. Dolayısıyla daha iyi organize olmuş Müslümanlara yönelik manevi bakımın yürürlüğe girmesi an meselesidir. Örneğin İsviçre'nin, Zürih şehrinde 100.000 Müslüman ikamet etmektedir. Artan yoğun ilgiye istinaden 2017 ile 2019 yılları arası iki yıl sürecek olan Müslümanlara yönelik manevi bakımın pilot uygulaması yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. İslam Organizasyon Birliği Zürih (VİÖZ) ile Katolik kilisesinin desteğiyle 10 Müslüman manevi bakım uzmanının yetişmesi ve hastane ile acil durumlarda hizmet vermesi amaçlanmaktadır.

Elbette ki Alman devleti, Müslümanları kendilerini organize etmeleri için zorlayamaz; ancak bu yolda ilerini kolaylaştırmak ve kapılarını açık tutma hususunda kendini zorunlu görmektedir. Almanya'da Müslümanlara yönelik manevi bakımın uygulanması, yine Müslümanların gayreti ve yetkili bir mercii oluşturma başarısına bağlıdır (Rger 2015: 117-118).

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK POLİS TEŞKİLATI VE TÜRKİYE'DE MANEVİ BAKIM

İlk bölümde Almanya'da yürütülen polis manevi bakımı tanıtılmıştır. Alman Polislerin Türkiye ile kıyaslanamayacak şekilde farklı çalışma şartlarına sahip olmalarına rağmen, psikolojik ve ruhsal sağlımlıkları için devlet gereken önlemleri almaktadır. Almanya'da devlet dini dışlamayıp kendisiyle işbirliği içerisinde olunmak şartıyla polislerin ruh sağlığı için gereken önlemleri almakla kendini sorumlu görmektedir.

Polis, toplum huzurunu ve güvenini sağlamakla görevlidir. Bu temel görevi yapan kişilerin sorunları çalışma konusu olmalıdır. Türkiye'de polis memurlarına yönelik birçok araştırma yapılmakta, iyileştirme önerileri ve projeler sunulmaktadır. Manevi bakım alanı da hızlı bir şekilde ilerlemekte ve gün be gün gelişmektedir. Yalnız hastane, cezaevi ve sevgi evleri gibi kurumlarda manevi bakımın gelişmesi adına yürütülen çalışmalara bir de polis teşkilatının eklenilmesi gerektiği araştırmacı tarafından düşünülmektedir. İlk bölümde de görüldüğü üzere Almanya en zor zamanında, II. Dünya Savaşından hemen sonra polis teşkilatında manevi bakımı sistemleştirmeye başlamıştır. Türkiye'nin benzer şekilde 15 Temmuz sürecinden geçmesinden dolayı ve özellikle istenmeyen örgütlerin odak noktası haline gelme tehlikesine karşılık, Almanya uygulamalarını örnek alıp kendi inanç ve değerlerine uyarlayıp, uygulamak durumundadır. Şimdi bu ikinci bölümde, Türk Polis Teşkilatının kısa tarihine, yapısına ve yaşadığı sıkıntılara Almanya örneğine mukayese olması açısından bir göz atılacaktır.

2.1. Türk Polis Tarihi

2.1.1. Osmanlı Öncesi, Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi Türk Polis Teşkilatı

Sultan Abdülmecit tarafından kurulan polis teşkilatı, Fransa örnek alınarak 1845 yılında yapılanmıştır. Her ülkenin kültürü, tarihi ve yönetim şekli polis teşkilatının yapısını etkilemektedir. Türk toplumunda olduğu gibi, tüm toplumların

polisinin ortak hedefi ise iç güvenliği, halkın emniyet ve huzur içinde yaşamasını sağlamaktır (Delice 2015: 435).

Türk polis teşkilatı Osmanlı öncesi, Osmanlı ve Osmanlı sonrası Cumhuriyet dönemi olmak üzere üç döneme ayrılmaktadır. Osmanlı öncesi dönemde polislere “Yargan”, “Sad”, “Tudun” ve “Subaşı” denmekteydi. Bilinen en eski Subaşı VIII. yüzyılına ait Tonyukuk Kitabesinde adı geçen İnel Kağandır. Osmanlı Devletinde ise modern polis teşkilatının kuruluş tarihi olarak kabul edilen 1845’e kadar güvenliği sağlayan Sadrazam, Yeniçeri Ağası, Cebeciler ve Asesler vb. gibi çeşitli kamu görevlileri mevcuttu. Polis kelimesi ise ilk defa 1845 tarihinde on yedi maddelik Polis Nizamnamesinde geçmektedir. 1881’de fiilen kurulmuş olan polis teşkilatının görev ve yetkilerini düzenleyen ilk hukuki metin 1896 yılında yayınlanmış ve bununla birlikte polisin görev ve yetkiler, jandarma ile olan ilişkileri düzenlenmiştir. Cumhuriyet döneminde ise çıkarılan çeşitli kanunlarla, polis teşkilatı ve polis öğrenimi son şeklini almıştır (Bilgiç ve Karakaya 2002).

2.1.2. Türk Polis Teşkilatı

Türk polis teşkilatı Almanya’nın aksine merkezden yönetilen koordinesiz birden çok teşkilattan oluşmaktadır (Delice 2015: 439). Türkiye’de iç güvenlik faaliyetinden sorumlu iki ayrı temel polis gücü vardır. Bunlar; Ulusal polis teşkilatı (Emniyet Genel Müdürlüğü) ve Jandarmadır (Jandarma Genel Komutanlığı). Bu iki teşkilat arasında uygulama birliği ve koordinasyon bulunmamaktadır. İçişleri Bakanlığı her iki polis gücünün de sevk ve idaresinden sorumludur. Emniyet Genel Müdürlüğü tüm polis teşkilatını başkent Ankara’dan idare eder. Tüm ülke geneline yayılmış il ve ilçe emniyet müdürlükleri bulunmaktadır. Türk jandarması, askerlik görevini Jandarma olarak yapanlardan oluşmaktadır. Kırsal alanlarda emniyet faaliyetinden sorumlu olan merkeziyetçi Jandarma gücü, polis teşkilatıyla aynı konumdadır ve emniyet görevleri bakımından coğrafi alan dışında farklılaşmamaktadır. Bir diğer deyişle, jandarma yalnızca belediye sınırları dışında emniyet gücü olarak faaliyet gösterir. Jandarma, İçişleri Bakanlığı’na bağlı olmasına rağmen ek olarak askeri görevleri bakımından bir askeri güç olarak değerlendirilebilir. Jandarma bu görevleri itibariyle de Savunma Bakanlığı’na bağlıdır.

Türk polis memurunun aile yapısına bakıldığında polislerin %95'i orta sınıf bir aileden gelmektedir. Dolayısıyla polis mesleğini toplumun genelinden daha tutucu bir yapıdan gelen insanlar tercih etmiş olmaktadır (Korkut 2012: 5).

2.1.3.Türk Polis Teşkilatında Eğitim

Orta ve üst düzey yöneticiler yetiştirilmek üzere 6 Kasım 1937 tarihinde bir yıllık meslek içi yüksekokulu olarak Polis Enstitüsü kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunun kararıyla Polis Enstitüsü eğitimi, 1940 yılında iki yıllık, 1962 yılında üç yıllık yüksekokullar içerisine alındı ve 1980 yılından itibaren öğretim süresi 4 yıla çıkarıldı. Ayrıca 1982 Anayasasınının 132. Maddesi ve Yükseköğretim Kanunu'nun 2. Maddesi gereğince, ayrı bir kanuni yapıya kavuşturuldu. Ayrıca 6 Aralık 1984 tarihinde 3087 Sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile Polis Akademisi adını alıp 4 yıllık lisans düzeyinde eğitim- öğretim veren bir Yükseköğretim kurumu haline getirildi (EGM, 2018).

Emniyet Teşkilatı'nın değişik alanlarda personel ihtiyacını karşılamak amacıyla, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu kapsamında 1989 yılında değişiklik yapılarak 1991 yılından itibaren Fakülte Yüksek Okulları (FYO) kurulmuş ve bu hizmetlerin yürütülmesi için Polis Akademisi görevlendirilmiştir. Polis Akademisi 25 Nisan 2001 yılında, polis üniversitesi anlayışıyla yeniden yapılandırılmıştır. Güvenlik Bilimleri Fakültesi ise 2015 yılında kapatılmış, yerine Polis Amirleri Eğitim Merkezi Müdürlüğü kurulmuştur. Polis Akademisi Başkanlığı bünyesinde eğitim veren Polis Amirleri Eğitimi Merkezi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Adli Bilimler Enstitüsü 35 Polis Meslek Eğitim Merkezi ve 5 Polis Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır. 2002 yılında kurulan Güvenlik Bilimleri Enstitüsü'nde 5 anabilim dalı, 10 yüksek lisans ve 2 doktora programı bulunmaktadır. Enstitüde sadece emniyet teşkilatı mensuplarına değil kamu sektörü ve özel sektörlerden gelen Türk ve yabancı uyruklu öğrencilere de lisansüstü eğitim vermektedir. Bünyesinde 3 ana bilim dalı başkanlığı ve araştırma laboratuvarlarına sahip olan Adli Bilimler Enstitüsü; alanında nitelikli personel yetiştirmek, bu personele akademik bir kariyer kazandırmak, bilimsel araştırmalar ve yayınlar yapmak amacıyla 2012 yılında kurulmuştur (EGM, 2018).

Emniyet teşkilatının orta ve üst düzey amir ihtiyacını karşılamak üzere Polis Koleji ve Polis Akademisi, polis memuru ihtiyacını karşılamak üzere de Polis Akademisine bağlı ön lisans düzeyinde eğitim öğretim yapan Polis Meslek Yüksek Okulları kurulmuştur. Bunların yanında 4 yıllık fakülte yüksekokul mezunlarının 6 aylık bir eğitimle polis memuru olmalarını sağlamak üzere Polis Mesleki Eğitim Merkezleri hizmet vermekte ve ihtiyaca göre belirlenen zaman ve sayılarda öğrenci alımları sınavla gerçekleştirilmektedir. Temel mesleki eğitimin yanında, Emniyet Teşkilatı personelinin gelişme ve değişimlere adapte olabilmeleri için belirli periyodik aralıklarla hizmet içi eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir (Taşbaş 2010: 115).

Polis Akademisi mezunları meslek derecesi 9 olan komiser yardımcılığı rütbesi ile göreve başlamaktadırlar. Terfi süreci sınıf üstü emniyet müdürlüğüne kadar devam etmektedir. Emniyet Teşkilatı'na bağlı bir personel, kariyeri boyunca çeşitli illere ve farklı görevlere atanabilmektedir. Atama ile ilgili işlemler "Emniyet Hizmetleri Sınıfı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine" göre yapılmaktadır. Teşkilatta çalışan emniyet hizmetleri sınıfı personelin, % 85'i yüksekokul ve üniversite, % 14'ü lise, %1'i ise ilkokul ve ortaokul mezunudur. Özellikle polis memurlarının çalışırken yükseköğrenimlerini tamamlaması, polis okullarının Polis Meslek Yüksekokullarına dönüştürülmesi ve üniversite mezunlarının Polis Meslek Eğitim Merkezlerine alınmasıyla, polis memurlarının eğitim seviyesini son yıllarda ciddi anlamda yükseltmiştir. Ayrıca Emniyet Teşkilatında 3.157 yüksek lisans, 222 doktora yapmış personel bulunmaktadır (Çakırlar 2012: 45-46).

2.2. Türk Polisinde Meslek Etiği

Kamu düzeni ve vatandaşın emniyeti, huzuru ve güvenliği için var olan polisin, her geçen gün kendisini yenilemeye devam etmesi kaçınılmazdır. Bu yeniliklerin en önemlileri tutum ve davranışlarında, ahlaki yapısında ve insan haklarına duyarlılık konularında olması gerektiği düşünülmektedir. Yardımseverlik, fedakârlık, emniyet ve güvenilirlik gibi değerlerin oluşmasında eğitimin büyük etkisi olduğundan polis eğitim kurumlarında öğrencilere daha verimli ve etkin eğitim verilmesi olumlu sonuçlara götürebilmektedir. Polislik mesleği, diğer mesleklerden çok daha fazla sorumluluğa ve etkiye sahiptir. Bu nedenle polis eğitiminde, polise

gerekli bilgi ve beceri kazandırma yanında, mesleki şuur, meslek ahlakı ve mesleki bir sorumluluk kazandırılmaya çalışılmalıdır (Şimşek 2015: 268).

Polis Meslek Yüksek Okullarında iki yıllık süreleri dâhilinde 756 saat uygulamalı, 700 saat ise teorik ders verilmektedir. Teorik ders içerisinde 84 saatlik “İnsan Hakları, Halkla İlişkiler ve Polis Meslek Etiği” dersleri bulunmaktadır (Delice ve Odabaşı 2013: 79). 2001 yılında Polis Meslek Yüksek Okulu statüsüne getirilen polis okullarına, Polis Meslek Etiği dersi müfredata eklenmekte ve hizmet içi eğitim seminerlerinde polis etiği dersi zorunlu ders olarak verilmektedir. Türkiye’de polis etiği çalışmalarının tarihçesi çok uzun yıllara dayanmaktadır. 1908 yılına ait İstanbul Polis Mektebi diplomasında, “Mesleki Terbiye” adıyla polis meslek etiği dersi verildiği görülmektedir. Ayrıca Osmanlı döneminde, Öğretmen Emniyet Müdürü İbrahim Feridun, 1910 yılında “Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye” isimli ders kitabı, Selanik ve İstanbul’da açılan polis okullarında ders kitabı olarak okutulmuştur. Dikkat çekici olan husus “Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye” isimli çalışmanın içeriği Avrupa polis etiği yönetmeliğiyle örtüşmesidir. 100 yılı aşkın önce ortaya konan bu çalışma meslek etiğın evrensel olma çabasına güzel bir örnektir (Beren 2001a: 82-83).

Etik ilklerine bakıldığında ülkemizde 2005 yılında çıkarılan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’te 18 ayrı meslek etiği ilkesi sayılmaktadır. Bunlar; kamu hizmet bilinci, halka hizmet bilinci, hizmet standartlarına uyma, amaç ve misyona bağlılık, dürüstlük ve tarafsızlık, saygınlık ve güven, nezaket ve saygı, yetkili makamlara bildirim sorumluluğu, çıkar çatışmasından kaçınma, görev ve yetkilerin kötüye kullanılmaması, hediye almama ve menfaat sağlamama, kamu mal ve kaynaklarının etkin kullanımı, savurganlıktan kaçınma, gerçek dışı beyanlardan kaçınma, bilgi verme ve saydamlık, hesap verebilirlik, mal bildiriminde bulunma ve diğer kamu görevlileriyle iyi ilişkilerdir. Böylece polis sadece güvenliği sağlayan bir kamu kurumu olarak değil, aynı zamanda etik değerlerin de ideal bir temsilcisi olarak görülmek istenmektedir. Özellikle halkın, polisten etik konusunda beklentisi yüksektir (Delice 2014: 365). Toplum polise yönelik eleştirisini genelde medya yoluyla yapmaktadır. Polisin en küçük bir yanlışlığı dahi medya vasıtasıyla tüm topluma duyurulabilmektedir (Şimşek 2015: 258). Dolayısıyla polisin etik dışı davranışı medyada geniş yer bulmakta ve

halk da bu konuda çok titiz davranmaktadır. Bir polisin yaptığı etik dışı bir hareket polislerin tamamına mal edilmesinden dolayı, halkın güvenini kazanma konusunda yapılan çabalar sarsılabilmektedir. Yapılan bilimsel araştırmalara göre ise Türk polisinin etik dışı davranışlarının olduğu bulunmuştur (Delice 2014: 365-366). Tüm dünya, polis teşkilatlarında etiğe daha çok dikkat etmeye ve bu konuda personelini daha çok eğitmeye başlamışlardır. Ancak ülkemiz bu gelişmeleri oldukça geriden takip etmektedir (Bedük ve ark. 2005; Delice 2014). Polis etiği ilkelerinin yazılı olarak ortaya konması, polis eğitim kurumlarında ve hizmet içi eğitimlerde etik konusunun işlenmeye başlaması ancak 2007 yılında mümkün olmuştur (Delice 2014: 367).

2.2.1. Polislerin Hangi Davranışları Etik Dışı Olarak Gördükleri

Türkiye’de yapılan polis meslek etiği alan araştırmasında, Ankara’da asayiş birimlerinde çalışan polis memuru, komiser yardımcısı, komiser ve baş komiser rütbesindeki 657 polisin kendi yöneticileri hakkındaki etik algıları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların yaklaşık %40’ı polis yöneticilerinin çalışanları özel işlerinde kullandıklarını %10’u polis yöneticilerin trafik kurallarına uymadıklarını belirtmektedirler. Ayrıca katılımcılardan %15’i yöneticilerin yolsuzluklara göz yumduklarını, %20’si yöneticilerin hediye ve rüşvet kabul ettiklerini, %10’u yöneticilerin aşırı kuvvet uyguladıklarını ve %18’i de polis yöneticilerinin kendilerine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davrandıklarını belirtmişlerdir (Bal ve Beren 2003; Delice 2014).

Karaman ilinde 150 polisle, meslek etiği üzerine yapılan araştırma sonuçlarına göre, polislerin % 44’ü etiği polislikle ilgili bir ahlaki değerler bütünü olarak görmekte. Diğer %37’lik kısmının da etiği, iyi-kötü, doğru-yanlış ölçülerin anlatımı olarak tanımlamaktadırlar. Araştırmadan elde edilen etik ilkelerin önemine ilişkin sonuç ise şu şekilde sıralanmaktadır: İlk sırada doğruluk, ardından tarafsızlık, insanlara saygı, bağlılık, yasaların uygulanması ve halkı korumaktır. Etik dışı kabul edilen davranışlar ise; ayrımcılık, kayırma ve hediye kabul etme olarak ifade edilmiştir (Bedük ve ark. 2005; Delice 2014). Araştırmalar ayrıca genç polislerin etik dışı davranışları hoş görmeye daha yatkın olduklarını (Delice 2014: 382) ve 1-5 yıl

görev yapan genç polislerin sorumluluk almama oranının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Yılmaz ve Tuzgöl Dost 2016: 27).

Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde trafik biriminde çalışan 571 polis ve ticari araç şoförü olan 486 vatandaşa, polisin rüşvet alması üzerine kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Bulgulara göre, araştırmaya katılan polislerin yarısı okullarda etik eğitimi almışlardır. Buna karşın polislerin %58'i hediye almaya karşı ve %71'i de rüşvete karşı polis yöneticileri tarafından denetlenmediklerini ifade etmişlerdir. Polislerin %90'ı meslek arkadaşları yanlış bir şey yaptığında onları uyardıklarını söylemişler, uymayanlar ise dışlanmaktan çekindiklerini ifade etmişlerdir. Polislerin %56'sı sivillerin polise küçük hediyeler vermesini ciddi bir problem olarak algılamamaktadır. Aynı araştırmada vatandaşa yapılan anketin bulguları polis tarafından durdurulan sürücülerin %73'ü kendilerine polis tarafından bir rüşvet veya benzeri etik dışı bir teklifte bulunulmadığını ifade etmiştir. Ancak %27 oranında polisin rüşvet teklif ettiği belirtilmiştir. Araştırmada sürücüler farklı şekillerde polislerin kendilerini rahat bırakması için, onlara yemek, çay veya para verdiklerini ifade etmişlerdir (Delice 2014: 369-370). Ayrıca polisler arasında, acil bir durum olmamasına rağmen hız sınırı üzerinde araç kullanması, küçük hediyelerin kabul edilmesi, trafik cezasından kurtulabilmek için polis kimliğinin gösterilmesi, meslektaşların korunması gibi etik dışı davranışların hoş görüldüğü ve ciddi bir sorun olarak görülmediği bulgulanmıştır. Dolayısıyla ciddi olarak algılanmayan etik dışı davranışlar daha sık yaşanmaktadır. Bir diğer araştırma sonucuna göre yeterli polislik hizmeti sağlanamaması polisler tarafından en ciddi türdeki etik dışı davranış olarak algılanırken bireysel hakların ihlali en düşük düzeyde ciddi algılanan etik dışı davranış türü olmuştur (Delice 2014: 382-383).

Cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, çalışılan birim, okulda alınan etik eğitimi ve hizmet içi eğitimlerdeki etik eğitimi değişkenleri polislerin etik algıları üzerinde bir etki yaratmaması (Delice 2014: 383) ayrıca dikkat çekmektedir. Buna sebep polis memurların mesleklerinde yer edinmiş bir davranış şekli olması etkili olabilir. Polis memurları tarafından etik dışı davranışlar meslek dâhilinde görülüp sıradanlaştırılabilir.

Meslek etik ilkeleri bu yüzden polis hizmetinin kalitesinin artırması açısından hayati önem taşımaktadır. Polislerin büyük çoğunluğu polis eğitim kurumlarında etik eğitimi almaktadır. Ancak çoğu meslek içinde bu eğitimi yeniden almamaktadır. Polisler meslek etiği ilkelerinin ve polis yemin ifadelerinin çoğunu hatırladıklarını ifade etseler de bu yeterli olmamaktadır. Bununla beraber araştırma katılımcıların yarısına yakını polis etiği kurallarının mantıklı ve uygulanabilir olmadığını ve değişmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Meslek etiği ilkelerini ve bunların önemini daha iyi anlatabilmek için meslek etiği eğitimlerinin süresi ve sıklığı artırılmalıdır (Delice 2014: 382). Bu konuda Almanya örneği yol göstermesi açısından önem taşımaktadır. Türk polis yıldızında yer alan 54 ilke bir nevi polis meslek etiğine ışık tutmaktadır. Vatandaşlar polislerinden yasalarda yazılı olan görevlerin haricinde yazılı olmayan ama güven ve toplum için önemli olan bir takım mesleki etik değerlerin davranışlara yansımalarını beklemektedirler (Töremen ve Sönmez 2003).

2.3. Türkiye’de Polis Olmak

Türkiye Cumhuriyetinde yoğun çalışma saatleri ve az dinlenme imkânları Polis memurların işlerini zorlaştırmaktadır. Türk polisine kurumsal desteğin azlığı ya da kurumun idari desteği vermemesi, yapılan görevle ilgili çok çabuk açığa alınabilme ve yasal soruşturmaya maruz kalma, mesleki verimliliği düşürmektedir. Bu da mesleğin benimsenmesini engellemektedir. Polisler ortalama 800 civarında yasa, yönetmelik ve tüzükten sorumlu tutulmaktadır. Ayrıca polislerin görev yaparken karşılaşılan engellerden dolayı yasalar karşısında sıklıkla suçlu konumuna düşme durumu, görev yapmalarını da etkilemektedir. Bütün bu nedenler polisin kurum ve toplum içinde kendisini yalnız hissetmesine, mesleki doyum ve mesleki özdeşleşmenin olmamasına yol açmaktadır (Verimli, 2010).

Polisin çalışma sistem ve süreleriyle ilgili olarak 19.10.1995 tarih ve 231771 sayılı “Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin Çalışma Saatlerine İlişkin Esaslar” konulu bakanlık genelgesi yayınlanmıştır. Bu genelgenin 4. Maddesi; “... Nöbet usulü ile çalışması zorunlu olan personelin çalışma saatleri, hizmetlerin gerekleri göz önünde bulundurularak olağanüstü durumlarda 12 / 12, diğer durumlarda 12 / 24 veya 12 / 36 esaslarından herhangi birine veya her birine göre taşra teşkilatında

mülki amirin, merkez teşkilatında Genel Müdürün onayı ile düzenlenir” hükmü getirilmiştir. Nöbet usulü hizmet veren birimlerde genel olarak 12 / 24 sistemi benimsense de, olağanüstü durumlarda 12 / 12 sistemi uygulanmaktadır. 12 / 24 sisteminde çalışan memur, 12 saat çalışıp görev bitiminde 24 saat istirahat etmektedir. 24 saatin sonunda tekrar 12 saat çalışmakta ve bu durum herhangi bir izin olmadan devam etmektedir. Bu sistem bir gündüz ve arkasından bir gece ve tekrar gündüz çalışması olarak devam etmektedir. İdarece olağanüstü kabul edilen durumlarda istirahat zamanında memur tekrar çağırılarak görevlendirilebilmektedir. Polis hizmetlerinin bürolarda yürütüldüğü birimlerde, devlet memurları kanunlarının hükümleri aynen geçerlidir. İdarenin belirlediği saatler arasında mesai ve istirahat süreleri uygulanmaktadır. Ancak mesai çıkış saati amirin onayına bağlıdır. Birçok il emniyet müdürlüklerinde, il emniyet müdürü görev yerinden ayrılmadan birim amirleri de ayrılamamaktadırlar. Dolayısıyla polis görevde iken, hangi saatte istirahata ayrılacağını net olarak bilememektedir. İkinci emir olasılığı, özel yaşama ilişkin program yapılmasına olanak tanımamaktadır. Bunun dışında, mesaiden sonra ve hafta sonları ek maç, devriye, uygulama ve diğer görevlerde bu çalışma saatlerini artırmaktadır; fakat ek mesai ücret ise ödenmemektedir (Taşbaş 2010: 48-53).

Türk Polis Teşkilatı çalışanlarının izin hakları da yine devlet memurları kanununun 102’inci ve 103’üncü maddeleri ile düzenlenmiş olup bu izinler amirin uygun bulacağı zamanlarda toptan veya ihtiyaca göre kısım kısım kullanılabilir. 10 yıla kadar hizmeti olan memurlar senede 20 gün, 10 yıldan fazla hizmeti olan memurlar ise senede 30 gün izin kullanma hakkına sahiptirler (Taşbaş 2010: 53-54).

Türk polisinin çalışma şartları Alman polisiyle kıyaslandığında Türk polisinin çok daha yoğun olduğu görülmektedir. Dolayısıyla psikolojik sağlamlıkları için daha yoğun önlemler alınması gerekebilmektedir.

2.3.1. Polislerde Yabancılaşma

Polisler kapalı bir topluluk geliştirirler ve bu kapalı “polis kültürü” mesleğe karşılık gelen her şeyin merkezindedir. Pek çoğu için “meslek” yaşamları haline gelir ve diğer aktivite ve ilişkileri dışarıda bırakırlar (Alpar 2014: 19).

Polis mesleği çok tüketen bir meslektir ve polis memurları her daim “yabancılaşma” ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Yabancılaşma ise yapılan iş ile sahip olunan hayat felsefesinin uyuşmaması veyahut hiçbir hayat felsefesine amaca sahip olamama durumudur. Polislerin çoğu yaptığı işten tatmin duymuyorsa meslekleri kendilerini yabancılaştırmaktadır. Polis memuru yaptığı işin onaylanmasını, takdir edilmesini ister. Yetersiz maaş, düzensiz çalışma saatleri, görevin suiistimale açık olması (rüşvet, işkence, vs), halkın bazı polislerin yanlış davranışları sebebiyle polise genel bakış açısının olumsuz olması, kendi düşünce ve inancına uymayan uygulamalara maruz kalması polisler için ciddi sorunlara yol açmaktadır. Polis mesleğinin başlıca görevi; topluma hizmet, huzur ve güvenliği sağlamaktır. Ancak özellikle toplumla polis arasında güven sorunu başlamışsa, polis toplumu sürekli olarak suçlu veya her an suç işleyebilir diye şüpheyle karşılıyorsa orada da yabancılaşmadan söz etmek gerekmektedir (Göksu 2002: 41).

Yabancılaşma devletin emniyet müessesinde kesinlikle olmaması gereken bir durumdur. Sorumluluk ve güç sahibi olanların yabancılaşmasıyla beraber, getirebileceği sakıncalar Sokrates tarafından çok güzel bir şekilde dile getirilmektedir (Göksu 2002: 42-43);

“Bir çoban için en kötü, en tehlikeli şey nedir? Sürüleri korumakta kendine yardımcı olan köpeklerin kötü yetişmiş olması, açlık ya da kötü huyları yüzünden sürüye saldırmaları, köpekken kurt olmaları değil mi? ... Yardımcılarımızın yurttaşlara böyle davranmalarını, onlardan daha güçlü olunca, iyi niyetli koruyucular olacak yerde, amansız birer zorba kesilmelerini ne pahasına olursa olsun önlemeliyiz! ... [yoksa] Kendilerini de, devleti de ölüme sürüklerler.”

2.3.2. Polis ve Halk Arası İlişki

Polis, görevi gereği toplumun her kesimiyle karşılaşmaktadır. Polisin yaptığı her davranış dikkatle izlenmekte ve değerlendirilmektedir. Kanunları polis yapmamaktadır; fakat toplum tarafından devletin görünen yüzü olarak olumsuz eleştiriye konu olmaktadır (Şimşek 2015: 258). Dolayısıyla polisin halktan alacağı destek mesleğini başarılı bir şekilde sürdürebilmesi açısından çok önemlidir. Bu destek ise ancak halkla ilişkileri sağlam ve insan haklarına saygılı olan polislerle sağlanabilmektedir (Töremen ve Sönmez 2003).

Polis tarafından uygulanabilecek olan işkence ve diğer kötü muamelelerin yasalar tarafından kesin şekilde yasaklanmış olmasına rağmen polisin zaman zaman yasaların dışına çıktığını, yasaların ise kötü muameleleri engelleyebilecek kadar berrak olmadığı yönündeki iddialar gündeme gelmektedir (Yılmaz 2004: 66). Polis ise sert müdahaleleri işini iyi yapmakla eşit görebilmektedir. Buna birçok etken, örneğin üst yönetimin beklentisi ve düşüncesi olan, polisin toplumdaki bireylere karşı ne kadar sert olursa o kadar görevini iyi yaptığına dair algı sebep olabilmektedir (Şimşek 2015: 259).

Yapılan araştırmalara göre halkın polislerin sempatik olmayan tutumları ve baştan savma davranışlarından dolayı rahatsız olduklarını ve daha “iyi polis imajının” oluşturulmasını istediklerini ortaya koymaktadır. Özellikle polis mesleğine katılanların çoğunun ne yazık ki, işsizliklerine son verecek “son çare” olarak gördükleri polis mesleğine daha baştan isteksiz başlamaları sorunları da beraberinde getirmektedir. Böylece, özel iletişim becerileri gerekli olan polis mesleğine niteliksiz insanların istihdam edilmeleri kaçınılmaz olmaktadır. PMYO’ya alınacak adaylarda; tam ruh sağlığına sahip olma, geçmişinde ve halen hiçbir ruhsal rahatsızlık, intihar girişimi ve kişilik bozukluğunun olmaması, aile üyelerinde ruhsal hastalığın bulunmaması gibi şartlar aranmaktadır. Ancak bu durum adayların mevcut veya potansiyel psikolojik rahatsızlıklarını tespit etmekte yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla Dikici’nin de belirttiği gibi 1998 yılından itibaren polis okullarına alımda uygulanan MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory) psikolojik testi, çok daha kapsamlı olarak uygulanmaya devam edilmelidir (2004: 29).

Halkın polisine karşı güven durumuna bakıldığında İnal ve arkadaşlarının Niğde’de yürüttüğü bir araştırma verisine göre vatandaşın %54’ü polise güvenmekte, kalan %46’sının ise polise güvenmemektedir. Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça polise güven de artmaktadır (İnal ve ark. 2006).

Bir diğer araştırma olan Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı (TESEV) Demokratikleşme Programı’nın, “Toplum ve Polis: Türkiye’de Polise Güven Araştırması” başlıklı raporu 20 Ocak 2015’te Türkiye’de vatandaşların polise ne kadar güvendiğini ve polise güvenin polis ile işbirliği, polise itaat ve polis ihlallerine toleransı nasıl etkilediği konu edilmektedir. TESEV raporun yazarı Johns Hopkins

üniversitesinden araştırmacı Kırmızıdağ, Türkiye’de polise beyan edilen güven beş üzerinden 3.89’dır. Yalnız polisin meşruiyet ve etkinliği algısı beyan edilen güvene oranla daha düşük çıkmaktadır. Diğer yandan araştırmaya göre kişiler, merkezi siyasetten ve egemen kimlikten uzaklaştıka polise güven ve işbirliğinin azaldığı, polisin meşruiyetine olan inancın ise arttıka da ihlallere gösterilen toleransın azaldığı görölmektedir. Polise güvenin en düşük olduğu kesim, parti ve din aidiyeti hissetmeyen grup olarak açıklanmaktadır (Söylemez 2015). Bu sonucu bir toplumla özdeleşemeyen bir grubun toplumun oluşumu ve seçimi olan bir devletle özdeleşememesi olarak yorumlanabilir. Sonuçta polis devleti temsil etmekte, dolayısıyla devlete karşı hissedilen olumlu olumsuz düşüncelerin muhatabı olabilmektedir.

2.3.3. Polisin Güncel Sorunları

Polisler yoğun bir iş hayatına sahiptirler. Çocukların cansız bedenleri, vahşice öldürölen insanlar her polisin karşılaşılabileceği durumlardır. Polisler, kendilerine intikal eden olayları aydınlatabilmek için çok yönlü ve detaylı çalışma yapmaktadırlar. Bu çalışma sırasında gizlilik ve şüphecilik çok önemlidir. Polisler işyerinde yaşadıklarını ailelerinden gizlemek zorundadır ve hatta bazı olayların aydınlatılmasında yaptığı çalışmaları işyerinde sadece birkaç kişiyle paylaşma yetkisine sahiptirler (Şimşek 2015: 258). Bu denli zor görevleri arasında işyerinde olsun ailede olsun yaşanan sıkıntı ve stres, kendileri için yıpratıcı olabilmektedir.

Polislerin sorunları “maddi sorunlar” ve “maddi olmayan sorunlar” şeklinde iki şekilde değerlendirilebilir. Maddi sorunlar polisin sunduğu güvenlik hizmetinin başarısını ve kalitesini de olumsuz yönde etkilemektedir. Polis, genel güvenlik hizmeti ile ilgili asli görevleri dışında, tebligat işleri, özel kişi, kurum ve organizasyonlarda koruma, adres tespiti, hasta nakli ve büro işleri gibi çok sayıda işle meşgul olmaktadır (Aydın, 2003: 2). Bunun nedeni, polise çok sayıda yasa, tüzük ve yönetmelik ile birçok görev ve yetki verilmiş olmasıdır. Aynı zamanda polis, bir suç olayında ilgili tüm yasaların uygulamalarını bilmek ve yanlış yapmamak zorundadır (Verimli 2010). Bu ise polisin asli görevlerini yerine getiremeyecek şekilde asli olmayan işlerle meşgul olmasına yol açmaktadır. Polisin asli güvenlik hizmetlerinin dışında istihdam edilmeleri ve bunun için ek bir iyileştirme almamaları maddi

sorunların başında gelmektedir (Aydın 2003; Taşdöven 2005). Polisin eşdeğer diğer meslek gruplarına göre ücretinin düşük olması, iş ortamında ödüllendirilmenin ve diğer ekonomik ve sosyal desteklerin azlığı ekonomik olarak rahat hissetmemesine yol açmaktadır. Özlük haklarıyla (Yükseköğretim mezuniyeti, meslekte branşlaşma gibi) ilgili iyileştirmelerin yapılmasında güçlüklerin olması polislerde adaletsiz davranıldığı konusunda düşüncelerin gelişmesine yol açmaktadır (Verimli 2010).

Polislerin maddi olmayan sorunları ise Türkiye’de öncelikli olarak bazı bölgelerde can güvenliğinin bulunmamasıdır. Asli görevi, halkın güvenliğini sağlamak olan polis memurlarımızın can güvenliğinin olmaması ve çoğu zaman terörün hedefi haline gelmeleri en büyük problemleridir (Aydın 2003: 6).

Türk polisinin bir diğer sorunu ise bir problemi olduğunda ruh sağlığı yardımı al(a)mamasıdır. Yönetmeliklerdeki aktif silahlı polislikle ilgili uygulamalardan ve toplumun ruh sağlığı ile ilgili genel yargılarından dolayı polis ilgili uzmanlara resmi yollardan başvurmak istememektedir. Ayrıca sosyal, sanatsal ya da sportif faaliyetlere katılamama polisin ruhsal dengesini de etkilemektedir. Hizmet içi eğitimlere katılamama da mesleki performansını etkilemekte ve polisin iş yerinde kendine güvenini azaltmaktadır. Mesleki doyumu düşen polis memurunun da stresinde yükselme olmaktadır. Stres düzeyi çok yüksek olan polislerin iş doyumları daha düşük olmaktadır. İş stresi ile işyeri koşulları, kişilik özellikleri, işin niteliği, iş yerinin örgütlenme biçimi, stresle baş etme stratejileri, iş doyumuna, sosyal destek, roller ve strese yatkınlık gibi faktörler ilişkilidir. Bu sebeple Türk polisinin iş doyumunu artıracak, verimliliğini yükseltecek ve aşırı stresini denetleyebilecek yasal, idari ve kişisel düzenlemelerin yapılması gereklidir (Verimli 2010). Dolayısıyla çoğu maddi olmayan sorunlar, maddi sorunlardan kaynaklanmaktadır (Aydın 2003: 11).

2.3.4. Polis ve Terör

Türk polisi, terör saldırılar nedeniyle ileri derecede silahlandırılmıştır. Ayrıca terörle mücadelede Türk ordusuyla yakın işbirliği içindedir. Dolayısıyla Türk polisi suçla mücadelenin yanı sıra ülke güvenliğini sağlamakla da sorumlu tutulmaktadır. Bu durum özellikle bölücü terörün yoğun olduğu Güneydoğu bölgesi için geçerlidir. Bunun bir yansıması da farklı sosyal grupların polise bakış açılarının değişmesidir;

bir grup polisi kendilerinden birileri olarak görürken diğer bir grup baskı aracı olarak görmektedir (Yılmaz 2004: 31).

Türkiye'nin terör problemi 30 yılı aşkın bir süredir kendini daha çok doğu ve güneydoğu illerinde göstermektedir. Terörün hedefinde ise asker, polis ve devlet yanlısı olarak gördüğü sivil vatandaşlar vardır. Bundan dolayı doğu ve güneydoğu illerinde görev yapan polisin can güvenliği daha çok tehdit altındadır (Duru 2012).

Tansel'in çeşitli illerde yürüttüğü bir araştırma sonucuna göre, Trabzon ve Van illerinde görev yapan personelin diğer illere göre daha yüksek düzeyde psikolojik rahatsızlıklar göstermektedir. Tansel araştırmanın yapıldığı dönem ve öncesinde bu illerde yaşanan çeşitli olayların polisin stres düzeyini arttırmış olabileceğini düşünmektedir (2010: 191-192).

2.4. Türk Polisinin Psikolojik Sorunları ve Kaynakları

Polis memurları devlet gücünün sembolü olarak görülmektedirler. Bu sebeple insanlar da onlara görevde olmadıkları zamanlarda bile farklı bir şekilde davranırlar. Örneğin bir problem ortaya çıktığı zaman herkes polis memurunun “görevini yapmasını” ve “problemi çözmesini” bekler. Görev dışındayken bile polisin kendisi de bu eğilimdedir. Bir problemin sorumluluğunu veya görevi yüklenmekle bir miktar pasif durum izlemeyi birbirinden ayırmak polis için oldukça zordur ve stres kaynağıdır (Birkök 2000: 6).

Günlük meslek yaşantısı içerisinde polisin müdahalede bulunduğu olaylardaki travmatik durumlar, stresi arttırmakta ve psikolojik olarak olumsuz yönde etkilemektedir. Polisler özellikle mesleklerinin ilk 18 ayı boyunca edindikleri özel deneyimler ve mesleki zorluklardan dolayı daha sert ve asabi bir tutum içerisine girebilmektedirler (Tansel ve ark. 2012).

Polislerin yaşadığı hayal kırıklıkları özellikle amirleri, basın ya da halk tarafından takdir edilmediklerinde ortaya çıkmaktadır. Polislerin görevleri yanı sıra kontrollerini, inisiyatif kullanmalarını engelleyen hiyerarşik yapı içerisinde olmaları, yönetsel desteklerinin az olması gibi çaresizlik, kaygı hissetmelerine ve hayal kırıklıkları yaşamalarının yanı sıra depresyon ve tükenmişlik semptomları göstermelerine sebep olmaktadır (Alpar 2014: 21-22).

Verimli' ye (2010) göre Türk polisinin stres kaynaklarını 6 ana bölümde değerlendirmek mümkün, bunlar:

1. İşin doğası (İş ortamından kaynaklanan nedenler).
2. Kişisel özellikleri (Sosyal benlik algılaması).
3. Çalışma koşulları (Çevre faktörleri ve iş yükü).
4. İdari, yasal ve sosyal destek alamama.
5. Ekonomik ve maddi nedenler.
6. Aile yaşantısından kaynaklanan nedenlerdir.

Verimli yaptığı çalışmada Türk polisinin stres kaynaklarının belirlemede ekonomik ve maddi nedenleri öncelikle ifade ettiklerini gözlemlese de ekonomik nedenler gerçek stres belirtileri sıralamasında daha alt sıralarda yer almaktadır. Verimli bunun sebebi olarak polis memurunun kendisine idari ve yasal sorun çıkarmayan sebepleri öne sürmeyi daha güvenilir görmesinden kaynaklı olduğunu düşünmektedir.

Çeşitli araştırma sonuçları polislerin beden ve ruh sağlığı açısından gerektiği gibi rahat olmadıklarını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla stresli yaşama ve depresyona girme olasılığı en fazla olan meslek grubundan biri polisliktir (Yılmaz ve Tuzgöl Dost 2016: 17). Aksaray Emniyet Müdürlüğünde görevli personel üzerinde kendini değerlendirme anketi uygulanmış ve polislerin anlık, genel ve işle ilgili ruh durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Anket sonuçlarına göre %69'ı kendilerini sakin hissetmediklerini, %61'i kendilerini rahat hissetmediklerini ve %60'ı ise hallerinden memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Polis memurlarının %81'i çabuk yorulduğunu, %90'ı başkaları kadar mutlu olmak istediklerini, %46'sı işinden soğuduğunu, %48'i iş dönüşünde ruhen tükenmişlik hissettiğini ve %67'si ise işlerinin kendisini kısıtladığını hissettiklerini belirtmiştir. Bu sonuçlara göre polislik mesleğini icra eden kişilerin mutsuz ve tükenmişlik yaşadığı ve stresten çok etkilendiği görülmektedir. Ayrıca işe yeni başlayan genç polisler, yüksek beklentilerle göreve başladıklarından mesleğin gerçekleri ile karşılaşp, çok hızlı bir biçimde tükenmişlik hissedip depresyona girebilmektedirler (Öçalan 2003; Taşdöven 2005).

Bir çeşit iş stresi olarak da tanımlanan tükenmişlik, iş ortamında kronik hale gelen baskı veya stresten gelen fiziksel, duygusal ve zihinsel tükenme duygusu olarak tanımlanmakta ve bireyin işine ve hayata karşı olumsuz duygular hissetmesi ile karakterize edilmektedir (Şanlı ve Akbaş 2008). Edelvich modeline göre tükenmişlik birbirini takip eden dört aşamada ortaya çıkmaktadır, bunlar;

1. İdealist çöşku: Bu dönemde kişide enerji, umut ve beklenti düzeyi yüksektir.
2. Durgunlaşma: Kişinin enerji düzeyi düşmeye başlar ve işi yavaşlatma düşünceleri ortaya çıkar.
3. Engellenme: Kişi zaman ilerledikçe mesleğinin amaçlarını başarma gayretlerinin engellendiğini düşünür.
4. Apati (duyarsızlaşma, ilgisizleşme): Artık ilgisizlik ve duyarsızlık kişinin her yerine yansır. İşe geç gelme, işten erken ayrılma, bazen işe gelmeme görünür (Çam 1989; akt. Şanlı ve Akbaş 2008)

Yapılan bir araştırmaya göre karakollarda görev yapan polisler destek şubelerinde çalışan polislerden daha fazla duygusal tükenme yaşamaktadırlar. Yani karakollarda güvenlik hizmeti veren polisler diğer birimlerdeki polislere göre hem daha fazla tükenmekte hem de daha fazla psikolojik sorun yaşamaktadırlar (Gündüz ve ark. 2007).

Gültekin, Ekici ve Tepe'nin (2011) terör mağduru polisler üzerinde yaptığı araştırma bulgularına göre polislerde teröre bağlı travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) belirtileri yüksek olanlarda, depresyon belirtilerinin de yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca Güneydoğu gazilerin de yaşadıkları saldırının ardından 15 sene geçmesine rağmen halen TSSB belirtileri görülebilmektedir (Güloğlu ve Kararımak 2013).

Araştırma bulgularına göre emniyet teşkilatında çevik kuvvet personelinin yaşadığı en önemli psikolojik belirtinin depresyon olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılanların %54'ü sınırlarına hâkim olamadıklarını ve anksiyete yaşadıkları tespit edilmiştir. Düzensiz çalışma saatleri, toplumsal olaylarda halkla karşı karşıya kalma, görev sınırlarının belirsizliği gibi sıkıntılar ve yoğun stres,

depresyon yaşanmasına neden olup kişileri intihara kadar sürükleyebilmektedir (Tansel, Gökçakan, ve Çelikkaleli, 2012).

Alpar'ın yürüttüğü araştırma sonucuna göre polis memurları zamanlama konusunda kendi kontrolünün görece az olduğu sürpriz çatışma ortamlarında bulduklarında ya da kişisel iradesini kullanmakta güçlük çektiği, şiddete zorlanma hallerinde travma sonrası stres belirtilerinin daha sık ve şiddetli ortaya çıktığını göstermektedir (2014: 86).

Tansel'in araştırma sonucuna göre POMEM mezunu polisler diğer polislerle oranla psikolojik rahatsızlıklardan olumsuz benlik ve somatizasyonu daha yüksek düzeyde yaşamaktadırlar. Tansel bu sonucu POMEM mezunlarının polis mesleğini son çare olarak, istemeyerek seçmemelerinden dolayı olumsuz benlik düzeylerinin diğerlerine göre yüksek çıkmış olacağı şeklinde yorumlamaktadır (2010: 196-197).

Polis memurların sorunları ayrıca iki başlık altında ele alınacaktır bunlar; Mesai saatlerinden kaynaklanan sorunlar ve İntihar, kişilik özelliklerinden kaynaklı sorunlar.

2.4.1. Mesai Saatlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve İntihar

Polislerin mesai saatleri önemli ölçüde çalışma verimliliğini etkilemektedir. 12-24 ya da 12-36 saat uygulaması olsa da, bir polis memuru yaygın olarak üst üste 12 saat çalışıp 12 saat dinlenmeye çekilir. Polislik mesleğinin beraberinde getirdiği zorluklar Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) standartlarının belirlediği 8 mesai saatinin dışına çıkmasını zaman zaman gerektirmektedir; ancak bunun çok sık olması ve Türkiye'de "İkinci emre kadar çıkış yasağının" bulunması yıpratıcı bulunmaktadır (Aydın 2003: 9).

Polisin çalışma ortamında vardiya sistemindeki problemler, nöbetlerin uzunluğu ve mesai dışında sık sık göreve çağırılma gibi çalışma ortamından kaynaklanan nedenler polisleri yoğun bir strese sokmaktadır. Ayrıca tüm bunların yanı sıra asli görev dışı algılanan işlerde göreve gelme (konser, maç gibi) durumunda kalmaları ve tatillerinden yararlanamamaları polisin stresini artırmaktadır. Diğer taraftan iş ortamındaki özellikle mesai sisteminden kaynaklanan nedenlerden dolayı ailesine zaman ayıramama problemleri de aile yaşantısını olumsuz yönde etkilemektedir (Verimli 2010).

Polislerdeki motivasyon eksikliği ve özellikle intihara varan psikolojik sorunlar son yıllarda sıkça görülmektedir. Dolayısıyla kendi yaşamına son verme olayları ülkemizde, sayısal olarak en çok polis memurları arasında görülmektedir. 1997 ile 2002 tarihleri arasında İstanbul Emniyet Müdürlüğü bünyesinde görevli personel arasında meydana gelmiş ölümlerle sonuçlanan intihar vakalarına bakıldığında, 45 erkek ve 4 kadın olmak üzere toplam 49 intihar vakası ile karşılaşılmaktadır. İntihar edenlerin yaşlarının çoğunlukla (%65) 22-27 yaşları arasında olması dikkat çekmektedir. Diğer yandan intihar eden personelin %67,3'ünün bekâr olduğu ve mesleki konumuna bakıldığında ise %93,8'i polis memuru, %4,1'i komiser yardımcısı ve %2'si Baş Komiser olduğu görülmektedir. Bu intiharların tamamı ateşli silah ile gerçekleştirilmiş ve söz konusu silahların hepsi polislerin kendi beylik tabancalarıdır (Gök ve ark. 2004: 35).

İntiharların birimlere göre dağılımlarına bakıldığında ise intihar olayların %77'sinin İstanbul Emniyet Müdürlüğü İlçeleri ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü bünyesinde gerçekleşmiş olduğu belirlenmiştir. İntihara başvuran memurların hizmet sürelerine bakıldığında; memurların 2 / 3'ünün mesleğinin ilk 4 yılı içinde olduğu görülmektedir (Gök ve ark. 2004: 35-36).

Öne sürülen intihar nedenleri 6 başlık halinde sıralanmıştır, bunlar; %24,5 karşı cinsle ilişki problemleri, %20,4 ekonomik sorunlar, %12,2 aile sorunları, %12,2 ağır çalışma koşulları, %4,2 psikiyatrik nedenler ve %2 hastalık (Gök ve ark. 2004: 36).

Yurt geneline bakıldığında ise 1989-1999 yılları arasında Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan toplam 242 personel intihar etmiştir (Öçalan 2003). İntihar oranlarının polis memurları arasında bu kadar yaygın olması bilhassa İstanbul gibi büyük şehirlerde görev yapan memurların iş yükünün ağır olması, rahatlayabilecekleri, üzerlerindeki yoğun baskıyı atabilecekleri imkanlarının bulunmaması, problemlerle nasıl baş edeceklerini bilememeleri, meslekleri gereği problemlerle insanlarla karşılaşmalarından dolayı yaşamla mücadeledeki direnç ve motivasyonu kaybetmeleri sebep olarak görülmektedir (Gök ve ark. 2004: 37). Diğer yandan polislerin yaşadığı yoğun stres ve buna bağlı olarak ortaya çıkan depresyon intihara sürükleyebilmektedir (Öçalan 2003). Ayrıca dikkat çekilmesi gereken nokta

ise; öldürücü silahlara ulaşılabilme kolaylığının intihar olayların asker ve polis gibi meslek gruplarında daha sık görülmesine sebep olmasıdır (Gök ve ark. 2004: 34).

2.4.2. Kişilik Özelliklerden Kaynaklanan Sorunlar

Kişilik özelliklerin polis seçiminde değerlendirilememesi, polisliğe uygun olmayan kişilik özelliğine sahip kişilerin mesleğe katılmasına neden olmaktadır (Verimli 2010). İyi bir gelişme olarak bazı polis eğitim kurumlarına alınacak öğrenci adayların psikolojik testlerden geçirildiği görülmektedir (Aydın 2003: 7). Bu testler sağlıklı polis memurların yetişmesi için güzel bir adımdır. Yalnız meslek hayatının içerisinde yeterli önlemler alınmadığı takdirde polisler ciddi psikolojik sorunlarla karşılaşabilmektedirler. Polis mesleğinin beraberinde getirdiği zorluklarla polislerde kişilik özelliği olarak strese yatkınlık ve iletişim becerilerinin yetersizliği polislerin iş ortamına uyumunu etkilemektedir (Verimli 2010).

Yapılan bir araştırmaya göre polisin iletişim kalitesinin artması empati kabiliyetini de arttırmaktadır. Empati ise polis mesleğinin icrası için son derece önemlidir, çünkü empati, bireye sosyal uzlaşma, ileri düzeyde farkındalık, iletişim becerisi ve duygusal beceri kazandırırken, ileri düzeyde sinirlilik ve kırgınlık gibi diğer anti-sosyal davranışların da kontrol altına alınmasına yardımcı olmaktadır (Yiğit ve Deniz 2012).

Türk polisinde benlik algılamasıyla ilgili nedenler de ayrıca mesleğe uyumu engellemektedir. Yani bir diğer deyişle, teşkilat çalışanlarının polis kimliğiyle özdeşleşmemeleri ve polislik mesleğini benimsememeleri yaptıkları işten memnun olmamalarına yol açmaktadır (Verimli 2010; Kılıç 2013) dolayısıyla iş verimliliğini düşürmektedir. Bir diğer araştırma sonuçlarına göre ise benlik saygısı düşük olan memurlarda stres ve öfkeyi dışa vurma düzeyi daha yüksek olmaktadır (Yılmaz ve Tuzgöl Dost 2016: 17-18).

2.5. Türk Polisinin İş Sorunlarıyla Başa Çıkma Yöntemleri

Polis memurları iş hayatlarının büyük bir bölümü boyunca olumsuz olaylarla karşı karşıya kalmakta, bu durum stres yaşamalarına ve farklı stresle başa çıkma davranışları göstermelerine neden olmaktadır. Stresle başa çıkma çabası ve biçimi bireyin psikolojik bütünlüğünü de belirlemektedir. Stres, bireyi tehdit eden ve

zorlayan tehlikelere karşı gösterilen bedensel ve ruhsal bir tepkidir. Çok fazla sorumluluk yüklenen meslek çalışanları, kendilerini daha yoğun olarak sıkıntılı hissetmektedirler (Yiğit 2012).

Birey, yaşadığı yoğun duygu yüklü durumu ya da durumun bir unsurunu kendine yönelik bir tehdit olarak algılayabilmektedir. Durumun algılanma biçimi ise bireyin kendine, dünyaya ve geleceğe ilişkin temel inançlarından, şemalarından ve varsayımlarından etkilenmektedir. Bu anlamda başa çıkma bilişsel bir süreçtir. Tehdit algılandığında akla gelen düşüncelerin hayata geçirmesi başa çıkma süreci olarak adlandırılmaktadır. Başa çıkma stratejileri, stres ve travmatik olay esnasındaki dayanıklılığın gelişiminde ve sürdürülmesinde katkı sağlayıcı bir faktördür (Alpar 2014: 15).

Her insan, aynı koşullar altında iken bile farklı tepkiler gösterebilmektedir (Kurt 2011). Stres ile başa çıkma iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Birinci kategori problem odaklı başa çıkmadır, kişi karşılaştığı tehdit edici durumu değerlendirip, etkisini azaltmak veya ortadan kaldırmak amacıyla çaba sarf etmektedir ve ayrıca kişi, olduğu durum içerisinde aktif bir rol oynamaktadır. İkinci kategori duygu odaklı başa çıkmadır; bu yaklaşımda kişi karşılaştığı tehdit dolayısıyla yaşadığı stresten arınmak amacıyla duygularını kontrol etme çabasıdadır, ilgisini ve düşüncelerini başka konulara yöneltir. Bu yaklaşıma örnek düşünce yapıları olarak, “inkâr” veya “olumlu düşünmek” verilebilir. Stresle başa çıkma yöntemleri, bireyin bu tepkilerini değiştirebilmesini sağlayacak özgül beceriler kazandırarak stresi azaltmayı hedefler (Korkut 2012: 11).

Çoğu polis uğraştığı rutin ve aşırı strese karşı, bastırma, yer değiştirme, duygu izolasyonu, kaba ve uygunsuz mizah gibi çeşitli uyumsal başa çıkma ve savunma mekanizmaları geliştirir. Polisler, genel olarak olumsuz duygularının varlığı konusunda bilgi vermekte zorlanırlar. Tutarlı olarak polisler duygu düzenleme stratejilerini, inkâr, baskılama ve olumsuz duygulardan kaçınma olarak kullanırlar.

Yapılan pek çok araştırma polisin travmatik olaylarla başa çıkmasının da polis meslek kültüründen etkileniyor olduğunu ortaya koymaktadır. Travmatik olaylarda duygusal tepkilerin başarılı biçimde düzenlenmesi sağlıklı psikolojik işlev ve dayanıklılık için oldukça önemlidir (Alpar 2014: 20-21).

Polisler görevleri esnasında yaşadıkları stresi baskılamak ve olumsuz etkilerini azaltabilmek için kaçınma davranışı olarak alkol gibi bağımlılık yapıcı maddelere yönelebilmektedirler (Tansel ve ark. 2012). Ancak Alpar'ın (2014) yürüttüğü bir araştırmaya göre polisin yoğun duygu yüklü olayları deneyimleme sıklığı arttıkça, kaderci / dini başa çıkma tarzlarında da anlamlı ölçüde artış olduğu bulgulanmıştır. Literatürde, kaderci / dini başa çıkma tarzı, stresi önlemede yardımcı bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Genel olarak çeşitli araştırmacılar, kaderci / dini başa çıkmanın fizyolojik ve psikolojik sağlık hali ile olumlu ilişkisi olduğunu gösterirler. Dua etmenin kan basıncını düşürdüğünü, bağışıklık sistemini güçlendirdiğini ve kaygıyı azalttığı elde edilen bulgular arasındadır. Böylece kaderci / dini başa çıkmanın stres verici işlerde çalışanlar için oldukça etkili bir başa çıkma aracı olduğu ve Müslümanların stres verici meslekleri sonucunda ortaya çıkan olumsuz hislerini hafiflettiği söylenebilir.

Alper'in diğer araştırma sonucuna göre, polis memurları karşı karşıya kaldığı yoğun duygu yüklü olaylarla başa çıkmada duygu regülasyonu sağlayan kaderci / dini başa çıkma, uzaklaşarak kaçarak başa çıkma ve kendini suçlayarak başa çıkma stratejilerini kullanmaktadırlar. Dolayısıyla polisler deneyimledikleri travmatik olaylarda ve travmatizasyonla daha çok kaderci tarzda başa çıkmaktadırlar. Özellikle evli polisler, bekâr polislere göre daha kaderci / dini başa çıkma tarzına sahiptirler (2014: 72-84).

Kurt'un yürüttüğü bir diğer araştırma sonucuna göre, psikolojik dayanıklılık ve stresle başa çıkma tutumlarından aktif planlama ve kaçma-soyutlanma boyutlarının iş doyumunu yordamaktadır. İstenmeyen bir olay ya da durumla karşılaşan birey zaman zaman bu durum karşısında oluşan duygularını ortadan kaldırmayı ya da değiştirmeyi amaçlamaktadır. Duygu odaklı başa çıkma stratejileri başlığı altında içki/sigara/ilaç kullanarak kendini daha iyi hissetme çabalarını içeren kaçma-soyutlanma, durumu hakkında düşünmeyi reddetme eylemlerini içeren uzak durma, başkalarından yardım alma çabalarını içeren sosyal destek arama, manevi değerlere sığınmayı içeren dine sığınma gibi eğilimler yer almaktadır (2011: 118).

Yiğit'in Çevik kuvvet üzerine yaptığı araştırma bulgularına göre, bireylerin benlik saygısı³² düzeyleri arttıkça, stresle başa çıkmada daha çok aktif adımlar attığı, başkalarından daha kolay yardım aldığı, inanç yönelimli olduğu, problemi kabul edilip, bilişsel olarak yeni çözüm yolları aradığı anlaşılmaktadır. Ayrıca zor işlerin üstlenildiği görevlerde bireyler çözüme yönelik arayışta sadece kendi güçlerine değil başkalarından da yardım almalarının benlik saygısı seviyelerini yükselttiği görülmektedir (2012: 67).

Tansel'in yürüttüğü bir araştırma sonucuna göre polis akademisi, POMEM ve PMYO mezunu polis memurlar arasında eğitim düzeylerine göre değerlendirildiğinde, polislerin görevleri esnasında yaşadıkları psikolojik rahatsızlık düzeylerini PMYO mezunları diğerlerine oranla daha fazla yaşamaktadırlar. Bir diğer değişle PMYO mezunu polisler psikolojik rahatsızlıklarının çözümlenmesi için diğer polislerle oranla daha fazla yardıma ihtiyaç duymaktadırlar (2010: 196-197).

Yapılan bir diğer araştırma sonucuna göre Polis Meslek Yüksek Okulu ikinci sınıf öğrencilerin kaygı düzeyleri birinci sınıf öğrencilerinden yüksek bulunmuştur. Kaygı düzeyinin eğitim ile düşürülmesi beklenirken böyle bir sonuca varılması dikkat çekicidir (Uludağ ve ark. 2014). Benzer şekilde Adile Sadullah Mermerci Polis Meslek Yüksek Okulunda yürütülen bir araştırma sonucuna göre öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda daha etkin psiko-sosyal desteğin verilmesi gerektiği bulgulanmıştır. Rehberlik hizmeti olmayan okullara rehberlik birimlerin kurulması ve var olan rehberlik servislerin daha fazla işlevlik kazanıp öğrencilere psiko-sosyal destek verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Uygulamalar özellikle öğrencilerin kendilerini tanımaları, özgüven, kaygı ve kırgınlık ile baş etme ve iletişim gibi temel becerileri geliştirmeye yönelik olmalıdır. Türk Toplumunda psikolojik desteğin çok hoş görülmediği algısının yıkılması için bu tür hizmetlere ulaşımın daha da kolaylaştırılması gerekmektedir (Yükseloğlu ve ark. 2010).

2.5.1. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Büro Amirliği (RBDBA)

İçinde çok yönlü zorluklar ve stres unsurları barındıran polislik mesleği, belki de rehberlik ve psikolojik danışmana en çok ihtiyaç duyulan meslek grubudur.

³² Benlik kavramı kişinin kendisinin kim olduğu, ne anlama geldiği, ne yapabileceği ve dünyada nasıl uyum sağladığı ile ilgili düşüncelerini ifade etmektedir (Yiğit 2012).

İçişleri Bakanlığının onayıyla yürürlüğe giren Polis Okulları Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nde (1994) psikolojik hizmetler, "Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Büro Amirliği" tarafından sadece öğrencilere yönelik hizmette bulunmakta, çalışanlara yönelik herhangi bir görevleri bulunmamaktaydı. Yalnız birçok araştırmanın ortaya koyduğu gibi polis mesleği özellikle Türkiye şartlarında psikolojik sorunlara yol açabilen bir meslek olduğundan, polisler destek olmak amacıyla, İçişleri Bakanlığının 02.03.2004 tarihli onayıyla merkez ve taşra teşkilatlarında, eğitim ve öğretim kurumlarında Rehberlik ve Danışma Büro Amirlikleri (RDBA) kurulmuştur. Rehberlik ve Danışma Büro Amirliklerince yürütülen hizmetler hem personele hem de öğrencilere yöneliktir. Emniyet Teşkilatına bağlı toplam 114 Rehberlik ve Danışma Büro Amirliği bulunmaktadır. Bu birimlerde 40'ı kadrolu psikolog, 19'u psikolojik danışman ve 5'i de sözleşmeli psikolog olmak üzere toplam 64 uzman görev yapmaktadır. 50 tane Rehberlik ve Danışma Büro Amirliği'nde ise uzman personel bulunmamaktadır (Okyay 2009: 27-28).

Polis Okulları Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nde (1994), Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği, Sınıflar Şube Müdürlüğüne bağlı iken, Polis Meslek Yüksek Okulları Yönetim Birimleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nde (2005), Yüksek Okul Müdürüne doğrudan bağlı birimler arasında yer almaktadır (Okyay 2009: 28). Türkiye'de polisin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütüldüğü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirlikleri tüm İl Emniyet Müdürlükleri, Polis Akademisi, Polis Koleji, Polis Meslek Eğitim Merkezleri ve Polis Meslek Yüksek Okullarında, Emniyet Teşkilatı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirlikleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğine (2008) göre faaliyet göstermektedirler. Büro Amirliklerinde üniversitelerin psikoloji bölümlerinden mezun sivil psikologlar görev alırlar. Sivil psikologların yanı sıra hem Polis Akademisi, fakülte yüksek okul hem de üniversitelerin "Psikolojik Danışma ve Rehberlik" bölümlerinden mezun az sayıda rütbeli psikolojik danışman da bu birimlere atandıkları takdirde görev almaktadırlar (Alpar 2014: 22).

İlk kez 1997 yılında Personel Sorunları Büro Amirliği olarak kurulan birim, daha sonra Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği adını almıştır. "Psikolojik" sözcüğünün anlamı polis meslek kültürünün de etkisi ile tehdit algısı

yarattığı düşüncesiyle, birimin 2004 yönetmeliğinde adı Rehberlik ve Danışma Büro Amirliği olarak değiştirilmiş, 2008 yılındaki yönetmelikte de sivil psikologların önerisiyle tekrar Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği adını almıştır. Büro amirliğinin şimdiki adı hizmet alanını daralttığından yine sivil psikologların önerisiyle adının Psikolojik Destek Birimleri olarak değiştirilmesi planlanmaktadır. 2005 yılında sivil psikolog sayısı yedi iken 2013 yılında bu sayı 131'e ulaşmıştır. Daha önce Emniyet Genel Müdürlüğünün Personel Daire Başkanlığına bağlı olan psikologlar 2013 yılında Sağlık Daire Başkanlığına bağlanmıştır. Bu durum, psikologların faaliyetlerinde desteklenmesine yönelik ilk adım niteliğindedir. Psikologların ihtiyaç duyduğu destekler için araştırmalar ise devam etmektedir (Alpar 2014: 23).

2.5.2. Emniyette Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlığın Amacı

Psikolojik yardım, bireyin kendini güven içinde hissedebileceği bir ortamda, kendi seçimlerini yapabilmesi ve kendisi için en uygun kararlar alabilmesi için bireye yapılacak yardımları içerir. Psikolojik danışma hizmetinin genel olarak gelişimsel, önleyici, eğitici ve ruh sağlığını koruyucu terapötik amaçları bulunmaktadır (Okyay 2009: 50). Sosyal destek alan polis memurları, sosyal destek almayan memurlara oranla daha az tükenmekte ve daha az psikolojik rahatsızlık görülmektedir (Gündüz ve ark. 2007).

Rehber ve Psikolojik Danışmanın başlıca amacı, Emniyet Teşkilatında görevli personel ile polis eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin sorunlarının ve taleplerinin tespit edilmesidir. Ayrıca çalışma ortamının bireyin psikolojik ve sosyal yönü üzerindeki etkilerinin araştırılması, mesleki ve sosyal hayata uyumun artırılması ve bunların sağlanması için bireysel veya grup olarak yapılan rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin düzenlenmesidir (Alpar 2014; Okyay 2009).

Polislere yönelik yapılandırılmış travmaya müdahale programları henüz oluşturulmamış olmakla birlikte, bazı illerde travmatik olaylara maruz kalan polislere yönelik çalışmalar yapılırsa da standardize ve yapılandırılmış bir yöntem uygulanmamaktadır. Emniyet personeline yönelik psikolojik araştırmaların hem kurum içindeki hem kurum dışındaki araştırmacılar tarafından yapılabilmesinin

önünde bazı engeller ortaya çıkmaktadır. Psikolojik araştırmaların sonuçlarının polise psikolojik müdahale yöntemlerini belirlemede oldukça önemli etkisinin olabileceği bilimsel olarak öngörülürken, diğer yandan polisin psikolojik profilinin polisi açık hedef haline getirebileceği ve sonrasında ortaya çıkabilecek krizlerden kaçınabilme endişesi nedeniyle polise yönelik psikolojik araştırmaların onaylanması ve desteklenmesi konusunda zorluklar yaşanmaktadır (Alpar 2014: 23).

2.5.3. Polislerin Psikolojik Destekten Yararlanma Oranı

Polis memurları kurumsal ve mesleki önyargılar nedeniyle terapötik destek alma konusunda istekli değildirler. Polisler kapalı bir grup olma özelliğine sahiptir. Ayrıca polisler kendi “güçsüzlüklerini” diğer insanların önünde sergilemek istemez ve polis olmayanlarla konuşmaya isteksizdirler. Bir araştırmaya göre polislerin toplumsal olaylara müdahaleden döndükten sonra hissedilen sıkıntılarının çözümlenmesine yönelik psikolojik destek istediği, bunun yanı sıra amirlerinin tutumlarının olumlu yönde değişmesini, ödüllendirilmeyi, izin ve çalışma saatlerinin düzenlenmesini, görev öncesinde görevle ilgili olarak bilgilendirilmeyi istedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmanın önemli bir bulgusu da polislerin bahsettikleri bu sıkıntılarının çözülebileceğine inanmadıkları yönündedir (Alpar 2014: 20).

Duyguları dile getirmedeki bu güçlük, mesleğin kendine has kültüründe var olan duygu ifadesinin, korkaklık, cesaret eksikliği, incinebilirlik düzeyinin fazla ve kırılma olarak algılanmasıdır. Ayrıca polisin görevi yapamaz hale geldiği, merhamet göstererek hadisenin gerektirdiği tedbirleri almakta güçlük çektiği, nötralityi kaybettiği gibi dışarıdan algılanma korkusudur. Tüm bunlar, algıların oluşma mekanizmasını açıklamakta ve ayrıca duygularını ifade ederek travma etkileriyle olgun bir şekilde başa çıkma alanını kısıtlayarak kendi içinde bir kısır döngü oluşturmaktadır (Alpar 2014: 86).

Travma mağdurlarının terapötik desteğe başvurmada yaşadığı sıkıntılar birçok araştırma tarafından da ortaya konulmaktadır. 2007 yılında Nuriye Okyay (2009) Adana İl Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü’nde çalışan 270 polis memurunun psikolojik hizmet algısı üzerine bir çalışma yürütür. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan polislerin % 79,6’sı RPDBA’nın hizmetinden yararlanmamıştır. Buna rağmen % 82,6 polis memuru rehberlik ve psikolojik

danışma hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerektiğini düşünmektedir. Polislerin % 77'si emniyet teşkilatına bağlı okullarda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine çok ihtiyaç olduğunu düşünmekte iken, polislerin % 40,7'si öğrenim gördükleri okullarda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden yararlananların % 38,2'si aldıkları toplam rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin iş yaşamına olumlu katkısı olduğunu, % 45,5'i kısmen olumlu katkısı olduğunu ve % 16,4'ü olumlu katkısı olmadığını belirtmişlerdir.

Görüldüğü üzere polisler, hem okullarda hem meslek hayatında psikolojik danışmanlığa sıcak bakmakta ve daha fazla yaygınlaşması gerektiğini düşünmektedirler. Peki bu kadar yaralı olduğunu düşündükleri halde polisler neden % 79.6 gibi yüksek bir oranla RPDBA hizmetinden yararlanmamaktadırlar? Bunun sebebi çok yönlü olmakla beraber, Öçalan'ın (2003) Çevik Kuvvet üzerinde yürüttüğü bir çalışma bu konuya aydınlık getirecek niteliktedir. Araştırma sonuçlarına göre Öçalan, grupla psikolojik danışmanın polis memurlarının iş stresi ve depresyon düzeylerinin azaltılmasında etkili olduğu sonucuna varmıştır. Ancak personel, sicilini olumsuz etkileyeceği korkusundan ve arkadaşları arasında "problemlili" biri olarak algılanmak istemediğinden psikolojik danışma merkezlerinden faydalanmamaktadır.

Gerçekten de psikiyatrik sorunları olan bir polis memurunun izlediği süreç çokta cazip değildir. Örneğin memur, önce psikiyatri uzmanları tarafından devlet hastanelerinde kontrol edilmekte ve mesleklerini devam edip edemeyeceğine göre değerlendirilip rapor hazırlanmaktadır. Söz konusu rapor, memurların mesleğe devam edebileceği ya da aktif silahlı görevden alınması gerektiğine dair kararı belirlemektedir. Polislerin vazgeçilmezi olan silahlarının ve itibarlarının böyle bir muayene sonucu ellerinden alınma riski, tedavi olma yoluna başvurmama sonucunu doğurmaktadır (Gök ve ark. 2004). Dolayısıyla bireyler ya kendi başlarına sorunlarını çözmeye çalışmakta veyahut özel yollardan yardım almayı tercih etmektedirler.

2.6. Türkiye’de Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Gelişmesi

Türkiye’de manevi bakımla ilgili kapsamlı sistematik çalışmalara bakıldığında, “Manevi Danışmanlık ve Rehberlik” (MDR) kavramı öne çıkmaktadır (Aytan ve ark. 2016). Manevi danışmanlık ve rehberlik, manevi bakım ve manevi desteği de içerisine alarak bir genel ifade olmaktadır. Dolayısıyla bu bölümde manevi danışmanlık ve rehberlikten bahsedilince manevi bakım da kastedilmiş olmaktadır.

Tarihsel seyrine bakıldığında İslam geleneğinden de kaynaklı olarak ülkemizde dinî danışmanlık uygulandığı kabul edilmekle birlikte, dinî danışmanlık uygulamalarına bir meslek alanı olarak daha yeni başlanmıştır (Uğurlu Bakar 2016). Türkiye hastanelerinde, 1995 yılında din ve moral hizmetleri ismiyle bir dinî danışmanlık uygulaması başlatılır ancak daha sonra Danıştay kararı ile bu uygulama iptal edilir (Altaş 2016). Uygulamanın iptal edilmesiyle de konu uzun süre kapanır.

2012 yılı itibariyle bu alanda eleman yetiştirmek amacıyla birtakım girişimlerde bulunulmaya başlanmıştır. Örneğin, On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 2007-2008 eğitim yılında “disiplinler arası” bir bölüm açmaya karar verir. Maksat dinî danışman ve rehber yetiştirmektir. Ancak fakülte, dönemin Diyanet İşleri Bakanı’ndan destek göremeyince, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bu bölümü üstlenir ve proje YÖK Genel Kurulu’na 09.08.2012 tarihinde kabul edilerek 2012-2013 eğitim-öğretim yılında açılır. Bu yüksek lisans programına farklı alandan öğrenci katılabilmekte ve bir dönem projesi ile mezun olabilmektedir. Programdan 2016 Mart ayına kadar 48 öğrenci mezun olmuştur; öğrenci alımı ve öğrenimi devam etmektedir. Öğrenim esnasında İlahiyat mezunu bireyler Halkla İlişkiler, İletişim Becerileri, Bireyi Tanıma Teknikleri, Aile Danışmanlığı Teorileri gibi psikolojik ağırlıklı dersler alırken, İlahiyat dışından katılan öğrenciler ise dinî danışmanlıkla ilgili dinî içerikli dersler alarak eksik yönlerini tamamlama imkânı elde etmişlerdir (Köylü 2016).

Dinî danışmanlık alanında açılan tezsiz yüksek lisans programlarına 19 Mayıs Üniversitesinin yanı sıra Erzurum Atatürk, Konya Necmettin Erbakan, Sakarya ve İzmir Kâtip Çelebi Üniversiteleri de katılmıştır. Aynı zamanda Diyanet İşleri Bakanlığı (DİB) çalışan seçilmiş personeline “Hastanelerde Manevi Destek” eğitimi

vermektedir. Bu eğitimden geçen 20 kişilik personel görevlendirildikleri hastanelerde manevi destek hizmeti vermektedirler. Bunun dışında üniversitelerin sunduğu programlardan mezun olmuş kişiler herhangi bir kurumda dinî danışman, manevi danışman vb. unvanlarla görev almamıştır. Ayrıca Türkiye’de bu meslek grubu için resmen tahsis edilmiş bir çalışma alanı henüz bulunmamaktadır. Diğer yandan 2014 yılında ülkemizde ilk kez bu alanda teorik ve ampirik araştırmalar yapmak üzere üniversiteye bağlı bir araştırma merkezi kurulmuştur. Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Mustafa Koç tarafından kurulan ve yönetilen merkezin ismi “Manevi-Psikolojik Danışmanlık Uygulama ve Araştırma Merkezi (BAUN-MADMER)”dir. Merkez, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Hastanelerde Manevi Destek projesine, akademik destek sağlamaktadır (Uğurlu Bakar 2016: 273).

Bir diğer önemli gelişme de, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında 07.01.2015 tarihinde “Hastanelerde Manevi Destek Sunmaya Yönelik İşbirliği Protokolü” kapsamında, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı yetkilileri ile farklı üniversitelerden akademisyenlerin katılımı ile “Hastanelerde Manevi Destek Çalıştayı” düzenlenmesidir. Üç oturum halinde gerçekleştirilen çalıştayın ilk oturumunda; “Görev Tanımı, Kapsam ve Hedefler”, “Manevi Destek İlkeleri” ile “Dil ve Üslup” gibi başlıklar ele alınmıştır. İkinci oturumda söz konusu hizmeti yürütecek olan personele uygulanacak eğitim içeriği müzakere edilmiştir. Müzakere edilen başlıklar ise şöyledir; “Manevi Destek Eğitim Programı” üst başlığı altında “Eğitim Süresi ve Süreci”, “Eğitim İçeriği”, “Eğitimin Kapsamı”, “Eğitim Materyalleri” ve “Eğitim Konuları”(DİB 2015).

Bu çalıştayın ardından ilk defa profesyonel bir yaklaşımla DİB psiko-sosyal içerikli yeni bir din hizmeti birimi olarak hastanelerde manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetini pilot uygulama şeklinde yürütmeye başlamıştır.

2.6.1. Türkiye’de Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Uygulaması

Türkiye’de manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini iki dönem şeklinde tasnif edebiliriz; İlk dönemi 1994 ile 1996 yılları arası, ikinci dönemi ise 2015 yılından günümüze kadar olan süreçtir (Koç 2016a: 335).

2.6.2. 1994-1996 Döneminde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik

1994 yılı sonlarında hastanelerde yatarak tedavi gören hastalara manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti verilmesine ilişkin öneri ilk kez Sağlık Bakanlığı bütçesi görüşmelerini yürüten bütçe plan komisyonu tarafından gündeme gelmiştir. Sağlık Bakanlığı bu öneriyi değerlendirmiş ve kendi il müdürlüklerinden, taşrada müftülüklerle koordinasyon sağlanarak hizmetin başlatılması için gerekli desteğin verilmesini istemiştir. Böylece Diyanet İşleri Bakanlığı 19.01.1995 tarihinde kendi kurumunda manevi danışmanlık ve rehberlik uygulamasını başlatmıştır. İlk resmi yazışmalarda “hastanelerde yürütülecek vaaz ve irşat” ismiyle anılan uygulama, gönderilen ilk genelgede “hastane ziyaretleri” şeklinde karşılanmış ve sonraki yazışmalarında ise “din ve moral hizmetleri” ismini alarak sürekli olarak kullanılmıştır. Uygulama 337 hastanede 1286 din görevlisi tarafından yürütülmüştür.

Hastane ziyaretlerine yüksek ölçüde din eğitimine sahip, ikna kabiliyeti güçlü ve hitabet yeteneği olan en az iki kişilik ekiplerin katılması resmi bir yazı ile istenmiştir. Yazıda verilecek hizmetin yöntem ve yaklaşımından bahsedilmekte ve hastalara başta tedavinin öneminden, kaza ve kaderden, sabır ve şükürden bahsedilmesi tavsiye edilmektedir. Ayrıca hastanın moralini takviye edici sözler söylenmesi ve hastanın isteği doğrultusunda hafif sesle Kur'an-ı Kerim okunması önerilmektedir. Resmi yazıda Kur'an-ı Kerim okunması ifadesinin yer alması daha sonra birçok probleme ve tartışmalara yol açmış ve sonunda 11 ay sürdürülen uygulamanın ardından Danıştay kararı ile bu hizmete son verilmiştir. Yapılan itirazlar ise reddedilmiştir (Koç 2016a: 335-338).

2.6.3. 2015 Sonrası Dönemde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik

Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında 07 Ocak 2015 tarihinde yapılan işbirliği protokolü ile başlayan dönemde, devlet hastanelerinde başta hastalar, hasta yakınları ve sağlık personeline yönelik manevi danışmanlık ve rehberlik uygulaması öngörülmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 6 ilde (Ankara, İstanbul, Erzurum, Kayseri, Samsun, Ordu) pilot uygulamayla başlatılan hizmet bugün 38 şehirde devam etmektedir. 115 hastanede 230 personel ile vatandaşlara hizmet edilmesi

beklenilmekte ve ayrıca manevi bakım hizmetinin başarılı olmasından dolayı tüm illere uygulanması için DİB gereken işlemleri hızlandırmaktadır.³³

Hastanelerde manevi danışmanlık ve rehberlik uygulamasını yürütmek üzere bir takım şartlar istenmektedir. Bunlar; ilahiyat lisans mezunu olmak, din psikolojisi, din eğitimi, din sosyolojisi, dinî danışmanlık ve rehberlik alanlarından birinden yüksek lisans veya doktora eğitimi almaktır. Ayrıca bu alanda yurt içi / yurt dışı tecrübeye sahip bireylerin, Başkanlık ile Sağlık Bakanlığı'nın koordinesi ve akademisyenlerin katkılarıyla verilen "Manevi Destek Eğitimi" isimli 200 saatlik hizmet içi eğitim programını tamamlamış olmaları gerekmektedir (Koç 2016a: 338-339).

Türkiye hastane dışında diğer alanlarda da manevi bakım hizmetini sunmak için hızla gelişmeler ve çalışmalar yürütmektedir. Örneğin 2016 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen 'I. Uluslararası Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi'nin manevi danışmanlık ve rehberliğin alan sınırları içindeki genel konuların yanı sıra cezaevi, sağlık, askeri ve sosyal hizmet kurumlarındaki (huzurevi, yetiştirme yurdu, barınma evleri, mülteci merkezleri) yerini ve fonksiyonlarını da kapsayacak biçimde ele almaktadır (Koç 2016b). İlerleyen gelişmeler manevi bakımın geleceği hakkında umut vericidir. Bu çalışma ile birlikte umulmaktadır ki polis teşkilatı da dikkatleri üzerine çeker ve manevi danışmanlık ve rehberlik uygulamasına bu kurum da dâhil olur.

Manevi bakımın her alanda (hastane, cezaevi, ordu, emniyet) başarılı olması her şeyden önce manevi bakımı uygulayacak kişilerin bu işe kendilerini adayarak bu hizmetin ne denli önemli olduğunun şuurunda, büyük bir özveri ve gönüllülükle yapmalarına bağlıdır. Ancak bu anlayışla verilen hizmetten olumlu yönde geri dönüşüm alınabilir. Unutulmamalıdır ki Batı'da, özellikle Almanya'da manevi bakım uzmanları hiçbir maddi karşılık beklemeden gönüllülük ilkesiyle, insanlara hizmet anlayışıyla görev almaktadırlar. Manevi bakımın Türkiye'de de hızla gelişmesi, hastanelerde yapılan hizmetten memnun kalınması doğru yolda olduğunun işaretidir.

³³ <https://www.yeniakit.com.tr/haber/nihat-genc-aturk-chpye-aday-olsa-kazanamaz-418351.html>. 15.03.2018.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde bir alan araştırması ile daha önce yapılan araştırmaları teyit edip ayrıca yeni bir olgu olan polislere yönelik manevi bakımın Türk polisi tarafından nasıl karşılandığı anlaşılmaya çalışılacaktır. Araştırma Türk polisinin manevi bakım hizmetine hazır bulunurluklarını ölçmek ve anlamlandırmak adına; daha sonra da uygulanmaya nereden başlanacağına dair ipucu vermesi açısından önemli bulunmaktadır.

3.1. Araştırma Problemi

Almanya Federal Cumhuriyeti'nde manevi bakım uygulaması çok önemli ve geniş kabul gören bir hizmettir. Diğer psikolojik danışmanlıklardan daha uyguna mal olması onu ayrıca cazip kılmaktadır. Polislere yönelik yürütülen manevi bakım ise polis birimlerini ziyaret şeklinde gerçekleşmektedir. Bu uygulama devletin polislere sunduğu gönüllülük esasına dayalı bir hizmettir. Polis manevi bakım uzmanları birimleri ziyaret ederek, çeşitli dini etkinliklerde polis ailelerine destek olarak ve görev yerine kendilerine eşlik ederek bu faaliyeti gerçekleştirmektedirler. Amaç talep olduğunda polislerin sıkıntılarını dinleyip huzur bulmalarına yardımcı olmak veya sadece destek olarak polislerin yanlarında bulunmaktır.

Türkiye, Almanya'da uygulanan bir polis manevi bakıma henüz yabancıdır. Bu çalışmayla ilk bölümde ayrıntılı bir şekilde polis manevi bakım uzmanların uygulama şekline yer verilmiştir. Ancak Türk polisini tüm problemlerini dinlemek için, destek için ziyarete gelen ve göreve dahi katılan bir din adamını nasıl karşılayacağı bilinmemektedir. Dolayısıyla Türkiye'de benzer bir uygulama için polislerin görüş yaklaşımını anlamak adına bir mülakat çalışması yapılmıştır. Bu mülakatta Alman polis manevi bakım uzmanların belirgin özelliği olan; birimleri ziyaret etmek, polislerin sorunlarını dinlemek ve olay yerine birlikte gitmek gibi hizmetler soru şeklinde Türk polisine yöneltilmiştir. Ancak burada belirtilmelidir ki mülakat öncesi Türk polislerine manevi bakım hizmetinin ne olduğuna dair ayrıntılı bir izah olmamıştır. Dolayısıyla polislerin, manevi bakım uzmanı din görevlisinin

sadece uygulama biçiminden hareketle görüşleri ele alınmaktadır. Peki, buna rağmen Türkiye’de benzer bir çalışma için polislerin görüş yaklaşımları nasıldır? Bir din adamını birimlerinde nasıl karşılarlar? Almanya’da kamu alanında sıkça bulunan “sessizlik odaları” Türk polisi tarafından nasıl karşılanmaktadır? gibi sorulara araştırma dahilinde cevap bulunmaya çalışılmıştır.

Araştırmada birtakım sorular ve varsayımlardan hareketle mülakat sonuçları değerlendirilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Soruları

Araştırmada araştırılan sorular ise şöyledir;

1. Polisler çalıştıkları ortamda ibadet ve manevi bakım uzmanı için tahsis edilmiş bir oda isterler mi?
2. Polisler birimlerini destek amaçlı ziyaret eden bir din adamını nasıl karşılarlar?
3. Polisler kendileri ile birlikte destek amaçlı göreve çıkan bir din adamını nasıl karşılarlar?
4. Polisler halkın kendilerini sevdiğini mi düşünmektedirler?
5. Polisler kendilerini inançlı bulmaktadırlar mı?

3.1.2. Araştırma Varsayımları

Bu tez polis memurlarının manevi bakım hakkında düşünceleri ve psikolojik yardım almaya karşı bakış açılarını anlamaya ve daha önce yapılan ve bu tezin ikinci bölümünde bahsi geçen bazı araştırma sonuçlarını doğrulamaya yönelik olduğundan, araştırmada “Yapılandırılmış Mülakat Soruları” kullanılmıştır. Mülakatta araştırılan varsayımlar şunlardır:

1. Polis memurları memnun olmadıkları çalışma koşullarına sahiptirler.
2. Polisler kendilerini ancak mesai arkadaşlarının anlayacağını düşünmektedirler.
3. Polisler meslek etik dersini faydalı bulmazlar.
4. Polisler psikolojik destek alma sonucunda meslek hayatlarında oluşabilecek sorunlardan dolayı çekinmektedirler.
5. Polisler kendilerini ziyarete gelen her türlü sır tutma yetkisine sahip bir din adamıyla görüşmek isterler.

6. Polisler psikolog, rehber/danışman ve rehber/din adamı arasından birini seçmeleri gerekince din adamı olanı seçerler.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu 2018 Mayıs ayında Türkiye’de Sivas merkez ve ilçesi Zara’da, Ordu, Bitlis ve Gaziantep illerin polis teşkilatında görev yapan ve araştırmaya gönüllü katılan 67 polis memurundan oluşmaktadır.

Bu araştırmanın çalışma grubu 26 Sivas, 10 Zara (Sivas ilçesi), 10 Ordu, 10 Gaziantep ve 11 Bitlis olmak üzere, çeşitli birimlerde görev yapan toplam 67 emniyet personelinden (polis memuru) oluşmaktadır. Kartopu seçme tekniği ile oluşan örneklemin Tablo 1’de görüldüğü üzere ankete katılan 67 kişiden 4’ü (%6) kadın ve 63’ü (%94) erkektir. Araştırma grubun 67 kişi olmasına rağmen kadınların erkeklere göre dağılımı daha yüksek rakamlı bir çalışma grubu ile aynı aralık içerisinde. Örneğin Kaya’nın polislerin tükenmişliği üzerine yaptığı bir araştırmada, toplam 397 polis memuru arasından yalnızca %12,1’i kadındır (2010: 37). Aynı şekilde Gültekin’in 343 polis memuru üzerinde yürüttüğü bir araştırmada %11,4’ü kadındır (2009: 185). Tansel’in polis memurları üzerinde yürüttüğü bir araştırmada ise 872 kişiden yalnızca %3,6’sı kadındır (2010: 102). Türkiye genelinde ise Türk kadın polis oranı %5,5 dünya genelinde ise ortalama %8 oranındadır (YILDIZ 2017: 120). Görüldüğü üzere araştırma örneklemini küçük olmakla birlikte yüzdeler oranı Türkiye’de görev yapan kadın polis oranıyla örtüşmektedir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma örneklemini oluşturan polislerin %53,7’si (36 kişi) 26-35 yaş aralığında, %37,3’ü (25 kişi) 36-49 yaş aralığında, %7,5’i (5 kişi) 19-25 yaş aralığında ve %1,5’i (1 kişi) 50 ve üstü yaş aralığında bulunmaktadır. Örneklemin genç yaşın hâkim olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılanların %77,6’sı (52 kişi) evli ve %22,4’ü (15 kişi) ise bekârdır. Bu durum ise yaş dağılımı ile doğru orantıdadır. Ayrıca görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %34,3’ü (23 kişi) Polis Meslek Eğitim Merkezi mezunu, %28,4’ü (19 kişi) Polis Meslek Yüksek Okulu mezunu, %28,4’ü (19 kişi) diğer kısmını işaretlerken, %6’sı (4 kişi) lisansüstü ve %3’ü (2 kişi) Polis Akademisi mezunu olduğunu belirtmektedir. Yine Tablo’ da görüldüğü üzere %35,8’i (24 kişi)

11-25 yıl arası görev yapmaktadır, %29,9'u (20 kişi) 6-10 yıl arası görev yapmaktadır, %26,9'u (18 kişi) 1-5 yıl arası ve %7,5'i (5 kişi) 25 ve üstü yılları arası görev yapmaktadır.

Tablo 1: Polis Teşkilatı Çalışanlarının Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Sayı (n)	Frekans (%)
Kadın	4	6,0
Erkek	63	94,0
Yaş		
19-25	5	7,5
26-35	36	53,7
36-49	25	37,3
50 ve üstü	1	1,5
Medeni Durum		
Evli	52	77,6
Bekâr	15	22,4
Eğitim Durumu		
Polis Meslek Yüksek Okulu	19	28,4
Polis Akademisi	2	3,0
Polis Meslek Eğitim Merkezi	23	34,3
Lisansüstü	4	6,0
Diğer	19	28,4
Hizmet Süresi		
1-5	18	26,9
6-10	20	29,9
11-25	24	35,8
25 ve üstü	5	7,5
Toplam	67	100

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Yapılandırılmış Mülakat Soruları” kullanılmıştır. Araştırmacının kendisi tarafından hazırlanan mülakat soruları araştırmaya katılanların demografik özelliklerini, çalışma koşullarını, etiğe dair düşüncelerini, psikolojik desteğe bakış açısını ve manevi bakım uygulamasına karşı

tepkilerini ölçmeye yöneliktir. Kapalı uçlu, açık uçlu olmak üzere toplam 31 sorudan oluşmaktadır. Araştırma çalışması boyunca manevi bakım yerine polisler tarafından daha kolay bir algılamaya yol açması açısından manevi rehber kelimesi tercih edilmiştir.

2018 yılının Mayıs ayında Sivas merkez, ilçesi Zara ve çeşitli illere dağıtılan mülakat formları yaklaşık iki hafta içerisinde iade alınmıştır. Ayrıca mülakat formunun başlangıcında kişilerden formu eksiksiz ve içtenlikle doldurmaları istenmiş ve verecekleri cevapların polise sağlayacak psikolojik destek sisteminin işlevini arttırmaya yönelik olduğu belirtilmiştir. Ayrıca araştırmanın güvenilirliğini arttırmaya yönelik olarak katılımcılardan isim veya kimlik bilgisi de istenmemiş, yalnızca istekli personelin ankete katılması sağlanmıştır.

İlk bakışta mülakat formunun verilmesinde bizzat araştırmacının bulunmayışı bir eksiklik gibi gözükse de, araştırmayı yönetenin bir polis, kendilerinden biri, meslektaşları olması kendilerini daha rahat ifade etme fırsatı sunduğu düşünülmektedir.

3.4. İşlem

Alan araştırması Mayıs 2018’de gönüllü polis memurlarından oluşan çalışma grubuna, “yapılandırılmış mülakat soruları” Sivas merkez ve ilçesi Zara’da görev yapan polis memurlarına, ardından Ordu, Bitlis ve Gaziantep illerine gönderilmiştir. Gönderilen mülakat soruları güvenilen bir polis memuru tarafından kendi polis arkadaşlarına iletilip, onların gözetiminde doldurulup, kargo ile geri araştırmacıya ulaştırılmıştır. Bu şekilde toplam 67 emniyet personeline ulaşılmış bulunmaktadır.

Ayıklanarak ulaşılan 67 anket formu değerlendirilmeye alınmış ve analiz işlemleri gerçekleştirilmiştir.

3.5. Veri Analizi

Çalışma grubuna uygulanan formlardan elde edilen tüm veriler, bilgisayar ortamına aktarılıp SPSS 23.0 istatistik paket programında sayısal değerlere dönüştürülmüş ve gerekli analizler bu programın ilgili modülleri kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmacı tarafından verilerin değerlendirilmesinde, Betimsel İstatistik, Pearson Korelasyon ve apraz Tablo analizi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan istatistiksel özümlmelerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan varsayımların sonuçlarına ve soruların cevaplarına yer verilmekte ve elde edilen bulgular yorumlanmaktadır.

4.1. Varsayımların Analizi ve Yorumu

4.1.1. Polis Memurları Memnun Olmadıkları Çalışma Koşullarına

Sahiptirler

Tablo 2: Örneklemin Çalışma Şartları ile İlgili Dağılım

Amirle çalışmaktan memnun mu?	Sayı (n)	Frekans (%)
Evet	13	19,4
Hayır	25	37,3
Bazen	28	41,8
Toplam	66	98,5
Geçersiz Yanıt	1	1,5
Maaş Yeterli mi?		
Evet	20	29,9
Hayır	34	50,7
Bazen	13	19,4
İzin günleri yeterli mi?		
Evet	6	9,0
Hayır	61	91,0
Fazla mesai yapıyor mu?		
Evet	60	89,6
Hayır	7	10,4
Eş ve aileyle sorun yaşıyor mu?		
Sık sık	17	25,4
Bazen	35	52,2
Hiçbir zaman	1	1,5
Toplam	53	79,1
Geçersiz yanıt	14	20,9
Toplam	67	100

Polis memurlarının çalışma koşullarına ilişkin memnuniyeti anlamak adına amirleri ile çalışma memnuniyeti sorulduğunda Tablo 2’de görüldüğü üzere %41,8’si (28 kişi) “bazen”, %37,3’ü (25 kişi) “hayır” ve %19,4’ü (13 kişi) “evet” cevabını vermektedir. Bir kişi ise bu soruyu cevaplamamıştır.

“Bazen” cevabının yoğunlukta olması fazla bir memnuniyetin olmadığını göstermekle beraber, amirlere karşı olumsuz bir tavır göstermek açısından da yeterli değildir. Çalışma şartlarıyla ilgili olarak polisler memurlarının maaşlarının ve izin günlerinin yeterli bulup bulmadıklarına ve çok fazla mesai yapıp yapmadıklarına bakıldığında ankete katılanların %50,7’si maaşların yeterli olmadığını, %29,9’u maaşların yeterli olduğunu %19,4’ü ise maaşların bazen yeterli olduğunu belirtmektedir. Tablo 2’nin verilerine göre ankete katılanların %91’i izin günlerini yeterli bulmamakta ve %89,6’sı fazla mesai yaptığını düşünmektedir.

Elde edilen tüm bu bulgulara göre polis memurları fazla çalışıp, az izin günlerine sahip olduklarını belirtmektedirler. Ayrıca maaş memnuniyeti de çok düşük oranda kalmaktadır. Bu çalışma sonucu daha önce yapılan ve ikinci bölümde ele alınan çalışma koşulları ile ilgili araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Aynı şekilde polis memurlarının aile hayatlarını bu yoğun çalışma temposunun nasıl etkilediğine bakıldığında tabloda görüldüğü üzere evli olup ankete katılanların %68,2’si bazen aileleriyle sorun yaşadıklarını, %29,5’i sık sık aileleriyle sorun yaşadıklarını belirtmektedirler. Görüldüğü üzere iş şartları ailelere yansımaktadır ve bu sonuç diğer çalışmalar tarafından da ifade edilmektedir (Aydın 2003: 7). Çok fazla sorumluluk yüklenen meslek çalışanları (Yiğit 2012), yoğun çalışma saatleri ve az dinlenme imkânları (Verimli 2010) kendileri için yıpratıcı olabilmektedir (Şimşek 2015: 258). Bu araştırmadan elde edilen verilerine göre polis çalışma koşullarında bir iyileşme gözükmemektedir. Dolayısıyla verilen maaşın ve izin günlerinin yeterli olmadığı, çok mesai yapıldığının düşünülmesi ve aileleriyle vakit ayıramama sebebiyle sorunlar yaşandığına dair beyanlar değişmemektedir. Yapılan varsayım araştırma tarafından doğrulanmaktadır.

4.1.2. Polisler Kendilerini Ancak Mesai Arkadaşlarının Anlayacağını Düşünmektedirler

Tablo 3: Polis Memurlarının Meslektaşlarına Karşı Tavır Dağılımı

Sizi en çok kim anlar?	Sayı (n)	Frekans (%)
Mesai arkadaşlarım	13	19,4
Ailem	42	62,7
Diğer	12	17,9
Polis meslektaşlarla problemlerini paylaşma durumu		
Çoğunlukla	13	19,4
Bazen	44	65,7
Hiçbir zaman	10	14,9
Mesai arkadaşla çalışmaktan memnun musunuz?		
Evet	37	55,2
Hayır	7	10,4
Bazen	23	34,3
Toplam	67	100

Araştırma sonucuna göre mülakatta “sizi en çok kim anlar” sorusunun cevabı Tablo 3’te görüldüğü üzere %62,7’si (42 kişi) ailem derken, %19,4’ü (13 kişi) mesai arkadaşım demek ve %17,9’u (12 kişi) diğer kısmını işaretlemektedir.

Mülakata katılanların %65,7’si (44 kişi) polis meslektaşlarıyla problemlerini “bazen” paylaştıklarını belirtirken, “çoğunlukla” diye cevap verenlerin oranı %19,4 (13 kişi) ve “hiçbir zaman” diyenlerin oranı ise %14,9’dur (10 kişi). Tablo 3’te görüldüğü üzere polis memurların mesai arkadaşlarıyla çalışma memnuniyeti sorulduğunda ise %55,2’si (37 kişi) olumlu cevap verirken %34,3’ü (23 kişi) “bazen” diye yanıt vermektedir. Araştırmada karşımıza çıkan ve beklenen olgu, polislerin kapalı bir topluluk olduğu için, sorun yaşadıklarında yine kendi meslektaşlarının anlayacağına yönelikti. Ama buradaki sonuçlara bakıldığında aile kavramı ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4: Medeni Durumun Meslek Arkadaşına Bakış Açısına Etki Dağılımı

Pearson Correlation	1	-,280
Sig. (p)		,022
N	67	67
Pearson Correlation	-,280	1
Sig. (p)	,022	
N	67	67

Açıklama: $p < 0,05$

“Peki bu sonuca bekar veya evli olma durumu etki edebilir mi?” sorusunu Tablo 4’te görüldüğü üzere korelasyon testi ile anlamlı olup olmadığına bakıldığında; medeni durumun “sizi en çok kim anlar” cevabını etkilediği, $p < 0,05$ oranında negatif yönlü bir ilişkinin varlığı anlamlı bulunmuştur. Buna göre bekâr polis memurları meslek arkadaşlarının kendilerini daha iyi anladığını düşünürken, evlenince bu sefer ailelerinin onları daha iyi anladıklarını düşünmektedirler.

“Aile” şikkının daha çok yanıt alması aile kavramı açısından anlamlı bir sonuçtur. Diğer yandan polislerin kapalı bir topluluk olduğu (Alpar, 2014) dolayısıyla kendilerini ancak yine kendileri gibi polis olan birinin anlayacağı yargısı, Türkiye için, bir polis memurunun evlenene kadar geçerli olduğu söylenebilir. Dolayısıyla yapılan varsayım araştırma sonuçlarına göre doğrulanmamaktadır.

4.1.3. Polisler Meslek Etik Dersini Faydalı Bulmazlar

Tablo 5: Meslek Etik Dersine Bakış Dağılımı

Meslek etik dersi aldınız mı?	Sayı (n)	Frekans (%)
Evet	46	68,7
Hayır	21	31,3
Meslek etik dersi faydalı mı?		
Evet	39	58,2
Hayır	27	40,3
Geçersiz Yanıt	1	1,5
Meslek etiği gerekli mi?		
Polise yol gösterir	22	32,8
Meslek etiği olmadan olmaz	27	40,3
Diğer	12	17,9
Geçersiz Yanıt	6	9,0
Toplam	67	100,0

Tablo 5'te görüldüğü üzere ankete katılan polis memurlarının %58,2'si (39 kişi) etik dersinin faydalı olduğunu düşünmektedir. Etik dersini alma oranına bakıldığında ise, polislerin %68,7'si (46 kişi) etik dersi aldığını ancak %31,3 (21 kişi) oranında polis, etik dersi almadığını belirtmektedir.

Tablo 6: Etik Dersi Alan Polisin Meslek Etiğini Faydalı Bulma Dağılımı

		Faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?		Toplam
		Evet	Hayır	
Meslek etik dersi aldınız mı?	Evet	28	17	45
	Hayır	11	10	21
Toplam		39	27	66

Tablo 7: Meslek Etiğın Gerekliliğine Dair Tutarlılığın Kontrol Edilme Dağılımı

		Meslek etik dersi sizce gerekli mi?			Toplam
		Polise Yol Gösterir	Meslek Etiği Olmadan Olmaz	Diğer	
Meslek etik dersi	Evet	15	20	2	37
faydalı mı?	Hayır	7	7	9	23
Toplam		22	27	11	60

Etik dersi alan 45 polis (bir polis memuru cevap vermemiş) memurundan meslek etiğini faydalı bulma oranına bakıldığında, Tablo 6’da görüldüğü üzere 28’i meslek etiğini faydalı bulmakta ancak 17’si faydalı bulmamaktadır. Etik dersi alıp faydalı bulma oranı beklentinin aksine olumlu çıkmaktadır.

Diğer araştırma sonuçlarına bakıldığında, meslek etik dersine olan tavrın tutarlılığını ölçmek adına “meslek etiği gerekli midir” sorusuna yönelik yöneltilen kısa cümle cevaplara Tablo 7’de görüldüğü üzere, “meslek etiği olmadan olmaz” cevabına %40,3 ve “polise yol gösterir” cevabına ise %32,8 kişi cevap vermektedir. Meslek etiğe yönelik düşünceler toplam %73,1 oranına ulaşmış, olumlu yönde artmaktadır.

Ayrıca Tablo 7 verilerine göre ankete katılıp meslek etiğın faydalı olmadığını işaretleyen 23 kişinin tutarlılığını ölçmek adına hazırlanan “meslek etiği sizce gerekli mi” sorusunda 7’si “polise yol gösterir”, 7’si “meslek etiği olmadan olmaz” ve 9’sı ise “diğer” şıkkını işaretlemiştir. Diğer kısmında yazılanlardan bazıları ise şöyledir; “kimse dinlemez”, “gereksiz”, “uygulama şart”.

Tüm bu araştırma sonuçlarına göre denebilir ki meslek etiğini faydalı bulma oranı beklentinin aksine olumlu çıkmaktadır.

4.1.4. Polisler Psikolojik Destek Alma Sonucunda Meslek Hayatlarında Oluşabilecek Sorunlardan Dolayı Çekinmektedirler

Üçüncü varsayım sonucuna ulaşmak adına birtakım aşamadan geçilmiştir. Özellikle psikolojik destek almaya yönelik bir eğilimin varlığına bakılması araştırmanın daha iyi bir sonuca götürmesi açısından faydalı olacağı varsayılmıştır. Araştırmada ilk olarak polis memurlarının psikolojik destek için gereken durumun iş hayatında mı geçmişte mi oluştuğunu anlamak adına polis memurunun hiç silahlı

saldırıya uğrayıp uğramadığı ve daha önce psikolojik destek alıp almadığı ardından da psikolojik hizmete gitme isteği ve gitmek istenmiyorsa, sebebi sorulmuştur.

Tablo 8: Psikolojik Destek Değerlendirmesine Dair

Hiç Silahlı saldırıya uğradınız mı?	Sayı (n)	Frekans (%)
Evet	30	44,8
Hayır	37	55,2
Daha önce psikolojik hizmetten yararlandınız mı?		
Evet	3	4,5
Hayır	64	95,5
Zorlu görev sonrası psikolojik danışmana gider misiniz?		
Giderim	25	37,3
Gitmem	40	59,7
Toplam	65	97,0
Geçersiz Yanıt	2	3,0
Çalışılan Birimde Psikolojik danışman var mı?		
Var	12	17,9
Yok	55	82,1
Toplam	67	100,0

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, Tablo 8’de görüldüğü üzere ankete katılan polis memurlarından %55,2’si silahlı saldırıya uğramadığını belirtirken, %44,8’i silahlı saldırıya uğradığını belirtmektedir. Daha önce psikolojik hizmetten yararlanma oranına bakıldığında ise, tablonun verilerine göre ankete katılanların %95,5’i daha önce hiçbir psikolojik destek almamıştır. Buna göre %44,8 gibi azımsanmayacak kadar yüksek olan silahlı saldırıya maruz kalma durumuna rağmen %95,5’inin hiçbir psikolojik destek almamış olması düşündürücüdür.

Tablo 9: Psikolojik Danışmana Gitmeme Sebep Dağılımı

		Zorlu Bir Görev Sonrası Psikolojik Danışmana Gider Misiniz?		
		Giderim	Gitmem	Toplam
Psikolojik danışmana neden gitmezsiniz?	Toplum tarafından damgalanmaktan korkarım	2	6	8
	Tutanak tutulmasından korkarım	3	5	8
	Silahımın elimden alınmasından korkarım	1	4	5
	Diğer	0	16	16
Toplam		6	31	37

Tablo 9’de görüldüğü üzere ‘zorlu bir görev sonrası, silahlı saldırı, arkadaşın şehit olma durumu gibi, polis memurların psikolojik destek alma isteği’ sorulduğunda, ankete katılanların %59,7’si (40 kişi) gitmem cevabı verirken, %37,3’ü (25 kişi) giderim cevabını vermiştir.

Araştırmaya katılanlara “neden psikolojik danışmana gitmezsiniz sorusu” sorulduğunda gitmem diyen 40 kişiden yalnızca 31’i bu soruya cevap vermiştir. Cevaplara bakıldığında 6’sı toplum tarafından damgalanmaktan korktuğunu söylerken, 5’i tutanak tutulmasından ve 4’ü silahlarının ellerinden alınmasından korktuklarını belirtmişlerdir. “Diğer ise yazınız” kısmına 16 kişilik çoğunluk şu cümleleri yazmışlardır, örneğin: “Çözüm olacağını düşünmüyorum”, “gerek yok”, “ihtiyaç duymam”, “pek faydası olmayacağı için”, “bana faydası olacağını düşünmüyorum”, “hiçbir sorunuma çözüm olamazlar”, “psikolojik eğitimi aldım kendime yetiyorum”, “ailem ve yakın arkadaşlarımın desteğiyle üstesinden gelmeye çalışırım”, “gerek duymuyorum”.

Zorlu görev sonrası psikolojik danışmana “giderim” diyen 25 kişiden 6’sı da “neden gitmezsiniz” sorusunu mecbur olmadıkları halde cevaplamıştır, burada ise işle ilgili ve toplumsal kaygılar dikkat çekmektedir.

Diğer yandan mülakata katılan polis memurlarının Tablo 8’de görüldüğü üzere %82,1’inin birimlerinde hiçbir psikolojik desteğin olmadığını belirtmiş olması olumsuz yönde dikkat çekmektedir.

Elde edilen verilere göre psikolojik desteğin fayda vermeyeceği düşüncesi öne çıkmaktadır. Dolayısıyla “polisler psikolojik destek alma sonucunda meslek hayatlarında oluşabilecek sorunlardan dolayı çekinmektedirler” varsayımı kısmen doğrulanmaktadır. Polisler ilk olarak işleriyle ilgili kaygıdan değil, fayda vermeyeceği düşüncesiyle psikolojik destek almak istememektedirler. İsteyip de gidemeyenler ise mesleki kaygı ve toplum algısı sebebiyle psikolojik destek alamamaktadır. Ayrıca mülakata katılanların %95,5’inin daha önce psikolojik destekten yararlanmadıklarını ve polis memurlarının %82,1’i birimlerinde psikolojik danışma hizmetinin bulunmadığını belirtmeleri, böyle bir hizmete uzak oldukları için ön yargılı davrandıklarını düşündürmektedir.

4.1.5. Polisler Kendilerini Ziyarete Gelen Her Türlü Sır Tutma Yetkisine Sahip Bir Din Adamıyla Görüşmek İsterler

Polis memurlarına “Polis Teşkilatında her türlü sır tutma yetkisine sahip, tutanak tutulmadan bir din adamıyla sizin tüm sorunlarınızla ilgili görüşme yapmayı ister misiniz?” sorusu sorulduğunda Tablo 10’da görüldüğü üzere %55,2’si “istemem” cevabını, %25,4’ü “kararsızım” cevabını ve %19,4’ü “isterim” cevabını vermektedir. Yalnızca %19,4 oranında bir kesimin din adamıyla tüm sorunları hakkında konuşmak istemesi varsayımı desteklememektedir.

Tablo 10: Polislerin Din Adamıyla Problemlerini Görüşme İsteği Dağılımı

	Sayı (n)	Frekans (%)
İsterim	13	19,4
İstemem	37	55,2
Kararsızım	17	25,4
Toplam	67	100,0

4.1.6. Polisler Psikolog, Rehber/Danışman ve Rehber/Din Adamı Arasından Birini Seçmeleri Gerekinde Din Adamını Seçerler

Tablo 11’de görüldüğü üzere ankete katılan polis memurlarından %43,3’ü (24 kişi) rehber/danışmanı seçmektedirler. %26,9’u (18 kişi) psikoloğu, %13,4’ü (9 kişi) rehber/ din adamını ve %9’u (6 kişi) aslında olmayan “hiçbiri” şikkını el yazısıyla ekleyip işaretlemektedir. Sonuçlara göre polis memurları psikolog, rehber/danışman ve manevi rehber/ din adamı arasından %43,3 oranında rehber/danışmanı seçmektedirler. Varsayım burada doğrulanmamaktadır.

Tablo 11: Psikolog, Rehber/Danışman ve Din Adamı Tercih Dağılımı

	Sayı (n)	Frekans (%)
Psikolog	18	26,9
Rehber/danışman	29	43,3
Manevi rehber/din adamı	9	13,4
Hiçbiri	6	9,0
Toplam	62	92,5
Geçersiz yanıt	5	7,5
Toplam	67	100,0

4.2. Soruların Cevapları ve Yorumu

4.2.1. Polisler Çalıştıkları Ortamda İbadet ve Manevi Bakım Uzmanı İçin Tahsis Edilmiş Bir Oda İsterler mi?

Tablo 12: Rahatlamak, Dini Vecibeleri Yerine Getirmek ve Manevi Bakım Uzmanıyla Konuşmak İçin Tahsis Edilen Oda İsteğine Dair Dağılım

	Sayı (n)	Frekans (%)
Olmasını isterim	36	53,7
İstemem	15	22,4
Diğer	11	16,4
Toplam	62	92,5
Geçersiz Yanıt	5	7,5
Toplam	67	100,0

Tablo 12’de görüldüğü üzere ankete katılanların %53,7’si (36 kişi) söz konusu odanın olmasını istemekte, %22,4’ü (15 kişi) istememektedir. %16,4’ü (9 kişi) ise diğer kısmında; “Allah ile arama kimseyi sokmam”, “emin değilim”, “siyasi kriz riski var”, “faydası olmaz”, “kullanmak isteyenler için olmalı”, “bilemiyorum”, “mescit ve kitaplar yeterli”, “isterim ama yanlış anlaşılmaktan korkarım”, gibi cevaplar yer almaktadır. Görüldüğü üzere büyük çoğunluk (%53,7) söz konusu odayı istemektedir.

Bu sonucu polislerin, günlük yaşanan yoğun iş temposundan bir nefes alınabilecek, rahatlayabilecekleri bir alana duyulan ihtiyaç ile yorumlamak mümkün. Daha önce görüldüğü üzere polisler iş hayatlarını yorucu ve yoğun bulmaktalar. Düşünülen oda ise onların bu yoğunluktan bir an dahi olsa çıkabilecekleri huzur bulabilecekleri bir alanı çağrıştırmış olabilir. Diğer yandan İslam dinin her Müslümanı mükellef tuttuğu beş vakit kılınan namazın varlığı, polisleri dini vecibelerini daha kolay yerine getirebilme olanağı sunduğu için cazip gelmiş olabilir.

4.2.2. Polisler Birimlerini Destek Amaçlı Ziyaret Eden Bir Din Adamını Nasıl Karşılar?

Tablo 13'te görülen araştırma sonucuna göre ankete katılan polis memurlarından %49,3'ü (33 kişi) birimlerini sıkça ziyarete gelen din adamını destek olarak algılamakta ve sadece %3'ü (2 kişi) ilk fırsatta konuşmak istediğini belirtmektedir.

Tablo 13: Birimi Sıkça Ziyarete Gelen Din Adamına Karşı Tepki Dağılımı

	Sayı (n)	Frekans (%)
Destek olarak algılarım	33	49,3
İlk fırsatta konuşmak isterim	2	3,0
Diğer	27	40,3
Toplam	62	92,5
Geçersiz Yanıt	5	7,5
Toplam	67	100,0

Diğer kısmını işaretleyen %40,3'ü (27 kişi) ise şöyle demektedir; “bence psikolog daha iyi olur”, “din adamı da kendi çıkarı için çalışır, uzak dururum”, “gerek duymuyorum”, “ilgilenmem”, “istemiyorum”, “sık ziyaret dedikoduya yol açar”, “psikoloğu tercih ederim”, “öleceğimizin yüzümüze vurulduğunu anlarım”, “bilemiyorum kaygıyla yaklaşırım”, “herkes işini yapsın derim”, “doğru bulmam”, “kesin çıkarı vardır”, “din işi ile polislik olmaz”, “her zaman olmamak şartıyla olabilir”, “sıkıntı, gelmesini istemem”. Yapılan araştırmanın sonucuna göre birimlerini destek için ziyaret eden din adamı çoğunlukla memnuniyet ile karşılanmaktadır. “Destek” vurgusunun burada önemsenme isteğinin bir ifade biçimi olarak görülebilir.

4.2.3. Polisler Kendileri ile Birlikte Destek Amaçlı Göreve Çıkan Bir Din Adamını Nasıl Karşılar?

Tablo 14: Görevlere Katılan Din Adamının Nasıl Karşılanacağına Dair Dağılım

	Sayı (n)	Frekans (%)
Destek olarak algılarım ve mutlu olurum	24	35,8
Görev ortamı tehlikeli olduğu için gelmemesini isterim	18	26,9
Diğer	19	28,4
Toplam	61	91,0
Geçersiz Yanıt	6	9,0
Toplam	67	100,0

Buna göre, polis memurlarıyla birlikte güvenli bir mesafeden, destek amaçlı göreve çıkan bir din adamını Tablo 14’te görüldüğü üzere %35,8’i (24 kişi) destek olarak algılayacağını ve mutlu olacağını, %26,9’u (18 kişi) tehlikeli olduğu için gelmemesini istediğini belirtmektedir. “Diğer” şıkkını değerlendiren %28,4 (19 kişi) polis memuru ise şunları yazmaktadırlar: “faydası olmayacağı düşüncesiyle pek istemem”, “görev sırasında gerek duymuyorum”, “gerek yok olmasın”, “görev açısından gerekli bir durum olmadığını düşünüyorum”, “istemem”, “kendi kararımı kendim veririm, onun desteğine ihtiyacım yok, meslek bilgime güveniyorum”.

Sonuç itibarıyla mülakata katılan polis memurları din adamını görev esnasında destek amaçlı yanlarında bulunmasını %35,8 oranında destek olarak algılamakta ve mutlu olunacağı belirtilmektedir.

4.2.4. Polisler Halkın Kendilerini Sevmediğini Mi Düşünmektedirler?

Tablo 15: Polisin İşini Severek Yapma ve Halkın Sevdiğini Düşünme Dağılımı

Halk polisi sevip güveniyor mu?	Sayı (n)	Frekans (%)
Evet	29	43,3
Hayır	18	26,9
Kararsızım	20	29,9

İşini severek mi yapıyor?

Evet	38	56,7
Hayır	9	13,4
Bazen	20	29,9

Toplam	67	100

Tablo 15'te görüldüğü üzere ankete katılan polis memurların %43,3'ü halkın kendilerini sevdiğini ve güvendiğini düşünmekte iken, %29,9'u bu konuda kararsız ve %26,9'u ise halkın polisleri sevmediğini ve güvenmediğini düşünmektedir. Araştırma kapsamında polis memurlarının işlerini severek yapıp yapmadıklarına bakıldığında Tablo 15'te görüldüğü üzere memurların %56,7'si işini severek yapmaktadır.

Tablo 16: İşini Sevmekle, Halkında Kendilerini Sevdiğine Dair Düşünce Arası İlişkiye Dair

Pearson Correlation	1	,190
Sig. (p)		,123
N	67	67
Pearson Correlation	,190	1
Sig. (p)	,123	
N	67	67

Açıklama: $p > 0,05$

Bu noktada akla şu soru gelmektedir: Acaba işini severek yapan bir polis memuru aynı zamanda halkın da onu sevdiğini ve güvendiğini mi düşünmektedir?

Bu soruya cevap bulmak adına ilgili veriler korelasyon testine tabi tutulmuştur ancak tablo 16’da görüldüğü üzere anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamaktadır; $p>0,05$.

Araştırma sonucuna göre polisler, halkın onları sevdiğini ve onlara güvendiğini düşünmektedirler. Dolayısıyla polis memurların çoğunluğunun işini severek yapıyor olması ve halkında kendilerini sevdiğini ve güvendiğini düşünmesi olumlu bir sonuçtur.

4.2.5. Polisler Kendilerini İnançlı Bulmaktadırlar Mı?

Tablo 17: Polislerin Kendilerini İnançlı Bulma Oran Dağılımı

	Sayı (n)	Frekans (%)
Evet	58	86,6
Bazen	8	11,9
Toplam	66	98,5
Geçersiz Yanıt	1	1,5
Toplam	67	100,0

Tablo 17’de görüldüğü üzere polis memurlarından %86,6’sı (58 kişi) kendini inaçlı görmekte, %11,9’u (8 kişi) ise kendini “bazen” inaçlı bulmaktadır. Bir kişi ise bu soruya cevap vermemiştir. Yapılan bu araştırma sonucu polislerin kendilerini inaçlı gördüklerini göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tezin amacı Almanya Federal Cumhuriyeti'nde polisler için manevi bakım uygulamasının Türkiye'ye uyarlanmasıdır. Dolayısıyla bu son bölümde öncelikle Türk polisinin, polis manevi bakımının belirgin özelliği olan “git-yapısı” ve “alan uzmanlığı” için polislerle birlikte göreve çıkma olgusuna karşı bakış açıları öğrenilmeye çalışılmıştır.

Türkiye’de manevi bakım olgusu daha yeni oluşmakta ve toplum tarafından henüz bilinmemektedir. Polis memurlarına mülakat sorusu olarak, manevi rehberlik olgusunu daha önce duyup duymadıkları sorulduğunda %82,1’i hayır cevabını vermiştir. Dolayısıyla mülakat çalışmasına katılan polis memurların çoğunluğu bu bahsi geçen uygulama hakkında fikir sahibi değildir. Bununla birlikte polis manevi bakım uygulamasının belirgin uygulama biçimi olan “git-yapısı” ve “göreve eşlik etme” hizmeti soru halinde sorulduğunda, verilen cevaplar uygulama hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olunmadan verilmiştir.

Tüm bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak araştırma sonucuna bakıldığında araştırmaya Türkiye’nin çeşitli bölgelerinden katılan ve çeşitli birimlerde çalışan 67 polis memuru, daha önceden örneğin; çalışma şartları ile ilgili yapılan araştırmaları desteklediği kadar, dinî vecibeleri yerine getirmek için öngörülen oda ve etiğe karşı tutumuyla da şaşırtmıştır. Sonuçları maddeler halinde ele alalım:

1. Manevi bakım uygulaması ile ilgili bulgulara geçmeden önce rastlanılan önemli bir bulgu polislerin “kendilerini en çok kim anlar” sorusuna verdikleri cevaptır. Daha önceki bölümlerde geçtiği üzere polisler kapalı bir topluluk olarak görülmekte (Alpar 2014) ayrıca kendi içlerinde bir kültür geliştirdikleri ve kendilerini dünyadan soyutlayarak sadece mesleklerinin diğer üyeleri anlayabileceği düşünülmektedir (Şimşek 2015: 260,264). Ancak yapılan bu araştırma sonucuna bakıldığında mülakata katılan polislerin %62,7’si kendilerini en iyi ailelerinin anlayacağını düşünmekte ve sadece %19,4’ü mesai arkadaşım anlar cevabını vermiştir. Mülakat verilerinin SPSS programına sayısal veriler olarak aktarılması sırasında araştırmacı tarafından bekâr polislerin “sizi en çok kim anlar” sorusuna genelde “mesai arkadaşlarım” cevabını verdiklerini fark edilmiştir. Çapraz tablo

verileri ile de anlamlı gözükken bu olgu Korelasyon analizine tabi tutulur ve $p<0,05$ oranında anlamlı bulunur. Dolayısıyla bu araştırma sonucuna göre evli olan polis memurları ailelerinin kendilerini daha iyi anlayacağını düşünmektedirler. Aslında bu sonuç Türkiye'nin aile kültür kavramı ile de örtüşmektedir. Vefakâr Türk kadın tiplemesinin kendini, yaşadığımız bu çağda bile dolaylı yoldan da olsa göstermiş olmasını eşini destekleyen ve ona karşı anlayış ile yaklaşan bir kültürün kolay kolay “yozlaşamayacağını” işareti olarak görülebilir mi? Mülakat sonuçlarından edinilen izlenime göre bu sorunun cevabı evet olmaktadır. Elbette bunu söylemek için elimizdeki veri çok kısıtlı ve daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

2. Bir diğer araştırma konusu olan polis memurlarının psikolojik hizmetten yararlanma isteği ve birimlerde söz konusu hizmetin bulunup bulunmaması durumuna bakıldığında, sonuçlar beklenilenden farklı çıkmaktadır. Polis memurlarından %59,7'si zorlu bir görev sonrası, faydalı olmayacağı düşüncesiyle psikolojik destek almak istememektedir. Diğer yandan polis memurlarının psikolojik hizmetten, iş hayatlarında doğacak sonuçlardan dolayı yararlanmadıkları yargısı yaptığımız araştırmada ancak kısmen doğrulanabilmektedir. Zorlu bir görev sonrası psikolojik danışmana giderim diye cevap verenlerin, neden gitmezsiniz sorusunu atlamaları gerekirken bazılarının o soruyu cevaplaması ve cevaplarda mesleki kaygı ve toplum tarafından damgalanma korkusu bulunması, yapılan varsayımı ve bu konuyla ilgili daha önce yapılan araştırmaları destekliyor gibi gözükse de yeterli bir veri değildir. Ancak dikkate ve yorumlanmaya da değerdir.

Şöyle ki, zorlu görev sonrası gitmem diyen oranın sebep olarak çoğunlukla faydalı olmayacağına yönelik düşünceler olması aslına bakılırsa makul bir sonuçtur. Çünkü fayda beklenilmeyen yere kimse gitmek istemez. Ancak faydası olacağının düşünülmesine rağmen psikolojik danışmana gitmemenin ardında mutlaka bir engel, çekinilen bir durum vardır. Örneğin toplum tarafından damgalanmak olgusu insanların korktukları ve çekindikleri bir olgudur.

Damgalamak, Türk Dil Kurumunda ‘Damgalama İşine Konu Olmak’³⁴ şeklinde açıklanmaktadır. Stigma da denilen damgalanma olgusu, toplumun aykırı gördükleri bir davranış ya da düşünce biçimini o kişiye sürekli mal etmelerini ifade

³⁴ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=83604 (06.06.2018)

etmektedir. Artık damgalanan kişi, “damgaya” maruz kaldığı konu ile irtibatlandırılıp belli bir kalıba sokulmakta ve bu kalıptan kolay kolay çıkamamaktadır³⁵.

Dolayısıyla psikolojik destek almaya “giderim” diyen kişilerden o soruyu atlamaları istenilmesine rağmen, cevaplama isteğinde bulunmaları ve sadece mesleki kaygı ve toplum tarafından damgalanmak gibi endişelerin işaretlenmiş olması araştırmada konu olan varsayımı ve daha önce yapılan araştırmaları desteklemektedir. Ancak daha öncede belirtildiği gibi cevap sayısının çok az olması sağlıklı bir sonuç çıkartmak için yetersiz olsa da, gözden kaçırılmaması da gereklidir.

3. Manevi bakımla ilgili sonuçlara yöneldiğimizde ilk önce etik konusu ele alınacaktır. Almanya’da uygulanan polis manevi bakımla yakından ilişkili olan meslek etik olgusu vesilesiyle polis memurlarının meslek etiğe karşı tepkilerine bakıldığında; meslek etik konusuna yaklaşımları beklentinin aksine daha olumlu çıkmaktadır. Meslek etiğinin %58,2 oranında faydalı bulunması bizi polis memurlarının meslek etiğinin önemini farkında oldukları sonucuna götürmektedir. Ancak araştırmaya katılan polis memurlarının sadece %68,7’sinin meslek etik dersi aldığını belirtmesi bu konuda daha çok yol kat edilmesi gerektiğini göstermektedir. Polis memurlarının meslek etiğini önemsemesi sayesinde daha yaygın, sürekli ve daha iyi bir meslek etik eğitimi olumlu sonuçlara yol açacaktır. Özellikle Almanya örneğinde olduğu gibi meslek etiği manevi bakımla birlikte ele alındığında daha olumlu sonuçlar alınabileceği düşünülmektedir.

4. Manevi bakım kapsamında polis memurunun polis teşkilatında birimlerini destek amaçlı ziyaret eden, problemlerini dinlemek adına yanlarında olan ve göreve bile destek amaçlı beraber gelen bir din adamını nasıl karşıladıklarına bakıldığında; Polis memurları kendilerinin sorunlarını dinlemek için ve destek amaçlı birimlerini ziyaret eden din adamı konusunu ayırdıkları gözlemlenmektedir. Polisler her türlü sır saklama hakkına sahip, problemlerini anlatabilecekleri bir din adamına sadece %19,4 oranında sıcak bakmaktadırlar. Diğer yandan polisler destek amaçlı ziyarete gelen bir din adamına %49,3 oranında ve yine destek amaçlı göreve onlarla birlikte çıkan bir din adamına %35,8 oranında memnuniyet ile karşılamaktadırlar. Görüldüğü üzere “destek amaçlı” vurgusu kabul görmekte ancak “her türlü sır tutma yetkisine sahip biriyle görüşme” isteği ise bulunmamaktadır.

³⁵ http://tr.housepsych.com/stigmatizatsiya_default.htm (06.06.2018)

Ayrıca mülakata katılan polis memurlarının %98,5'i kendini inançlı görmekte olduğu bilincini de göz önünde bulundurduğumuzda %53,7 gibi bir oran rahatlamak ve dinî vecibelerini yerine getirip bir din adamıyla görüşebilecekleri bir odanın olmasını olumlu karşılamaktadır. Beklentinin aksine polis memurlarının kendi sahaları olarak gördükleri, iş yaptıkları birimlerinde bir “manevi odayı” istemeleri, çalıştıkları o yoğunlukta bir nebze de olsa nefes alacakları bir ortama duydukları ihtiyacı yansıtmaktadır. Almanya uygulamasında da görüldüğü üzere bu tür ibadet ve dinlenme odaları kamu alanında yaygın olarak bulunmaktadır. İnsanlar hayatın yoğun akışından uzaklaşma ve dinlenme ihtiyacını içlerinde hissetmektedirler. Doğal olarak Türk polis memuru da dinlenebileceği bir odayı olumlu karşılamaktadır.

Din adamının birimlerini ziyaret etmesine olumlu bakmayan polis memurların ifadelerine bakıldığında, kimisi Doğu Almanya'da görüldüğü gibi din ile emniyeti bağdaştıramamaktadır, kimisi de din adamlarına şüpheyle ve olumsuz bir izlenimle yaklaşmaktadır. Polis memurlarının din adamlarına karşı şüpheli ve güvensiz tutumu kendini psikolojik hizmette de göstermektedir. Bunun altında ya kötü tecrübe ya da bilgisizlik yatmaktadır. Manevi bakım uygulamasının Türkiye'de daha yeni olması ve uygulama şeklinin bilinmemesinden böyle ön yargıların olması gayet tabiidir. Ancak din adamının “çıkarı için” geleceği, “dedikoduya”, “sıkıntıya sebep” olacağının düşünülmesi ve “kaygıyla” bu konuya yaklaşıldığının ifade edilmesi bize bu şüpheli yaklaşımın ardında ne olabileceğini düşündürmektedir.

Yakın tarihte yaşanan 15 Temmuz darbe girişimi bize dini temsil ettiğini iddia eden bir yapılanmanın nasıl devleti tehlikeye soktuğunu göstermiştir. Ardından birçok polis memurunun, ilgili yapılanmayla irtibatlı olması sebebiyle görevinden ihraç edilmesi gerçeği, polisleri din adamı profiline sahip kişiler karşısında daha şüpheli olmalarına neden olmuş olabilir. Örneğin manevi oda için söylenen sözlerde “siyasi risk var”, “yanlış anlaşılmaktan korkarım” gibi ifadelerin yer alması yorumumuzu destekler niteliktedir. Ayrıca destek amaçlı ziyarete gelen bir din adamının “öleceğimizin yüzümüze vurulduğunu anlarım” şeklinde anlaşılması, dinin sadece ölümle irtibatlandırılmasının ve çok sayıda şehit haberlerin etkisiyle oluştuğunu düşündürmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki bu korkuları aşmak manevi bakım olgusunu tanımakla mümkün olabilecektir. Polis memurları, manevi bakımın bir devlet uygulaması olduğunu ve sadece ruhsal sağlıklarına yönelik bir destek ve

motivasyon aracı olduğunu bildiklerinde, daha rahat ve kaygısız olacakları düşünülmektedir.

Sonuç olarak denilebilir ki elde edilen araştırma sonuçları, polis teşkilatında yürütülecek bir manevi hizmet için ümit vericidir. Manevi bakım uygulamasının temelinde “destek” düşüncesi vardır ve bu düşünce yapılan araştırma sonucuna göre olumlu karşılıp kabul görmektedir. Çünkü araştırmaya katılan polis memurları manevi bakım uygulaması hakkında bilgi sahibi değilken olumlu tavır sergilemişlerdir.

Dinin insanlar için vazgeçilmez bir fenomen olması kendini manevi bakım uygulamasındaki tecrübelerde de göstermektedir. Çoğu zaman özellikle Alman askeriyesindeki manevi bakım uygulamasında, askerler psikolojik yardım almak yerine manevi bakım uzmanına gitmeyi tercih etmektedirler (Gysi 2015: 181). Görüldüğü üzere bireyler, insanları karmaşık analizler dâhilinde çözümlenmeye ve bir davranış biçimi dâhilinde insanları tanımlamaya çalışan psikolojiyi tercih etmemekte, onun yerine daha samimi gördükleri, ruhlarını tatmin eden ve her türlü sorun ve sorularına cevap veren manevi bakım uzmanlarını tercih etmektedirler. Buna benzer bir yaklaşım Türkiye’de, halkın mahallenin imamına gösterdikleri ilgide görülmektedir. Kadınlar arasında özellikle Kur’an kursu hocaları, bir sırdaş ve yol gösterici pozisyonundadır.

Manevi bakım Batı dünyasında önemli hizmetler vermekte ve her geçen gün gelişmektedir. Batı’da yaşayan yoğun Müslüman nüfusa yönelik manevi bakım uygulaması için de yoğun çaba harcanmaktadır. Manevi bakımın diğer ruh sağlığı hizmetlerine göre daha düşük bütçelere mâl olması, ekonomik açıdan da onu cazip hale getirmektedir. Batıya nazaran Türkiye’de uygulanan manevi bakım hizmetleri daha çok yenidir. Ancak son yıllarda ülkemizde, manevi bakım alanında yaşanan gelişmeler umut vericidir. Yapılan çeşitli kongreler ve akademik alanda ortaya çıkan çeşitli öneriler ve çalışmalarla Türkiye’nin kısa bir süre sonra bu eksikliğini gidereceği düşünülmektedir. Türkiye’nin manevi bakım uygulamasını hızlandırıp çeşitli alanlarda yürürlüğe koyduğu vakit bu aynı zamanda, Batı ülkelerin Müslüman nüfusu için de örnek olabilecektir.

Devletin insanların dinî özgürlüklerini teminat altına alması ve dinî sapmaların önüne geçmesi aslında Türkiye'nin de ihtiyaç duyduğu bir olgudur. Mezhepsel farklılıkların ve tasavvufî yorumların insanların birbirlerini ötekileştirmeleri için kullanılması önüne geçilmesi gereken olgulardır. Bu da ancak kamu alanında dinî unsurlara geniş yer verilmesi ve denetlenmesi ile mümkün olabilmektedir.

Diğer yandan Türk polisi yoğun görev stresi yaşamaktadır. Yaşanan terör saldırıları, günlük hayatta ve görev dışında bile hedef olmaları onlarda yoğun anksiyete durumlarına yol açabilmektedir. Mevcut psikolojik yardım hizmetinin beraberinde getirdiği sorunlardan dolayı bu hizmetten yeterince faydalanılmasının da önüne geçilmektedir. Dolayısıyla hastaneler ve uygulanması düşünülen diğer alanlar kadar Türk polis teşkilatında da manevi bakımın hayata geçirilip yaygınlaştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Polislere yönelik manevi bakım uygulamasının onların ihtiyaçlarına göre, hastanedeki göreve hazırlanma ve ordu veya emniyetteki göreve hazırlanmadan farklı olması gerekmektedir. Adli psikolog Gül Alpar'ın (2014) doktora tezinin önsözünde polislere yönelik psikolojik hizmetin onlarla birlikte çalışarak nasıl kendisinin iş doyumuna katkı sağladığına dair sözleri bu konuyla ilgili dikkat çekicidir;

“Yaklaşık son iki yıldır görev yaptığım İstanbul Çocuk Şube Müdürlüğünde (...) polislere psikolojik hizmet yerine polislerle birlikte çalışma deneyimi elde ettim. Bu deneyimin bana katkısı oldukça önemlidir. Uzmanlık alanım olan adli psikolojiye uygun bir işi yapıyor olmanın yanı sıra, en alt kademesinden en üst kademesine kadar birlikte çalışıyor olduğum polislerin özlemlerini, ihtiyaçlarını, dostluklarını ve insana ait tüm yönlerini tanımak, kültüre değilse de birlikte çalışmanın yarattığı dayanışmaya aidiyet hissetmek, polislikten farklı olan psikolojik katkının netlikle çalışma arkadaşları tarafından da görülüyor ve önemseniyor olması oldukça etkili biçimde iş doyumuma kaynak olmuştur.”

Buradan çıkarılacak sonuç, alman polis manevi bakımında da gördüğümüz üzere polislerle birlikte çalışma olanağını değerlendirmek, onları daha iyi anlamak ve daha verimli bir hizmet vermek adına gerçekten çok önemlidir. Bu durum polis manevi bakım uzmanların sahip olduğu “alan uzmanlığı” olgusunu hatırlatmaktadır.

Ayrıca bireyin sevme sevilme ihtiyacını tatmin etmek için içinde bulunduğu organizasyonun bu ihtiyacı gideremediği durumlarda başka organizasyon (grup, toplum, topluluk vs) aramasının (Göksu 2002: 30) önüne geçilmeli ve ruhsal tatmin, daha mesleği icra ederken sağlanmaya çalışılmalıdır. Bunun da ancak Almanya örneğinde olduğu üzere birimleri ziyaret eden, görevlere katılan ve her an yanlarında olduğunu bildiren bir manevi bakım uzmanı ile mümkün olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca manevi bakım uzmanı, devlete evlatlarını emanet eden anne babaları eş ve evlatları temsil ederek polise moral olabilecektir. Bu uygulama ile polis memuru kendisine değer verildiğini düşünebilir ve işinde daha çok iş doyumunu ile çalışıp daha verimli olması sağlanabilir. Türkiye Cumhuriyeti'nin asker ve polisi her daim canını vatani ve milleti için vermeye hazır beklemektedir. Güvenlikten sorumlu tutulan polisi, manevi destek içerisine alıp Almanya uygulamasını kendi kültür ve inancına göre uyarlayıp uygulandığında daha ahlaklı, sağlıklı karar veren ve işini düzgün yapan memurların yetişmesine katkıda bulunabileceğine inanılmaktadır. Gerekli adımların atılması ve uygulamaya koyulması ümit edilmektedir.

Yapılan bu araştırma sadece bir başlangıç olup daha derin araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır, örneğin:

1. Polis manevi bakım hizmeti için bir il seçilerek proje şeklinde yürütülebilir.
2. Polislerin duygu, inanç ve din adamına karşı tepkileri daha kapsamlı ölçeklerle değerlendirilip sebepleri araştırılabilir.
3. Almanya uygulamasında tanıtıldığı üzere bir etkinlik seçilip polis memurları üzerinde uygulanabilir.
4. Polis manevi bakımı ile ilgili olarak polislere seminer şeklinde bilgilendirme yapıp ardından düşünceleri öğrenilmeye çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Ağılkaya Şahin, Z.(2014). *Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Dini Danışmanlık: Teori-Eğitim-Uygulama*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Din Psikolojisi Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Ağılkaya Şahin, Z. (2016). "Hristiyan Gelenekte Manevi Bakımın Teorik Temelleri." *Spiritual Psychology and Counseling 1(1): 47-77.*
- Ahr, R. (2016). "Seelsorge im Pfarramt-Eine Frage für den Ethiker?" *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember (Aralık), 15-20.*
- Akar, E., Özer, A. ve Demirci, B. (2005). "Federal Almanya Polis Teşkilatı." *Polis Bilimleri Dergisi 7/3, 69-100.*
- Akto, A. (2011). "Kişilik Oluşumunda Dinin Rolü." *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 52:2, 191-217.*
- Alpar, G. (2014). *Psikolojik Sağkalım: Yoğun Duygu Yüklü Yaşam Olaylarına Tanıklık Etme ve Maruz Kalma ile Poliste Gelişen Travmatizasyon*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Altaş, N. (2016). "Müslüman Bir Toplumda Dini Danışmanlık İçin Anlam ve Teoloji İnşa Etmek, Dini Danışmanlık Kavramının Vahiy Kültürüne Dayalı Bir Anlam ve Yöntem Mümkün mü?" A. Ayten, M. Koç ve N. Tınaz (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Cilt I* (s. 101-120). İstanbul: dem.
- Anselm, R. (2015). "Seelsorge und Polizei: Von der staatlichen Sittenaufsicht zum Dienst am Bürger." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 123-136). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Apak, H. (2018). "Güçlendirme ve Maneviyata Duyarlı Sosyal Hizmet." *International Journal of Social Science, Number: 67 , 399-411.*

- Arnemann, M. (2012). "Die pastoralhistorische Einordnung – Grenzen erfahren,...setzen,... überschreiten:Stationen der Partnerschaft von Kirche und Polizei." *Wissenschaftliches Symposium-"Grenzen erfahre, Grenzen setzen, Grenzen überstreiten"* (s. 6-14). Selm-Bork: LAFP NRW.
- Arnemann, M. (2016). "Polizeiseelsorge-Impulsreferat Workshop Ethik und Seelsorge Universitaet Mainz." *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember, 21-23.*
- Arnold, F. X. (1943). "Das gott-menschliche Prinzip der Seelsorge in pastoralgeschichtlicher Entfaltung." *Theologische Quartalschrift, 99-133.*
- Aydın, A. H. (2003). "Polisin Güncel Sorunları: Bir Neden-Sonuç Analizi." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:5, Sayı: 3-4, 1-12.*
- Ayten, A., Koç, M. ve Tınaz, N. (2016). *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik, Cilt I.* İstanbul: DEM.
- Bal, İ. ve Beren, F. (2003). *Polis Etiği.* Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Beck, V. (2015). "Seelsorge in der Bundespolizei im Spannungsfeld von Religionsfreiheit und religiöser Pluralitaet." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 175-180). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Bedük, A., Erdemir, N. K. ve Öz, M. (2005). "Polis Meslek Etiği: Karaman İlinde Bir Araştırma." *Etik Sempozyumu* (s. 59-60). Sakarya: 2.Yönetimde ve Siyasette Etik Sempozyumu.
- Beren, F. (2001a). "Polis Meslek Etiği." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 3, Sayı 1-2, 75-98.*
- Beren, F. (2001b). "Türkiye'deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği." *Polis Bilimleri Dergisi; Cilt:3, Sayı: 1, 75-98.*
- Bilgiç, V. K. ve Karakaya, M. (2002). "Türk Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:4 (1-2), 171-186.*
- Birkök, C. (2000). "Poliste Çatışma ve Stres Yönetimi." *İnsan Bilimleri Dergisi, 1-9.*

- Blanke, H., Jaschke, H. J., Manzke, K. H. ve von Sachsen Brand, J. (2015). *Wandel des Bundesgrenzschutzes zur Bundespolizei-Eine Bilanz zu mehr als 60 Jahren Organisationsgeschichte*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Bock, U. (2012). "Wir gehen den schweren Weg- Begleitung von Spezialeinheiten." K. Grütznert, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 145-155). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- (2006). *Bundesfachkonferenz Ethik an Fachhochschulen für den öffentlichen Dienst des Bundes und der Länder*. Villingen-Schwenningen.
- Clinebell, H. J. (1971). *Modelle beratender Seelsorge*. München; Kaiser; Mainz: Matthias-Grünwald-Verlag.
- Çakırlar, A. (2012). *Polislerde Evlilik Uyumunu Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Çam, O. (1989). *Hemşirelerde Tükenmişlik ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi: İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, C. (2012). *Emniyet Teşkilatına Bağlı Okullardan Mezun Olan Polis Personelinin Kişilik Profilinin İncelenmesi*. İstanbul: Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Çelik, E. (2017). "İnsan ve Sonrası." *Felsefi Düşün Akademik Felsefe Dergisi, Sayı:9 /Hümanizm*, 1-15.
- Delice, M. (2014). "Polislerin Meslek Etik Algılarının İncelenmesi." *Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:18, Sayı: 1*, 363-385.
- Delice, M. (2015). "Polis Teşkilatlanmasının Farklı Ülkelerden Örneklerle Karşılaştırılması". *Türk İdare Dergisi/ Sayı 481*, 433-476.
- Delice, M. ve Odabaşı, M. (2013). "Polis Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerinin İncelenmesi." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 15, Sayı:3*, 73-93.

- DİB. (2015). “Hastanelerde Manevi Destek Çalıştayı. Diyanet İşleri Başkanlığı- Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü 21.01.2015” erişim tarihi: 02 Mayıs 2018. <http://www2.diyamet.gov.tr/DinHizmetleriGenelMudurlugu/Sayfalar/HaberDetay.aspx?rid=68&lst=HaberlerListesi>
- Dikici, A. (2004). “Polis-Halk İlişkilerinin ve Polis İmajının İyileştirilmesinde Emniyet Teşkilatına Eleman Alımının Rolü.” *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 6, Sayı: 1-2*, 21-40.
- Ding, d. G. (2016). “Rendezvous von Ethik und Gefaengnisseelsorge.” *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember*, 24-28.
- Dreier, H. (2014). “Gewalt als notwendiges Übel? Eine staatsrechtliche Betrachtung”. “...unter Androhung und Ausübung von Gewalt für Recht und Frieden sorgen”(BarmenV). *Reformation-Politik-Polizei*. (s. 9-13). Berlin: epd.
- Duru, H. (2012). “Doğu Atamaları: Güven(siz)lik Algısı Türk Polisinin Doğuda Atanmak İsteddiği İl Tercihini Ne Kadar Etkiliyor?” *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 14, Sayı: 4*, 31-53.
- Düzgüner, S. (2016). “Nereden Çıktı Bu Maneviyat: Manevi Bakımın Temellerine İlişkin Kültürlerarası Bir Analiz.” A. Ayten, M. Koç ve N. Tınaz (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Cilt I* (s. 17-44). İstanbul: dem.
- Eberhardt, H. (1993). *Praktische Seel-Sorge-Theologie*. Bielefeld: Luther-Verlag.
- Eberhardt, H. (1999). *Pastorale Ethik, Praktische Seel-Sorge-Theologie II*. Bielefeld: Luther-Verlag.
- Eder, T. (2012). “Ausmaß und Sicherung des berufsethischen Unterrichts in der polizeilichen Aus-und Fortbildung im Lande NRW 2012.” *50 Jahre Seelsorge und berufsethischer Unterricht* (s.15-23). NRW: Biliimsel Sempozyum.
- EGM. (2018). “Akademi Tarihçesi” erişim tarihi: 24 Ocak 2018. <https://www.pa.edu.tr/akademi-tarihcesi.html>

- Ehlert, F. S. (2016). "Krankenhauseelsorge und Ethik." *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember*, 29-31.
- EKD. (2018). "Polizeiseelsorge" erişim tarihi: 17 Ocak 2018. <http://www.polizeiseelsorge.de/index2.htm>
- el-Hazmi, İ. (2004). *7 Hadis İmamının İttifak Ettikleri*. İstanbul: Karınca Kitap.
- Engelhardt, D. J. (1915). "Krieg und Seelsorge". *Der Katolik: Zeitschrift für kath. Wiss. u. kirchl. Leben* 15, 203-213.
- epd-Basisdienst. (2014, mart 11). "...unter Androhung und Ausübung von Gewalt für Recht und Frieden sorgen"(BarmenV). Reformation-Politik-Polizei. *epd-Berichterstattung*. epd.
- Frielingsdorf, K. ve Stöcklin, G. (1976). *Seelsorge als Sorge um Menschen. Pastoralpsychologische Modelle für die Fortbildung von Theologen und Mitarbeiter im kirchlichen Bereich*. Mainz: Matthias-Grünwald-Verlag.
- Geerlings, D. (2012). "Stand der Polizeiseelsorge in den Polizeibehörden des Landes NRW 2012." *50 Jahre Seelsorge und berufsethischer Unterricht in der Polizei NRW*, 21-23.
- Gök, M., Özaşçılar, M. ve Ziyalar, N. (2004). "İstanbul'da 1997-2002 Yılları Arasında Polis İntiharları." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:6, Sayı:3-4*, 31-44.
- Göksu, T. (2002). "Maslow'un İhtiyaçlar (Güdüler) Piramidi ve Polisin Yabancılaşma Olgusu." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 4, sayı: 3-4*, 27-48.
- Graetzel, S. (2016). "Ethik und Seelsorge- Verzeihung und Versöhnung aus Sicht der Praktischen Philosophie." *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember*, 32-33.
- Gröger, W. (2012). "Dann lieber den Psychologen" *Polizeiseelsorge in den neuen Bundesländern*. K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 185-192). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Grützner, K. (2012a). "Wo Sie gerade da sind" *Seelsorge im Dienstalltag*. K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 89-97). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

- Grützner, K. (2012b). "Geschichte der Konferenz Evangelischer Polizeipfarrerinnen und Polizeipfarrer in Deutschland (KEPP)." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 73-88). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Grützner, K. (2012c). "Polizeiseelsorge und ihr Selbstverstaendnis." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 39-49). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Grützner, K. ve Kiehn, C. (2012). "Polizeiseelsorge und ihr Blick auf die Polizei." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 15-28). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Grützner, K. ve Schiewek, W. (2012). "Schaden kann's nicht- Ethik in der Ausbildung." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 204-213). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Grützner, K., Gröger, W., Kiehn, C. ve Schiewek, W. (2012). *Handbuch Polizeiseelsorge*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Güloğlu, B. ve Kararımk, Ö. (2013). "Güneydoğu Gazilerinde Travma Sonrası Stres Bozukluğu Gelişimi." *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14, 237-244.
- Gültekin, E. (2009). *Polislerin Temel Kişilk Özelliklerinin İş Başarısı Üzerine Etkisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Gültekin, E., Ekici, N. ve Tepe, F. (2011). "Terör Mağduru Polislerde Travma Sonrası Stres Bozukluğu Belirtilerinin Değerlendirilmesi." *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, Cilt:2, Sayı: 1, 25-36.
- Gündüz, B., Erkan, Z. ve Gökçakan, N. (2007). "Polislerde Tükenmişlik ve Görülen Psikolojik Belirtiler." Adana: Ç.Ü. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 16, Sayı:2, 283-298.
- Gysi, G. (2015). "Zwischen Laizismus und religiösem Staat- Über die Notwendigkeit der Seelsorge in der Bundespolizei." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in*

- Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 181-182). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Hammerer, K. (2014). *SEELSORGE in Zeiten gesellschaftlicher Individualisierung und religiöser Pluralisierung- Eine soziologische Analyse-Dissertation*. Hagen: FernUniversitaet Hagen.
- Hansen, S. (2012). "Die da oben- Arbeit mit Führungskraefte in der Polizei." K. Grütznert, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 193-203). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Hapke, D. (2012). "Man lernt nie aus- Ethik in der Fortbildung." K. Grütznert, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 214-222). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Hartmann, R. (2015). "Eine pastoraltheologische Verortung der Seelsorge in der Bundespolizei." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 151-160). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Heine, S. (2017). "Die Seele ist ein weites Land-die Psyche im Wechsel der Menschenbilder." İ. Noth, G. Wenz ve E. Schweizer (Ed.), *Seelsorge und Spiritual Care in interkultureller Perspektive* (s. 11-38). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Heintzen, M. (2015). "Die Vereinbarungen über die Seelsorge in der Bundesspolizei in staatsrechtlicher Perspektive." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 55-68). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Hense, A. (2015). "Religion im öffentlichen Raum. Eine nicht nur rechtsgrundsatzliche Bemerkungen." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 83-92). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

- Hertzsch, E. (1965). "Methodische Seelsorge." *Theologische Literaturzeitung: Monatsschrift für das gesamte Gebiet der Theologie und Religionswissenschaft*, 161-166.
- Hinz, W. (2012). "Geschichtliche Entwicklung der Polizeiseelsorge." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 50-60). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Hoffmann, A. (1904). "Ethik und Seelsorge." *Protestantische Monatshefte* 8, 338-348.
- Hull, J. M. (2003). "Manevî Gelişim: Yorumlar ve Uygulamalar." *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 109-124.
- İnal, M. E., Gürbüz, E. ve Peşmen, M. (2006). "Halkın Polis Güçlerine ve Polis Hizmetlerine Bakış Açısı Üzerine Bir Araştırma: Niğde Örneği." *Amme Dergisi*, Cilt:39, Sayı3, 71-93.
- Inderst, I. (2016). "Die Wiederentdeckung der Seelsorge für die theologische Ethik." *Texte aus der VELKD Nr.177-Dezember*, 4-14.
- Izgar, H. (2001). "Okul Yöneticilerinde Tükenmişlik Nedenleri." *Kuram ve Uygulamada Eğitim ve Yönetim Dergisi*, Sayı: 27, 335-340.
- Jakob, L. H. (1809). *Grundsätze der Policeygesetzgebung und der Policeyanstalten*. München, Bayerische Staatsbibliothek: Charcow : Selbstverl. [u.a.].
- Janssen, K. (1954). "Zur gegenwaertigen Situation der Seelsorge." *Theologische Literaturzeitung Nr.9*, 533-542.
- Jung, F. J. (2015). "Seelsorge bei der Bundespolizei als Ausdruck staatlich garantierter Religionsfreiheit." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 161-170). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- K. Racke, S. J. (1890). "Unglaube und Seelsorge." *Der Katholik: Zeitschrift für kath. Wiss. u. kirchl. Leben*, 25-33.

- Karaaslan, S. (2016). "Manevi Bakım Hizmetlerinde Etik Kuralları ve Profesyonel Standartlar (ABD, Kanada ve İngiltere Örnekleri)." A. Ayten, M. Koç ve N. Tınaz (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik, Cilt I* (s. 281-302). İstanbul: DEM.
- Kaya, O. Ş. (2010). *Ankara ilinde Çalışan Polislerin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Adana: T.C. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans.
- Kiehn, C. (2012). "Wer's braucht- Spirituelle Angebote der Polizeiseelsorge." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 232-246). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Kılıç, M. (2013). "Üniversite Mezunu Polislerin Meslek Algısının Sosyolojik Açıda İncelenmesi." *TSA/Yıl: 17 S:2*, 227-244.
- Knowles, J. W. (1971). *Gruppenberatung als Seelsorge und Lebenshilfe*. (G.Hillmann, Dü.) München; Kaier; Mainz: Matthias-Grünwald-Verlag.
- Koç, M. (2016a). "Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Hastanelerdeki Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri (1995-2015): Sınırlılıklar ve Bir Eğitim Programı Önerisi." A. Ayten, M. Koç ve N. Tınaz (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Cilt I* (s. 321-372). İstanbul: dem.
- Koç, M. (2016b). "Türkiye'deki Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Çalışmaları Bağlamında 'I. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK VE REHBERLİK KONGRESİ' (2016) Üzerine Bibliyometrik Analizler." *Dergipark/ <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/303732>*, 37-94.
- Korkut, Ş. (2012). *Türk Polisinde Stresle Başa Çıkma Tarzları ve İntihar Olasılıkları Arasındaki İlişki*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Köstlin, D. H. (1895). *Sammlung von Lehrbüchern der Praktischen Theologie. V. Bd. Die Lehre von der Seelsorge nach evangelischen Grundsätzen*. Berlin: Reuther & Reichard.

- Köylü, M. (2016). "Teoriden Pratiğe Dini Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri: Samsun Örneği." A. Ayten, M. Koç ve N. Tınaz (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Cilt I* (s. 65-99). İstanbul: dem.
- Kreysler, D. (2012). "Zwischen den Stühlen- Friedenstiftendes Handeln der Polizeiseelsorge in gesellschaftlichen Konflikten am Beispiel des Kirchenasyls." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 175-184). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Kurt, N. (2011). *Çevik Kuvvet Personelinin Stresle Başa Çıkma Tutumları, Psikolojik Dayanıklılıkları ve İş Doyumu Düzeyleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Lasogga, M. ve Roth, M. (2016). "Die Seelsorge als Herausforderung für die Ethik." *Texte aus der VELKD Nr. 177-Dezember*, 2-3.
- Liebe, N. (2016). "Ethik und Psychotherapie." *Texte aus der VELKD Nr.177-Dezember*, 34-37.
- Lind, G. (2009). *Ist Moral lehrbar? Ergebnisse der modernen moralpsychologischen Forschung*. Berlin: Logos.
- MDRK. (2018). "Değerler Eğitimi Merkezi" erişim tarihi: 06 Haziran 2018. <http://mdrk.org/tr>
- MEB. (2006). *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mundt, U. C. (2016). "Gibt es Schuldgefühle ohne Schuld? Zu einer schwierigen Unterscheidung in Ethik und Seelsorge." *Texte aus der VELKD Nr.177-Dezember*, 38-43.
- Nazlı, S. (2015). "Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı Tasarım Süreci." *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 1-13.

- Noth, İ., Wenz, G. ve Schweizer, E. (2017). *Seelsorge und Spiritual Care in interkultureller Perspektive*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- NRW, P. (2018). "Organisation der Polizei NRW" erişim tarihi: 17 Mart 2018. https://www.polizei.nrw.de/artikel_86.html
- Oberwittler, D. (2015). *Polizei und Jugendliche in multiethischen Gesellschaften: Konfliktvolle Interaktionen und ihre Ursachen in Deutschland und Frankreich*. Freiburg: Max-Planck-Gesellschaft.
- Okyay, N. (2009). *Emniyet Teşkilatına Bağlı Okullardan Mezun Olup Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde Görev Yapan Polislerin Psikolojik Hizmet Algıları, İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyinin İncelenmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Okyay, N. (2009). *Emniyet Teşkilatına Bağlı Okullardan Mezun Olup Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde Görev Yapan Polislerin Psikolojik Hizmet Algıları, İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyinin İncelenmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Oppermann, T. (2015). "Kirche und Staat im gesellschaftlichen Wandel." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 171-174). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Osterroth, T. (2015). "Die Vereinbarung über die evangelische Seelsorge aus der Sicht der Bundespolizei." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 183-196). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Öçalan, S. (2003). *Çevik Kuvvet Polislerinin İş Stresi ve Depresyon Düzeyinin Azaltılmasında Grupla Psikolojik Danışmanın Etkisi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

- Özdoğan, Ö. (2006). “İnsanı Anlamaya Yönelik Bir Yaklaşım: Pastoral Psikoloji.” *AÜİFD Cilt: 47, Sayı:2*, 127-141.
- Özkan, A. (2017). “Hastanelerde Sunulan Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri Üzerine Bir Araştırma.” A. Ayten (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik, Teori ve Uygulama Alanları* (s. 61-101). İstanbul: DEM.
- Palm, J. (2012). “Den Menschen staerken-Seelsorge und Berufsethik für die Polizei-Wissenschaftliches Forum.” Gelsenkirchen, NRW, Almanya: FHöV Aktuell.
- Papenfuss, K. (2015). “Spurensuche mit Zeitzeugen. Die Seelsorge im Bundesgrenzschutz, mit und ohne Vereinbarung.” H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 33-42). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Pargament, K. I. (2015). “Din Psikolojisi Mi, Din ve Maneviyat Psikolojisi Mi?” *Bilimname XXIX, 2015/2*, 365-382.
- Piskoposluk Rottenburg, B. (1858). “Zur Seelsorge.” *Der Katholik: Zeitschrift für kath. Wiss. u. kirchl. Leben*, 278-286.
- Pompey, H. (1973). “Der Stellenwert der Diakonie für die heutige Planung der Seelsorge.” *Sein und Sendung* 5, 250-259.
- Pompey, H. (1979). “Theologisch-soteriologische Perspektiven des Verhältnisses von Seelsorge und Humanwissenschaften.” *Lebendige Seelsorge* 30, 283-293.
- Pompey, H. (1980). “Humanwissenschaftliches Denken und Handeln in Seelsorge und Seelsorgeswissenschaft.” *Deshalb für den Menschen: Festschrift für Stanis-Edmund Szydzik*, 358-377.
- Pulte, M. (2015).” Seelsorge in der Bundespolizei- Anmerkungen aus der Perspektive des katholischen Kirchenrechts.” H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 69-82). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

- Rahner, J. (2015). "Polizeiseelsorge als 'Ernstfall'." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 137-150). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Rieske, U. (2016). "Ethik und Notfallseelsorge." *Texte aus der VELKD Nr.177-Dezember*, 44-48.
- Rio, C. D. ve White, L. J. (2016). "Maneviyatı Dindarlıktan Ayırmak: Hilomorfik Bir Bakış Açısı." *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 37 [2016/1], 73-113.
- Rohdenburg, H. (2012). "Das ist Maennersache- Der Geschlechterkonflikt in der Polizei." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 135-144). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Roth, M. (2016). "Theologische Ethik als Wahrnehmungsschue für das Leben. Überlegungen zu einer seelsorgerlichen Ethik." *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember*, 49-55.
- Röger, R. (2015). "Aktuelle staatskirchenrechtliche Problemfelder der Vereinbarungen über die Seelsorge in der Bundespolizei." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 93-122). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Rutkowsky, F. (2012). "Das geht unter die Haut- Seelsorge nach belastenden Einsaetzen." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 98-107). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Rutkowsky, F. (2014). "Gewissensnot- Unglück oder Glücksfall? Ethische Konflikte als seelsorge Aufgabe." "...unter Androhung und Ausübung von Gewalt für Recht und Frieden sorgen"(BarmenV). *Reformation-Politik-Polizei*. (s. 14-20). Berlin: epd.
- Sarı, M. (2010). "İlköğretim Öğrencilerinde Polis Kavramının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 12, Sayı: 2*, 43-81.

- Scharfenberg, J. (1953). "Johann Christoph Blimhardts Bedeutung für die Seelsorge." *Doktora Tezi*. Kiel.
- Schiewek, W. (2009). "Berufsmoralische Risiken und die Sicherung moralischer Integrität in der Polizei." W. K. hrsg. Schmidt ve U. Poppe (Ed.), *Fehlbare Staatsgewalt. Sicherheit im Widerstreit mit Ethik und Bürgerfreiheit*. LIT-Verlag.
- Schiewek, W. (2009b). "Die Aufrechterhaltung moralischer Integrität im Angesicht moralischer Risiken in der Polizei." *Fehlbare Staatsgewalt-Sicherheit im Widerstreit mit Ethik und Bürgerfreiheit* (s. 295-305). Münster,Hamburg,Berlin u.a.: Wolbert K. Smidt/ Ulrike Poppe.
- Schiewek, W. (2012a). "Geschichtliche Entwicklung der Faches Berufsethik." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 61-72). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Schiewek, W. (2012b). "Polizeiseelsorge und ihre theologische Grundlagen." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 29-38). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Schiewek, W. (2012c). "Stand der Berufsethik in den Polizeibehörden des Landes NRW." *50 Jahre Seelsorge und berufsethischer Unterricht*, 24-30.
- Schmidt, T. G. (2016). "Macht, Solidarität und Raum. Eine Annäherung an das Verhältnis von Krankenhausseelsorge und Ethik." *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember*, 56-61.
- Schmidt-Rost, R. (1988). *Seelsorge zwischen Amt und Beruf. Studien zur Entwicklung einer modernen evangelischen Seelsorgelehre seit dem 19.Jahrhundert*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Schneider, N. (2014). "Kirchliches Wächteramt- Auftrag oder Anmassung?" *"...unter Androhung und Ausübung von Gewalt für Recht und Frieden sorgen"(BarmenV). Reformation-Politik-Polizei.* (s. 4-8). Berlin: epd.
- Schöler, J. (2014). *Vom Umgang der Polizei mit Trauer und Tod und die Arbeit von Polizeiseelsorgern*. München: GRIN Verlag, <https://www.grin.com/document/286170>.

- Schütte-Bestek, P. M. (2015). "Wandel des Bundesgrenzschutzes zur Bundespolizei- Eine Nilanz zu mehr als 60 Jahren Organisationsgeschichte." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 19-32). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Simon, A. (2012). "Wer Kollegen hat, Braucht keine Feinde- Begleitung von Konflikten innerhalb der Polizei." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 108-117). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Söylemez, A. (2015). "TESEV Araştırması: Polise Kim Güveniyor, Kim Güvenmiyor? Bianet Bağımsız İletişim Ağı" erişim tarihi: 20 Mart 2018. <https://m.bianet.org/bianet/toplum/161664-tesev-arastirmasi-polise-kim-guveniyor-kim-guvenmiyor>
- Söylev, Ö. (2016). "Din Görevlilerin Hastanelerde Manevi Bakım Hizmetlerine İlişkin Görüşleri." A. Ayten, M. Koç ve N. Tınaz (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik, Cilt II* (s. 69-89). İstanbul: DEM.
- Stammer, L. (1921). "Aus Bibel und Seelsorge." *Theologisches Literaturblatt* 42, 238.
- Steinmann, M. ve Knubben, W. (2012). "Wenn's wirklich dicke kommt- Polizeiseelsorge in Grossschadenslagen." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 166-174). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Sticher, B. (2010). "Monster oder Menschen?" *Die Polizei*, 15-22.
- Stollberg, D. (1978). *Wahrnehmen und Annehmen*. Gütersloher Verlaghaus Gerd Mohn.
- Şanlı, S. ve Akbaş, T. (2008). "Adana İlinde Çalışan Polislerin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 10, Sayı: 2*, 1-24.
- Şimşek, S. (2015). "Polisliğin Kronik Hastalığı: Kinizm." *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 8, Sayı 1*, 253-271.

- Tansel, B. (2010). *Emniyet Teşkilatında Kritik Görev Yapan Personelin Psikolojik Sağlığını Korumaya Yönelik Stres Boşalım Programını İçeren Bir Model Önerisi*. Mersin: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri (Psikolojik Danışma ve Rehberlik) Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi.
- Tansel, B., Gökçakan, Z. ve Çelikkaleli, Ö. (2012). “Çevik Kuvvet Polislerinin Psikolojik Belirti Düzeyleri ve Stresle Baş Etme Yollarının İncelenmesi.” *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 14, Sayı: 3*, 45-66.
- Taşbaş, K. (2010). *Emniyet Teşkilatında Çalışan Kadın Polislerin İş ve Yaşam Koşullarının Değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Taşdöven, H. (2005). “Polislerin Tükenmişlik düzeylerinin çalıştıkları birimler açısından incelenmesi.” *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:7, Sayı:3*, 43-58.
- Taudien, A. (2012). "Zu Hause erzähle ich nichts- Seelsorge im Kontext von Partnerschaft und Familie." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 126-134). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Thilo, H.-J. (1971). *Beratende Seelsorg. Tiefenpsychologische Methodik dargestellt am Kasualgespräch*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Tiedemann, P. (2006). *Der Begriff der Menschenwürde. Eine Anfrage an die Sozialphilosophie*. e-Journal Philosophie der Psychologie, erişim tarihi: 23 Ocak 2018. <http://www.jp.philo.at/texte/TiedemannP1.pdf>
- Töremen, F. ve Sönmez, N. (2003). “Sosyal Sermayeyi Araştırma Rolü ve Katkısı Bağlamında Polis Davranışları.” *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:5, Sayı: 3-4*, 109-130.
- Töremen, F. ve Sönmez, N. (2003). “Sosyal Sermayeyi Artırma Rolü ve Katkısı Bağlamında Polis Davranışları.” *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 5, Sayı: 3-4*, 109-130.
- Uğurlu Bakar, H. (2016). “Dini Danışmanlık Eğitimi: AAPC Akreditasyon Kriterlerinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi.” A. Ayten, M. Koç ve N.

- Tınaz (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Cilt I* (s. 259-280). İstanbul: dem.
- Uludağ, G., Taşdöven, H. ve Dönmez, M. (2014). "Polis Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi." *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:18, Sayı: 2*, 75-94.
- Utsch, M. (2016). "Spiritual care oder Seelsorge- auch eine Frage der Ethik." *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember*, 62-66.
- Verimli, A. (2010). "Türk Polisinin Ruh Sağlığı" erişim tarihi: 15 Mart 2018. <http://www.arifverimli.com/uabildiriler.aspx?menuID=365&id=106>
- Waechter, A. (1879). "Beitraege aus der Seelsorge für die Seelsorge." *Theologische Literaturzeitung*, 157-161.
- Wagener, U. (2009). "Ethische Bildung in der Polizei." *Ethik und Gesellschaft 1/2009: Bildung, Gerechtigkeit und Kompetenz*, download: http://www.ethik-und-gesellschaft.de/texte/EuG-1-2009_Wagener.pdf.
- Wagener, U. ve Schiewek, W. (2015). *Polizeiliche Berufsethik*. Freiburg: Verlag Deutsche Polizeiliteratur GMBH Buchvertrieb.
- Waldboth, Y. (2012). "Dann stehst du alleine da- Wenn Polizisten schuldig werden." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 118-125). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Waldhoff, C. (2015). "Die rechtlichen Grundlagen der Seelsorge in der Bundespolizei." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 43-54). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Walther, P. (2012). "Gemeinsam sind wir stark- Begleitung geschlossener Verbaende." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 156-165). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

- Werneburg, H.-C. (2012). "Balsam für die Seele- Gottesdienste in der Polizei." K. Grützner, W. Gröger, C. Kiehn ve W. Schiewek (Ed.), *Handbuch Polizeiseelsorge* (s. 223-231). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Werwer, R. (2012). "Konstitutive Elemente einer ethisch-moralischen Resilienz im staatlichen Gewaltmonopol – oder: was macht bzw. hält Polizeivollzugsbeamtinnen und-beamte ethisch-moralisch stabil?" C. P. R. Werwer (Ed.), *50 Jahre Seelsorge und berufsethischer Unterricht in der Polizei NRW*. NRW: Bilimsele Sempozyum.
- Werwer, R. ve Arnemann, M. (2012). "Der Grenzgang." *Unsere Seelsorge*, 10-13.
- Werwer, R., Pokar, C. ve Arnemann, D. (2012). "50 Jahre Seelsorge und berufsethischer Unterricht in der Polizei NRW." *Wissenschaftliches Symposium-"Grenzen erfahre, Grenzen setzen, Grenzen überstreiten"* (s. 1-35). Selm-Bork: LAFF NRW.
- Weyer-Menkhoﬀ, S. (2016). "Der Streit um Ethik und Seelsorge." *Texte aus der VELKD Nr.177- Dezember*, 67-72.
- Wissmann, H. (2015). "Kooperation im öffentlichen Raum- Staat und Kirche im Religionsverfassungsrecht der Bundesrepublik Deutschland." H. Blanke, H.-J. Jaschke, K.-H. Manzke ve J. Von Sachsen Brand (Ed.), *50 Jahre Seelsorgevereinbarung in Bundesgrenzschutz und Bundespolizei* (s. 197-208). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Yiğit, R. (2012). "Çevik Kuvvet Görevlilerinin Benlik Saygıları ile Yaşam Doyumu ve Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasında İlişkinin İncelenmesi." *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 1*, 61-75.
- Yiğit, R., & Deniz, M. (2012). "Polislerin İletişim Becerilerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Empatik Eğilimlerine Göre İncelenmesi." *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 14, Sayı: 3*, 67-84.
- YILDIZ, S. Ö. (2017). "Türkiye’de Kadın Polis İstihdamının Analizi." *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi Cilt 5, Sayı 1*, 113-135.

Yılmaz, A. (2004). *Avrupa Polis Modelleri ve Türk Polis Sistemi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilim Anabilim Dalı- Yüksek Lisans Tezi.

Yılmaz, E. ve Tuzgöl Dost, M. (2016). “Polislerin Kişilerarası Problem Çözme Becerileri ile Öfke ve Öfke İfade Tarzları.” *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt:6, Sayı:46*, 15-34.

Yükseloğlu, M., Yükseloğlu, E., Cömert, I., Özaşçılar, M., Ziyalar, N. ve Yavuz, M. (2010). “Polis Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri ve Psikolojik İhtiyaçlarının İncelenmesi: Adile Sadullah Mermerci Örnekleme.” *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 12, Sayı: 3*, 107-127.

EK 1: Gönüllü Katılım Onay Formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğretim üyesi Sema YILMAZ danışmanlığı altında yürütülmektedir. Araştırmanın amacı polis teşkilatında manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetinin uygulamaya konulmasıdır. Bu çalışmanın katılımcılarını polis memurları oluşturmaktadır.

Çalışma süresince ve sonrasında kimlik bilgileriniz hiç kimseyle izniniz dışında paylaşılmayacaktır. Bu çalışma kapsamında elde edilecek olan bilimsel bilgiler sadece araştırmacılar tarafından yapılan bilimsel yayınlarda, sunumlarda ve eğitim amaçlı çevrimiçi bir ortamda paylaşılacaktır. Toplanan veriler isiminiz silinerek, bilgisayarda şifreli bir dosyada tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılım gönüllük esasına dayalıdır. Araştırmada yer alan hiçbir aşama kişisel rahatsızlık verecek nitelikte değildir. Ancak herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz, anket formunu açıklamaksızın yarıda bırakıp araştırmadan çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda vermiş olduğunuz bilgilerin araştırmacı tarafından kullanılması ancak sizin onayınızla mümkün olacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Mülakata katılmak istiyorum

Evet / Hayır

Ad Soyad:.....

Katılımcının İmzası:

Tarih

Teşekkürler,

Araştırmacının adı, soyadı ve imzası

Ayşe Gül GÜLER ÜNAL

Ek 2: Mülakat FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu anket, **Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalında** yüksek lisans tezi veri toplama kısmı için hazırlanmıştır. Soruları eksiksiz ve içtenlikle cevaplamanız araştırmanın amacına ulaşmasında önemli yer tutmaktadır. Tüm sorulara içtenlikle yanıt vermeniz polise sağlanacak psikolojik destek sistemlerinin işlevini arttırmaya katkı sağlayacaktır. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi ve ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz.

Sema YILMAZ
Dr. Öğr. Üyesi

Ayşe Gül GÜLER ÜNAL
Yüksek Lisans Öğrencisi

- Yaşınız kaç?
19-25 26-35 36-49 50 ve üstü
- Cinsiyetiniz nedir?
Kadın Erkek
- Medeni durumunuz? (Cevabınız "Bekar" ise 5.soruya geçiniz.)
Evli Bekar
- Evli iseniz; eşinizle ve ailenize vakit ayıramama nedeniyle sorun yaşıyor musunuz?
Sık Sık Bazen Hiçbir zaman
- Hangi Birimde görev yapıyorsunuz?
Yazınız:
- Kaç yıldır görev yapıyorsunuz?
1-5 6-10 11-25 25 ve üstü
- Hiç saldırıya (bıçak, silah, vb.) uğradınız mı?
Evet Hayır
- Çok fazla mesai yaptığınızı düşünüyor musunuz?
Evet Hayır
- Verilen izin ve istirahat günleri sizin için yeterli mi?
Evet Hayır
- Sizi en çok kimin anlayacağını düşünüyorsunuz?
Mesai arkadaşlarım Ailem
Diğer ise belirtiniz.....

11. Polis meslektaşlarımızla problemlerinizi paylaşıyor musunuz?
Çoğunlukla Bazen Hiçbir zaman
12. Halkın sizi sevdiğini ve size güvendiğini düşünüyor musunuz?
Evet Hayır Kararsızım
13. İşinizi severek mi yapıyorsunuz?
Evet Hayır Bazen
14. Aldığınız maaşın size yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
Evet Hayır Bazen
15. Kendinizi inançlı buluyor musunuz?
Evet Hayır Biraz
16. Eğitim durumunuz nedir?
Polis Koleji Polis Meslek Yüksek Okulu Polis Akademisi
Polis Meslek Eğitim Merkezi Lisansüstü
Diğer:.....
17. Eğitim yıllarınızda veya harici olarak Etik dersi/kursu aldınız mı?
Evet Hayır
18. Meslek Etik dersinin faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?
Evet Hayır
19. Meslek Etik dersi sizce gerekli midir?
Polise yol gösterir Meslek Etiği olmadan olmaz Diğer ise belirtiniz.....
20. Amirlerinizle çalışmaktan memnun musunuz?
Evet Hayır Bazen
21. Mesai arkadaşlarınızla çalışmaktan memnun musunuz?
Evet Hayır Bazen
22. Çalıştığınız birimde psikolojik danışman/rehber var mı?
Var Yok
23. Zorlu bir görev sonrası (arkadaşını kayıp etme, hayati tehlike atlama, terör saldırısına maruz kalma gibi) psikolojik danışmana veya rehberine gitmek ister misiniz, gider misiniz? (Cevabınız "Giderim" ise 25.soruya geçiniz.)
Giderim Gitmem

24. Psikolojik danışmana neden gitmezsiniz?
Toplum tarafından damgalanmaktan korkarım
Tutanak tutulmasından korkarım
Silahımı elimden alınmasından korkarım
Diğer ise belirtiniz.....
25. Daha önce bir psikolojik hizmetten yararlandınız mı?
Evet Hayır
26. Polis teşkilatında, “Manevi rehber” uygulamasını biliyor musunuz?
Evet Hayır
27. Polis Teşkilatında her türlü sır tutma yetkisine sahip, tutanak tutulmadan bir din adamıyla sizin tüm sorunlarınızla ilgili görüşme yapmayı ister misiniz?
İsterim İstemem Kararsızım
28. Biriminizde bir psikolog, rehber/danışman ve manevi rehber olsa hangisini seçerdiniz?
psikolog rehber/danışman manevi rehber/ din adamı
29. Biriminizi sıkça ziyarete gelen bir din adamını nasıl karşılırsınız?
Destek olarak algılarım
İlk fırsatta konuşmak isterdim
Diğer ise belirtiniz.....
30. Biriminizde rahatlamak, dini vecibeleri yerine getirmek veya bir manevi rehberle konuşmak için tahsis edilen bir odanın olmasını nasıl karşılırsınız?
Olmasını isterim
İstemem
Diğer ise belirtiniz.....
31. Görev esnasında manevi rehberin sizinle birlikte güvenli bir mesafeden destek amaçlı sizinle birlikte olmasını nasıl karşılırsınız?
Destek olarak algılarım ve mutlu olurum
Tehlikeli olduğu için gelmemesini isterim
Diğer ise belirtiniz.....

TEŞEKKÜRLER...

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ayşe Gül Güler ÜNAL
Uyruğu : Almanya
Doğum Tarihi ve Yeri : 23.09.1983, Bonn/ Almanya
e-posta : aysegul_guler@hotmail.de

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	İlahiyat Fakültesi	2016
Yüksek Lisans	Sosyal Bilimler Enstitüsü	2018

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2009-2014	Sivas 3.Noter	Tercüman

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı	YDS - İngilizce	YDS-Almanca	YÖKDİL-İngilizce
	(72,5)	(87,5)	(81,25)